

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN

VUOSIKERTOMUS
2010

Katsaus unionin tuomioistuimen,
unionin yleisen tuomioistuimen ja
Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg 2011

www.curia.europa.eu

Unionin tuomioistuin
L-2925 Luxemburg
P. (352) 43 03-1

Unionin yleinen tuomioistuin
L-2925 Luxemburg
P. (352) 43 03-1

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin
L-2925 Luxemburg
P. (352) 43 03-1

Euroopan unionin tuomioistuimen internetosoite: <http://www.curia.europa.eu>

Toimitustyö päättynyt: 1.1.2011

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Valokuvia saa käyttää vain lainattaessa tätä julkaisua. Muuta käyttöä varten on pyydettävä lupa Euroopan unionin julkaisutoimistolta.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2011

ISBN 978-92-829-1054-2

doi:10.2862/52757

© Euroopan unioni, 2011

Printed in Luxembourg

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE (ECF)

Sisällys

Sivu

Johdanto, unionin tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris	5
---	---

I luku

Unionin tuomioistuin

A – Unionin tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2010	9
B – Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö vuonna 2010	11
C – Unionin tuomioistuimen kokoonpano	57
1 Unionin tuomioistuimen jäsenet	59
2 Unionin tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2010	73
3 Protokollajärjestys	75
4 Unionin tuomioistuimen entiset jäsenet	77
D – Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	81

II luku

Unionin yleinen tuomioistuin

A – Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta vuonna 2010	111
B – Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano	153
1 Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenet	155
2 Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2010	167
3 Protokollajärjestys	169
4 Unionin yleisen tuomioistuimen entiset jäsenet	171
C – Unionin yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	173

III luku

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2010	197
B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano	209
1. Virkamiestuomioistuimen jäsenet	211
2. Muutokset virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa vuonna 2010	215
3. Protokollajärjestys	217
4. Virkamiestuomioistuimen entinen jäsen	219
C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	221

IV luku

Tapaamiset ja vierailut

A – Viralliset vierailut unionin tuomioistuimeen, unionin yleiseen tuomioistuimeen ja virkamiestuomioistuimeen	235
B – Opintomatkat (2010)	239
1. Jakautuminen ryhmiin	239
2. Opintomatkat – Jakautuminen jäsenvaltioittain (2010)	240
3. Opintomatkat – Kansallisten tuomioistuinten edustajat (2010)	242
4. Vierailijoiden määrät ja heidän edustamansa alat (2007–2010)	242
C – Juhlalliset istunnot	243
D – Vierailut ja osallistumiset virallisiin tilaisuuksiin	245
<i>Organisaatiokaavio</i>	249

Johdanto

Vuonna 2010 Euroopan unionin tuomioistuimessa toteutettiin lopullisesti Lissabonin sopimuksella unionin tuomioistuinjärjestelmään tehdyt uudistukset. Näistä uudistuksista merkityksellisin on Euroopan unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen, ja menettely sen toteuttamiseksi käynnistyi vuonna 2010. Euroopan unionin tuomioistuin seuraa läheisesti tämän menettelyn etenemistä.

Tuomioistuintoiminta oli erityisen vilkasta vuonna 2010. Kuluneena vuonna Euroopan unionin tuomioistuimen muodostavissa kolmessa tuomioistuimessa pantiin vireille yhteensä 1 406 asiaa, mikä on suurin määrä toimielimen historian aikana ja osoittaa unionin oikeutta koskevien oikeusriitojen määrän kasvavan jatkuvasti. Lisäksi on syytä mainita menettelyjen keston yleinen lyheneminen, joka on ollut erityisen selkeää ennakkoratkaisuasioissa.

Kuluneena vuonna unionin tuomioistuimesta poistui kaksi jäsentä ja kirjaaja ja unionin yleisestä tuomioistuimesta neljä jäsentä tuomioistuinten jäsenten osittaisen uudistamisen yhteydessä. Unionin tuomioistuimeen ja unionin yleiseen tuomioistuimeen nimitettiin ensimmäistä kertaa uusia jäseniä Lissabonin sopimuksella käyttöön otetun uuden menettelyn mukaisesti, eli SEUT 255 artiklassa määrätyn komitean lausunnon kuulemisen jälkeen.

Lukijalle annetaan tässä kertomuksessa kattava esittely toimielimen kehityksestä ja toiminnasta vuonna 2010. Merkittävä osa vuosikertomuksesta on aikaisempien vuosien tapaan varattu lyhyisiin mutta kattaviin kuvauksiin unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja virkamies-tuomioistuimen oikeudellisesta ratkaisutoiminnasta. Arviointia täydentävät ja rikastavat kutakin tuomioistuinta koskevat tilastotiedot vuodelta 2010.

V. Skouris
unionin tuomioistuimen presidentti

I luku

Unionin tuomioistuin

A – Unionin tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2010

Unionin tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris

Tämän vuosikertomuksen ensimmäisessä osassa esitellään tiivistetysti unionin tuomioistuimen toimintaa vuonna 2010. Aluksi kuvataan tuomioistuimen kehitystä kuluneena vuonna siten, että painopiste on tuomioistuinta koskeneissa institutionaalisissa muutoksissa sekä unionin tuomioistuimen sisäisen organisaation ja työmenetelmien muutoksissa. Toiseksi analysoidaan tilastoja unionin tuomioistuimen työmäärän kehityksestä ja oikeudenkäyntien keskimääräisestä kestosta. Kolmanneksi tässä osassa esitetään edellisvuosien tapaan unionin tuomioistuimen tärkeimmät ratkaisut alakohtaisesti jaoteltuina.

1. Lissabonin sopimuksen mukaan Euroopan unioni liittyi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen (Euroopan ihmisoikeussopimus), ja menettely tämän liittymisen toteuttamiseksi käynnistettiin vuonna 2010. Menettelyn ensimmäinen vaihe on päättynyt, ja Euroopan komissio on valtuutettu neuvottelemaan asiasta Euroopan neuvoston kanssa. Euroopan unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen vaikuttaa kiistämättä unionin tuomioistuinjärjestelmään kokonaisuudessaan.

Tästä syystä Euroopan unionin tuomioistuin on seurannut läheisesti liittymismenettelyn etene mistä. Unionin liittymiseen Euroopan ihmisoikeussopimukseen sisältyvä verrattain monimutkaisia oikeudellisia ongelmia, minkä takia Euroopan unionin tuomioistuin esitti ensimmäiset näkemyk sensä unionin tuomioistuinjärjestelmän toimintaan liittyvästä erityisestä seikasta 5.5.2010 julkais tussa muistiossa¹. Euroopan unionin tuomioistuin toteaa kyseisessä muistiossa, että jotta Euroopan ihmisoikeussopimukseen erottamattomasti kuuluvaa toissijaisuusperiaatetta voitaisiin noudattaa ja jotta samalla voitaisiin varmistaa unionin tuomioistuinjärjestelmän moitteeton toiminta, on asianmukaista luoda mekanismi sen takaamiseksi, että on olemassa tosiasiallinen mahdollisuus saattaa unionin toimen pätevyyttä koskeva kysymys Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltä väksi ennen kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin lausuu siitä, onko kyseinen toimi Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukainen.

On myös syytä mainita unionin tuomioistuimen työjärjestykseen 23.3.2010 tehdyt muutokset (EUVL L 92, s. 12), joilla pyritään toteuttamaan työjärjestykseen Lissabonin sopimuksen voimaan tulon edellyttämät muutokset.

2. Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntejä koskevista tilastoista vuodelta 2010 ilmenee yleisesti ottaen varsin korkea tuottavuus ja tehokkuuden erittäin merkittävä parantuminen oikeudenkäyntien kestoilla arvioituna. Lisäksi on huomattava unionin tuomioistuimessa vireille pantujen asioiden ennen näkemätön kasvu ja erityisesti tuomioistuimelle esitettyjen ennakkoratkaisupyyntöjen määrän lisääntyminen.

Unionin tuomioistuin ratkaisi 522 asiaa (nettoluku, jossa on otettu huomioon asioiden yhdistämi set) vuonna 2010, mikä on hieman vähemmän kuin edellisvuonna (543 ratkaistua asiaa). Näistä asioista 370:ssä annettiin tuomio ja 152 ratkaistiin määräyksellä.

Unionin tuomioistuimessa pantiin vuonna 2010 vireille 631 uutta asiaa (kun saman asiayhteyden vuoksi yhdistettyjä asioita ei oteta huomioon), mikä merkitsee huomattavaa kasvua verrattuna vuoteen 2008 (562 vireillepantua asiaa) ja on enemmän kuin koskaan unionin tuomioistuimen

¹ http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/convention_fi.pdf

historian aikana. Tilanne ennakkoratkaisupyyntöjen osalta on vastaavanlainen. Vuonna 2010 esitettyjen ennakkoratkaisupyyntöjen määrä oli jo toisena vuonna peräkkäin korkeampi kuin koskaan ja kasvoi vuoteen 2009 verrattuna 27,4 prosentilla (385 ennakkoratkaisupyyntöä vuonna 2010, kun niitä vuonna 2009 oli 302).

Tilastotiedot menettelyjen kestosta ovat hyvin myönteisiä. Ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyn keskimääräinen kesto vuonna 2010 oli 16,1 kuukautta, mikä on lyhin keskimääräinen ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyaika koko siltä ajalta, jolta unionin tuomioistuimella on luotettavia tilastotietoja. Suorien kanteiden ja valitusten osalta käsittelyn keskimääräiset kestot olivat 16,7 kuukautta ja 14,3 kuukautta (17,1 kuukautta ja 15,4 kuukautta vuonna 2008).

Viime vuosien aikana toteutettujen työmenetelmämuutosten lisäksi asioiden tehostettuun käsittelyyn unionin tuomioistuimessa on vaikuttanut myös se, että tiettyjen asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi käytössä olevien menettelyllisten välineiden hyödyntäminen on lisääntynyt – kuten kiireellinen ennakkoratkaisumenettely, etusijan antaminen jonkin asian käsittelylle, nopeutettu menettely, yksinkertaistettu menettely ja mahdollisuus ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä pyydettiin kuudessa asiassa, ja nimetty jaosto katsoi, että työjärjestyksen 104 b artiklassa asetetut edellytykset täyttyivät niistä viidessä. Nämä asiat saatiin päätökseen keskimäärin 2,1 kuukaudessa.

Nopeutettua menettelyä pyydettiin vuoden kuluessa 12 kertaa, mutta työjärjestyksessä vaaditut edellytykset täyttyivät ainoastaan neljässä näistä tapauksista. Vuonna 2004 sovitun käytännön mukaan unionin tuomioistuimen presidentti hyväksyy tai hylkää nopeutettua menettelyä koskevat hakemukset perustellulla määräyksellä. Lisäksi 14 asiassa myönnettiin etusija asian käsittelylle.

Unionin tuomioistuin käytti edelleen työjärjestyksen 104 artiklan 3 kohdassa määrättyä yksinkertaistettua menettelyä tiettyjen ennakkoratkaisukysymysten käsittelyssä. Tämän kohdan nojalla annettua määräyksellä saatiin päätökseen yhteensä 24 asiaa.

Unionin tuomioistuin käytti myös useasti perussääntönsä 20 artiklassa annettua mahdollisuutta ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta silloin, kun asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä. Mainittakoon, että noin 50 prosenttia vuonna 2010 annetuista tuomiosta annettiin ilman ratkaisuehdotusta (vuonna 2009 vastaava luku oli 52 prosenttia).

Asioiden jakautumisesta unionin tuomioistuimen eri ratkaisukokoonpanoille voidaan todeta, että suuri jaosto käsitteli vuonna 2010 tuomiolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annettua määräyksellä ratkaistuista asioista noin 14 prosenttia, viiden tuomarin kokoonpanossa niistä käsiteltiin 58 prosenttia ja kolmen tuomarin kokoonpanossa noin 27 prosenttia. Suuren jaoston käsittelemien asioiden osuus kasvoi huomattavasti edellisestä vuodesta (8 prosenttia vuonna 2009), kun taas kolmen tuomarin jaostojen käsittelemien asioiden osuus väheni huomattavasti (34 prosenttia vuonna 2009).

Yksityiskohtaisempia tietoja vuoden 2010 tilastoista löytyy tämän vuosikertomuksen oikeudenkäyntitilastoja koskevasta osasta.

B – Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö vuonna 2010

Vuosikertomuksen tässä osassa esitetään katsaus oikeuskäytäntöön vuonna 2010.

Konstitutionaaliset tai institutionaaliset kysymykset

Vuonna 2010 annettiin merkittävää oikeuskäytäntöä perusoikeuksista.

Asiassa *Volker und Markus Schecke* (yhdistetyt asiat C-92/09 ja C-93/09, tuomio 9.11.2010) unionin tuomioistuimella oli tilaisuus täsmentää henkilötietojen suojaa koskevaan oikeuteen perustuvia vaatimuksia, kun sen oli tutkittava yhteisön maatalouspolitiikan rahoitusta sääntelevien, Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahaston) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) varoista tukea saavia luonnollisia henkilöitä koskevien tietojen julkaisemista edellyttävien asetusten (EY) N:o 1290/2005 ja N:o 259/2008¹ pätevyyttä. Näissä asetuksissa edellytetään, että tällaiset tiedot asetetaan yleisön saataville erityisesti kansallisten virastojen käyttämien internetsivustojen kautta. Unionin tuomioistuin, jonka ratkaistavana oli ennakkoratkaisukysymys Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetun henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden sekä Euroopan rahastoja koskevan avoimuusvelvollisuuden yhteensovittamisesta, katsoi, että tietojen, joissa mainitaan tuensaajien nimet ja heidän saamansa tarkat määrät, julkaisemisessa internetsivustolla on kyse, koska ulkopuoliset saavat pääsyn sivustolle, loukkauksesta, joka on kohdistettu kyseessä olevien tuensaajien oikeuteen nauttia yksityiselämäänsä kohdistuvaa kunnioitusta yleensä ja erityisesti heidän oikeuteensa saada henkilötiedoilleen suojaa. Jotta tällainen loukkaus olisi oikeutettu, siitä on säädetävä laissa, siinä on kunnioitettava kyseisten oikeuksien olennaista sisältöä ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti sen on oltava välttämätön ja vastattava tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita, ja näitä oikeuksia koskevat poikkeukset ja rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin katsoi, että vaikka demokraattisessa yhteiskunnassa verovelvollisilla on oikeus saada tietoja julkisten varojen käytöstä, neuvoston ja komission on täytynyt saattaa kyseessä olevat eri intressit harmoniseen tasapainoon, mikä edellytti ennen riitautettujen säännösten antamista sen tutkimista, ylittäisikö näiden tietojen julkaiseminen yhdellä jäsenvaltiokohtaisella internetsivustolla sen, mikä oli tarpeen oikeutettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Unionin tuomioistuin totesi tietyt asetuksen N:o 1290/2005 säännökset sekä asetuksen N:o 259/2008 kokonaisuudessaan pätemättömiksi, kyseenalaistamatta vaikutuksia, jotka aiheutuivat kansallisten viranomaisten julkaistua maataloustukirahaston ja maaseuturahaston tuensaajien luettelon tuomion julkaisemista edeltäneenä ajanjaksona.

Edelleen perusoikeuksien osalta unionin tuomioistuin antoi 22.12.2010 toisen merkittävän tuomion (asia C-279/09, *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft*), joka koski Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattua tehokkaan oikeussuojan periaatetta.

Pääasian oikeudenkäynnissä asianosaisina olivat Saksan oikeuden mukaan perustettu kaupallinen yhtiö DEB ja Saksan valtio, ja se koski tämän yhtiön kansallisissa tuomioistuimissa tekemää oikeus-apuhakemusta. DEB halusi nostaa vahingonkorvauskanteen Saksan valtiota vastaan saadakseen

¹ Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21.6.2005 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1290/2005 (EUVL L 209, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.11.2007 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1437/2007 (EUVL L 322, s. 1), ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahaston) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) varoja saavia tuensaajia koskevien tietojen julkaisemisen osalta 18.3.2008 annettu komission asetus (EY) N:o 259/2008 (EUVL L 76, s. 28).

korvausta vahingosta, joka sille oli aiheutunut kyseisen valtion viivyteltä maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun direktiivin 98/30/EY² täytäntöönpanossa. Oikeusapua ei myönnetty sillä perusteella, että Saksan oikeudessa asetetut edellytykset oikeusavun myöntämiseksi oikeushenkilölle eivät täytyneet. Tuomioistuin, jossa oli nostettu kanne tästä kieltävästä päätöksestä, esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön selvittääkseen, onko menettelyssä, jossa vedotaan unionin oikeuteen perustuvaan valtion vastuuseen, unionin oikeuden tehokkuusperiaate esteenä sille, että kansallisessa lainsäädännössä asetetaan kanteen nostamisen edellytykseksi maksuja koskevan ennakon suorittaminen ja rajoitetaan oikeusavun myöntämistä oikeushenkilölle, joka ei kykene suorittamaan tätä ennakkoa, vaatimalla erittäin tiukkojen edellytysten noudattamista.

Unionin tuomioistuin katsoi, että tähän kysymykseen vastattaessa on otettava huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirja, jolla on Lissabonin sopimuksen voimaantulosta lähtien sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla. Unionin tuomioistuin viittaa erityisesti perusoikeuskirjan 47 artiklaan, jonka mukaan jokaisella, joka haluaa vedota unionin oikeudessa taattuihin oikeuksiin ja vapauksiin, on oltava käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa. Tämän artiklan kolmannessa kohdassa määrätään, että ”maksutonta oikeusapua annetaan vähävaraisille, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi”. Unionin tuomioistuin katsoi ensinnäkin, ettei ole poissuljettua, että oikeushenkilöt voisivat vedota perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattuun tehokkaan oikeussuojan periaatteeseen saadakseen vapautuksen oikeudenkäyntimaksujen ennakon maksamisesta ja/tai asianajajan apua. Tarkasteltuaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä ihmis-oikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklasta, jossa taataan todellinen mahdollisuus oikeussuojaan, unionin tuomioistuin täsmensi, että kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, rajoittavatko oikeusavun myöntämisen edellytykset oikeutta asian saattamiseen tuomioistuimen käsiteltäväksi siten, että rajoitus merkitsee puuttumista tämän oikeuden keskeiseen sisältöön, onko näillä edellytyksillä hyväksyttävä tarkoitus ja ovatko käytetyt keinot järkeviä niillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Unionin tuomioistuin esittää tämän jälkeen seikat, jotka kansallinen tuomioistuin voi arvioinnissaan ottaa huomioon, toistamalla Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä esitetyt seikat, kuten asian merkityksen, asiassa sovellettavien oikeussääntöjen ja oikeudenkäyntimenettelyn vaikeuden, ja erityisesti oikeushenkilöiden osalta niiden yhtiömuodon ja sen, tavoittelevatko ne voittoa, sekä yhtiömiesten tai osakkaiden taloudellisen aseman.

Kysymyksiä herättävät edelleen yksityiskohtaiset menettelysäännöt, joiden mukaisesti kansallisen tuomioistuimen on pantava täytäntöön valtion vastuu tämän laiminlyötyä unionin oikeuteen perustuvia veloitteitaan.

Asiassa *Trasportes Urbanos y Servicios Generales* (C-118/08, tuomio 26.1.2010) ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin halusi selvittää unionin tuomioistuimen kannan sen säännön soveltamiseen, jonka mukaan vahingonkorvausvaatimus valtiota kohtaan sillä perusteella, että kansallisella lailla rikotaan unionin oikeutta, voi menestyä vain, jos kaikkiin kansallisiin muutoksenhakekeinoihin on turvauduttu, vaikka tätä oikeussääntöä ei sovelleta perustuslain rikkomisen perusteella esitettyyn valtion vahingonkorvausta koskevaan vaatimukseen. Unionin tuomioistuin vastasi, että unionin oikeus on esteenä tämän säännön soveltamiselle, palautettuaan ensin mieleen periaatteet, joiden nojalla jäsenvaltioiden on korvattava unionin oikeuden rikkomisesta aiheutunut vahinko tämän oikeuden ensisijaisuuden perusteella. Unionin tuomioistuin katsoi vastaavuusperiaatteen nojalla, että kaikkia muutoksenhakuun sovellettavia sääntöjä sovelletaan samalla tavalla riippumatta

² 22.6.1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/30/EY (EYVL L 204, s. 1).

siitä, onko kyse muutoksenhausta unionin oikeuden rikkomisen perusteella vai muutoksenhausta kansallisen oikeuden rikkomisen perusteella: molempien vahingonkorvausvaatimusten kohde on samanlainen, koska niiden kohteena on valtion aiheuttaman vahingon korvaaminen. Pelkästään ero, joka koskee oikeuden rikkomisen toteamiseen toimivaltaista tuomioistuinta, ei riitä vastaavuusperiaatteen kannalta erottelun tekemiseksi näiden kahden oikeussuojakeinon välille.

Asiassa *Melki ja Abdeli* (asiat C-188/10 ja C-189/10, tuomio 22.6.2010) unionin tuomioistuimella oli tilaisuus lausua siitä, onko hiljattain Ranskassa käyttöön otettu perustuslainmukaisuutta koskevaa ensisijaisesti käsiteltävää kysymystä koskeva järjestelmä unionin oikeuden mukainen. Unionin tuomioistuin totesi, että unionin oikeuden ensisijaisuuden varmistamiseksi unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyöjärjestelmän toiminta edellyttää, että kansallinen tuomioistuin voi vapaasti saattaa missä tahansa asianmukaiseksi katsomassaan oikeudenkäyntimenettelyn vaiheessa, ja jopa perustuslainmukaisuuden valvontaa koskevan erillisen menettelyn päätyttyä, unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi minkä tahansa tarpeelliseksi katsomansa ennakkoratkaisukysymyksen. Näin ollen SEUT 267 artikla ei ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa säädetään kansallisten lakien perustuslainmukaisuuden valvontaa koskevista erillisestä menettelystä siltä osin kuin muilla kansallisilla tuomioistuimilla säilyy vapaus

– saattaa missä tahansa asianmukaiseksi katsomassaan oikeudenkäyntimenettelyn vaiheessa, ja jopa perustuslainmukaisuuden valvontaa koskevan erillisen menettelyn päätyttyä, asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi,

– toteuttaa kaikki toimenpiteet, jotka ovat tarpeen väliaikaisen oikeussuojan varmistamiseksi unionin oikeusjärjestyksessä annetuille oikeuksille, ja

– jättää soveltamatta tällaisen erillisen menettelyn päätyttyä kyseessä olevaa kansallista lainsäädäntöä, jos ne katsovat sen unionin oikeuden vastaiseksi.

Unionin tuomioistuin on jo lukuisia kertoja selvittänyt, mitä seurauksia liittyy unionin oikeuden tulkintaan, jonka unionin tuomioistuin antaa käyttäessään toimivaltaansa ennakkoratkaisuasioissa. Asiassa *Albron Catering* (C-242/09, tuomio 21.10.2010) sillä oli tilaisuus muistuttaa, että käyttäessään SEUT 267 artiklassa sille annettua toimivaltaa unionin tuomioistuin voi ainoastaan poikkeustapauksissa unionin oikeusjärjestykseen kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan oikeussääntöön vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyuden kyseenalaistamiseksi. Jotta tällainen rajoittava päätös voitaisiin tehdä, kahden olennaisen edellytyksen, eli asianomaisten vilpittömän mielen ja vakavien vaikeuksien vaaran, on täyttyttävä. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, että koska sille ei ole esitetty mitään konkreettista seikkaa, joka olisi omiaan osoittamaan sellaisten vakavien vaikeuksien vaaran olevan olemassa, jotka liittyvät lukuisten kanteiden mahdolliseen nostamiseen muita luovutuksen toteuttaneita yrityksiä vastaan kyseisen direktiivin 2001/23/EY³ tulkintaa koskevan tuomion antamisen vuoksi, tuomion ajallisia vaikutuksia ei ole rajoitettava.

³ Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annettu neuvoston direktiivi 2001/23/EY (EYVL L 82, s. 16).

Unionin tuomioistuin määritteli unionin ja kolmansien maiden välillä tehtyjen sopimusten vaikutuksia asiassa *Brita* (C-386/08, tuomio 25.2.2010), jossa tuli esille useita merkittäviä kysymyksiä kansainvälisten sopimusten ja erityisesti EY–Israel-assosiaatiosopimuksen⁴ tulkinnasta.

Unionin tuomioistuin täsmensi, että valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen⁵ määräyksiä sovelletaan valtion ja kansainvälisen järjestön väliseen sopimukseen, kuten EY–Israel-assosiaatiosopimukseen, siltä osin kuin nämä määräykset ilmentävät yleistä kansainvälistä tapaoikeutta. Assosiaatiosopimuksen määräyksiä, joissa määritellään sopimuksen alueellinen soveltamisala, on tulkittava sen periaatteen mukaisesti, jonka mukaan sopimuksesta ei saa olla haittaa tai etua kolmansille (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*). Näiden periaatteiden valossa unionin tuomioistuin katsoi, että tuojavaltion tulliviranomaiset voivat evätä EY–Israel-assosiaatiosopimuksen mukaisen etuuskohtelun Länsirannalta peräisin olevilta tavaroilta. Toisesta assosiaatiosopimuksesta, EY–PLO-assosiaatiosopimuksesta⁶ seuraa, että ainoastaan Länsirannan ja Gazan alueen tulliviranomaiset antavat tavaratodistuksen, jos kyseisiä tuotteita voidaan pitää Länsirannan ja Gazan alueen alkuperätuotteina. Mikäli EY–Israel-assosiaatiosopimusta tulkittaisiin niin, että Israelin viranomaisilla on tullitoimivalta Länsirannalta peräisin olevien tavaroiden osalta, tämä velvoittaisi Palestiinan tulliviranomaiset olemaan käyttämättä toimivaltaansa, joka niille kuitenkin kuuluu EY–PLO-sopimuksen määräysten perusteella. Tällaisella tulkinnalla luotaisiin kolmannelle velvoite ilman tämän suostumusta, ja se olisi siten vastoin edellä mainittua yleisen kansainvälisen oikeuden *pacta tertiis nec nocent nec prosunt* -periaatetta, sellaisena kuin se on kodifioituna Wienin yleissopimuksessa.

Lisäksi unionin tuomioistuin täsmensi, että EY–Israel-assosiaatiosopimuksen mukaisessa menettelyssä tuojavaltion tulliviranomainen ei ole sidottu esitettyyn alkuperäselvitykseen ja viejävaltion tulliviranomaisen antamaan vastaukseen, mikäli tässä vastauksessa ei esitetä riittäviä tietoja tavaroiden tosiasiallisen alkuperän määrittämiseksi.

Kuten aikaisempina vuosina, oikeus saada tutustua toimielinten asiakirjoihin on ollut oikeudenkäyntien kohteena, ja kolmessa tuomiossa asiaan kiinnitetään erityistä huomiota. Asiassa *komissio vastaan Bavarian Lager* (C-28/08 P, tuomio 29.6.2010) unionin tuomioistuin paneutui asetuksen (EY) N:o 1049/2001⁷ ja asetuksen (EY) N:o 45/2001⁸ keskinäiseen suhteeseen.

Asetuksessa N:o 1049/2001 asetetaan oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin pääsäännöksi, mutta siinä säädetään poikkeuksista, erityisesti silloin, kun tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojaa, erityisesti unionin lainsäädännön mukaista henkilötietojen suojaa. Unionin tuomioistuimen mukaan silloin, kun asetukseen N:o 1049/2001 perustuvalla hakemuksella pyydetään oikeutta tutustua henkilötietoja sisältävään asiakirjaan, asetuksen N:o 45/2001 säännökset tulevat kaikilta osin sovellettaviksi. Ottamatta huomioon tätä

⁴ Brysselissä 20.11.1995 allekirjoitettu, Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Israelin välisestä assosiaatiosta tehty Euro–Välimeri-sopimus (EYVL 2000, L 147, s. 3).

⁵ 23.5.1969 tehty valtiosopimusoikeutta koskeva Wienin yleissopimus (Yhdistyneiden Kansakuntien sopimus-kokoelma, nide 1155, s. 331).

⁶ Brysselissä 24.2.1997 allekirjoitettu Euroopan yhteisön sekä Länsirannan ja Gazan alueen palestiinalaishallinnon puolesta toimivan Palestiinan vapautusjärjestön (PLO) väliaikainen kauppaa ja yhteistyötä koskeva Euro–Välimeri-assosiaatiosopimus (EYVL 1997, L 187, s. 3).

⁷ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

⁸ Yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18.12.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 45/2001 (EYVL L 8, s. 1).

viittausta henkilötietojen suojaa koskevaan unionin lainsäädäntöön ja rajaamalla poikkeuksen soveltamisen tilanteisiin, joissa yksityiselämää ja yksilön koskemattomuutta loukataan ihmis-oikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 8 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla unionin yleinen tuomioistuin on omaksunut asetuksista N:o 1049/2001 erityisen ja rajoittavan tulkinnan, joka ei vastaa tasa-painoa, jonka luominen kyseisten kahden asetuksen välille oli unionin lainsäätäjän tarkoituksena.

Tällä perusteella unionin tuomioistuin katsoi, että komissio oli perustellusti todennut, että jäsenyyssvelvoitteiden noudattamista jättämistä koskevan menettelyn yhteydessä pidetyn kokouksen osanottajien luettelo sisälsi henkilötietoja, ja että vaatiessaan hakijaa osoittamaan niiden henkilöiden, jotka eivät olleet antaneet nimenomaista suostumustaan, henkilötietojen siirron olleen tarpeen komissio oli toiminut asetuksen N:o 45/2001 8 artiklan b alakohdan säännösten mukaisesti.

Samana päivänä unionin tuomioistuin antoi oikeudesta tutustua asiakirjoihin toisen erittäin merkittävän tuomion (C-139/07 P, *komissio v. Technische Glaswerke Ilmenau*, tuomio 29.6.2010), joka koski tällä kertaa asetuksen N:o 1049/2001 suhdetta EY 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettuun asetukseen (EY) N:o 659/1999⁹. Unionin tuomioistuin katsoi, että sen perustelemiseksi, että toimielin päättää olla antamatta tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaisemista on pyydetty, ei lähtökohtaisesti riitä, että tämä asiakirja kuuluu jonkin asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdassa mainitun toiminnan alaan. Kyseisen toimielimen on esitettävä myös selityksiä siitä, millä tavoin tähän asiakirjaan tutustuminen voisi konkreettisesti ja tosiasiallisesti loukata etua, jota suojataan tässä säännöksessä säädetyllä poikkeuksella. Unionin tuomioistuin kuitenkin täsmensi, että kyseinen yhteisön toimielin voi käyttää perusteluina yleisiä olettamia, joita sovelletaan tiettyihin asiakirjojen luokkiin.

Valtiontukien valvontamenettelyissä tällaiset yleiset olettamat voivat perustua asetukseen N:o 659/1999 ja oikeuskäytäntöön, joka liittyy oikeuteen tutustua komission hallintomenettelyn asiakirjavihkoon liittyviin asiakirjoihin. Asetuksessa N:o 659/1999 ei säädetä, että asianomaisilla olisi oikeus tutustua komission hallintomenettelyn asiakirja-aineistossa oleviin asiakirjoihin, tuen myöntämisestä vastuussa olevaa jäsenvaltiota lukuun ottamatta. Jos nämä asianomaiset nimittäin voisivat asetuksen N:o 1049/2001 perusteella saada oikeuden tutustua komission hallintomenettelyn asiakirja-aineistossa oleviin asiakirjoihin, valtiontukien valvontamenettelyjärjestelmä vaarantuisi. Lisäksi on huomattava, että valtiontukien valvontamenettelyissä muilla asianomaisilla kuin kyseisellä jäsenvaltiolla ei ole oikeutta tutustua komission hallintomenettelyn asiakirja-aineistossa oleviin asiakirjoihin, ja näin ollen on hyväksyttävä yleinen oletama, jonka mukaan hallintomenettelyn asiakirja-aineistossa olevien asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaa lähtökohtaisesti tutkintatoimien tarkoitusten suojaa. Tällä yleisellä olettamalla ei suljeta pois asianomaisen oikeutta osoittaa, että tietty asiakirja, jonka sisältämien tietojen ilmaisemista on pyydetty, ei kuulu kyseisen olettaman alaan tai että olemassa on sellainen asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu ylivoimainen yleinen etu, joka oikeuttaa ilmaisemaan kyseisen asiakirjan sisältämät tiedot.

Tällaisesta olettamaan perustuvasta mekanismista oli kysymys myös asiassa *Ruotsi vastaan API ja komissio* (yhdistetyt asiat C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, tuomio 21.9.2010), jossa unionin tuomioistuin käsittelee kysymystä oikeudesta saada tutustua toimielimen tuomioistuinmenettelyjen yhteydessä sille esittämiin kirjelmiin. Unionin tuomioistuimen mukaan tällaisilla kirjelmillä on aivan erityisiä ominaisuuksia, koska ne liittyvät luonteeltaan unionin tuomioistuimen tuomiovallan

⁹ Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1).

käyttöön. Kyseiset kirjelmät on laadittu yksinomaan mainittua tuomioistuinmenettelyä varten, ja ne ovat keskeinen osa sitä. Tuomiovallan käyttö sellaisenaan on suljettu unionin säännöstellä vahvistetun asiakirjoihin tutustumisoikeuden soveltamisalan ulkopuolelle. Tuomioistuinkäsittelyjen suojaaminen merkitsee erityisesti sitä, että varmistetaan menettelyllisen yhdenvertaisuuden ja hyvän lainkäytön periaatteen noudattaminen. Jos toimielimen kirjelmien pitäisi olla julkisen keskustelun kohteena, niihin kohdistettu kritiikki saattaisi vaikuttaa toimielimen puoltamaan kantaan. Tällainen tilanne saattaa vääristää unionin tuomioistuimissa riita-asian osapuolten välistä välttämättömyyden tasapainoa, koska tietojen ilmaisemisvelvollisuus koskee ainoastaan kyseessä olevaa toimielintä, jolle on esitetty pyyntö tutustua sen asiakirjoihin, eikä kaikkia oikeudenkäynnin asianosaisia. Tuomiovallan käytön sulkeminen pois asiakirjoja koskevan tutustumisoikeuden soveltamisalalta on perusteltua, kun otetaan huomioon tarve taata koko tuomioistuinmenettelyn ajan, että asianosaisten välinen mielipiteenvaihto sekä päätösharkinta sujuvat häiriöttä. Tietojen ilmaisemisesta kyseisistä kirjelmistä seuraisi se, että tuomiovallan käyttöön kohdistuva ulkopuolinen painostus sallittaisiin ja mielipiteenvaihtoa häirittäisiin, vaikka kyse olisi vain yleisön käsityksestä. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, että on olemassa yleinen oletama, jonka mukaan tietojen ilmaiseminen toimielimen tuomioistuinmenettelyssä esittämistä kirjelmistä vahingoittaa tuomioistuinkäsittelyn suojaa asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettulla tavalla niin kauan kuin menettely on vireillä, mutta tällä yleisellä olettamalla ei suljeta pois asianomaisen oikeutta osoittaa, että tietty asiakirja, jonka sisältämien tietojen ilmaisemista on pyydetty, ei kuulu kyseisen olettaman alaan.

Sitä vastoin silloin, kun unionin tuomioistuimen tuomiovallan käyttö on lakannut, ei ole enää syytä olettaa, että tietojen ilmaiseminen kirjelmistä vahingoittaisi tämän tuomiovallan käyttöä, vaan tällöin on tutustuttaviksi pyydettyjen asiakirjojen konkreettisen tutkimisen perusteella todettava, voidaanko tietojen ilmaiseminen asiakirjoista evätä asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan nojalla.

Unionin kansalaisuus

Tällä jatkuvasti kehittyvällä alalla asiassa *Tsakouridis* (C-145/09, tuomio 23.11.2010) unionin tuomioistuimen oli käsiteltävä arkaluonteista kysymyksenasettelua, joka liittyy direktiivin 2004/38/EY¹⁰ 28 artiklassa määritellyn pysyvän oleskeluluvan saaneen unionin kansalaisen karkottamisen edellytyksiin. Unionin tuomioistuin täsmensi heti alkuun, että karkottamisen on perustuttava asianomaisen henkilön tilanteen tapauskohtaiseen arviointiin, jossa on otettava huomioon eri kriteerit, kuten ikä, terveydentila, henkilökohtaisten, perhettä koskevien tai ammattiin liittyvien etujen keskus, se, kuinka kauan poissaolot vastaanottavan valtion alueelta ovat kestäneet, sekä se, missä määrin asianomaisella on yhteyksiä kotimaahansa, ja ratkaiseva edellytys vahvistetun suojan saamiseksi on se, että henkilö on oleskellut vastaanottavassa jäsenvaltiossa karkottamispäätöstä edeltäneet kymmenen vuotta. Unionin tuomioistuin korosti, että tämä karkottaminen voidaan perustella ”yleistä turvallisuutta koskevilla pakottavilla syillä” tai ”yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvillä vakavilla syillä” direktiivin 2004/38 28 artiklassa tarkoitettulla tavalla vain, jos toimenpide on uhan poikkeuksellinen vakavuus huomioon ottaen välttämätön sillä turvattavien etujen suojaamiseksi eikä tätä tavoitetta voida saavuttaa lievemmillä toimenpiteillä, kun otetaan huomioon aika, jonka unionin kansalainen on asunut vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Unionin tuomioistuin totesi myös, että järjestäytyneiden ryhmien harjoittamaan huumausaine-

¹⁰ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77, oikaisut EUVL 2004, L 229, s. 35 ja EUVL 2007, L 204, s. 28).

kauppaan – josta asianomainen oli tuomittu – liittyvän rikollisuuden torjunta voi kuulua tämän direktiivin 28 artiklassa tarkoitettujen käsitteiden ”yleistä turvallisuutta koskevat pakottavat syyt” tai ”yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvät vakavat syyt” piiriin.

Edelleen unionin kansalaisuuteen liittyvien vapaata liikkuvuutta ja vapaata oleskelua koskevien oikeuksien osalta on mainittava asia *Bressol ym.* (C-73/08, tuomio 13.4.2010), jossa unionin tuomioistuin käsittelee kysymystä sellaisen kansallisen säännösten yhteensopivuudesta, jossa rajoitetaan unionin kansalaisia olevien mutta muualla asuviksi katsottujen opiskelijoiden lukumäärää yliopistojen lääketieteellisen ja terveydenhuollon alan koulutusohjelmissa. Unionin tuomioistuin katsoi aluksi, että riippumatta direktiivin 2004/38 24 artiklan mahdollisesta soveltamisesta joidenkin pääasiassa kysymyksessä olevien opiskelijoiden tilanteeseen, kyseisen sopimuksen 18 ja 21 artikla ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa rajoitetaan niiden muualla asuviksi katsottujen opiskelijoiden määrää, jotka voivat ilmoittautua ensimmäistä kertaa korkea-asteen oppilaitoksiin, sillä tämä säännöstö merkitsee erilaista kohtelua maassa asuvien opiskelijoiden ja muualla asuvien opiskelijoiden välillä ja siten kansalaisuuteen perustuvaa välillistä syrjintää. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että tällainen rajoittava säännöstö voidaan oikeuttaa kansanterveyden suojelua koskevalla tavoitteella ainoastaan, jos toimivaltaiset viranomaiset tutkivat perusteellisesti kyseistä säännöstöä kolmessa vaiheessa: on selvitettävä objektiivisten, yksityiskohtaisten ja lukuja sisältävien kriteerien perusteella, kohdistuuko asetettuun tavoitteeseen todellisia vaaroja, soveltuuko kyseinen säännöstö siinä asetetun tavoitteen saavuttamiseen ja ovatko kyseinen säännöstö ja asetettu tavoite oikeassa suhteessa. Unionin tuomioistuin täsmensi lopuksi, että kansalliset viranomaiset eivät voi vedota Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 16.12.1966 hyväksymän taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 13 artiklaan, jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasiassa kysymyksessä oleva lainsäädäntö on ristiriidassa SEUT 18 ja SEUT 21 artiklan kanssa.

Asiassa *Lassal* (C-162/09, tuomio 7.10.2010) unionin tuomioistuimen mielenkiinto kohdistui direktiivin 2004/38 16 artiklaan. Ennakkoratkaisupyynnössä kysyttiin, oliko kyseisessä 16 artiklassa säädetyn pysyvän oleskeluoikeuden saamisen kannalta otettava huomioon sellainen viiden vuoden yhtäjaksoinen oleskelu, joka oli edeltänyt tämän direktiivin täytäntöönpanon määräpäivää 30.4.2006 ja joka oli ollut ennen tätä päivää annettujen unionin säädösten mukaista, ja myöntävässä tapauksessa, voisivatko 30.4.2006 edeltäneet ja viiden vuoden yhtäjaksoista laillista oleskelua seuranneet tilapäiset poissaolot vaikuttaa kyseisessä direktiivissä tarkoitetun pysyvän oleskeluoikeuden saamiseen. Unionin tuomioistuin vastasi myöntävästi kysymyksen ensimmäiseen osaan ja katsoi, että vaikka unionin säädöksissä, jotka oli annettu ennen direktiiviä 2004/38, ei säädetty mahdollisuudesta saada oleskeluoikeus, mikäli viiden vuoden määräaika noudatetaan, tämän yhtäjaksoisen oleskelun huomiotta jättäminen johtaisi siihen, että direktiivi menettäisi tehokkaan vaikutuksensa, eikä se sopisi yhteen sen perustana olevan kotoutumisajatuksen kanssa. Unionin tuomioistuin katsoi tämän jälkeen, että direktiivin 2004/38 tavoitteet ja tarkoitus, joina on erityisesti helpottaa perusoikeuden, joka on liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, käyttämistä, vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vahvistaa tunnetta unionin kansalaisuudesta oleskeluoikeuden välityksellä, vaarantuisivat vakavasti, jos tällainen oleskeluoikeus evättäisiin unionin kansalaisilta, jotka olivat ennen 30.4.2006 oleskelleet vastaanottavan jäsenvaltion alueella laillisesti ja yhtäjaksoisesti viisi vuotta, pelkästään sillä perusteella, että tällaisen oleskelun jälkeen mutta ennen mainittua päivää oli ollut kyse tilapäisistä poissaoloista, jotka olivat kestäneet yhtäjaksoisesti alle kaksi vuotta.

Unionin kansalaisuutta koskevasta oikeuskäytännöstä on paikallaan mainita vielä asia *Rottmann* (C-135/08, tuomio 2.3.2010), jossa unionin tuomioistuin lausui unionin kansalaisen petoksen johdosta suoritetun kansalaistamisen avulla saaman jäsenvaltion kansalaisuuden purkamisesta. Unionin tuomioistuimen mukaan unionin oikeus, erityisesti EY 17 artikla, ei estä sitä, että jäsenvaltio

ottaa unionin kansalaiselta pois tämän jäsenvaltion kansalaisuuden, joka on saatu kansalaistamisen avulla, jos se on saatu petoksella, sillä tämä jäsenvaltion ja sen kansalaisen välisen kansalaisuussiteen rikkovan petoksen vuoksi tehtävä purkamispäätös vastaa yleisen edun mukaista syytä. Tämän purkamispäätöksen on kuitenkin välttämättä oltava suhteellisuusperiaatteen mukainen. Kun esillä olevan asian kaltaisessa tilanteessa petoksen tehnyt kansalainen on jo menettänyt alkuperäisen kansalaisuutensa kansalaistamisen vuoksi, kansallisten tuomioistuinten on tutkittava purkamista koskevasta päätöksestä aiheutuvia seuraamuksia asianomaiselle henkilölle ja hänen perheenjäsenilleen ja arvioitava, onko unionin kansalaisille kuuluvien oikeuksien menettäminen perusteltua suhteessa tämän henkilön suorittaman rikkomisen vakavuuteen, kansalaistamispäätöksen ja purkamispäätöksen välillä kuluneeseen aikaan sekä asianomaisen henkilön mahdollisuuteen saada takaisin alkuperäinen kansalaisuus. Alkuperäisen kansalaisuuden menettäminen ja kansalaistamisen avulla saadun kansalaisuuden menettäminen eivät siis periaatteellisella tasolla ole ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, vaikka kansalaisuuden purkamista koskeva päätös johtaisi unionin kansalaisuuden menettämiseen.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Asiassa *Ker-Optika* (C-108/09, tuomio 2.12.2010) unionin tuomioistuin totesi, että kansallinen lainsäädäntö, jossa kielletään myymästä muista jäsenvaltioista peräisin olevia piilolinssijä internetissä ja toimittamasta niitä kuluttajan kotiosoitteeseen, vie muista jäsenvaltioista olevilta toimijoilta mahdollisuuden käyttää tätä poikkeuksellisen tehokasta markkinointitapaa näiden tuotteiden kaupassa ja haittaa näin huomattavasti niiden pääsyä kansallisille markkinoille ja rajoittaa siten tavaroiden vapaata liikkuvuutta. Unionin tuomioistuimen mukaan jäsenvaltio voi toki vaatia, että piilolinssien luovuttamisesta vastaa pätevä henkilöstö, joka kykenee antamaan asiakkaalle näiden tuotteiden asianmukaista käyttöä ja hoitoa koskevat ohjeet sekä tietoja piilolinssien käyttöön liittyvistä riskeistä. Sallimalla piilolinssien luovuttamisen ainoastaan optikon palveluja tarjoavissa optikkoliikkeissä taataan kuluttajien terveyden suojelutavoitteen toteutuminen. Unionin tuomioistuin toteaa kuitenkin, että silmälääkärit voivat tarjota näitä palveluja myös muualla kuin optikkoliikkeessä. Näitä palveluita voidaan edellyttää lähtökohtaisesti ainoastaan silloin, kun on kyse ensimmäisestä piilolinssien toimituksesta. Myöhemmissä luovutuksissa riittää, että asiakas ilmoittaa myyjälle, minkä tyyppiset piilolinssit hän on saanut ensimmäisen luovutuksen yhteydessä, ja ilmoittaa silmälääkäriin mahdollisesti toteamat näön muutokset. Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuin katsoi, että piilolinssien käyttäjien terveyden suojelutavoite voidaan saavuttaa toimenpiteillä, jotka ovat vähemmän rajoittavia kuin kansalliseen lainsäädäntöön perustuvat toimenpiteet. Näin ollen kielto myydä piilolinssijä internetissä ei ole oikeassa suhteessa kansanterveyden suojelutavoitteen ja on siten tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen vastainen.

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

Myös tänä vuonna unionin tuomioistuin on antanut useita merkittäviä tuomioita sijoittautumisvapauden, palvelujen tarjoamisen vapauden ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta. Selkeyden vuoksi valitut tuomiot esitetään ryhmiteltyinä niissä käsitellyn vapauden mukaan ja tarvittaessa kysymyksessä olevan toiminnan mukaan.

Sijoittautumisvapauden osalta on syytä mainita yhdistetyt asiat *Blanco Pérez ja Chao Gómez* (C-570/07 ja C-571/07, tuomio 1.6.2010), joissa oli kysymys Espanjan lainsäädännöstä, jonka mukaan määrättyllä alueella uuden apteekin perustaminen edellytti hallinnollisen ennakkoluvan myöntämistä. Tällaisen luvan myöntäminen edellytti erityisesti väestötiheyteen ja apteekkien väliseen vähimmäisetäisyyteen liittyvien edellytysten täyttymistä kyseisellä alueella. Unionin tuomioistuin katsoi, että SEUT 49 artikla ei lähtökohtaisesti ole esteenä tällaiselle lainsäädännölle. Unionin tuomioistuimen mukaan jäsenvaltio voi katsoa, että sen alueen joissakin osissa on vaarana,

että apteekkeista on pulaa ja että lääkehuolto ei siis ole riittävän varmaa ja laadukasta. Niinpä tämä jäsenvaltio voi tällaisen vaaran perusteella antaa säännösten, jonka mukaan vain yksi apteekki voidaan perustaa tiettyä asukasmäärää kohti, jolloin apteekit jakautuvat tasaisesti jäsenvaltion alueelle. Unionin tuomioistuin täsmensi kuitenkin, että tällainen säännöstö on SEUT 49 artiklan kanssa ristiriidassa siltä osin kuin kullakin sellaisella maantieteellisellä alueella, jolla on väestöä koskevia erityispiirteitä, sillä estetään perustamasta riittävä määrä apteekkeja, joilla voidaan taata asianmukainen apteekkipalvelu, minkä tarkastaminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä. Unionin tuomioistuin katsoi, että SEUT 49 artikla, luettuna yhdessä tiettyä farmasian alan toimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 85/432 1 artiklan 1 ja 2 kohdan ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36 45 artiklan 2 kohdan e ja g alakohdan kanssa, on esteenä kansallisessa lainsäädännössä vahvistetuille perusteille, joiden nojalla valitaan uusien apteekkien hoitajat ja joiden mukaisesti jäsenvaltion tietyllä alueella hankitun ammattikokemuksen perusteella saatuja ansiopisteitä korotetaan 20 prosenttia ja useiden hakijoiden saadessa saman pistemäärän ansioasteikkoa sovellettaessa apteekkiluvat myönnetään ensisijaisesti proviisoreille, jotka ovat harjoittaneet ammattitoimintaansa jäsenvaltion kyseisellä alueella, sillä näiden perusteiden noudattaminen on tietenkin helpompaa proviisoreille, jotka ovat kyseisen jäsenvaltion kansalaisia.

Sijoittautumisvapauden periaatetta on käsitelty myös useissa verotusta koskevissa tuomioissa. Näistä mainittakoon ensinnäkin asia *X Holding* (C-337/08, tuomio 25.2.2010), jossa unionin tuomioistuin katsoi, että EY 43 ja EY 48 artikla eivät ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion sääntelylle, jossa emoyhtiölle annetaan mahdollisuus muodostaa verotuksellinen yksikkö kotimaisen tytäryhtiönsä kanssa mutta evätään mahdollisuus tällaisen verotuksellisen yksikön muodostamiseen ulkomaisen tytäryhtiön kanssa sillä perusteella, että viimeksi mainittuun tytäryhtiöön ei sovelleta tämän jäsenvaltion verolainsäädäntöä. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen verotusjärjestelmä on perusteltu tarpeella säilyttää verotusvallan jako jäsenvaltioiden välillä. Koska emoyhtiö saa vuosittain mielensä mukaan päättää yhdistymisestään verotukselliseksi yksiköksi tytäryhtiönsä kanssa ja voi yhtä vapaasti päättää tällaisen yksikön purkamisesta, mahdollisuus sisällyttää ulkomainen tytäryhtiö samaan verotukselliseen yksikköön johtaisi siihen, että emoyhtiö voisi valita vapaasti tytäryhtiön tappioihin sovellettavan verosääntelyn ja sen paikan, jossa tappiot otetaan huomioon. Lisäksi se, että jäsenvaltio päättää sallia ulkomaisen kiinteän toimipaikan tappioiden tilapäisen vähentämisen yrityksen päätoimipaikan sijaintipaikassa, ei tarkoita, että jäsenvaltion olisi laajennettava tämä etuus koskemaan myös tässä jäsenvaltiossa asuvan emoyhtiön ulkomaisia tytäryhtiöitä. Koska toisessa jäsenvaltiossa olevat kiinteät toimipaikat ja ulkomaiset tytäryhtiöt eivät ole toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa verotusvallan jaon suhteen, lähtöjäsenvaltiolla ei ole velvollisuutta soveltaa ulkomaisiin tytäryhtiöihin samaa verotusjärjestelmää kuin ulkomaisiin kiinteisiin toimipaikkoihin.

Toiseksi on tuotava esille asia *Gielen* (C-440/08, tuomio 18.3.2010), joka koskee Alankomaiden tuloverolaissa myönnettyä verovähennystä tietyn määrän työtunteja yrittäjänä suorittaneille itsenäisille ammatinharjoittajille. Tässä laissa säädettiin kuitenkin, että ulkomailla asuvien verovelvollisten toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan toimipaikan toimintaan käyttämiä tuntimääriä ei otettu tässä tarkoituksessa huomioon. Unionin tuomioistuimen mukaan SEUT 49 artikla on esteenä tällaiselle säännöstölle, jolla syrjitään ulkomailla asuvia verovelvollisia, vaikka nämä verovelvolliset voivat kyseisen edun osalta valita maassa asuviin verovelvollisiin sovellettavan järjestelmän. Viimeksi mainitun seikan osalta unionin tuomioistuin katsoi, että SEUT 49 artiklassa tarkoitettua kansalaisuuteen perustuvaa välillistä syrjintää ei kyseenalaista se, että ulkomailla asuva verovelvollinen voi rinnastusoption perusteella valita syrjivän verojärjestelmän ja maassa asuviin verovelvollisiin sovellettavan verojärjestelmän välillä, koska tällaisella valinnalla ei voida sulkea pois näistä kahdesta järjestelmästä ensimmäiseksi mainitun syrjiviä vaikutuksia. Jos mainitun valinnan tällainen vaikutus hyväksytään, tällä oikeutettaisiin verojärjestelmä, joka merkitsee sinällään edelleen

SEUT 49 artiklan rikkomista sen vuoksi, että se on syrjivä. Kansallinen järjestelmä, jolla rajoitetaan sijoittautumisvapautta, on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, vaikka sen soveltaminen olisi vapaavalintaista.

On paikallaan mainita vielä kolmas unionin tuomioistuimen verotuksen alalla antama tuomio, joka koskee tällä kertaa palvelujen tarjoamisen vapautta. Asiassa *Schmelz* (C-97/09, tuomio 26.10.2010) unionin tuomioistuimen oli tutkittava kuudennen direktiivin 77/388/EY¹¹ 24 artiklan 3 kohdassa ja 28 i artiklassa ja direktiivin 2006/112/EY¹² 283 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun pienten yritysten erityisjärjestelmän yhteensopivuutta EY 49 artiklan kanssa. Näissä säännöksissä jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus myöntää alueelleen sijoittautuneille pienyrityksille arvonlisäverovapautus, johon liittyy vähennysoikeuden menetys, mutta suljetaan sama mahdollisuus pois muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneilta pienyrityksiltä. Unionin tuomioistuin totesi, että vaikka tämä järjestelmä merkitsee palvelujen tarjoamisen vapauden rajoittamista, arvonlisäverojärjestelmän kehityksen nykyvaiheessa tavoiteltava verovalvonnan tehokkuuden takaaminen veropetosten, veronkierron ja muiden väärinkäytösten estämiseksi sekä pienyritysten erityisjärjestelmän tavoitteena oleva pienyritysten kilpailukyvyyn vahvistaminen kuitenkin oikeuttavat sen, että arvonlisäverovapautusta sovelletaan vain sen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneisiin pienyrityksiin, jossa arvonlisävero on maksettava. Vastaanottavalla jäsenvaltiolla ei ole mahdollisuutta valvoa tehokkaasti sen alueelle sijoittautumattoman pienyrityksen toimintaa tämän käyttäessä palvelujen tarjoamisen vapautta. Hallinnollisesta yhteistyöstä arvonlisäverotuksen alalla ja asetuksen (ETY) N:o 218/92 kumoamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1798/2003¹³ sekä direktiivin 77/799/ETY¹⁴ mukaisilla hallinnollista apua koskevilla säännöillä ei myöskään voida varmistaa tehokasta tietojen vaihtoa pienyritysten toiminnasta arvonlisäverovapautusta soveltavan jäsenvaltion alueella. Unionin tuomioistuimen mukaan EY 49 artikla ei näin ollen ole esteenä tällaiselle järjestelmälle.

Palvelujen tarjoamisen vapauden osalta unionin tuomioistuin on antanut huomattavan määrän tuomioita, jotka koskevat monia eri aloja, kuten kansanterveyttä, työntekijöiden lähettämistä työhön ja rahapelejä.

Asiassa *komissio vastaan Ranska* (C-512/08, tuomio 5.10.2010) unionin tuomioistuin katsoi, että jäsenvaltio, jonka kansallisessa lainsäädännössä asetetaan tiettyjä erityisesti vakuutetun terveydentilaan tai tarvittavan hoidon kiireellisyyteen liittyviä erityisiä tilanteita lukuun ottamatta ennakkolupa edellytykseksi sille, että toimivaltainen laitos korvaa sen jäsenvaltion, johon se kuuluu, voimassa olevan korvausjärjestelmän mukaisesti toisessa jäsenvaltiossa sairaalan ulkopuolella annettavan erikseen määritellyn hoidon, joka edellyttää suurten lääketieteellisten laitteiden käyttämistä, ei ole jättänyt noudattamatta EY 49 artiklan mukaisia velvoitteitaan. Kun otetaan huomioon kansanterveyspolitiikan järjestämiselle ja sosiaaliturvajärjestelmän taloudelliselle tasapainolle aiheutuvat riskit, unionin tuomioistuimen mukaan tällainen vaatimus vaikuttaa unionin tämänhetkisen lainsäädännön mukaan oikeutetulta rajoitukselta. Nämä riskit liittyvät siihen, että riippumatta siitä, käytetäänkö suuria lääketieteellisiä laitteita sairaalaympäristössä vai ei, niiden on voitava olla suunnittelupolitiikan kohteena siltä osin kuin kyse on esimerkiksi niiden lukumäärästä ja maantieteellisestä jakautumisesta, ja näin on siksi, että voidaan osaltaan taata, että koko valtion

¹¹ Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annettu kuudes neuvoston direktiivi 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1).

¹² Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY (EUVL L 347, s. 1).

¹³ 7.10.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1782/2003 (EUVL L 264, s. 1).

¹⁴ Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien verojen alalla 19.12.1977 annettu neuvoston direktiivi 77/799/ETY (EYVL L 336, s. 15).

alueella on saatavilla riittävästi ja pysyvästi monipuolisia laadukkaita sairaalahoitopalveluja, mutta myös siksi, että voidaan välttää niin pitkälle kuin mahdollista rahavarojen, teknisten resurssien ja henkilöstöresurssien tuhlaaminen. Sitä vastoin asiassa *Elchinov* (C-173/09, tuomio 5.10.2010) unionin tuomioistuin katsoi, että jäsenvaltion lainsäädäntö, jota tulkitaan siten, että sillä suljetaan pois kaikissa tapauksissa toisessa jäsenvaltiossa ilman ennakkolupaa annetun sairaalahoidon korvattavuus, ei ole EY 49 artiklan ja asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella (EY) N:o 118/97, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 1992/2006¹⁵, 22 artiklan mukainen. Vaikka unionin oikeus ei lähtökohtaisesti ole esteenä ennakkolupajärjestelmälle, kuten edellä mainitussa asiassa *komissio vastaan Ranska* annettu tuomio osoittaa, tällaisen luvan myöntämisedellytysten on kuitenkin oltava perusteltuja. Unionin tuomioistuimen mukaan näin ei ole kyseisen lainsäädännön tapauksessa, koska se vie vakuuteulta, joka ei ole terveydentilaansa liittyvistä syistä tai siitä syystä, että kiireellisen hoidon saaminen sairaalassa on ollut tarpeen, kyennyt hakemaan tällaista lupaa, tai ei ole voinut odottaa toimivaltaisen laitoksen vastausta, mahdollisuuden siihen, että tämä laitos korvaisi kyseisen hoidon, vaikka korvattavuuden edellytykset täyttyisivätkin. Tällaisen hoidon korvaaminen ei voi vaarantaa sairaalatoiminnan suunnittelutavoitteita eikä vakavasti järkyttää sosiaaliturvajärjestelmän taloudellista tasapainoa. Unionin tuomioistuin katsoi näin ollen, että kyseisellä lainsäädännöllä rajoitettiin perusteettomasti palvelujen tarjoamisen vapautta.

Työntekijöiden työhön lähettämisen osalta on mainittava asia *Santos Palhota ym.* (C-515/08, tuomio 7.10.2010), jossa unionin tuomioistuin katsoi, että SEUT 56 ja SEUT 57 artikla ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka perusteella toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan, joka lähettää työntekijöitä työhön ensiksi mainitun jäsenvaltion alueelle, on lähetettävä ennakkoon toimitettava työhönlähetysilmoitus, kun suunnitellun työhön lähettämisen aloittaminen edellyttää, että sanotun ilmoituksen rekisteröintinumero annetaan tiedoksi kyseiselle työnantajalle, ja kun vastaanottavan jäsenvaltion kansallisilla viranomaisilla on viiden arkipäivän määräaika, joka lasketaan ilmoituksen vastaanottamisesta, tämän tiedoksiannon toteuttamiseen. Unionin tuomioistuimen mukaan oli katsottava, että tämä menettely on hallinnollinen lupamenettely, joka voi rajoittaa erityisesti ilmoituksen toimittamista koskevan määräajan vuoksi suunniteltua työntekijöiden lähettämistä ja näin ollen lähetettävien työntekijöiden työnantajan toimintaa palveluiden tarjoamisessa erityisesti silloin, kun palvelu on suoritettava melko nopeasti. Sitä vastoin nämä samat SEUT 56 artikla ja SEUT 57 artikla eivät ole unionin tuomioistuimen mukaan esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka perusteella toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan, joka lähettää työntekijöitä työhön ensiksi mainitun jäsenvaltion alueelle, on pidettävä koko työhön lähettämisen ajan tämän jäsenvaltion kansallisten viranomaisten saatavilla jäljennös työntekijöitä ja työtä koskevista asiakirjoista, jotka vastaavat ensiksi mainitun jäsenvaltion oikeudessa edellytetyjä asiakirjoja ja jotka on lähetettävä näille viranomaisille tämän ajanjakson päätyttyä. Tämänkaltaiset toimenpiteet ovat nimittäin oikeasuhteisia työntekijöiden suojelun tavoitteeseen nähden, koska ne mahdollistavat sen, että viranomaiset voivat lähetettyjen työntekijöiden osalta varmistaa, että direktiivin 96/71/EY¹⁶ 3 artiklan 1 kohdassa lueteltuja työehtoja ja -oloja koskevia edellytyksiä noudatetaan ja että kyseisiä työntekijöitä suojellaan.

Unionin tuomioistuimella on myös useissa asioissa ollut tilaisuus käsitellä rahapelejä ja urheiluviedonlyöntejä koskeviin kansallisiin monopoleihin liittyviä arkaluonteisia kysymyksiä ja täsmen-

¹⁵ Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammattinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 muuttamisesta 18.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1992/2006 (EUVL L 392, s. 1).

¹⁶ Palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettamisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16.12.1996 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY (EYVL 1997, L 18, s. 1).

tää edellytyksiä, jotka tällaisten monopolien on täytettävä, jotta niitä voidaan pitää oikeutettuina. Ensinnäkin asioissa *Sporting Exchange* (C-203/08, tuomio 3.6.2010) ja *Ladbrokes Betting & Gaming ja Ladbrokes International* (C-258/08, tuomio 3.6.2010) unionin tuomioistuin katsoi, että EY 49 artikla ei ole esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jonka mukaan rahapeliin järjestämiseen ja rahapeli-toiminnan edistämiseen sovelletaan yhden toimijan yksinoikeusjärjestelmää ja jossa kielletään kaikkia muita toimijoita toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneet toimijat mukaan lukien tarjoamasta internetissä ensimmäisen jäsenvaltion alueella kyseisen järjestelmän soveltamisalaan kuuluvia palveluja. Koska internetissä tarjottujen rahapeliin alaa ei ole yhdenmukaistettu Euroopan unionissa, unionin tuomioistuimen mukaan jäsenvaltiolla on oikeus katsoa, että yksinomaan se, että toimija tarjoaa laillisesti tämän alan palveluja internetissä toisessa jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut ja jossa toimijaan lähtökohtaisesti jo sovelletaan laissa säädettyjä edellytyksiä ja jonka toimivaltaiset viranomaiset valvovat sitä, ei ole riittävä tae siitä, että ensin mainitun jäsenvaltion kuluttajia suojataan vilpillisten menettelyjen ja rikosten vaaralta, kun otetaan huomioon vaikeudet, joita sijoittautumisjäsenvaltion viranomaisilla voi olla tällaisessa tilanteessa arvioitaessa sitä, mitkä ovat toimijoiden ammattiin liittyvien ominaisuuksien ja rehellisyyden taso. Koska kuluttajan ja palvelun tarjoajan välillä ei ole suoraa yhteyttä, internetin välityksellä pelattavat rahapelit sisältävät lisäksi palvelujen tarjoajien mahdollisten kuluttajiin kohdistuvien vilpillisten menettelyjen osalta vaaroja, jotka ovat luonteeltaan erilaisia ja vakavampia verrattuna näiden pelien perinteisiin markkinoihin. Kyseessä olevan rajoituksen voidaan siis niiden erityispiirteiden valossa, jotka liittyvät rahapeliin tarjoamiseen internetissä, katsoa olevan oikeutettu petosten ja rikosten ehkäisemistä koskevan tavoitteen perusteella. Edellä mainitussa asiassa *Ladbrokes Betting & Gaming ja Ladbrokes International* antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin lisäsi, että kansallisen säännösten, jolla pyritään hillitsemään rahapeli-riippuvuutta sekä ehkäisemään vilpillisiä menettelyjä ja jolla todella edistetään näiden tavoitteiden saavuttamista, voidaan katsoa rajoittavan vedonlyöntitoimintaa johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla, vaikka yksinoikeudella myönnetyn luvan haltijalla tai haltijoilla on oikeus tehdä tarjonnastaan markkinoilla houkutteleva ottamalla käyttöön uusia rahapelejä ja turvautumalla mainontaan. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvítettävä, voiko laitton pelitoiminta olla sellainen ongelma kyseisessä jäsenvaltiossa, jonka sallitun ja säännellyn toiminnan laajentaminen voisi poistaa, ja varmistettava, että tämä laajentaminen ei ole sen suuruista, että se voi olla ristiriidassa kyseisen riippuvuuden hillitsemistä koskevan tavoitteen kanssa.

Asiassa *Carmen Media Group* (C-46/08, tuomio 8.9.2010) ja asiassa *Stoß* (yhdistetyt asiat C-316/07, C-358/07–C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, tuomio 8.9.2010) unionin tuomioistuin tutki Saksan lainsäädäntöä, jossa kiellettiin julkisten onnenpeliin järjestäminen ja välittäminen internetissä. Unionin tuomioistuin katsoi edellä mainituissa asioissa *Sporting Exchange ja Ladbrokes Betting & Gaming ja Ladbrokes International* annettujen tuomioiden mukaisesti, että jotta pelihalu ja pelitoiminnan harjoittaminen saadaan kanavoitua valvotun järjestelmän alaiseksi, jäsenvaltiot voivat vapaasti luoda julkisia monopoleja, sillä tällaisella monopolilla pystytään hallitsemaan onnenpeliin alaan liittyviä vaaroja tehokkaammin kuin järjestelmässä, jossa yksityiset toimijat voisivat järjestää vedonlyöntejä asiaa koskevaa lainsäädäntöä noudattaen. Unionin tuomioistuimen mukaan pelkästään se, että tietyn tyyppiset onnenpelit ovat julkisen monopolin alaisia ja toisen tyyppiset onnenpelit ovat yksityisille toimijoille myönnettäviä lupia koskevan järjestelmän alaisia, ei voi kyseenalaistaa Saksan järjestelmän johdonmukaisuutta, koska näillä peleillä on eri ominaispiirteet. Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin, että saksalaiset tuomioistuimet saattoivat perustellusti katsoa, kun otetaan huomioon niiden toteamukset näissä asioissa, että Saksan lainsäädännössä ei rajoiteta johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti onnenpelitoimintaa. Nämä tuomioistuimet olivat todenneet, että julkisten monopolien haltijat toteuttavat myynnin edistämiseksi intensiivisiä mainoskampanjoita maksimoidakseen arpajaisiin perustuvat voitot ja etäännyvät siten tavoitteista, jotka oikeuttavat nämä monopolit, ja että Saksan viranomaiset harjoittavat tai sietävät politiikkaa, jolla kannustetaan osallistumista onnenpeleihin, kuten kasinopeleihin ja automaattipeleihin, jotka

eivät kuulu julkisen monopolin alaan mutta joihin liittyy suurempi riippuvuusvaara kuin tämän monopolin alaisiin peleihin. Näissä olosuhteissa tämän monopolin perusteena olevaa ehkäisevää tavoitetta ei voida unionin tuomioistuimen mukaan enää tavoitella tehokkaasti, joten se ei ole enää oikeutettu.

Edellä mainitussa asiassa *Stoß* unionin tuomioistuin huomautti, että jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta niiden vahvistaessa sen suojan tason, jolla suojataan onnenpeleihin liittyviltä vaaroilta. Koska alaa ei ole yhdenmukaistettu yhteisön lainsäädännöllä, jäsenvaltioilla ei ole velvollisuutta tunnustaa tällä alalla muissa jäsenvaltioissa myönnettyjä lupia. Samoista syistä, ja kun otetaan huomioon internetissä pelattaviin onnenpeleihin liittyvät riskit perinteisiin onnenpeleihin verrattuna, jäsenvaltiot voivat myös kieltää onnenpelien tarjoamisen internetissä. Unionin tuomioistuin täsmensi kuitenkin edellä mainitussa asiassa *Carmen Media Group* antamassaan tuomiossa, että tällaisen lupajärjestelmän, joka muodostaa poikkeuksen palvelujen tarjoamisen vapauteen, on perustuttava objektiivisiin arviointiperusteisiin, jotka eivät ole syrjiviä ja jotka ovat etukäteen tiedossa ja joilla varmistetaan, että tällä järjestelmällä voidaan asettaa kansallisten viranomaisten harkintavallan käytölle riittävät rajat, jotta harkintavaltaa ei käytetä mielivaltaisesti. Lisäksi jokaisella, johon kohdistuu tällaiseen poikkeukseen perustuva rajoittava toimenpide, on oltava todellinen mahdollisuus hakea muutosta tuomioistuimessa.

Asiassa *Winner Wetten* (C-409/06, tuomio 8.9.2010) unionin tuomioistuin katsoi, että välittömästi sovellettavan unionin oikeuden ensisijaisuuden vuoksi kansalliseen säännöstöön, joka koskee julkista urheiluveto- ja pelimonopolia ja joka sisältää rajoituksia, jotka eivät ole sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden mukaisia, koska kyseiset rajoitukset eivät myötävaikuta urheiluveto- ja pelitoiminnan rajoittamiseen johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, ei voida soveltaa siirtymäaikaa.

Pääomien vapaan liikkuvuuden osalta on kiinnitettävä erityistä huomiota asiaan *komissio vastaan Portugali* (C-171/08, tuomio 8.7.2010). Tässä asiassa unionin tuomioistuimen oli arvioitava Portugalin valtion yksityistetyssä yhtiössä Portugal Telecomissa omistamien ns. golden shares -osakkeiden erityisjärjestelmän yhteensopivuutta EY 56 artiklan kanssa. Tämä järjestelmä käsitti erityisoikeuksia, jotka koskivat oikeutta valita kolmasosa hallituksen jäsenistä, oikeutta valita tietty määrä hallituksen jäsenistä valittavan johtokunnan jäsenistä, oikeutta valita vähintään yksi niistä hallituksen jäsenistä, jotka vastaavat erityisesti tietyistä hallinnollisista kysymyksistä, sekä yhtiökokouksen tärkeiden päätösten tekemistä. Unionin tuomioistuin katsoi, että Portugalin valtio ei ole noudattanut EY 56 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa tällaisia erityisoikeuksia, kun otetaan huomioon, että ne antavat sille yhtiön johtamisessa sellaista vaikutusvaltaa, joka ei ole perusteltavissa sen tästä yhtiöstä omistaman osuuden laajuudella. EY 58 artiklassa sallituista poikkeuksista unionin tuomioistuin totesi, että yleiseen turvallisuuteen – tai esillä olevassa asiassa tarpeeseen taata televiestintäverkoston toiminta kriisitilanteessa tai sodan taikka terrori-iskun varalta – voidaan vedota vain, kun kyse on yhteiskunnan perustavanlaatuisista etua uhkaavasta todellisesta ja riittävän vakavasta vaarasta. Kyseisen rajoituksen suhteellisuusperiaatteen mukaisuudesta unionin tuomioistuin katsoi, että epävarmuudella, joka liittyy siihen, ettei kansallisessa laissa eikä kyseisen yhtiön yhtiöjärjestyksessä vahvisteta perusteita sille, missä olosuhteissa kyseisiä erityisvaltuuksia saadaan käyttää, loukataan vakavasti pääomien vapaata liikkuvuutta, koska sillä annetaan kansallisille viranomaisille näiden valtuuksien käytön suhteen niin vapaaharkintainen liikkumavara, ettei tätä liikkumavaraa voida pitää oikeasuhteisena tavoiteltuihin päämääriin nähden.

Palvelujen tarjoamisen vapauteen liittyvällä julkisten hankintojen erityisalalla on niin ikään annettu oikeuskäytäntöä. Asiassa *Viking Line* (C-438/05, tuomio 11.12.2007) ja asiassa *Laval un Partneri* (C-341/05, tuomio 18.12.2007) annettujen tunnettujen tuomioiden linjan mukaisesti asiassa *komissio vastaan Saksa* (C-271/08, tuomio 15.7.2010) oli kysymys siitä, miten voidaan

sovittaa yhteen kollektiivinen neuvottelu-oikeus ja sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteet julkisten hankintojen alalla. Tässä asiassa komissio oli nostanut kanteen, jossa se vaati unionin tuomioistuinta toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut direktiivin 92/50/ETY¹⁷ ja direktiivin 2004/18/EY¹⁸ mukaisia velvoitteitaan sellaisten ammatillista lisäeläkejärjestelmää koskevien palvelusopimusten tekemisen yhteydessä, joilla on pantu täytäntöön työmarkkinaosapuolten välillä neuvoteltu työehtosopimus. Komissio katsoi, että jäsenvaltio ei ollut noudattanut kyseisten direktiivien mukaisia velvoitteitaan ja että se oli loukannut sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteita, koska tällaisia sopimuksia on tehty suoraan kunnallisten työntekijöiden palkkojen muuttamisesta eläkemaksuiksi tehdyn työehtosopimuksen 6 §:ssä tarkoitettujen laitosten ja yritysten kanssa järjestämättä unionin tasolla tarjouskilpailua. Saksan liittotasavalta vetosi siihen, että riidanalaiset sopimukset oli tehty työehtosopimuksen täytäntöönpanoa koskevassa erityisessä yhteydessä.

Unionin tuomioistuin katsoi kyseisessä tuomiossa, että kollektiivisen neuvottelu-oikeuden perustavanlaatuisen luonne ja kunnallisten työntekijöiden palkkojen muuttamisesta eläkemaksuiksi tehdyn työehtosopimuksen sosiaalinen tavoite eivät sellaisinaan voi merkitä sitä, että kunnalliset työnantajat voisivat automaattisesti olla noudattamatta vaatimuksia, jotka perustuvat julkisia hankintoja koskeviin direktiiveihin 92/50 ja 2004/18, joissa sovelletaan sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta julkisten hankintojen alalla. Kollektiivista neuvottelu-oikeutta koskevan perusoikeuden käyttäminen on siis sovittava yhteen EUT-sopimuksessa suojattuja vapauksia koskevien vaatimusten kanssa, ja sen on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaista. Tutkittuaan kohta kohdalta eri perustelut, joiden nojalla riidanalaisten sopimusten tekemiseen voitaisiin olla soveltamatta julkisia hankintoja koskevia unionin säännöksiä ja jotka koskevat muun muassa työntekijöiden osallistumista palkkojen eläkemaksuiksi muuttamista koskevan toimenpiteen toteuttavan laitoksen valintaan, solidaarisuuteen liittyviä seikkoja, joihin kyseisessä työehtosopimuksessa tarkoitettujen laitosten ja yritysten tarjoukset perustuvat, sekä kokemukseen ja vakavaraisuuteen liittyviä tekijöitä, unionin tuomioistuin katsoi, että tässä tapauksessa kyseisten julkisia hankintoja koskevien direktiivien noudattamista ei ollut mahdotonta sovittaa yhteen kyseisen työehtosopimuksen sosiaalisen tavoitteen kanssa. Unionin tuomioistuin katsoi, että edellytykset, joista kyseisissä direktiiveissä tarkoitettiin julkiseksi hankinnaksi luokitteluun tehdään riippuvaiseksi, täyttyivät kyseisessä asiassa. Se totesi yhtäältä, että vaikka kunnalliset työnantajat panevat täytäntöön ammatillisten lisäeläkkeiden alalla työehtosopimuksella ennalta tehdyn valinnan, ne toimivat kuitenkin hankintaviranomaisina, koska ne ovat olleet edustettuina tässä tapauksessa täytäntöönpannusta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa. Toisaalta unionin tuomioistuin katsoi, että ryhmävakuutus sopimukseen liittyvä välitön taloudellinen intressi ne tekeville työnantajille, minkä vuoksi kysymys on vastikkeellisista sopimuksista. Näin ollen unionin tuomioistuin päätteli tässä asiassa, että Saksan liittotasavalta ei ollut noudattanut julkisia hankintoja koskevien unionin direktiivien mukaista velvoitettaan järjestää tarjouskilpailu työehtosopimuksen mukaisten riidanalaisten sopimusten tekemisen yhteydessä.

Unionin tuomioistuin antoi 18.11.2010 toisen merkittävän ratkaisun, joka koskee julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2004/18 tulkintaa (*C-226/09, komissio v. Irlanti*). Kyseisessä asiassa ongelmana oli se, että vaikka hankintaviranomainen ei ollut velvollinen täsmentämään hankintailmoituksessa kunkin

¹⁷ Julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18.6.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/50/ETY (EYVL L 209, s. 1).

¹⁸ Julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31.3.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY (EUVL L 134, s. 114).

sopimuksentekoperusteen painotusta, se oli kuitenkin tehnyt niin, vaikka yrityksille tarjousten tekemiselle asetettu määräaika oli päättynyt. Komissio nosti jäsenyyssoveltoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen hankintaviranomaisena toiminutta jäsenvaltiota vastaan ja väitti sen loukanneen yhdenvertaisuusperiaatetta ja jättäneen noudattamatta avoimuusvelvoitetta.

Unionin tuomioistuin totesi, että vaikka velvollisuudella ilmoittaa liitteen II A soveltamisalaan kuuluvien sopimusten kunkin sopimuksentekoperusteen suhteellinen painotus on tarkoitus taata yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja avoimuusperiaatteen noudattaminen, ei voida perustellusti edellyttää, että liitteen II B soveltamisalaan kuuluvia sopimuksia koskevien erityisten säännösten puuttuessa hankintaviranomaisen, joka kuitenkin päättää antaa tällaisia tietoja, olisi tehtävä se ennen tarjousten tekemiselle varatun määräajan päättymistä. Antaessaan tietyn painoarvon näille sopimuksentekoperusteille hankintaviranomainen on unionin tuomioistuimen mukaan vain tämentänyt niitä yksityiskohtaisia sääntöjä, joiden perusteella tarjouksia oli arvioitava. Sitä vastoin se katsoi, että riidanalaisen sopimuksen sopimuksentekoperusteiden painotuksen muuttamisella tarjousten alustavan arvioinnin jälkeen loukattiin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja jätettiin noudattamatta siitä johtuvaa avoimuusvelvoitetta. Tämä muuttaminen on vastoin unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan unionin oikeuden perusperiaatteissa asetetaan hankintaviranomaisille velvollisuus tulkita sopimuksentekoperusteita samalla tavoin koko menettelyn ajan.

Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden alalta on tuotava esille asia *Olympique Lyonnais* (C-325/08, tuomio 16.3.2010), joka koskee ammattilaisjalkapalloiluun sovellettavan säännösten yhteensovittamista SEUT 45 artiklan kanssa. Kyseisen säännösten mukaan pelaajalupaus, joka ei allekirjoita koulutusjaksonsa päättyessä ammattilaispelaajasopimusta hänet kouluttaneen seuran kanssa vaan jossakin Euroopan unionin toisessa jäsenvaltiossa toimivan seuran kanssa, voi joutua maksamaan vahingonkorvausta. Unionin tuomioistuin tarkisti tuomiossaan aluksi, että riidanalainen säännöstö kuului SEUT 45 artiklan soveltamisalaan. Kysymyksessä oli Ranskan jalkapalloliiton ammattilaisjalkapalloa koskeva sääntökokoelma. Unionin tuomioistuimen mukaan se oli palkkatyötä sääntelevän työehtosopimuksen luonteinen, ja sellaisena siihen oli sovellettava unionin oikeutta. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että tarkasteltu järjestelmä voi saada pelaajalupauksen luopumaan vapaata liikkuvuutta koskevan oikeutensa käyttämisestä. Näin ollen tällainen järjestelmä merkitsee työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoitusta. Kuten unionin tuomioistuin kuitenkin katsoi jo asiassa *Bosman* antamassaan tuomiossa¹⁹, kun otetaan huomioon se huomattava yhteiskunnallinen merkitys, joka urheilutoiminnalla ja erityisesti jalkapalloilulla on unionissa, sitä, että nuorten pelaajien työhön ottamista ja kouluttamista pyritään edistämään, on pidettävä hyväksyttävänä tavoitteena. Unionin tuomioistuin päättelee näin ollen, että SEUT 45 artikla ei ole esteenä järjestelmälle, jossa tällaisen tavoitteen toteuttamiseksi taataan kasvattajaseuralle korvaus tilanteessa, jossa nuori pelaaja allekirjoittaa koulutuksensa päättyessä ammattilaispelaajasopimuksen jossakin toisessa jäsenvaltiossa toimivan seuran kanssa, edellyttäen, että tämä järjestelmä soveltuu kyseisen tavoitteen toteuttamiseen ja että se ei ylitä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Sitä vastoin kysymyksessä olevan kaltainen järjestelmä ei ole tarpeen tämän tavoitteen toteuttamiseksi, jos vahingonkorvauksen määrä, joka pelaajalupaus voidaan velvoittaa maksamaan, ei liity todellisiin koulutuskustannuksiin.

Edelleen työntekijöiden osalta unionin tuomioistuin antoi samana päivänä kaksi tuomiota (asia C-310/08, *Ibrahim*, ja asia C-480/08, *Teixeira*, tuomiot 23.2.2010), jotka koskivat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan asetuksen (ETY) N:o 1612/68²⁰ 12 artiklan tulkintaa ja erityisesti sen

¹⁹ Asia C-415/93, *Bosman*, tuomio 15.12.1995 (Kok., s. I-4921).

²⁰ Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2).

suhdetta unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskevaan direktiiviin 2004/38/EY²¹. Näissä kahdessa asiassa kansalliset viranomaiset olivat evänneet kantajilta oikeuden saada asuntoapua itselleen ja lapsilleen sillä perusteella, että heillä ei ollut oleskeluoikeutta Yhdistyneessä kuningaskunnassa unionin oikeuden mukaisesti. Toinen oli asumuserossa miehestään, joka oli työskennellyään Yhdistyneessä kuningaskunnassa päättänyt lopulta lähteä maasta, ja toinen, joka oli niin ikään asumuserossa miehestään, oli itse menettänyt työntekijän aseman. Koska heidän lapsensa kuitenkin opiskelivat Yhdistyneessä kuningaskunnassa, kantajat vetosivat edellä mainitun asetuksen 12 artiklaan, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut asiassa *Baumbast ja R* antamassaan tuomiossa²². Oikeuskäytäntönsä mukaisesti unionin tuomioistuin totesi, että kyseisen asetuksen 12 artiklassa annetaan mahdollisuus tunnustaa siirtotyöläisen lapselle itsenäinen oleskeluoikeus koulutukseen osallistumista vastaanottavassa valtiossa koskevan oikeuden yhteydessä, ja että siinä edellytetään ainoastaan, että lapsi on asunut jäsenvaltiossa ainakin toisen vanhempansa kanssa sinä aikana, jolloin tämä oleskeli siellä työntekijänä. Sillä, että kyseisten lasten vanhemmat ovat tällä välin eronneet, ja sillä, että ainoastaan toinen vanhemmista on unionin kansalainen ja ettei tämä vanhempi ole enää siirtotyöläinen vastaanottavassa jäsenvaltiossa, ei ole tässä suhteessa mitään vaikutusta. Unionin tuomioistuimen mukaan asetuksen 12 artiklaa on sovellettava itsenäisesti suhteessa unionin oikeuden säännöksiin, joilla säännellään nimenomaisesti edellytyksiä, jotka koskevat oleskeluoikeuden käyttöä toisessa jäsenvaltiossa, eikä unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskevan uuden direktiivin voimaantulo kyseenalaista tätä itsenäisyyttä. Unionin tuomioistuin teki johtopäätökset tästä itsenäisyydestä ja totesi, että vanhemman, joka on siirtotyöläisen opiskelevan lapsen tosiasiallinen huoltaja, oleskeluoikeuteen ei sovelleta edellytystä, jonka mukaan vanhemmalla on oltava riittävät varat niin, että hän ei muodostu rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle. Toisessa asiassa (em. asia *Teixeira*) unionin tuomioistuin täsmensi, että vaikka silloin kun siirtotyöläisen lapsi osallistuu koulutukseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa, vanhemmalla, joka on lapsen tosiasiallinen huoltaja, oleva oikeus oleskella mainitussa valtiossa päättyy pääsääntöisesti lapsen tullessa täysi-ikäiseksi, näin ei välttämättä ole, jos tämän vanhemman läsnäolo ja huolenpito ovat lapselle edelleen tarpeen, jotta hän voisi opiskella ja saattaa opintonsa päätökseen. On kansallisen tuomioistuimen asiana arvioida, onko asia todella näin.

Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen

Tällä alalla on kaikkein eniten kirjavuutta, koska unionin lainsäätäjät osallistuu yhä useampien kysymysten sääntelyyn. Tästä syystä annetusta oikeuskäytännöstä on mahdotonta esittää kattavaa selostusta. Tässä on päätetty painottaa kahta alaa, kaupallisia menettelyjä yleensä, jolloin kiinnitetään erityistä huomiota kuluttajansuojaan, sekä televiestintää, minkä lisäksi mainitaan myös joitakin muita ratkaisuja niiden herättämän ilmeisen mielenkiinnon vuoksi.

Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä annettua direktiiviä 2005/29/EY²³ on tulkittu kahteen kertaan tänä vuonna. Tällä direktiivillä yhdenmukaistetaan täydellisesti sopimattomia elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiä kaupallisia menettelyjä koskevat säännöt, ja sen liitteessä I on tyhjentävä luettelo 31 kaupallisesta menettelystä, joita pidetään tämän direktiivin 5 artiklan 5 kohdan mukaisesti kaikissa olosuhteissa sopimattomina.

²¹ Ks. alaviite 10.

²² Asia C-413/99, *Baumbast ja R*, tuomio 17.9.2002 (Kok., s. I-7091).

²³ Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY (EUVL L 149, s. 22).

Kuten direktiivin johdanto-osan 17 perustelukappaleessa nimenomaisesti täsmennetään, nämä ovat ainoat kaupalliset menettelyt, joita voidaan pitää sopimattomina ilman direktiivin 5–9 artiklan säännöksiin perustuvaa tapauskohtaista arviointia.

Ensimmäisessä tapauksessa, asiassa *Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag* (C-540/08, tuomio 9.11.2010), unionin tuomioistuin katsoi, että kyseistä direktiiviä on tulkittava niin, että se on esteenä kansalliselle säännökselle, jossa säädetään lisäetujen käyttämisestä myynnissä koskeva yleinen kielto ja jonka tarkoituksena ei ole pelkästään suojata kuluttajia vaan jolla tavoitellaan myös muita päämääriä. Menettelyt, joissa kuluttajille tarjotaan lisäetuja, jotka liittyvät tavaroiden tai palvelujen ostamiseen, eivät sisälly direktiivin liitteeseen I, eivätkä ne voi olla kaikissa olosuhteissa kiellettyjä vaan ainoastaan sellaisen erityisen analyysin jälkeen, jonka avulla on mahdollista todeta näiden menettelyjen sopimattomuus. Siten sanomalehden ostamiseen sidoksissa oleva mahdollisuus osallistua palkintokilpailuun ei ole kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sopimaton menettely vain sen vuoksi, että kyseinen mahdollisuus osallistua kilpailuun on ainakin osalle kyseisistä kuluttajista ratkaiseva syy, joka saa heidät ostamaan kyseisen sanomalehden.

Toisessa tapauksessa, asiassa *Plus Warenhandelsgesellschaft* (C-304/08, tuomio 14.1.2010), unionin tuomioistuin katsoi, että tämä sama direktiivi on esteenä myös sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa yksittäistapauksen konkreettisia olosuhteita huomioon ottamatta kielletään lähtökohtaisesti kaupalliset menettelyt, joissa kuluttajien osallistuminen palkintokilpailuun tai arvontapeliin edellyttää tavaran tai palvelun hankintaa. Unionin tuomioistuin tuo ensinnäkin esille, että myyinnedistämiskampanjat, joissa kuluttajan osallistuminen maksutta arvontaan edellyttää tietyn tavara- tai palvelumäärän ostamista, ovat kaupallisia toimia, jotka ovat selvästikin osa joidenkin toimijoiden kaupallista strategiaa ja niillä pyritään välittömästi edistämään niiden myyntiä. Ne ovat hyvinkin tässä direktiivissä tarkoitettuja kaupallisia menettelyjä ja kuuluvat näin ollen sen soveltamisalaan. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin huomauttaa, että tässä samassa direktiivissä, jolla säännöt yhdenmukaistetaan täysin, säädetään nimenomaisesti, että jäsenvaltiot eivät voi toteuttaa siinä säädettyjä toimenpiteitä tiukempia toimenpiteitä edes silloin, kun ne haluavat saavuttaa korkeammantasoisien kuluttajansuojan. Koska tässä asiassa kysymyksessä olevaa menettelyä ei ole mainittu myöskään direktiivin liitteessä I, unionin tuomioistuin toteaa, ettei sitä voida kieltää, jollei kunkin yksittäistapauksen yhteydessä selvitetä, onko se direktiivissä vahvistettujen arviointiperusteluiden valossa ”sopimaton”. Näiden arviointiperusteiden osalta on muun muassa selvítettävä, vääristääkö menettely olennaisesti tai onko se omiaan vääristämään olennaisesti keskivertokuluttajan taloudellista käyttäytymistä tuotteeseen nähden.

Tänä vuonna unionin tuomioistuin on myös kahteen otteeseen tulkinnut kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettua direktiiviä 93/13/ETY²⁴.

Ensimmäisessä tapauksessa, asiassa *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid* (C-484/08, tuomio 3.6.2010), unionin tuomioistuin totesi, että direktiivillä toteutettu suojajärjestelmä perustuu ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä saa kuluttajan sitoutumaan elinkeinonharjoittajan ennakolta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön. Tällä direktiivillä on yhdenmukaistettu ainoastaan osittain ja vähimmäistasoisesti kohtuuttomia sopimusehtoja koskevat kansalliset lainsäädännöt, ja samalla siinä myönnetään jäsenvaltioille mahdollisuus varmistaa kuluttajille siinä säädettyä korkeampi suojelun taso. Unionin tuomioistuin korostaa, että jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa kyseisellä direktiivillä säännellyllä koko alalla sääntöjä,

²⁴ Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY (EYVL L 95, 21.4.1993, s. 29).

jotka ovat tiukempia kuin itse direktiivissä asetetut säännöt, kunhan niillä pyritään varmistamaan kuluttajansuojan korkeampi taso. Tämän vuoksi unionin tuomioistuin katsoi, että tämä direktiivi ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jolla sallitaan sellaisten sopimusehtojen kohtuuttomuuden tuomioistuinvalvonta, jotka koskevat sopimuksen pääkohteen määrittelyä tai hinnan tai korvauksen asianmukaisuutta suhteessa vastineena toimitettaviin palveluihin ja tavariin, vaikka nämä sopimusehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.

Toisessa tapauksessa, asiassa *VB Pénzügyi Lízing* (C-137/08, tuomio 9.11.2010), unionin tuomioistuin syvensi edelleen asiassa *Pannon GSM* annettua tuomiota (C-243/08, tuomio 4.6.2009) (ks. vuoden 2009 vuosikertomus). Se totesi, että SEUT 267 artiklaa on tulkittava siten, että unionin tuomioistuimella on toimivalta tulkita direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdan ja sen liitteen mukaista "kohtuuttoman ehdon" käsitettä ja niitä perusteita, joita kansallinen tuomioistuin voi soveltaa tai joita sen täytyy soveltaa, kun se tutkii sopimusehtoa tämän direktiivin säännökset huomioon ottaen, ja kansallisen tuomioistuimen on mainittujen perusteiden avulla lausuttava tietyn sopimusehdon konkreettisesta luokittelusta esillä olevan asian olosuhteet huomioon ottaen. Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksetekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin, kuten siihen, että kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehtyyn sopimukseen on otettu ehto, josta ei ole erikseen neuvoteltu ja jolla myönnetään yksinomainen toimivalta sen alueen tuomioistuimelle, jossa elinkeinonharjoittajan kotipaikka sijaitsee. Unionin tuomioistuin katsoi niin ikään, että kansallisen tuomioistuimen on ryhdyttävä viran puolesta selvittämistoimiin todetakseen, kuuluuko sen käsiteltävänä olevan riidan kohteena olevassa elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdystä sopimuksessa oleva oikeuspaikkalauseke, jossa myönnetään yksinomainen alueellinen toimivalta, direktiivin 93/13 soveltamisalaan, ja jos näin on, arvioitava viran puolesta tällaisen lausekkeen mahdollista kohtuuttomuutta. Unionin lainsäätäjän tavoitteleman tehokkaan kuluttajansuojan takaamiseksi kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisessä epätasa-arvoisessa tilanteessa, jota voidaan tasoittaa ainoastaan sopimuspuolten ulkopuolisten kolmansien aktiivisilla toimenpiteillä, kansallisen tuomioistuimen on kaikissa tapauksissa ja kansallisen oikeuden säännöksistä riippumatta selvitettävä, onko riidanalaisesta ehdosta neuvoteltu erikseen elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä.

Muulla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta unionin tuomioistuin katsoi asiassa *E. Friz* (C-215/08, tuomio 15.4.2010), että direktiiviä 85/577/ETY²⁵ sovelletaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimukseen, joka on tehty kuluttajan kotona käydyissä neuvotteluissa, joiden aiheena ei ole ollut hänen kutsunsa, ja joka koskee tämän liittymistä henkilöyhtiön muodossa toimivaan suljettuun kiinteistörahastoon, kun liittymisen pääasiallinen tarkoitus ei ole tulla mainitun yhtiön osakkaaksi vaan tehdä pääomasijoitus. Unionin tuomioistuin täsmensi, että direktiivin 85/577 5 artiklan 2 kohta ei ole esteenä kansalliselle säännölle, jonka mukaan kuluttajalla on silloin, kun hän peruuttaa kotonaan käydyissä neuvotteluissa, joiden aiheena ei ole ollut hänen kutsunsa, sopimansa liittymisen tällaiseen kiinteistörahastoon, hänen oikeuksiensa ja velvoitteidensa arvoon, joka on laskettu sen mukaan, mikä osuuden arvo oli peruuttamishetkellä, perustuva vaade kyseistä yhtiötä kohtaan sillä seurauksella, että hän saa mahdollisesti takaisin joko vähemmän kuin hänen sijoituksensa arvo oli tai että hänellä on velvollisuus osallistua kyseisen rahaston tappioiden kattamiseen. Vaikka on totta, että kyseisellä direktiivillä pyritään suojaamaan kuluttajaa, tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että suoja olisi absoluuttista. Sekä direktiivin yleisestä rakenteesta että useiden säännösten sanamuodosta ilmenee, että kuluttajansuojalle asetetaan tiettyjä rajoituksia. Erityisesti peruuttamisoikeuden käyttä-

²⁵ Muulla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20.12.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/577/ETY (EYVL L 372, s. 31).

misen seurauksista on todettava, että peruuttamisilmoituksen antamisesta seuraa niin kuluttajan kuin elinkeinonharjoittajankin kannalta palaaminen alkutilanteeseen. Tässä samassa direktiivissä ei kuitenkaan suljeta pois sitä, että kuluttajalla voi tietyissä erityistapauksissa olla velvoitteita elinkeinonharjoittajaa kohtaan ja hän voi mahdollisesti joutua kantamaan tiettyjä seurauksia peruuttamisoikeutensa käytöstä.

Vastaavan kysymyksenasettelun osalta unionin tuomioistuin katsoi kuluttajansuojaa etäsopimuksissa koskevassa asiassa *Heinrich Heine* (C-511/08, tuomio 15.4.2010), että direktiivin 97/7/EY²⁶ 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toista virkettä ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan elinkeinonharjoittaja voi etäsopimuksen osalta veloittaa tavaroiden toimituskulut kuluttajalta siinä tapauksessa, että kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, on ristiriidassa niiden kanssa. Peruuttamisen oikeudellisia seurauksia koskevien direktiivin säännösten tavoitteena on selvästi se, ettei peruuttamisoikeuden käyttämistä tehtäisi kuluttajan kannalta vähemmän houkuttelevaksi. Tämän tavoitteen vastaista olisi näin ollen tulkita näitä säännöksiä siten, että niissä annettaisiin jäsenvaltioille lupa sallia se, että toimituskulut veloitetaan kuluttajalta tällaisessa peruuttamistapauksessa. Tavaroiden välittömien palautuskustannusten lisäksi myös niiden toimituskulujen veloittaminen kuluttajalta olisi lisäksi omiaan vaarantamaan etäsopimuksen osapuoliin kohdistuvien riskien tasapainoisen jaon, koska kaikki tavaroiden kuljettamiseen liittyvät kustannukset jäisivät kuluttajan vastuulle.

Kaupallisia käytäntöjä koskevista tapauksista mainittakoon vielä asia *Lidl* (C-159/09, tuomio 18.11.2010), jonka taustalla oli elintarvikemyymälän mainoskampanja. Kyseinen myymälä oli julkaissut paikallislehdessä mainoksen, jossa vertailtiin kassakuitteja, joissa lueteltiin eri tuotteita, lähinnä elintarvikkeita, jotka oli ostettu kahdesta eri elintarvikemyymäläketjusta, ja joista ilmeni eri kokonaiskustannukset. Kilpailija, johon tässä viitattiin, riitautti kyseisen menettelytavan. Unionin tuomioistuin totesi heti alkuun, että harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annettua direktiiviä²⁷ on tulkittava niin, että pelkästään se, että elintarvikkeiden syötävyyden ja kuluttajan niistä saaman mielihyvän välillä on eroja sen mukaan, mitkä ovat elintarvikkeiden valmistusolosuhteet ja -paikka, raaka-aineet ja valmistaja, ei ole omiaan sulkemaan pois sitä, että mainittujen tuotteiden vertailu voi täyttää mainitussa säännöksessä säädetyn vaatimuksen, jonka mukaan kyseisten tuotteiden on tyydytettävä samoja tarpeita tai niiden on oltava aiottu samaan tarkoitukseen eli niiden on oltava riittävässä määrin keskenään vaihdettavissa²⁸. Jos nimittäin päätettäisiin, että vain kahta samaa elintarviketta voidaan verrata, suljettaisiin pois kaikki todelliset mahdollisuudet vertailevaan mainontaan erään erittäin tärkeän kulutustavaroiden ryhmän osalta. Unionin tuomioistuin lisäsi, että kahden kilpailevan myymäläketjun myymien elintarvikkeiden hintojen vertailua koskeva mainos voi olla harhaanjohtava²⁹, jos kaikkien esillä olevassa asiassa merkityksellisten olosuhteiden perusteella ja erityisesti tähän mainokseen sisältyvien tietojen tai siinä mainitsemattomien seikkojen perusteella katsotaan, että merkittävä joukko kuluttajia, joille mainos on osoitettu, saattaa tehdä ostopäätöksensä sellaisen virheellisen käsityksen perusteella, jonka mukaan mainostajan suorittama tuotteiden valinta edustaa mainostajan yleistä hintatasoa kilpailijan hintatasoon ver-

²⁶ Kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20.5.1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY (EYVL L 144, s. 19).

²⁷ Harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 10.9.1984 annettu neuvoston direktiivi 84/450/ETY (EYVL L 250, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna harhaanjohtavaa mainontaa koskevan direktiivin 84/450/ETY muuttamisesta sisällyttämällä siihen vertaileva mainonta 6.10.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/55/ETY (EYVL L 290, s. 18).

²⁸ Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annetun direktiivin 84/450, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/55, 3 a artiklan 1 kohdan b alakohta.

²⁹ Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annetun direktiivin 84/450, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/55, 3 a artiklan 1 kohdan a alakohta.

rattuna ja näin ollen kyseiset kuluttajat saavat mainitussa mainoksessa kehitetyn säästön ostamalla säännöllisesti päivittäistavaran mainostajan liikkeestä kilpailijan liikkeen sijaan, tai sellaisen virheellisen käsityksen perusteella, että kaikki mainostajan tuotteet ovat halvempia kuin kilpailijan tuotteet. Se voi osoittautua harhaanjohtavaksi myös, jos todetaan, että vain hintoja koskevaa vertailua varten on valittu elintarvikkeita, joissa kuitenkin on eroja, jotka ovat omiaan vaikuttamaan huomattavasti keskivertokuluttajan valintaan, ja mainitut erot eivät ilmene kyseisestä mainoksesta. Unionin tuomioistuin katsoi vielä, että todennettavuutta koskeva vaatimus³⁰ edellyttää kahden tuotevalikoiman hintoja vertailevan mainoksen osalta, että tavarat on voitava yksilöidä mainitun mainoksen sisältämien tietojen perusteella, jolloin vastaanottaja kykenee varmistumaan siitä, että hän on saanut asianmukaisesti tietoa niiden päivittäistavaraostojen suhteen, joita hän tulee tekemään.

Televiestinnän alalla on annettu erityisen runsaasti oikeuskäytäntöä tänä vuonna. Asiassa *Polska Telefonia Cyfrowa* (C-99/09, tuomio 1.7.2010) unionin tuomioistuimella oli tilaisuus tulkita ns. yleispalveludirektiivin 2002/22/EY³¹ 30 artiklan 2 kohtaa, joka koskee matkapuhelinnumeroiden siirrettävyyden, joka antaa tilaajalle mahdollisuuden säilyttää sama puhelinnumero operaattorin vaihtuessa, kustannuksia. Unionin tuomioistuimen mukaan kyseistä artiklaa on tulkittava siten, että kansallisen sääntelyviranomaisen on otettava huomioon matkapuhelinoperaattoreille numeron siirtopalvelun toteuttamisesta aiheutuneet kustannukset arvioidessaan, onko kuluttajilta kyseisen palvelun käytöstä perittävällä maksulla ehkäisevä vaikutus. Tällä viranomaisella säilyy kuitenkin mahdollisuus vahvistaa operaattorien perimän maksun enimmäismäärä jälkimmäisille aiheutuneita kustannuksia alhaisemmaksi, jos pelkästään näiden kustannusten perusteella laskettu maksu on omiaan vaikuttamaan ehkäisevästi siihen, että kuluttajat käyttävät siirtomahdollisuutta.

Edelleen televiestinnän alalla on pantava merkille asia *Alassini ym.* (C-317/08, C-318/08, C-319/08 ja C-320/08, tuomio 18.3.2010), jossa unionin tuomioistuin vastasi ennakkoratkaisukysymykseen, joka koski tehokkaan oikeussuojan periaatteen tulkintaa suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön, jossa säädetään velvollisuudesta etsiä sovintoratkaisua muuten kuin tuomioistuinteitse, mikä on edellytyksenä asian saattamiseksi tuomioistuimen käsiteltäväksi tietyissä palvelutarjoajien ja kuluttajien välisissä riidoissa, jotka kuuluvat ns. yleispalveludirektiivin³² soveltamisalaan. Unionin tuomioistuimen mukaan kyseisen direktiivin 34 artiklan 1 kohdassa asetetaan jäsenvaltioille tavoitteeksi ottaa käyttöön tuomioistuimen ulkopuoliset menettelyt sellaisten riitojen käsittelemiseksi, joiden osapuolina on kuluttajia ja jotka kuuluvat mainitun direktiivin soveltamisalaan. Kansallinen säännöstö, jossa on otettu käyttöön tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelumenettely ja tehty pakolliseksi siihen turvautuminen ennen kuin asia voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi, ei vaaranna direktiivillä tavoitellun yleisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamista vaan on pikemminkin omiaan vahvistamaan sen tehokasta vaikutusta, koska kyseisellä säännöstöllä mahdollistetaan riitojen nopeampi ja kustannuksiltaan edullisempi ratkaiseminen sekä tuomioistuinten työtaakan vähentäminen. Unionin tuomioistuin katsoo näin ollen, että kansallisessa säännöstössä pakolliseksi tehty, sovintomenettelyyn turvautumista koskeva lisäetappi ennen asian saattamista tuomioistuimen käsiteltäväksi ei ole ristiriidassa vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteen sekä tehokkaan oikeussuojan periaatteen kanssa, kunhan se ei johda osapuolia sitovaan päätökseen, se ei viivästytä oikeudenkäyntimenettelyä eikä aiheuta liian suuria kustannuksia kuluttajille ja kunhan

³⁰ Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annetun direktiivin 84/450, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/55, 3 a artiklan 1 kohdan c alakohta.

³¹ Yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) (EYVL L 108, s. 51).

³² Ks. edellinen alaviite.

sähköinen viestintätapa ei ole ainoa keino päästä kyseisen menettelyn piiriin ja kunhan väliaineet ovat mahdollisia kiireellisissä poikkeuksellisissa tapauksissa.

Tämän jälkeen asiassa *Vodafone ym.* (C-58/08, tuomio 8.6.2010) unionin tuomioistuimen oli otettava kantaa verkkovierailuja yleisissä matkapuhelinverkoissa koskevan asetuksen (EY) N:o 717/2007³³ pätevytyteen asiassa, jossa olivat vastakkain yhtäältä useita yleisten matkapuhelinverkkojen operaattoreita ja toisaalta kansallisia viranomaisia ja joka koski kyseisen asetuksen soveltamisesta annettujen kansallisten säännösten pätevyyttä. Unionin tuomioistuin, jolle oli esitetty kolme ennakkoratkaisukysymystä, totesi aluksi, että tässä EY 95 artiklan perusteella annetussa asetuksessa noudatetaan yhteistä lähestymistapaa, jotta varmistetaan, että maanpäällisten yleisten matkapuhelinverkkojen käyttäjät eivät joudu maksamaan unionin laajuisista verkkovierailupalveluista kohtuuttomia hintoja ja että eri maiden matkapuhelinoperaattorit voivat toimia yhden yhteisen ja johdonmukaisen sekä objektiivisiin kriteereihin perustuvan sääntelyjärjestelmän puitteissa, ja samalla edistetään sisämarkkinoiden asianmukaista toimivuutta korkeatasoisen kuluttajansuojan saavuttamiseksi ja operaattoreiden välisen kilpailun turvaamiseksi. Käsitellessään tämän jälkeen kysymystä siitä, noudatetaanko asetuksessa suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteita, kun siinä vahvistetaan paitsi keskimääräisten tukkuhintojen enimmäismäärät minuutilta myös vähittäishintojen enimmäismäärät ja kun siinä säädetään velvollisuudesta antaa tietoja verkkovierailuasiakkaille, unionin tuomioistuin katsoi, että kun otetaan huomioon unionin lainsäätäjän laaja harkintavalta kyseisellä alalla, se saattoi legitiimisti katsoa objektiivisten kriteerien ja kattavan tutkimuksen perusteella, että pelkkien tukkumarkkinoiden sääntelyllä ei päästäisi samaan lopputulokseen kuin sääntelyllä, joka kattaa sekä tukku- että vähittäismarkkinat, mikä teki tästä viimeksi mainitusta sääntelystä tarpeellisen, ja että tiedottamisvelvollisuus vahvistaa hintakattojen vahvistamisen tehokasta vaikutusta. Tämän arvioinnin yhteydessä unionin tuomioistuin katsoi, ettei toissijaisuusperiaatetta ole loukattu, kun otetaan huomioon tukkuhintojen ja vähittäishintojen keskinäinen riippuvuus sekä kyseisellä asetuksella käyttöön otetun yhteisen lähestymistavan vaikutukset, joiden takia asetuksen tavoite voitiin toteuttaa paremmin unionin tasolla.

Asia komissio vastaan Belgia (C-222/08, tuomio 6.0.2010) liittyi komission vireille saattamaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaan menettelyyn tilanteessa, jossa Belgian kuningaskunta oli pannut osittain täytäntöön ns. yleispalveludirektiivin³⁴ 12 artiklan 1 kohdan ja 13 artiklan 1 kohdan sekä liitteessä IV olevan A osan. Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että koska kyseisessä direktiivissä ainoastaan vahvistetaan säännöt, joiden mukaan yleispalvelun tarjoamisen nettokustannukset on laskettava, kun kansalliset sääntelyviranomaiset katsovat, että yleispalvelun tarjoaminen voi muodostaa kohtuuttoman rasitteen, kyseinen jäsenvaltio ei ole jättänyt noudattamatta velvoitteitaan, kun se on itse vahvistanut edellytykset, joiden mukaan on määritettävä, onko kyseinen rasite kohtuuton vai ei. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin täsmensi, että sitomalla järjestelmät yleispalvelun tarjoamisen yritykselle mahdollisesti aiheuttamien nettokustannusten kattamiseksi siihen, että tälle yritykselle aiheutuu kohtuuton rasite, yhteisön lainsäätäjä on halunnut sulkea pois mahdollisuuden, että kaikki yleispalvelun tarjoamisen nettokustannukset antaisivat automaattisesti oikeuden saada korvausta, koska yleispalvelun nettokustannukset eivät välttämättä merkitse kaikille kyseessä oleville yrityksille kohtuutonta rasitetta. Näissä olosuhteissa kohtuuton rasite, joka kansallisen sääntelyviranomaisen oli todettava ennen korvauksen myöntämistä, täytyi olla rasite, joka kullekin kyseessä olevalle yritykselle oli kohtuuton sen sietokykyyn nähden, kun otetaan huomioon yrityksen ominaisuudet (varustetaso, taloudellinen tilanne ja rahoitustilanne, markkinaosuus jne.). Unionin tuomioistuin totesi vielä, että kyseinen jäsenvaltio,

³³ Verkkovierailuista yleisissä matkapuhelinverkoissa yhteisön alueella ja direktiivin 2002/21/EY muuttamisesta 27.6.2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 717/2007 (EUVL L 171, s. 32).

³⁴ Ks. alaviite 31.

jonka on tämän saman direktiivin nojalla otettava käyttöön tarvittavat järjestelmät korvauksen maksamiseksi yrityksille, joille aiheutuu kohtuuton rasite, ei ole noudattanut velvoitteitaan, jos se toteaa yleisesti ja yleispalvelun tarjoajan (aiemmin ainoa tämän palvelun tarjoaja) nettokustannusten laskennan perusteella, että kaikille yrityksille, jotka jatkossa vastaavat tämän palvelun tarjoamisesta, aiheutuu tästä palvelun tarjoamisesta tosiasiallisesti kohtuuton rasite, toteuttamatta tapauskohtaista tutkintaa, joka koskee sekä kullekin kyseessä olevalle operaattorille palvelusta aiheutuvia nettokustannuksia että kunkin operaattorin kaikkia ominaisuuksia. Unionin tuomioistuin totesi, että jäsenvaltio, joka on jättänyt ottamatta huomioon yleispalvelun sosiaalisen osatekijän tarjoamisen nettokustannusten laskennassa tämän palvelun tarjoamisesta vastaavien yritysten saamat kaupalliset edut, aineettomat hyödyt mukaan lukien, ei ole noudattanut direktiivin mukaisia velvoitteitaan.

Vaikka oikeuskäytännön voidaan näillä kahdella erityisen herkällä alalla todeta olevan yhdenmukaista, jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen lähentämistä koskeva oikeuskäytäntö ei suinkaan rajoitu niihin. Tästä osoituksena ovat muutamats seuraavaksi selostettavat asiat.

Asiassa *Monsanto Technology* (C-428/08, tuomio 6.7.2010) tuli ensimmäistä kertaa esille kysymys DNA-sekvenssiä koskevan eurooppapatentin ulottuvuudesta. Monsantoilla oli ollut vuodesta 1996 eurooppapatentti DNA-sekvenssiin, joka on liitetty soijakasvin DNA:han ja tekee tästä kasvista vastustuskykyisen tietyllä torjunta-aineelle. Se halusi vastustaa tällaisesta muuntogeenisestä soijasta Argentiinassa tuotetun soijajauhon tuontia yhteen jäsenvaltioon, sillä Monsanto keksinnöllä ei ollut patenttisuojaa Argentiinassa. Kansallinen tuomioistuin pyysi unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua siitä, voitiinko pelkästään sen perusteella, että lastissa oli eurooppapatentilla suojattua DNA-sekvenssiä, päätellä Monsanto patenttia loukattavan, kun kyseinen jauho saatettiin vaihdantaan Euroopan unionissa. Unionin tuomioistuimen mukaan direktiivin 98/44/EY³⁵ perusteella eurooppapatentin antama suoja edellyttää, että geneettinen tieto, joka sisältyy patentoituun tuotteeseen tai josta tällainen tuote koostuu, toimii materiaalissa itsessään. Unionin tuomioistuin toteaa tältä osin, että Monsanto keksintö toimii silloin, kun geneettinen tieto suojaa soijakasvia, johon kyseinen tieto on yhdistetty, torjunta-aineen vaikutukselta. Tämä suojattu DNA-sekvenssi ei kuitenkaan voi enää toimia, kun se on soijajauhossa vain jäännöksenä, sillä kyseinen jauho on kuollutta materiaalia, jota on saatu soijan moninkertaisen käsittelyn tuloksena. Näin ollen eurooppapatenttiin perustuvaa suojaa ei anneta silloin, kun geneettinen tieto on lakannut toimimasta tavalla, jolla se toimi alkuperäisessä kasvissa, josta se on peräisin. Tällaista suojaa ei voida antaa sillä perusteella, että soijajauhoon sisältynyt geneettinen tieto voisi mahdollisesti toimia uudelleen jossakin toisessa kasvissa. Tässä tarkoituksessa DNA-sekvenssi pitäisi liittää tähän toiseen kasviin, jotta sitä voitaisiin suojata eurooppapatentilla. Näissä olosuhteissa Monsanto ei voi kieltää direktiivin 98/44 perusteella Argentiinasta peräisin olevan, sen bioteknologian keksinnön jäännöksenä sisältävän soijajauhon myyntiä. Unionin tuomioistuin toteaa vielä, että kyseinen direktiivi on esteenä kansalliselle säännökselle, jossa myönnetään ehdoton suoja patentoidulle DNA-sekvenssille sellaisenaan, riippumatta siitä, toimiiko kyseinen sekvenssi materiaalissa, johon se sisältyy. Tämän saman direktiivin säännöksillä, joissa säädetään tämän tosiasiallisen toimimisen kriteeristä, on yhdenmukaistettu tyhjentävästi alan säännökset Euroopan unionissa.

³⁵ Bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta 6.7.1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/44/EY (EYVL L 213, s. 13).

Asiassa *Association of the British Pharmaceutical Industry* (C-62/09, tuomio 22.4.2010) unionin tuomioistuimen oli tulkittava direktiiviä 2001/83/EY³⁶. Vaikka lähtökohtaisesti tämän direktiivin mukaan mainostettaessa lääkkeitä lääkäreille tai apteekkareille tällaisille henkilöille ei saa antaa, tarjota tai luvata rahallista hyötyä tai luontoisetua, unionin tuomioistuin katsoi, että tämä direktiivi ei estä taloudellisten kannustinten järjestelmiä, jotka kansalliset kansanterveydestä vastaavat viranomaiset ovat ottaneet käyttöön vähentääkseen kyseessä olevia menojaan ja joilla pyritään tiettyjen sairauksien hoitamisessa edistämään sitä, että lääkärit määräävät erikseen nimettyjä lääkkeitä, joiden sisältämä vaikuttava aine on eri kuin lääkkeessä, joka oli määrätty aiemmin tai joka olisi voitu määrätä, jos kannustinjärjestelmää ei olisi. Jäsenvaltion määrittelemällä terveystaloudella ja sen siihen käyttämillä varoilla ei yleensä pyritä mihinkään voittoa tuottavaan tai kaupalliseen tavoitteeseen. Tällaiseen politiikkaan kuuluvan taloudellisten kannustinten järjestelmän ei siis voida katsoa kuuluvan lääkkeiden kaupalliseen myynninedistämiseen. Unionin tuomioistuin huomauttaa kuitenkin, että viranomaisten on annettava lääketeollisuuden ammattilaisten käyttöön tiedot, jotka osoittavat, että järjestelmässä noudatetaan puolueettomia perusteita ja että kotimaisten ja muista jäsenvaltioista peräisin olevien lääkkeiden välillä ei harjoiteta syrjintää. Näiden viranomaisten on tehtävä tämä järjestelmä julkiseksi ja annettava näiden ammattilaisten käyttöön arvioinnit, joissa todetaan kyseisen järjestelmän kohteena olevaan terapeuttiseen luokkaan kuuluvien käytävissä olevien vaikuttavien aineiden terapeuttinen ekvivalenssi.

Henkilötietojen käsittelyä koskevassa asiassa *komissio vastaan Saksa* (C-518/07, tuomio 9.3.2010) unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivissä 95/46/EY³⁷ säädetyllä kansallisten valvontaviranomaisten itsenäisyyden takaamisella pyritään varmistamaan yksilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä koskevien säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnan tehokkuus ja luotavuus, ja sitä on tulkittava tämän tavoitteen valossa. Sitä ei ole otettu käyttöön sen vuoksi, että itse näille viranomaisille tai niiden toimihenkilöille annettaisiin erityinen asema, vaan sen vuoksi, että niille henkilöille ja elimille, joita niiden päätökset koskevat, annettavaa suojaa vahvistettaisiin, minkä vuoksi valvontaviranomaisten on tehtäviään hoitaessaan toimittava objektiivisesti ja puolueettomasti. Näin ollen näiden valvontaviranomaisten, jotka ovat toimivaltaisia valvomaan henkilötietojen käsittelyä muulla kuin julkisella sektorilla, on oltava itsenäisiä siten, että ne voivat suorittaa tehtävänsä vapaina ulkoisesta vaikuttamisesta. Tämä itsenäisyys sulkee pois paitsi kaiken vaikuttamisen valvonnan kohteena olevien elinten taholta myös kaikki sellaiset määräykset ja kaiken muun ulkoisen vaikuttamisen, olipa se sitten suoraa tai välillistä, jotka saattaisivat asettaa kyseenalaiseksi sen, että nämä viranomaiset täyttävät tehtävänsä, joka on oikean tasapainon saavuttaminen yksityisyyden suojan ja henkilötietojen vapaan liikkuvuuden välillä. Pelkäämään riski siitä, että valtion valvovat viranomaiset voivat vaikuttaa poliittisesti toimivaltaisten valvontaviranomaisten päätöksiin, riittää estämään sen, että viimeksi mainitut voisivat suorittaa tehtävänsä itsenäisesti. Yhtäältä on niin, että ne saattavat ikään kuin ennakkoiden noudattaa valtion valvovien viranomaisten päätöskäytäntöä. Toisaalta valvontaviranomaisten rooli yksityisyyden suojan vartiointina edellyttää, että niiden päätökset – ja siis ne itse – ovat kaiken puolueellisuutta koskevan epäilyn yläpuolella. Valvonta, jota valtio harjoittaa kansallisiin valvontaviranomaisiin nähden, ei siten ole yhteensopiva itsenäisyyden vaatimuksen kanssa.

Tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskevalla alalla asiassa *Padawan* annettussa tuomiossa (C-467/08, tuomio 21.10.2010) täsmennettiin yksityisen kopioinnin käsitettä, kriteerejä ja siitä suoritettavan

³⁶ Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevasta yhteisön säännöistä 6.11.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL L 311, s. 67), sellaisena kuin se on muutettuna 31.3.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/27/EY (EUVL L 136, s. 34).

³⁷ Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31) 28 artiklan 1 kohdan toinen alakohta.

sopivan hyvityksen rajoja. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetussa direktiivissä 2001/29/EY³⁸ hyväksytään joidenkin jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä säädetty yksityistä kopiointia koskeva poikkeus edellyttäen, että kappaleen valmistamista koskevan oikeuden haltijat saavat sopivan hyvityksen. Unionin tuomioistuin täsmensi tässä tuomiossa, että direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu ”sopivan hyvityksen” käsite on unionin oikeuden itsenäinen käsite, jota on tulkittava yhdenmukaisella tavalla kaikissa jäsenvaltioissa, jotka ovat säätäneet yksityistä kopiointia koskevasta poikkeuksesta. Tämän jälkeen se täsmensi, että ”oikeudenmukainen tasapaino” asianomaisten kesken edellyttää välttämättä sitä, että sopiva hyvitys on laskettava yksityistä kopiointia koskevasta poikkeuksesta tekijälle aiheutuvan vahingon perusteella. Lisäksi unionin tuomioistuin totesi, että ”yksityistä kopiointia koskevaa maksua” ei peritä suoraan kappaleenvalmistamiseen tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden yksityisiltä käyttäjiltä vaan niiltä, joilla on hallinnassaan kyseiset koneet, laitteet ja tarvikkeet, koska nämä henkilöt voidaan helpommin yksilöidä ja koska niillä on mahdollisuus välttää tästä rahoittamisesta aiheutuva todellinen kustannus yksityisten käyttäjien maksettavaksi. Unionin tuomioistuin katsoi vielä, että kappaleen valmistamiseen tarkoitetuista tarvikkeista perittävän maksun, jolla on tarkoitus rahoittaa sopiva hyvitys, on välttämättä liityttävä näiden tarvikkeiden oletettavaan käyttämiseen yksityiseen kopiointiin. Näin ollen yksityistä kopiointia koskevan maksun periminen erotuksetta erityisesti sellaisista digitaaliseen kappaleen valmistamiseen tarkoitetuista koneista, laitteista ja tarvikkeista, joita ei ole annettu yksityisten käyttäjien käyttöön ja jotka on selvästi varattu muuhun tarkoitukseen kuin yksityiskäyttöön tapahtuvaan kopiointiin, ei ole yhteensopivaa direktiivin 2001/29 kanssa. Kun sitä vastoin kyseiset laitteet on annettu luonnollisten henkilöiden käyttöön yksityiskäyttöä varten, ei ole välttämätöntä näyttää toteen, että he ovat todella tehneet näiden laitteiden avulla yksityisiä kopioita ja että he ovat siten todella aiheuttaneet vahinkoa suojatun teoksen tekijälle. Näiden luonnollisten henkilöiden voidaan näet oikeutetusti olettaa käyttävän täysin hyväkseen sitä, että he saavat laitteet käyttöönsä, eli heidän oletetaan käyttävän kaikkia kyseisiin laitteisiin liittyviä toimintoja, mukaan luettuna kappaleen valmistaminen.

Asiassa *Kyrian* (C-233/08, tuomio 14.1.2010) esitetty ennakkoratkaisupyyntö koski ensinnäkin kysymystä siitä, onko keskinäisestä avunannosta tiettyihin maksuihin, tulleihin, veroihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä annetun direktiivin 76/308/ETY³⁹, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2001/44/EY⁴⁰, 12 artiklan 3 kohdan perusteella sen viranomaisen, jolle pyyntö osoitetaan, kotipaikkajäsenvaltion tuomioistuimilla toimivaltaa tarkastaa, onko toisessa jäsenvaltiossa annettu saatavan perinnän mahdollistava asiakirja täytäntöönpanokelpoinen. Unionin tuomioistuin täsmensi tässä tuomiossa, että kotipaikkajäsenvaltion tuomioistuimilla ei lähtökohtaisesti ole toimivaltaa tarkastaa, onko saatavan perinnän mahdollistava asiakirja täytäntöönpanokelpoinen, paitsi tutkiakseen, onko asiakirja kyseisen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteiden mukainen. Sitä vastoin siinä tapauksessa, että tiedoksianto koskee direktiivin 76/308 12 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja perintätoimenpiteitä, kotipaikkajäsenvaltion tuomioistuimella on toimivalta tarkastaa, onko perintätoimenpiteet toteutettu mainitun jäsenvaltion lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti. Toiseksi unionin tuomioistuimen oli otettava kantaa siihen, onko perinnän mahdollistava asiakirja annettava tiedoksi velalliselle jollakin sen viranomaisen, jolle pyyntö on osoitettu, kotipaikkajäsenvaltion virallisella kielellä. Direktiivissä 76/308 ei säädetä tästä asiasta mitään. Unionin tuomioistuin katsoi, että kun otetaan huomioon tämän säädöksen tavoite taata kaikkien asiakirjojen ja päätösten tehokas tiedoksianto, perinnän mahdollistavan täytäntöönpanoasiakirjan vastaanottajan on saatava kyseinen asiakirja tiedoksi

³⁸ 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY (EUVL L 137, s. 10).

³⁹ 15.3.1976 annettu neuvoston direktiivi 76/308/ETY (EYVL L 73, s. 18).

⁴⁰ 15.6.2001 annettu neuvoston direktiivi 2001/44/EY (EYVL L 175, s. 17).

jollakin kotipaikkajäsenvaltion virallisella kielellä, jotta hän voi vedota oikeuksiinsa. Lisäksi unionin tuomioistuin katsoi, että jotta kyseisen oikeuden kunnioittaminen voidaan taata, kansallisen tuomioistuimen on sovellettava kansallista lainsäädäntöään ja varmistettava samalla unionin oikeuden täysi tehokkuus.

Kilpailu

Sekä valtioneuvoston että yrityksiin sovellettavia kilpailusääntöjä koskeva oikeuskäytäntö on kehittynyt kiinnostavaan suuntaan.

Valtioneuvoston koskevassa asiassa *komissio vastaan Deutsche Post* (C-399/08 P, tuomio 2.9.2010) unionin tuomioistuin käsitteli menetelmää, jota komissio käytti päätellessään, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottava yritys oli saanut valtioneuvoston merkitsevää etua. Vaikka komissio oli katsonut, että kyseisen yrityksen näiden palvelujen tuottamisesta julkisista varoista saaman korvauksen määrä oli kyseisten palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden lisäkustannusten määrää suurempi ja että tämä ylikorvaus oli yhteismarkkinoille soveltumatonta valtioneuvoston yleinen tuomioistuin kumosi tämän päätöksen sillä perusteella, että komissio ei ollut näyttänyt siinä riittävästi toteen EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua etua ja ettei se voinut olettaa julkisista varoista yritykselle annetun edun olemassaoloa tarkistamatta sitä ennen, ylittivätkö nämä edut todellisuudessa tälle yritykselle aiheutuneet lisäkustannukset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta. Unionin tuomioistuin pysytti unionin yleisen tuomioistuimen analyysin ja hylkäsi komission perusteen, joka koski EY 87 artiklan 1 kohdan ja EY 86 artiklan 2 kohdan rikkomista. Unionin tuomioistuin huomautti ensin, että jotta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavalle yritykselle maksettava taloudellinen korvaus voisi välttyä luokitteelta valtioneuvostoksi, täsmällisten edellytysten on täyttyvä. Näihin edellytyksiin kuuluu se, että korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto (edellytykset asetettu asiassa C-280/00, *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*, tuomio 24.7.2003, Kok., s. I-7747, 74 ja 75 kohta). Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että kun komission on tutkittava tällaista palvelua koskevan rahoituksen pätevyyttä valtioneuvoston kannalta, sillä on velvollisuus tarkastaa, onko tämä edellytys täyttynyt. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että unionin yleinen tuomioistuin oli tältä osin esittänyt, mitä puutteita komission riidanalaisessa päätöksessä käyttämässä menetelmässä oli, ja että se oli näin ollen voinut perustellusti päätellä, että komission analyysi oli puutteellinen, ilman että sen olisi täytynyt kääntää todistustaakkaa tai korvata komission analysointimenetelmää omalla menetelmällään. Niiden edellytysten ankaruus, joiden täytyessä korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista voi välttyä luokitteelta valtioneuvostoksi, ei siten vapauta komissiota esittämästä perusteellista selvitystä, jos se katsoo näiden edellytysten jääneen täyttymättä.

Asiassa *komissio vastaan Scott* (C-290/07 P, tuomio 2.9.2010) unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu valitus unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, jolla oli kumottu komission päätös Ranskan viranomaisten amerikkalaiselle yhtiölle myöntämän valtioneuvoston toteutamisesta yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Tämä tuki muodostui maa-alueen myynnistä markkinoiden realiteetteja vastaamattomien edellytyksien. Unionin tuomioistuimen oli täsmennettävä unionin yleisen tuomioistuimen tuomioistuinvalvonnan rajoja tilanteessa, jossa valtioneuvoston yksilöintiin liittyy huomattavia arviointia koskevia vaikeuksia. Komissio katsoi unionin yleisen tuomioistuimen ylittäneen tuomioistuinvalvontansa rajat, kun se oli yksilöinyt laskentatapa- ja laskuvirheitä, joiden vuoksi velvollisuutta suorittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu muodollinen tutkintamenettely huolellisesti olisi loukattu. Unionin tuomioistuin hyväksyi tämän perusteen ja toi esille asiassa *Tetra Laval* annetussa tuomiossa (asia C-12/03 P, *komissio v. Tetra Laval*, tuomio 15.2.2005, Kok., s. I-987,

39 kohta) vahvistetut periaatteet, joiden mukaan unionin tuomioistuinten on paitsi tutkittava esitettyjen todisteiden aineellinen paikkansapitävyys, luotettavuus ja johdonmukaisuus myös tarkistettava, muodostavatko nämä todisteet sellaisten merkityksellisten seikkojen kokonaisuuden, joka on otettava huomioon monitahoisen tilanteen arvioinnissa, ja voivatko kyseiset todisteet tukea päätelmiä, jotka niistä on tehty. Tähän toteamukseen liittyy huomattava rajoitus, jonka mukaan tässä valvonnassa unionin tuomioistuinten tehtävänä ei ole korvata omalla taloudellisilla seikoilla koskevalla arvioinnillaan komission arviointia. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin korosti, että komission oli sovellettava yksityisen sijoittajan periaatetta, jonka mukaisesti tutkitaan, onko oletetun tuensaajan maksama hinta sama kuin hinta, johon normaalissa kilpailutilanteessa toimiva yksityinen sijoittaja olisi voinut päätyä. Unionin tuomioistuin katsoi, että esillä olevassa asiassa unionin yleinen tuomioistuin ei ollut yksilöinyt komission ilmeisiä arviointivirheitä, jotka olisivat voineet olla peruste tuen yhteismarkkinoille soveltumattomuudesta tehdyn päätöksen kumoamiselle, ja että se oli siten ylittänyt tuomioistuinvalvontansa rajat. Unionin tuomioistuimen mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei voinut moittia komissiota siitä, että se oli jättänyt huomiotta tiettyjä tietoja, jotka olisivat voineet olla hyödyllisiä, koska nämä tiedot oli annettu vasta muodollisen tutkintamenettelyn jälkeen, eikä komissiolla ole velvollisuutta aloittaa uudelleen kyseistä menettelyä näiden uusien tietojen saamisen vuoksi.

Asiassa *NDSHT vastaan komissio* (C-322/09 P, tuomio 18.11.2010) unionin tuomioistuimen tarkasteltavana oli unionin toimielimen antaman kannekelpoisen toimen käsitteen sisältö. Sen käsiteltäväksi saatetussa valituksessa vaadittiin kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen tuomio, jolla oli jätetty tutkimatta kanne, jossa vaadittiin niiden päätösten kumoamista, joiden väitettiin sisältyvän komission NDSHT:lle osoittamiin kirjeisiin, jotka koskevat Tukholman kaupungin kilpailevalle yhtiölle myöntämiä väitetysti sääntöjenvastaisia tukia koskevaa kantelua. Valittaja NDSHT väitti, että unionin yleinen tuomioistuin oli tehnyt oikeudellisen virheen, kun se oli pitänyt riidanalaisia kirjeitä, joissa komissio oli päättänyt olla ryhtymättä toimenpiteisiin NDSHT:n kantelun johdosta, epämuodollisena ilmoituksena, joka ei ole EY 230 artiklassa tarkoitettu kannekelpoinen toimi. Kun komissio toteaa päätöksessään, että tutkinnan perusteella ei voitu päätellä, että kyseessä olisi ollut EY 87 artiklassa tarkoitettu valtiontuki, voimassa olevan menettelyn mukaan se kieltäytyy implisiitaisesti EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen menettelyn aloittamisesta. Unionin tuomioistuimen mukaan kyseistä toimea ei voitu pitää pelkkänä epämuodollisena ilmoituksena tai väliaikaisena toimenpiteenä, koska siinä ilmaistiin komission lopullinen kanta, jonka mukaisesti se päätti alustavan tutkintansa ja kieltäytyi siten aloittamasta muodollista tutkintamenettelyä, mistä oli tuntuvia seurauksia valittajalle. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin vahvisti, että valittaja oli ilmoitetuista toimenpiteistä hyötyneen yhtiön kilpaileva yritys ja kuului siten EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin asianomaisiin osapuoliin, ja katsoi unionin yleisen tuomioistuimen tehneen oikeudellisen virheen, kun sen mukaan riidanalaisella toimella ei ollut sellaisen päätöksen ominaisuuksia, josta voidaan nostaa kanne asetuksen N:o (EY) 659/1999 4 artiklan nojalla, vaikka se asemastaan tai muodostaan riippumatta tuotti sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kyseisen valittajan etuihin. Unionin tuomioistuin kumosi näin ollen kyseisen tuomion, hylkäsi oikeudenkäyntiväitteen, jonka mukaan riidanalainen toimi ei voi olla kumoamiskanteen kohteena, ja palautti asian unionin yleiseen tuomioistuimeen asiakysymyksen osalta.

Yrityksiin sovellettavien kilpailusääntöjen osalta on kiinnitettävä erityistä huomiota kahteen tuomioon, joista toinen koskee kilpailusääntöjen soveltamista konserneihin ja toinen asianajosalaisuuden suojan periaatteen ulottuvuutta.

Asiassa *Knauf Gips vastaan komissio* 1.7.2010 antamassaan tuomiossa (C-407/08 P) unionin tuomioistuin katsoi, että kun konsernin huipulla on useita oikeushenkilöitä, komissio ei tee arviointivirhettä katsoessaan yhden näistä yhtiöistä olevan yksin vastuussa kaikesta tämän taloudellisen kokonaisuuden muodostavan konsernin yhtiöiden toiminnasta. Se, ettei konsernin johdossa ole

yhtä ainoaa oikeushenkilöä, ei estä katsomasta yhden yhtiön olevan vastuussa kyseisen konsernin toiminnasta. Konsernin oma oikeudellinen rakenne, jolle on ominaista se, ettei kyseisen konsernin huipulla ole yhtä ainoaa oikeushenkilöä, ei ole ratkaisevaa, kun kyseinen rakenne ei heijasta mainitun konsernin tosiasiallista toimintaa ja todellista organisaatiota. Unionin tuomioistuin katsoi erityisesti, että sen perusteella, ettei konsernin huipulla olevan kahden yhtiön välillä ole oikeudellisia riippuvuussuhteita, ei voida kyseenalaistaa päätelmää, jonka mukaan toisen näistä yhtiöistä oli katsottava olevan vastuussa konsernin toimista, koska toinen yhtiö ei todellisuudessa päättänyt itsenäisesti toiminnastaan relevanteilla markkinoilla.

Asiassa *Knauf Gips vastaan komissio* annettussa tuomiossa täsmennetään lisäksi yritysten oikeuksia hallinnollisen menettelyn aikana ja kanneoikeutta käytettäessä. Unionin tuomioistuin täsmensi siinä, että missään unionin oikeuden määräyksessä tai säännöksessä ei aseteta väitetiedoksiannon adressaatille velvollisuutta riitauttaa siinä olevat eri tosiseikat tai oikeudelliset seikat hallinnollisen menettelyn kuluessa sillä uhalla, ettei se voi tehdä enää näin myöhemmin asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä, sillä tällainen rajoitus on vastoin laillisuusperiaatetta ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta.

Asiassa *Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals vastaan komissio* (C-550/07 P, tuomio 14.9.2010) oli niin ikään kysymys yritysten oikeuksista komission tutkintojen aikana. Komissio oli suorittanut tarkastuksia ja käsitellyt useita asiakirjoja, kuten jäljennöksiä Akzo Nobelin toimitusjohtajan ja kilpailuoikeudellisesta ohjauksesta vastaavan, tähän yritykseen työsuhhteessa olevan Alankomaiden asianajajaluetteloon merkityn asianajajan välisistä sähköpostiviesteistä. Unionin tuomioistuimen oli tässä yhteydessä täsmennettävä, koskiko asianajosalaisuuden suoja samalla tavoin yrityksen yrityslakimiehdiksi palkkaamia asianajajia kuin ulkopuolisia asianajajia. Se katsoi, että oikeustilan kehitys unionin jäsenvaltioissa tai perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun asetuksen (EY) N:o 1/2003⁴¹ säätäminen eivät ole perusteita kehittää oikeuskäytäntöä⁴² siihen suuntaan, että yrityslakimiehinä toimivat asianajajat kuuluvat asianajosalaisuuden suojan piiriin. Unionin tuomioistuin totesi, että tämän suojan myöntäminen edellyttää kahden edellytyksen yhtäaikaista täyttymistä. Yhtäältä yhteydenpidon asianajajaan on tapahduttava asiakkaan puolustautumisoikeuksien käyttämiseksi ja toisaalta kirjeenvaihtoa on käytävä riippumattoman asianajajan eli sellaisen asianajajan kanssa, joka ei ole sidoksissa asiakkaaseen työsuhteen kautta. Riippumattomuuden vaatimuksen täyttymiseksi asianajajan ja tämän asiakkaan välillä ei saa olla minkäänlaista työsuhdetta, joten asianajosalaisuuden suojan piiriin ei kuulu yrityksen tai konsernin sisäinen yhteydenpito yrityslakimiehinä toimivien asianajajien kanssa. Vaikka yrityslakimiehenä toimiva asianajaja on hyväksytty asianajajayhteisöön ja häntä koskevat siihen liittyvät ammattisääntöjen mukaiset sitoumukset, hän ei ole samassa määrin riippumaton työnantajastaan kuin ulkopuolisessa asianajotoimistossa työskentelevä asianajaja on asiakkaaseensa nähden. Näissä olosuhteissa yrityslakimiehenä toimivan asianajajan on vaikeampi ratkaista mahdolliset ristiriidat ammatillisten velvoitteittensa ja asiakkaansa tavoitteiden välillä kuin ulkopuolisen asianajajan. Yrityslakimiehenä toimiva asianajaja ei harjoita ulkopuoliseen asianajajaan verrattavalla tavalla ammattia riippumattomasti yrityslakimiehen taloudellisen riippuvuuden vuoksi sekä siitä syystä, että hänellä on läheisiä siteitä työnantajaansa.

Verotus

Unionin tuomioistuimen oli kolmessa asiassa (C-197/08, C-198/08 ja C-221/08, tuomiot 4.3.2010) käsiteltävä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevia kanteita, jotka komissio oli

⁴¹ 16.12.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1).

⁴² Asia 155/79, *AM & S Europe v. komissio*, tuomio 18.5.1982 (Kok., s. 1575, Kok. Ep. VI, s. 427).

nostanut Ranskan tasavaltaa, Itävallan tasavaltaa ja Irlantia vastaan ja jotka koskivat tiettyjen valmistettujen tupakkatuotteiden (Ranskassa savukkeet ja muut tupakkatuotteet, Itävallassa savukkeet ja hienoksi leikattu tupakka ja Irlannissa savukkeet) vähittäismyynnissä käytettävien vähimmäishintojen vahvistamista. Komissio oli saattanut asian unionin tuomioistuimeen, koska se katsoi, että kyseiset kansalliset säännökset olivat vastoin direktiiviä 95/59/EY⁴³, jossa vahvistetaan tietyt säännöt näiden tuotteiden kulutukseen kohdistuvista valmisteveroista, siltä osin kuin niillä loukattiin valmistajien ja maahantuojien vapautta määrittää tuotteidensa vähittäismyynnissä käytettävät enimmäishinnat ja rajoitettiin siten vapaata kilpailua.

Unionin tuomioistuin katsoi, että vähimmäishintajärjestelmän ei voida katsoa olevan sopu-soinnussa kyseisen direktiivin kanssa siltä osin kuin sitä ei ole laadittu niin, että sillä suljettaisiin kaikissa tilanteissa pois se, että järjestelmällä heikennettäisiin kilpailuetua, jonka tietyt tällaisten tuotteiden valmistajat tai maahantuojat voivat alhaisempien omakustannushintojen seurauksena saada. Unionin tuomioistuimen mukaan jäsenvaltiot, jotka asettavat savukkeiden vähittäismyynnille vähimmäishintoja, eivät noudata direktiivin 95/59 9 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska tällä järjestelmällä ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä, että asetetulla vähimmäishinnalla heikennetään kilpailuetua, jonka tietyt tupakkatuotteiden valmistajat tai maahantuojat voivat saada alhaisempien omakustannushintojensa vuoksi. Unionin tuomioistuimen mukaan tällaisesta järjestelmästä, jolla lisäksi määritetään kunkin savukeluokan vähimmäishinta suhteessa markkinoilla käytettyyn painotettuun keskihintaan, voi seurata kilpailevien tuotteiden hintaerojen häviäminen ja hintojen hakeutuminen kohti kalleimman tuotteen hintaa. Mainitulla järjestelmällä loukataan siten valmistajien ja maahantuojien direktiivin 95/59 9 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa taatua vapautta saada vahvistaa tuotteidensa vähittäismyynnissä käytettävä enimmäishinta.

Jäsenvaltiot olivat pyrkineet perustelemaan lainsäädäntöään vetoamalla Maailman terveysjärjestön (WHO) puitesopimukseen⁴⁴. Unionin tuomioistuin katsoi, että tällä sopimuksella ei voi olla vaikutusta siihen, onko järjestelmä direktiivin 95/59 9 artiklan 1 kohdan mukainen vai ei, koska siinä ei aseteta sopimuspuolille mitään konkreettista tupakkatuotteisiin sovellettavia hintatoimenpiteitä koskevaa velvoitetta vaan ainoastaan kuvataan mahdollisia toimintavaihtoehtoja tupakoinnin torjuntaan liittyvien kansallisten terveystavoitteiden toteuttamiseksi. Tämän puitesopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa rajoitetaan määräämään, että sopimuspuolet ryhtyvät "esimerkiksi" toimenpiteisiin, jotka voivat käsittää tupakkatuotteiden veropolitiikan ja "tarvittaessa" hintapolitiikan toteuttamisen, tai jatkavat tällaisia toimenpiteitä. Lisäksi jäsenvaltiot olivat vedonneet EY 30 artiklan määräykseen oikeuttaakseen direktiivin 95/59 9 artiklan 1 kohdan mahdollisen rikkomisen ihmisten terveyden ja elämän suojaamista koskevan tavoitteen perusteella. Unionin tuomioistuin katsoi, että EY 30 artiklan ei voida katsoa oikeuttavan muunlaisiin toimenpiteisiin kuin EY 28 ja EY 29 artiklassa tarkoitettuihin tuonnin ja viennin määrällisiin rajoituksiin sekä vaikutuksiltaan vastaaviin toimenpiteisiin.

Unionin tuomioistuin katsoi lopuksi, että direktiivi 95/59 ei ole esteenä sille, että jäsenvaltiot jatkavat kansanterveyden suojelun piiriin kuuluvia toimia tupakoinnin torjumiseksi, ja huomautti, että verolainsäädäntö on merkittävä ja tehokas väline tupakkatuotteiden kulutuksen hillitsemiseksi ja näin ollen kansanterveyden suojelemiseksi, koska sen varmistamista, että mainittujen tuotteiden hinta asetetaan korkealle tasolle, koskeva tavoite voidaan saavuttaa asianmukaisesti korottamalla

⁴³ Muista valmistetun tupakan kulutukseen kohdistuvista veroista kuin liikevaihtoveroista 27.11.1995 annettu neuvoston direktiivi 95/59/EY (EYVL L 291, s. 40), sellaisena kuin se on muutettuna 12.2.2002 annetulla neuvoston direktiivillä 2002/10/EY (EYVL L 46, s. 26).

⁴⁴ WHO:n tupakoinnin torjuntaa koskeva puitesopimus, joka on hyväksytty yhteisön puolesta 2.6.2004 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2004/513/EY (EUVL L 213, s. 8).

näitä tuotteita koskevia veroja, koska valmisteverojen korotus johtaa enemmän tai myöhemmin vähittäismyyntihinnan nousuun ilman, että tämä haittaa hintojen vapaata vahvistamista. Unionin tuomioistuin lisäsi, että vähimmäishintojen vahvistamista koskeva kieltä ei estä jäsenvaltioita kieltämästä valmistettujen tupakkatuotteiden tappiollista myyntiä, kunhan tällä ei loukata valmistajien ja maahantuojien vapautta saada määrittää tuotteidensa vähittäismyynnissä käytettävät enimmäishinnat. Nämä talouden toimijat eivät siten voi ottaa kannettavakseen verojen vaikutusta näihin hintoihin myymällä tuotteitaan omakustannushinnan ja kaikkien verojen yhteismäärää alemmalla hinnalla.

Tavaramerkit

Asiassa *Audi vastaan SMHV* (C-398/08 P, tuomio 21.1.2010) unionin tuomioistuin katsoi, että mainoslauseetta voidaan tietyin edellytyksin pitää erottamiskykyisenä merkinä ja että se voi tällä perusteella olla tavaramerkin kohteena asetuksen (EY) N:o 40/94⁴⁵ 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan säännösten mukaisesti. Unionin tuomioistuin kumosi näin ollen päätöksen olla rekisteröimättä tavaramerkkiä, joka muodostui iskulauseesta "Vorsprung durch Technik" ("teknistä etumatkaa"). Se, että tavaramerkki muodostuu myynninedistämisilmaisusta, jota muut yritykset voisivat käyttää, ei ole riittävä peruste katsoa, että kyseiseltä tavaramerkiltä puuttuu erottamiskyky. Kohdeyleisö voi mieltää tällaisen tavaramerkin samanaikaisesti myynninedistämisilmaisuksi ja tavaroiden tai palvelujen kaupallista alkuperää koskevaksi merkinnäksi, mikä on tavaramerkin tehtävä. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin toi esille tiettyjä mainoslauseisiin sovellettavia kriteerejä: ilmaisulla voi olla useita merkityksiä, se voi muodostaa sanaleikin tai se voidaan ymmärtää mielikuvitukselliseksi, yllättäväksi ja odottamattomaksi ja se on siten myös helposti muistettavissa. Vaikka tällaiset ominaisuudet eivät ole välttämättömiä, ne ovat omiaan tekemään kyseisestä merkistä erottamiskykyisen. Vaikka mainoslauseet muodostuvat objektiivisesta viestistä, unionin tuomioistuimen mukaan tällaisesta iskulauseesta muodostetuilta tavaramerkeiltä ei pelkästään tämän seikan perusteella puutu erottamiskykyä siltä osin kuin ne eivät ole kuvailevia. Jotta mainoslause, jolle haetaan tavaramerkkiä, olisi erottamiskykyinen, siihen täytyy unionin tuomioistuimen mukaan liittyä tiettyä omaperäisyyttä tai mieleenpainuvuutta, sen on edellytettävä vähäistä tulkintaa tai saatava kohdeyleisössä aikaan kognitiivinen prosessi. Unionin tuomioistuin päätteli näin ollen, että vaikka kyseinen iskulause olisi miten yksinkertainen hyvänsä, sen ei voida katsoa olevan niin tavallinen, että voitaisiin sulkea pois heti ja asiaa enempiä tutkimatta mahdollisuus, että tästä iskulauseesta muodostettu tavaramerkki voi soveltua osoittamaan kuluttajille tavaramerkin kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen kaupallisen alkuperän.

Yhdistetyissä asioissa *Google France ja Google vastaan Louis Vuitton Malletier, Google France vastaan Viaticum ja Luteciel ja Google France vastaan Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) ym.* (C-236/08–C-238/08, tuomio 23.3.2010) unionin tuomioistuin otti kantaa Ranskan Cour de cassationin vireille saattamassa ennakkoratkaisuasiassa indeksointipalvelun tarjoajan ja mainostajien vastuuseen ns. AdWordsiä käytettäessä. Unionin tuomioistuimen oli tulkittava asetuksen N:o 40/94⁴⁶ ja direktiivin 89/104/ETY⁴⁷ säännöksiä täsmentääkseen kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa ja kyseisen direktiivin 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun tavaramerkin käytön käsitettä. Google ylläpitää internetissä hakukonetta, joka perustuu avainsanojen käyttöön ja jossa tarjotaan AdWords-nimistä maksullista indeksointipalvelua. Tämä palvelu mahdollistaa sen, että talouden toimijat voivat yhden tai useamman avainsanan valitsemalla saada aikaiseksi sen, että

⁴⁵ Yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1).

⁴⁶ Katso edellinen alaviite.

⁴⁷ Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21.12.1988 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 89/104/ETY (EYVL L 40, s. 1).

tilanteessa, jossa tämä sana vastaa tai nämä sanat vastaavat internetin käyttäjän hakukoneelle esittämässä pyynnössä esiintyvää sanaa tai siinä esiintyviä sanoja, näkyviin tulee mainoslinkki kyseisen talouden toimijan sivustolle ja siihen liitetty kaupallinen viesti. Kun internetin käyttäjät Googlen hakukonetta käyttäessään syöttivät sanoja, jotka vastasivat näitä tavaramerkkejä, otsakkeen ”kaupalliset linkit” alle ilmaantui linkkejä Louis Vuitton Malletier’n tavaroiden jäljitelmiä tarjoaville sivustoille sekä Viaticumin ja Centre national de recherche en relations humainesin kilpailijoiden sivustoille. Nämä yhtiöt, jotka olivat AdWordsissä käytettyjen tavaramerkkien haltijoita, haastoivat Googlen oikeuteen sen toteamiseksi, että tämä oli loukannut niiden tavaramerkkejä.

Cour de cassation, joka käsitteli viimeisenä oikeusasteena tavaramerkin haltijoiden Googlea vastaan vireille saattamia menettelyjä, kysyi unionin tuomioistuimelta, voidaanko tavaramerkkejä vastaavia merkkejä käyttää laillisesti avainsanoina internetin indeksointipalvelussa ilman tavaramerkkien haltijoiden lupaa. Mainostajat käyttävät näitä merkkejä tavaroitaan tai palvelujaan varten. Näin ei kuitenkaan ole silloin, kun indeksointipalvelun tarjoaja antaa mainostajien valita tavaramerkkien kanssa samanlaisia merkkejä avainsanoiksi, tallentaa nämä merkit ja esittää asiakkaidensa mainokset näiden perusteella.

Unionin tuomioistuin täsmensi, että se, että kolmas käyttää sellaista merkkiä, joka on sama tai samankaltainen kuin tavaramerkin haltijan tavaramerkki, edellyttää vähintäänkin sitä, että tämä kolmas käyttää merkkiä omassa kaupallisessa viestinnässään. Unionin tuomioistuimen mukaan indeksointipalvelun tarjoaja antaa mainostajien käyttää kolmansien tavaramerkkien kanssa samoja tai samankaltaisia merkkejä käyttämättä itse kyseisiä merkkejä. Vaikka tavaramerkin haltija ei voi vedota niihin indeksointipalvelun tarjoajaa vastaan, joka ei itse käytä niitä, se voi sitä vastoin vedota tavaramerkkeihinsä niitä mainostajia vastaan, jotka saavat tavaramerkkejä vastaavien avainsanojen avulla Googlen esittämään mainoksia, joiden perusteella internetin käyttäjä ei voi saada selville tai voi vain hankalasti saada selville, mistä yrityksestä mainoksessa tarkoitetut tavarat tai palvelut ovat peräisin. Internetin käyttäjä voi nimittäin erehtyä asianomaisten tavaroiden tai palvelujen alkuperästä. Tällöin saatetaan aiheuttaa vahinkoa tavaramerkin tehtävälle taata kuluttajille, että tavaralla tai palvelulla on tietty alkuperä (tavaramerkin alkuperän osoittamistehtävä). Unionin tuomioistuin korosti, että kansallisen tuomioistuimen on arvioitava tapauskohtaisesti, luonnehtiiko sen käsiteltävänä olevaa asiaa tällainen vahinko tai tällaisen vahingon vaara, joka kohdistuu alkuperän osoittamistehtävään. Mitä tulee siihen, että internetissä mainostavat käyttävät toisen henkilön tavaramerkkiä vastaavaa merkkiä avainsanana mainosten esittämiseksi, unionin tuomioistuin katsoi, että tällä käytöllä voi olla tiettyjä vaikutuksia siihen, miten kyseisen tavaramerkin haltija käyttää tavaramerkkiä mainontaan, sekä tavaramerkin haltijan kaupalliseen strategiaan. Nämä vaikutukset, jotka perustuvat siihen, että kolmas käyttää tavaramerkin kanssa samanlaista merkkiä, eivät kuitenkaan itsessään aiheuta vahinkoa tavaramerkin mainontatehtävälle.

Unionin tuomioistuinta pyydettiin ottamaan kantaa myös Googlen kaltaisen operaattorin vastuuseen sen asiakkaiden tiedoista, jotka se tallentaa palvelimelleen. Vastuukysymyksistä säädetään kansallisessa oikeudessa. Unionin oikeudessa säädetään kuitenkin tietoyhteiskunnan palvelujen välittäjinä toimivien palvelun tarjoajien vastuun rajoituksista⁴⁸. Tarkastellessaan kysymystä siitä, onko AdWordsin kaltainen internetin indeksointipalvelu tietoyhteiskunnan palvelu, joka käsittää mainostajan toimittamien tietojen tallentamisen, ja sovelletaanko indeksointipalvelun tarjoajaan siten vastuunrajoitusta, unionin tuomioistuin totesi, että kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko tämän palvelun tarjoajan rooli neutraali siten, että sen toiminta on puhtaasti teknistä, auto-

⁴⁸ Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) (EYVL L 178, s. 1).

maattista ja passiivista, mikä merkitsee sitä, että se ei tunne tallentamiaan tietoja eikä valvo niitä. Unionin tuomioistuin katsoi, että jos internetin indeksointipalvelun tarjoajalla ei ole aktiivista roolia, se voi olla vastuussa mainostajan pyynnöstä tallentamisesta tiedoista vain, jos tämä palvelun tarjoaja ei ole viipymättä poistanut näitä tietoja tai estänyt pääsyä niihin saatuaan tiedon niiden tai kyseisen mainostajan toiminnan laittomasta luonteesta.

Sosiaalipolitiikka

Unionin tuomioistuin on kiinnittänyt huomiota useisiin sosiaalipolitiikkaan liittyviin kysymyksiin, sellaisena kuin tämä politiikka ilmenee lukuisista tällä alalla annetuista direktiiveistä.

Asiassa *Albron Catering* (C-242/09, tuomio 21.10.2010) unionin tuomioistuimen oli täsmennettävä työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetussa direktiivissä 2001/23/EY⁴⁹ tarkoitetun luovuttajan käsitettä. Tämän direktiivin tarkoituksena on sen johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan huolehtia työntekijöiden suojasta, kun työnantaja vaihtuu. Vastaavasti sen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ne luovuttajan oikeudet ja velvoitteet, jotka johtuvat luovutuksen tapahtuessa voimassa olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta, siirtyvät tällaisen luovutuksen seurauksena luovutuksensaajalle. Unionin tuomioistuimelle esitettiin tässä asiassa kysymys siitä, voidaanko tilanteessa, jossa konserniin kuuluva yritys luovutetaan direktiivissä 2001/23 tarkoitetulla tavalla tähän konserniin kuulumattomalle yritykselle, kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi luovuttajaksi katsoa myös konserniin kuuluva yritys, jonka palveluksessa työntekijät työskentelivät pysyvästi ilman, että he olisivat kuitenkaan tehneet työsopimusta tämän yrityksen kanssa, kun konserniin kuuluu sellainen yritys, jonka kanssa kyseiset työntekijät olivat tehneet työsopimuksen. Unionin tuomioistuin vastasi kysymykseen myöntävästi. Sen seurauksena, että direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdassa edellytetään joko luovutuksen tapahtuessa voimassa olevaa työsopimusta tai vaihtoehtoisesti ja siis samanaikaisesti tuolloin voimassa olevaa työsuhdetta, on todettava, että unionin lainsäätäjän mielessä sopimussuhdetta luovuttajaan ei kaikissa olosuhteissa edellytetä, jotta työntekijät voivat saada tässä direktiivissä myönnettyä suojaa.

Asiassa *Roca Álvarez* (C-104/09, tuomio 30.9.2010) unionin tuomioistuin katsoi, että kansallinen toimenpide, jolla säädetään, että naispuoliset työntekijät, jotka ovat äitejä ja palkatun työntekijän asemassa, voivat saada erilaisten yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti myönnettävän vapaan lapsensa syntymää seuraavien yhdeksän kuukauden aikana, kun taas miespuoliset työntekijät, jotka ovat lapsen isä ja samassa asemassa, voivat saada kyseisen vapaan vain, kun myös lapsen äiti on palkatun työntekijän asemassa, on ristiriidassa unionin oikeuden ja erityisesti direktiivin 76/207/ETY⁵⁰ 2 artiklan 1, 3 ja 4 kohdan sekä 5 artiklan kanssa. Unionin tuomioistuin huomautti, että koska tämän vapaan voi käyttää joko palkattuna työntekijänä työskentelevä isä tai palkattuna työntekijänä työskentelevä äiti, jolloin tämän valinnanmahdollisuuden perusteella lapsen ruokinnasta ja hänen hoitamisestaan voi vastata yhtä hyvin isä kuin äiti, tämä vapaa näytetään myönnettävän työntekijöille lapsen vanhempina. Sen ei siten voida katsoa mahdollistavan naisen biologisen tilan suojelua raskauden jälkeen tai äidin ja lapsen välisen erityissuhteen suojelua. Unionin

⁴⁹ Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annettu neuvoston direktiivi 2001/23/EY (EYVL L 82, s. 16).

⁵⁰ Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9.2.1976 annettu neuvoston direktiivi 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40).

tuomioistuimen mukaan kyseisen vapaan epääminen palkatun työntekijän asemassa olevilta isiltä ainoastaan sillä perusteella, ettei lapsen äidillä ole kyseistä asemaa, saattaisi johtaa siihen, että nainen, joka on itsenäinen ammatinharjoittaja, katsoisi olevansa pakotettu rajoittamaan ammatillista toimintaansa ja kantamaan yksin lapsensa syntymästä johtuvan vastuun ilman, että hän voisi saada lapsen isältä apua. Unionin tuomioistuin katsoi näin ollen, että tällaista toimenpidettä ei voida pitää sellaisena, että sen avulla direktiivin 76/207 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla poistetaan tai vähennetään eriarvoisuutta, jota voi esiintyä naisilla sosiaalisen elämän todellisissa tilanteissa, eikä sellaisena, että sen tarkoituksena on johtaa aineelliseen eikä muodolliseen tasa-arvoon vähentämällä sosiaalisessa elämässä mahdollisesti esiintyvää eriarvoisuutta ja siten ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan liittyviä haittoja SEUT 157 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Asiassa *Danosa* (C-232/09, tuomio 11.11.2010) unionin tuomioistuimelta kysyttiin, onko henkilöä, joka suorittaa tehtäviä pääomayhtiölle ja on sen hallituksen jäsen, pidettävä toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä annetussa direktiivissä 92/85/ETY⁵¹ tarkoitettuna työntekijänä. Unionin tuomioistuin vastasi tähän myöntävästi, edellyttäen, että hän harjoittaa toimintaansa tietyn ajan kyseisen yhtiön jonkin toisen elimen johdon ja valvonnan alaisena ja saa tästä vastikkeena korvauksen. Unionin tuomioistuin täsmensi vielä, että työsuhteen erityislaatuksella oikeudellisella luonteella kansallisessa lainsäädännössä ei voi olla minkäänlaista vaikutusta siihen, katsotaanko henkilön olevan unionin oikeudessa tarkoitettu työntekijä vai ei. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin tutki, oliko kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan pääomayhtiöiden hallitusten jäsenten erottaminen on sallittua tämän jäsenen raskaudentilasta riippumatta, sopusoinnussa direktiivin 92/85 10 artiklassa säädetyn irtisanomiskielon kanssa. Unionin tuomioistuimen mukaan tilanteessa, jossa henkilö on tässä direktiivissä tarkoitettu raskaana oleva työntekijä, kyseistä lainsäädäntöä on pidettävä tämän saman direktiivin vastaisena. Jollei henkilöllä ole tällaista asemaa, kantaja voisi unionin tuomioistuimen mukaan vedota direktiiviin 76/207/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/73/EY⁵². Syrjintäkiellon periaatteen ja muun muassa direktiivin 76/207 säännösten mukaan naiselle on annettava irtisanomissuoja koko äitiysloman ajaksi ja tämän lisäksi myös koko raskauden keston ajaksi. Vaikka kyseinen hallituksen jäsen ei olisi raskaana oleva työntekijä, hänen erottamisensa raskauden vuoksi tai olennaisesti raskaudesta johtuvasta syystä voi koskea ainoastaan naisia ja on täten direktiivin 76/207 2 artiklan 1 ja 7 kohdassa sekä 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa kiellettyä välitöntä sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

Myös asioissa *Gassmayr ja Parviainen* (C-194/08 ja C-471/08, tuomiot 1.7.2010) unionin tuomioistuin otti kantaa edellä mainitun direktiivin 92/85⁵³ tulkintaan. Unionin tuomioistuimen oli ratkaistava kysymyksiä, jotka koskivat työntekijöille heidän raskautensa tai äitiyslomansa aikana maksettavan tulon laskemista, kun heidät on väliaikaisesti siirretty toiseen tehtävään tai vapautettu työskentelemästä. Unionin tuomioistuimen mukaan direktiivin 92/85 11 artiklan 1 kohdan vastaisena ei ole pidettävä kansallista lainsäädäntöä, jossa säädetään, että raskaana olevalla työntekijällä, joka on raskautensa vuoksi väliaikaisesti vapautettu työskentelemästä, on oikeus sellaista keskipalkkaa vastaavaan palkkaan, jota hän on saanut raskauden alkamista edeltävänä viiteajanjaksona, päivystyslisä pois lukien. Raskaana olevalla työntekijällä, joka puolestaan on direktiivin

⁵¹ Toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä (kymmenes direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/85/ETY (EYVL L 348, s. 1).

⁵² Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9.2.1976 annettu neuvoston direktiivi 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40) ja edellä mainitun direktiivin 76/207/ETY muuttamisesta 23.9.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/73/EY (EYVL L 269, s. 15).

⁵³ Ks. alaviite 51.

92/85 5 artiklan 2 kohdan mukaan siirretty raskautensa vuoksi väliaikaisesti muihin tehtäviin kuin niihin, joissa hän työskenteli ennen siirtoaan, ei ole oikeutta palkkaan, jota hän keskimäärin sai ennen mainittua siirtoa. Jäsenvaltiot ja tarvittaessa työmarkkinaosapuolet eivät ole tämän direktiivin 11 artiklan 1 kohdan nojalla velvollisia säätämään tai määräämään, että kyseisen väliaikaisen siirron aikana on jatkettava sellaisten palkanosien ja lisien maksamista, jotka riippuvat siitä, että asianomainen työntekijä suorittaa erityistehtäviä erityisissä olosuhteissa, ja joiden tarkoituksena on ensisijaisesti korvata kyseisten tehtävien suorittamisesta aiheutuvia haittoja. Sitä vastoin unionin tuomioistuin katsoi, että raskaana olevan työntekijän, joka on vapautettu työskentelemästä tai jota on kielletty työskentelemästä, on saatava edelleen peruspalkkansa, ja lisäksi hän säilyttää mainitun 11 artiklan 1 kohdan nojalla oikeuden ammatilliseen asemaansa liittyviin palkansiin ja lisiin, kuten sellaisiin lisiin, jotka liittyvät hänen esimiesasemaansa, palvelusaikansa pituuteen ja ammatilliseen pätevyyteensä.

Asiassa *Chatzi* (C-149/10, tuomio 16.9.2010) unionin tuomioistuin täsmensi UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta annettuun direktiiviin 96/34/EY⁵⁴ liitetyn vanhempainlomasta tehdyn puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdan sisältöä. Aluksi unionin tuomioistuin katsoi, että tätä määräystä ei voida tulkita siten, että sillä annetaan lapselle yksilöllinen oikeus vanhempainlomaa, ja tämä johtuu niin puitesopimuksen sanamuodosta kuin sen päämäärästäänkin. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin hylkäsi vanhempainlomasta tehdyn puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdan tulkinnan, jonka mukaan kaksosten syntymä tuottaisi oikeuden syntyneiden lasten lukumäärää vastaavaan määrään vanhempainlomaa. Se täsmensi, että tällä lausekkeella – luettuna yhdenvertaisen kohtelun periaatteen valossa – velvoitetaan kansallinen lainsäätävä toteuttamaan sellainen vanhempainlomaa koskeva sääntely, jolla voidaan kussakin jäsenvaltiossa vallitseva tilanne huomioon ottaen taata kaksosten vanhemmille kohtelu, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon heidän erityistarpeensa. Unionin tuomioistuin jätti lopuksi kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi selvittää, onko kansallinen sääntely tämän vaatimuksen mukainen, ja tulkita, tapauksen niin vaatiessa, tätä kansallista lainsäädäntöä mahdollisimman pitkälle unionin oikeuden mukaisesti.

Unionin tuomioistuimella on ollut tilaisuus useissa asioissa vahvistaa ikään perustuvan syrjinnän kiellon periaatteen olemassaolo ja tarkentaa edelleen sen sisältöä.

Asiassa *Andersen* (C-499/08, tuomio 12.10.2010) unionin tuomioistuimella oli tilaisuus ottaa kantaa yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista annetun direktiivin 2000/78/EY⁵⁵ 2 artiklan ja 6 artiklan 1 kohdan tulkintaan. Unionin tuomioistuimen mukaan nämä säännökset ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan työntekijät, joilla on oikeus vanhuuseläkkeeseen, jota heidän työnantajansa maksaa sen eläkejärjestelmän nojalla, johon työntekijät ovat liittyneet ennen kuin he ovat täyttäneet 50 vuotta, eivät voi pelkästään tällä perusteella saada erityistä irtisanomiskorvausta, jonka tarkoituksena on tukea yli 12 vuotta yrityksen palveluksessa olleiden työntekijöiden työhön paluuta. Unionin tuomioistuin totesi, että kyseessä olevaan säännöstyön sisältyi erilainen kohtelu, joka pohjautuu välittömästi ikään. Tämä johtaa siihen, että tietyiltä työntekijöiltä evätään oikeus erityiseen irtisanomiskorvaukseen vain siitä syystä, että näillä työntekijöillä on mahdollisuus saada vanhuuseläkettä. Unionin tuomioistuin tutki tämän jälkeen, voiko tällainen erilainen kohtelu olla oikeutettua direktiivissä 2000/78 säädettyjen edelly-

⁵⁴ UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 3.6.1996 annettu neuvoston direktiivi 96/34/EY (EYVL L 145, s. 4), sellaisena kuin se on muutettuna UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 15.12.1997 annetulla neuvoston direktiivillä 97/75/EY (EYVL 1998, L 10, s. 24).

⁵⁵ Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/78/EY (EYVL L 303, s. 16).

tysten perusteella. Se katsoi, että vaikka kyseinen säännöstö on perusteltu työllisyyspoliittisten ja työmarkkinoita koskevien oikeutettujen tavoitteiden kannalta, se sitä vastoin ylittää sen, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Sen vaikutuksena suljetaan pois irtisanomiskorvauksen maksaminen paitsi kaikille niille työntekijöille, jotka todellisuudessa tulevat saamaan vanhuuseläkettä työnantajaltaan, myös kaikille niille, joilla on oikeus saada tällaista eläkettä mutta jotka haluavat jatkaa työuraansa. Tämä säännöstö ei siis ole oikeutettu, ja se on siten yhteensopimaton direktiivin 2000/78 kanssa.

Asiassa *Kücükdevici* (C-555/07, tuomio 19.1.2010) unionin tuomioistuin katsoi, että ikään perustuvan syrjinnän kiellon periaatetta, sellaisena kuin se on konkretisoituna edellä mainitulla direktiivillä 2000/78, on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan irtisanomisaikaa laskettaessa ei oteta huomioon työntekijälle ennen 25 vuoden ikää täyttyneitä työskentelykausia. Unionin tuomioistuin totesi, että direktiivillä ei voida sellaisenaan luoda velvoitteita yksityisille oikeussubjekteille ja siihen ei voida siten sellaisenaan vedota tällaista henkilöä vastaan. Se huomautti, että direktiivissä 2000/78 itsessään on ainoastaan konkretisoitu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta työssä ja ammatissa ja että ikään perustuvan syrjinnän kiellon periaate on unionin oikeuden yleinen periaate. Näin ollen se katsoi, että kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu oikeusriita, joka koskee ikään perustuvan syrjinnän kiellon periaatetta, sellaisena kuin se on konkretisoituna direktiivillä 2000/78, asiana on toimivaltansa rajoissa turvata unionin oikeuden oikeussäätöihin perustuva yksityisten oikeussuoja ja taata unionin oikeuden täysi tehokkuus jättämällä tarvittaessa soveltamatta kaikki kyseisen periaatteen kanssa mahdollisesti ristiriidassa olevat kansallisen lainsäädännön säännökset.

Asioissa *Wolf, Petersen* (C-229/08 ja C-341/08, tuomiot 12.1.2010) ja *Rosenbladt* (C-45/09, tuomio 12.10.2010) unionin tuomioistuin otti kantaa ikään perustuvan syrjinnän kiellon periaatteelle annettavaan sisältöön edellä mainitun direktiivin 2000/78 perusteella. Ensimmäisessä asiassa se katsoi, että vaikka kansallisella säännöstöllä, jonka mukaan keskitason paloteknisen yksikön palvelukseen voidaan ottaa ainoastaan hakijoita, joiden ikä on enintään 30 vuotta, otetaan käyttöön ikään perustuva erilainen kohtelu direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla, sitä voidaan kuitenkin pitää asianmukaisena suhteessa ammattipalokunnan toimintakykyä ja moitteetonta toimintaa koskevaan tavoitteeseen, joka on tämän direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu oikeutettu tavoite. Lisäksi tällä säännöstöllä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi, koska erityisen hyvää fyysistä kuntoa voidaan pitää viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettuna todellisena ja ratkaisevana työhön liittyvänä vaatimuksena palomiehen ammatissa keskitason paloteknisen yksikön palveluksessa toimimiselle ja koska vaatimus täydestä fyysisestä kunnosta kyseisessä ammatissa toimimiseksi liittyy mainitun yksikön palveluksessa olevien henkilöiden ikään.

Toisessa asiassa unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivin 2000/78 2 artiklan 5 kohta on esteenä kansalliselle toimenpiteelle, jolla asetetaan sopimushammaslääkärin ammatin harjoittamiselle yläikärajaa eli tässä tapauksessa 68 vuotta, silloin kun toimenpiteen ainoana tavoitteena on suojella potilaiden terveyttä kyseisten hammaslääkäreiden toimintakyvyn alentumiselta mainitun iän jälkeen, jos samaa ikärajaa ei sovelleta muihin kuin sopimushammaslääkäreihin. Sitä vastoin tämän direktiivin 6 artiklan 1 kohta ei ole esteenä tällaiselle toimenpiteelle silloin, kun sen tavoitteena on jakaa työmahdollisuuksia sukupolvien kesken sopimushammaslääkärien ammattikunnan sisällä, jos toimenpide on mainitun tavoitteen saavuttamiseksi asianmukainen ja tarpeen, kun otetaan huomioon tilanne kyseisillä työmarkkinoilla. Kolmannessa asiassa unionin tuomioistuin totesi, että direktiivin 2000/78 6 artiklan 1 kohta ei ole esteenä kansalliselle säännökselle, jonka mukaan ehdot, jotka koskevat työsopimusten automaattista päättymistä sillä perusteella, että työntekijä on saavuttanut eläkeiän, ovat päteviä, koska tämä säännös on yhtäältä objektiivisesti ja asian-

mukaisesti perusteltu työllisyys- ja työmarkkinapoliittisella tavoitteella ja koska tämän tavoitteen toteuttamiskeinot ovat toisaalta asianmukaiset ja tarpeen.

Ympäristö

Asiassa *komissio vastaan Italia* (C-297/08, tuomio 4.3.2010) unionin tuomioistuimen oli tutkittava, oliko Italian tasavalta jättänyt komission väittämällä tavalla noudattamatta direktiivin 2006/12/EY⁵⁶ mukaisia velvoitteitaan. Italian tasavaltaa moitittiin seikoista, jotka koskivat jätteiden käsittelyä pelkästään Campanian alueella.

Yhdyskuntajätteiden käsittelyssä ja hyödyntämisessä tarvittavasta infrastruktuurista unionin tuomioistuin totesi, että jäsenvaltioilla on yhtenäistä ja riittävää käsittelylaitosten verkostoa perustaessaan harkintavaltaa päättäessään siitä, mikä on niiden asianmukaisena pitämä alueellinen perusta kansallisesti omavaraisen jätteiden käsittelykapasiteetin saavuttamiseksi. Tietyn tyyppiset jätteet voi niiden erityispiirteiden vuoksi kannattaa koota niiden käsittelyä varten ryhmiin, jotta ne voidaan käsitellä kansallisen tason laitoksessa tai laitoksissa taikka jopa yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden kanssa. Sitä vastoin vaarattomille yhdyskuntajätteille, joiden käsittelyyn ei tarvita erikoislaitoksia, jäsenvaltioiden on järjestettävä jätteidenkäsittelyä koskeva verkosto mahdollisimman lähellä jätteiden tuotantopaikkoja, tämän estämättä sitä, että niillä on mahdollisuus toimia läheisyysperiaatteen mukaisen alueiden ja jopa valtioiden välisen yhteistyön puitteissa. Väestön vastustusta tai sopimusten noudattamatta jättämistä taikka rikollista toimintaa ei ole pidettävä ylivoimaisena esteenä, joka voisi oikeuttaa sekä kyseisen direktiivin mukaisten velvoitteiden noudattamatta jättämisen että sen, että infrastruktuurit eivät valmistu tosiasiallisesti ja haluttuna aikana.

Ihmisten terveydelle aiheutuvasta vaarasta ja ympäristölle aiheutuvasta vahingosta unionin tuomioistuin totesi, että vaikka tässä direktiivissä vahvistetaan ihmisten terveyden ja ympäristön suojelua koskevia tavoitteita, siinä ei täsmennetä, millaisia toteuttavien toimenpiteiden on käytännössä oltava, ja siinä jätetään jäsenvaltioille tietty harkintavalta. Lähtökohtaisesti ei siis ole mahdollista päätellä automaattisesti, että aina silloin kun käytännön tilanne ei ole yhdenmukainen tämän direktiivin 4 artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistettujen tavoitteiden kanssa, jäsenvaltio on välttämättä jättänyt noudattamatta tämän säännöksen mukaisen velvollisuutensa varmistaa, että jätteistä huolehditaan vaarantamatta ihmisten terveyttä ja aiheuttamatta vahinkoa ympäristölle. Tällaisen tilanteen jatkuminen voi kuitenkin osoittaa, että jäsenvaltiot ovat ylittäneet tässä säännöksessä niille annettun harkintavallan, erityisesti jos ympäristön tila on jo pitkään huomattavasti heikentynyt toimivaltaisten viranomaisten puuttumatta asiaan. Koska Italian tasavalta ei ole perustanut riittävää ja yhtenäistä käsittelylaitosten verkostoa jätteiden hyödyntämiseksi ja niistä huolehtimiseksi niiden tuotantopaikan läheisyydessä ja koska se ei ole toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä estääkseen ihmisten terveyden vaarantumisen ja vahingon aiheutumisen ympäristölle Campanian alueella, se on kahdessa suhteessa jättänyt noudattamatta velvoitteitaan.

Kahdessa asiassa *ERG ym.* 9.3.2010 annettussa tuomiossa, joista toinen annettiin asiassa C-378/08 ja toinen yhdistetyissä asioissa C-379/08 ja C-380/08, unionin tuomioistuin käsitteli ympäristövastuuta koskevan direktiivin 2004/35⁵⁷ tulkintaa.

⁵⁶ Jätteistä 5.4.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/12/EY (EUVL L 114, 27.4.2006, s. 9).

⁵⁷ Ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY (EUVL L 143, 30.4.2004, s. 56).

Asiassa C-378/08 unionin tuomioistuin katsoi, että kyseinen ympäristövastuuta koskeva direktiivi ei ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa toimivaltainen viranomainen oikeutetaan oletamaan, että toiminnanharjoittajien ja todetun pilaantumisen välillä on syy-yhteys, koska niiden laitokset sijaitsevat pilaantuneen alueen läheisyydessä. Toimivaltaisella viranomaisella on kuitenkin saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti oltava tällaisen syy-yhteyden olemassaoloa koskevan oletaman tekemiseksi tiedossaan tosiseikkoja, jotka ovat omiaan tukemaan sen oletamaa, kuten toiminnanharjoittajan laitoksen sijainti todetun pilaantumisen läheisyydessä sekä havaittujen ympäristöä pilaavien aineiden ja toiminnanharjoittajan toiminnassaan käyttämien aineiden välinen vastaavuus. Toimivaltaisen viranomaisen ei tarvitse osoittaa, että toiminnanharjoittajat, joiden toiminnasta ympäristövahinkojen katsotaan aiheutuneen, olisivat menettelleet tuottamuksellisesti. Tämän viranomaisen on sen sijaan tutkittava, mistä todettu pilaantuminen on aiheutunut, jolloin viranomaisella on tässä tarkoituksessa harkintavaltaa päättäessään menettelystään, käytettävistä keinoista ja tällaisen tutkimuksen kestosta.

Yhdistetyissä asioissa C-379/08 ja C-380/08 unionin tuomioistuin päätti, että toimivaltaisella viranomaisella on oikeus olennaisesti muuttaa ympäristövahinkojen korjaamista koskevia toimenpiteitä, joista oli päätetty kontradiktorisen menettelyn jälkeen yhteistyössä asianomaisten toiminnanharjoittajien kanssa ja jotka on jo toteutettu tai joiden toteuttaminen on aloitettu. Kuitenkin tällaista päätöstä tehtäessä tämän viranomaisen on

- kuultava toiminnanharjoittajia, paitsi jos ympäristötilanteen vakavuus edellyttää toimivaltaisen viranomaisen ryhtyvän toimenpiteisiin välittömästi
- pyydettävä erityisesti niitä henkilöitä, joiden maalla korjaavat toimenpiteet toteutetaan, toimitamaan huomautuksensa, ja otettava ne huomioon ja
- esitettävä päätöksessään syyt, joihin sen tekemä valinta perustuu, sekä tapauksen mukaan ne syyt, joiden vuoksi asian yksityiskohtainen tutkiminen ei ole ollut tarpeen tai mahdollista esimerkiksi ympäristötilanteen vakavuuden vuoksi.

Lisäksi unionin tuomioistuin katsoi, että tämä ympäristövastuuta koskeva direktiivi ei ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa toimivaltainen viranomainen oikeutetaan asettamaan ehdoksi sille, että toiminnanharjoittajat saavat käyttää maa-alueitaan, se, että toiminnanharjoittajat toteuttavat määrätyt ympäristöä korjaavat toimenpiteet, siinäkin tapauksessa, etteivät nämä toimenpiteet koske kyseisiä maa-alueita sen vuoksi, että niille on jo aikaisemmin tehty kunnostustoimia tai ne eivät ole koskaan olleet pilaantuneita. Tällaisen toimenpiteen on kuitenkin oltava perusteltu siksi, että sillä pyritään estämään ympäristön tilan heikkeneminen, tai siksi, että sillä ennalta varautumisen periaatteen mukaisesti pyritään ehkäisemään muiden ympäristövahinkojen aiheutuminen tai uusiutuminen korjaavien toimenpiteiden kohteena olevaan koko rantaviivaan rajoittuvilla toiminnanharjoittajien maa-alueilla.

Viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttoasiat

On paikallaan tuoda esille useita tällä jatkuvasti kehittyvällä alalla annettuja tuomiota. Asiassa *Melki ja Abdeli* (C-188/10 ja C-189/10, tuomio 22.6.2010) unionin tuomioistuin totesi, että SEUT 67 artiklan 2 kohta sekä asetuksen (EY) N:o 562/2006⁵⁸ 20 ja 21 artikla ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa annetaan kyseessä olevan jäsenvaltion poliisiviranomaisille toimivalta tar-

⁵⁸ Henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) 15.3.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 562/2006 (EUVL L 105, s. 1).

kastaa vain vyöhykkeellä, joka ulottuu 20 kilometrin etäisyydelle kyseisen valtion sellaisten valtioiden vastaisesta maarajasta, jotka ovat sopimuspuolina Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleissopimuksessa, kenen tahansa henkilöllisyys riippumatta tämän käyttäytymisestä ja yleiseen järjestykseen kohdistuvan vahingon riskin osoittavista erityisistä olosuhteista laissa säädettyjen, todistusten ja asiakirjojen hallussapitoa, mukana kuljettamista ja esittämistä koskevien velvollisuuksien noudattamisen tarkistamiseksi, kun kyseisessä lainsäädännössä ei säädetä tällaisen toimivallan sellaisista välttämättömistä rajoista, joilla varmistetaan, että kyseisen toimivallan käyttämisellä käytännössä ei voi olla vastaavaa vaikutusta kuin rajatarkastuksilla.

Asiassa *Chakroun* (C-578/08, tuomio 4.3.2010) unionin tuomioistuimella oli tilaisuus täsmentää perheenyhdistämistä koskevaa oikeuskäytäntöään.

Se katsoi ensinnäkin, että direktiivin 2003/86/EY⁵⁹ 7 artiklan 1 kohdan c alakohdassa olevaa ilmausta ”turvauttava sosiaalihuoltojärjestelmään” on tulkittava siten, että jäsenvaltiolle ei jätetä siinä mahdollisuutta antaa sellaista perheenyhdistämistä koskevaa säännöstöä, jossa perheenyhdistämistä ei sallita perheenkokoajalle, joka on esittänyt todisteet siitä, että hänellä on vakaat ja säännölliset tulot ja varat, jotka riittävät perheenkokoajan ja hänen perheenjäsentensä ylläpitoon, mutta joka kuitenkin tulojensa tason vuoksi voi turvautua erityiseen toimeentulotukeen erityisten ja yksilöllisesti määriteltyjen välttämättömien elinkustannusten kattamiseksi, paikallisten viranomaisten myöntämiin tuloista riippuvaisiin veronhuojennuksiin tai kunnallisen toimeentulopolitiikan tulotukitoimiin.

Toiseksi unionin tuomioistuin katsoi, että direktiiviä 2003/86 ja erityisesti tämän direktiivin 2 artiklan d alakohtaa on tulkittava siten, että tämä säännös on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa tehdään kyseisen direktiivin 7 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisten tuloedellytysten soveltamisessa ero sen mukaan, ovatko perhesuhteet muodostuneet ennen kuin perheenkokoaja tuli vastaanottavan jäsenvaltion alueelle vai vasta sen jälkeen.

Asiassa *Bolbol* (C-31/09, tuomio 17.6.2010) unionin tuomioistuin tulkitsi direktiivin 2004/83⁶⁰ 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäistä virkettä. Tämän direktiivin erityispiirteenä on se, että siinä säädetään Geneven yleissopimukseen⁶¹ perustuvista velvoitteista Euroopan unionissa. Unionin tuomioistuin totesi, että yleissopimuksen erityiset määräykset, joita sovelletaan asuinseuduiltaan siirtymään joutuneisiin palestiinalaisiin, koskevat ainoastaan henkilöitä, jotka nykyisin saavat suojelua tai avustusta Yhdistyneiden Kansakuntien Lähi-idässä olevien palestiinalaispakolaisten avustus- ja työelimeltä (UNRWA). Näin ollen ainoastaan sellaisiin henkilöihin, jotka tosiasiallisesti turvautuvat UNRWAn tarjoamaan apuun, voidaan soveltaa näitä erityisiä määräyksiä. Sen sijaan henkilöitä, joilla on tai joilla on ollut pelkästään oikeus tämän toimiston suojeluun tai apuun, suojataan yleissopimuksen yleisten määräysten nojalla. Näin ollen heidän hakemuksensa pakolaisaseman saamiseksi on tutkittava tapauskohtaisesti, ja ne voidaan hyväksyä vain, jos heitä on vainottu rodun, uskonnon, kansallisuuden tai poliittisten syiden johdosta. Tarkastellessaan kysymystä UNRWAn avun tosiasiallisesta saamisesta esitettävästä näytöstä unionin tuomioistuin totesi, että vaikka rekisteröinti tämän toimiston henkilörekisteriin on riittävä todiste, avun saajan on annettava esittää tästä näyttö millä tahansa muulla tavalla.

⁵⁹ Oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/86/EY (EUVL L 251, s. 12).

⁶⁰ Kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällystä 29.4.2004 annettu neuvoston direktiivi 2004/29/EY (EUVL L 304, s.12, ja oikaisu EUVL 2005, L 204, s. 24).

⁶¹ Genevessä 28.7.1951 allekirjoitettu pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)).

Asioissa *B ja D* (C-57/09 ja C-101/09, tuomio 9.11.2010) unionin tuomioistuin täsmensi direktiivin 2004/83/EY⁶² 12 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa säädettyjä pakolaisaseman poissulkemisperusteen soveltamisedellytyksiä. Kysymyksessä olleet pakolaisaseman tunnustamista hakenut henkilö ja pakolaisaseman saanut henkilö olivat kuuluneet järjestöihin, jotka sisältyvät Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston terrorismin torjumisesta antaman päätöslauselman täytäntöönpanon yhteydessä laadittuun Euroopan unionin luetteloon terroritekoihin sekaantuneista henkilöistä, järjestöistä ja ryhmistä.

Unionin tuomioistuin aloitti tarkastelemalla kysymystä siitä, että kun kyseinen henkilö on kuulunut järjestöön, joka sisältyy luetteloon, ja aktiivisesti tukenut tämän järjestön aseellista taistelua ja mahdollisesti ollut siinä johtavassa asemassa, onko kyseessä kyseisessä direktiivissä tarkoitettu ”törkeä muu kuin poliittinen rikos” tai ”Yhdistyneiden Kansakuntien tarkoitusperien ja periaatteiden vastainen teko”. Unionin tuomioistuin täsmensi tältä osin, että pakolaisaseman myöntämättä jättäminen henkilölle, joka on kuulunut terrorimenetelmiä käyttävään järjestöön, edellyttää täsmällisten tosiseikkojen yksittäistapauksellista tutkimista, jonka perusteella toimivaltainen viranomais voi arvioida, onko olemassa vakavaa aiheutta olettaa, että hän on kyseisen järjestön toiminnassa tehnyt törkeän muun kuin poliittisen rikoksen tai syyllistynyt Yhdistyneiden Kansakuntien tarkoitusperien ja periaatteiden vastaisiin tekoihin tai yllyttänyt tällaiseen rikokseen tai tällaisiin tekoihin tai osallistunut niihin muuten tässä direktiivissä tarkoitettulla tavalla.

Näin ollen ensinnäkään yksin siitä seikasta, että kyseinen henkilö on kuulunut tällaiseen järjestöön, ei voi automaattisesti seurata sitä, että hänelle ei voitaisi myöntää pakolaisasemaa. Toiseksi unionin tuomioistuin totesi, että myöskään pelkkä osallistuminen terroristiryhmän toimintaan ei ole sellainen seikka, joka käynnistää tässä direktiivissä säädettyjen poissulkemisperusteiden automaattisen soveltamisen, koska se edellyttää kaikkien kullekin yksittäistapaukselle ominaisten olosuhteiden kattavaa tutkimista.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että pakolaisaseman myöntämättä jättäminen jonkin kyseessä olevan poissulkemisperusteen nojalla ei edellytä sitä, että kyseisestä henkilöstä aiheutuu edelleen vaaraa vastaanottavalle jäsenvaltiolle. Poissulkemisperusteet on tarkoitettu ainoastaan seuraukseksi aikaisemmin tehdyistä teoista. Tämän direktiivin systematiikassa toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä muiden säännösten perusteella, jos henkilöstä aiheutuu edelleen vaaraa.

Unionin tuomioistuin tulkitsi vielä kyseistä direktiiviä siten, että jäsenvaltiot voivat myöntää kansallisen oikeutensa perusteella turvapaikan henkilölle, jolle ei ole tämän direktiivin poissulkemisperusteen perusteella myönnetty pakolaisasemaa, kunhan tästä muunlaisesta suojelusta ei aiheudu sekaannusvaaraa tässä direktiivissä tarkoitettuna pakolaisaseman kanssa.

Asioissa *Salahadin Abdulla ym.* (C-175/08, C-176/08, C-178/08, C-179/08, tuomio 2.3.2010) unionin tuomioistuin tarkasteli edellytyksiä pakolaisaseman lakkaamiselle sen myöntämisperusteina olleiden olosuhteiden muuttumiseen liittyvistä syistä edellä mainitun direktiivin 2004/83 11 artiklan 11 kohdan e alakohdassa tarkoitettulla tavalla.

Unionin tuomioistuin katsoi, että pakolaisasema lakkaa, jos kyseessä olevassa kolmannessa valtiossa tapahtuneen sellaisen merkittävän ja pysyvän olosuhteiden muutoksen valossa ne olosuhteet, joiden johdosta pakolaisella oli perusteltu aihe pelätä joutuvansa vainotuksi, ovat lakanneet olemasta eikä hänellä ole muita perusteita pelätä joutuvansa vainotuksi. Katsoessaan, ettei pakolaisen

⁶² Ks. alaviite 60.

pelko vainotuksi joutumisesta ole enää perusteltu, toimivaltaisten viranomaisten on varmistuttava, että direktiivin 2004/83 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu suojelun tarjoaja tai tarjoajat ovat toteuttaneet asianmukaisia toimenpiteitä vainon estämiseksi. Niillä on oltava muun muassa tehokas oikeusjärjestelmä vainoksi katsottavien tekojen toteamiseksi, niistä syytteeseen asettamiseksi ja niistä rankaisemiseksi. Toimivaltaisten viranomaisten on myös varmistuttava, että kyseisellä henkilöllä on siinä tapauksessa, että hänen pakolaisasemansa lakkaa, mahdollisuus saada tällaista suojelua.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin tarkasteli tilannetta, jossa olosuhteet, joiden johdosta pakolaisasema myönnettiin, ovat lakanneet olemasta, ja täsmensi edellytyksiä, joiden täytyessä toimivaltaisten viranomaisten on tarvittaessa varmistuttava siitä, ettei ole olemassa muita olosuhteita, joiden perusteella kyseessä oleva henkilö voi perustellusti pelätä joutuvansa vainotuksi. Tässä tarkastelussaan unionin tuomioistuin totesi, että sekä pakolaisaseman myöntämisyhteisössä että sen ylläpitämistä koskevan kysymyksen tutkimisyhteisössä arviointi kohdistuu samaan kysymykseen siitä, muodostavatko todetut olosuhteet sellaisen vainotuksi joutumisen uhan, että kyseessä oleva henkilö voi perustellusti pelätä henkilökohtaisen tilanteensa valossa tosiasiallisesti joutuvansa vainoksi katsottavien tekojen kohteeksi. Unionin tuomioistuin katsoi näin ollen, että todennäköisyysperuste, jonka mukaisesti vainotuksi joutumisen vaaraa arvioidaan, on sama kuin pakolaisaseman myöntämisen yhteydessä sovellettu todennäköisyysperuste.

Oikeudellinen yhteistyö siviilioikeudellisissa asioissa ja kansainvälinen yksityisoikeus

Kun oikeudellinen yhteistyö siviilioikeudellisissa asioissa siirrettiin unionin toimivaltaan, samalla myös unionin tuomioistuimen asema odotetusti vahvistui.

Vuoden 2010 aikana unionin tuomioistuin antoi useita merkittäviä ratkaisuja, jotka koskevat tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001⁶³ sopimukseen sovellettavien erityissäännösten tulkintaa.

Ensimmäiseksi esille tuotavassa asiassa *Car Trim* (C-381/08, tuomio 25.2.2010) unionin tuomioistuimen oli tulkittava asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, jossa annetaan kaksi itsenäistä määritelmää, toinen irtaimen kauppaa koskevasta sopimuksesta ja toinen palvelujen suorittamista koskevasta sopimuksesta. Niillä pyritään helpottamaan asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 kohdassa asetetun sen erityistä toimivaltaa sopimusasiassa koskevan säännön soveltamista, jonka mukaan kanteen nostaa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä. Irtaimen kaupan osalta tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan tämän velvoitteen täytäntöönpanopaikka on se paikkakunta, missä tavarat sopimuksen mukaisesti toimitetaan. Palvelujen suorittamisen osalta tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa viitataan sopimuksen mukaiseen palvelujen suorittamispaikkaan. Unionin tuomioistuimelle tässä asiassa esitetty ennakkoratkaisukysymys koski irtaimen kaupan ja palvelujen suorittamisen erotteluperusteiden määrittelemistä kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla tavalla sekä toimittamista koskevan velvoitteen täytäntöönpanopaikan määräytymistä kuljetuskaupassa, erityisesti tilanteessa, jossa sopimukseen ei sisälly tästä määräystä.

Kysymyksen ensimmäiseen osaan unionin tuomioistuin vastasi, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että valmistettavan tai tuotettavan tavar

⁶³ 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1).

toimittamista koskevat sopimukset on luokiteltava asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetuksi irtaimen kaupaksi myös silloin, kun ostaja on antanut tavaroiden valmistusta, käsittelemistä ja toimittamista koskevia määräyksiä muttei ole toimitannut materiaalia ja kun tavarantoimittaja vastaa tavarantoimittajan laadusta ja sopimuksen mukaisuudesta. Ennakkoratkaisukysymyksen toiseen osaan, joka koski sopimuksen täytäntöönpanopaikan määrittymistä kuljetuskaupassa, unionin tuomioistuin vastasi ensinnäkin, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan paikkakunta, jolla tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava, on määriteltävä kuljetuskaupassa sopimuksen sopimusmääräysten perusteella. Se täsmensi, että jos toimituspaikkaa ei voida määritellä tällä perusteella ilman, että viitataan sopimukseen sovellettavaan aineelliseen oikeuteen, tämä paikkakunta on se, jolla tavarat fyysisesti luovutettiin, minkä perusteella ostaja on saanut tai ostajan olisi pitänyt saada tosiasiallinen määräysvalta näihin tavaroihin lopullisessa määränpäässä. Unionin tuomioistuin katsoo tämän ratkaisun olevan paitsi ennustettavuutta koskevan tavoitteen ja läheisyystavoitteen mukainen, myös vastaavan irtaimen kaupasta tehdyn sopimuksen keskeistä tavoitetta eli tavarantoimittajan siirtämistä myyjältä ostajalle. Tämä toimenpide päättyy kokonaisuudessaan vasta, kun kyseessä olevat tavarat ovat saapuneet lopulliseen määränpäähänsä.

Lisäksi on syytä panna merkille yhdistetyt asiat *Pammer ja Hotel Alpenhof* (C-585/08 ja C-144/09, tuomio 7.12.2010), jotka koskivat niin ikään asetuksen N:o 44/2001 soveltamista sopimusasioissa. Näissä asioissa antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin otti kantaa kyseisen asetuksen kuluttajasopimuksia koskevan 15 artiklan tulkintaan. Molemmille asioille yhteinen ennakkoratkaisukysymys koski kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon ”suunnatun toiminnan” käsitettä asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla. Asetuksessa ei ole määritelyä tätä käsitettä, jonka avulla asetuksen erityisiä kuluttajansuojasääntöjä on tarkoitus soveltaa internetissä tehtyihin sopimuksiin. Komission ja neuvoston yhteisessä lausumassa asetuksen N:o 44/2001 15 artiklasta täsmennetään, että ”pelkkä www-sivuston saatavilla olo ei riitä siihen, että 15 artiklaa voitaisiin soveltaa, vaan edellytyksenä on, että siinä kehoitetaan etäsopimusten tekemiseen ja että sopimus todellakin on tehty etäsopimuksena millä keinoin tahansa”. Siinä lisätään, että internetsivustolla käytetty kieli tai valuutta eivät ole riittäviä seikkoja.

Täsmentääkseen kyseisen asetuksen käsitteitä unionin tuomioistuin antaa yleisen määritelmän ”suunnatun toiminnan” käsitteestä sähköisessä kaupankäynnissä ja esittää tämän jälkeen luettelolon, joka ei ole tyhjentävä, seikoista, joiden perusteella voidaan katsoa, että elinkeinonharjoittajan toimintaa suunnataan jäsenvaltioon, jossa kuluttajan kotipaikka on. Unionin tuomioistuin toteaa, että ”suunnatun toiminnan” käsitettä on tulkittava itsenäisesti, ja katsoo, että elinkeinonharjoittaja suuntaa toimintaansa internetin kautta jäsenvaltioon, jossa kuluttajalla on kotipaikka, jos näistä internetsivustoista ja elinkeinonharjoittajan koko toiminnasta ennen sopimuksen mahdollista tekemistä kuluttajan kanssa ilmenee, että elinkeinonharjoittajan pyrkimyksenä oli käydä kaupaa sellaisten kuluttajien kanssa, joiden kotipaikka on yhdessä tai useassa jäsenvaltiossa, joihin lukeutuu jäsenvaltio, jossa kuluttajan kotipaikka on, siinä mielessä, että elinkeinonharjoittaja oli valmis tekemään sopimuksen näiden kuluttajien kanssa. Toiseksi unionin tuomioistuin esittää – ei kuitenkaan tyhjentävästi – seikat, jotka kansallisen tuomioistuimen on tarkistettava ja jotka ovat selviä ilmauksia elinkeinonharjoittajan tahdosta hankkia asiakkaiksi sellaisia kuluttajia, joiden kotipaikka on muissa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa sillä itsellään on kotipaikka. Näitä seikkoja ovat toiminnan kansainvälinen luonne, sellaisten reittien maininta, jotka johtavat muista jäsenvaltioista paikkaan, jossa elinkeinonharjoittajalla on kotipaikka, muun kuin sen kielen ja sen valuutan käyttö, joita tavanomaisesti käytetään jäsenvaltiossa, jossa elinkeinonharjoittajalla on kotipaikka, ja mahdollisuus tehdä ja vahvistaa varaus tällä muulla kielellä, puhelinyhteystietojen maininta siten, että ilmoitetaan kansainvälinen suuntanumero, menojen sijoittaminen internetissä tarjottavaan indeksointipalveluun, jotta kuluttajilla, joiden kotipaikka on muissa jäsenvaltioissa, olisi helpompi pääsy elinkeinonharjoittajan internetsivustolle tai tämän välittäjän internetsivustolle, muun

päätason verkkotunnuksen kuin sen jäsenvaltion, jossa elinkeinonharjoittajalla on kotipaikka, verkkotunnuksen käyttö sekä sellaisen kansainvälisen asiakaskunnan, joka koostuu asiakkaista, joilla on kotipaikka eri jäsenvaltioissa, maininta. Kolmanneksi unionin tuomioistuin vahvistaa näissä kahdessa asiassa antamassaan tuomiossa, että riittämättöminä seikkoina on pidettävä pääsyä elinkeinonharjoittajan internetsivustolle jäsenvaltiossa, jossa kuluttajan kotipaikka on, sähköpostiosoitteen sekä muiden yhteystietojen mainintaa tai sen kielen ja/tai sen valuutan käyttöä, joita tavanomaisesti käytetään jäsenvaltiossa, jossa elinkeinonharjoittajalla on kotipaikka.

Asiassa *Pammer* unionin tuomioistuin katsoi myös, että rahtialuksella tehtävää matkaa voidaan pitää asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna matkapaketina, jos se täyttää direktiivin 90/314/ETY⁶⁴ 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuna ”matkapaketin” edellytykset. Kyseisen säännöksen mukaan matkan on sisällettävä yhteishintaan kuljetus ja majoitus, ja sen täytyy kestää yli 24 tuntia. Huomattakoon, että unionin kansainvälisen yksityisoikeuden yhdenmukaisuuden varmistamiseksi unionin tuomioistuin päätti tulkita asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 3 kohtaa ottamalla huomioon vastaavan säännöksen, joka sisältyy sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista annettuun asetukseen N:o 593/2008, jossa viitataan nimenomaisesti ”matkapaketin” käsitteeseen edellä mainitussa direktiivissä 90/314 tarkoitettulla tavalla.

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskeissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 2201/2003⁶⁵ tulkinnasta on annettu kolme mainitsemisen arvoista tuomiota. Nämä ratkaisut koskevat lapsen palauttamispyyntöjä tilanteissa, joissa lapsi on viety luvottomasti pois maasta, jossa hänellä oli asuinpaikka. Huomattakoon myös, että kaksi näistä ratkaisuista on annettu unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 104 b artiklassa tarkoitettussa kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä. Tätä menettelyä voidaan soveltaa 1.3.2008 alkaen vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskeissa ennakkoratkaisupyynnöissä, jotta unionin tuomioistuin voisi käsitellä huomattavasti lyhyemmässä ajassa kaikkein arkaluonteisimpia kysymyksiä, jotka voivat tulla esille esimerkiksi joissakin vapauden rajoitusta merkitsevissä tilanteissa, kun vastaus esitettyyn kysymykseen on ratkaiseva vangittuna olevan henkilön tai vapautensa menettäneen henkilön oikeusaseman arvioimiseksi, tai asiassa, joka koskee vanhempainvastuuta tai lasten huoltoa, kun tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu unionin oikeuden nojalla, toimivalta riippuu ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta.

Asiassa *Povse* (C-211/10, tuomio 1.7.2010) ennakkoratkaisua pyytänyt itävaltalainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle edellä mainitussa kiireellisessä menettelyssä useita ennakkoratkaisukysymyksiä lapsen huoltoa ja palauttamista koskevien asetuksen N:o 2201/2003 säännösten tulkinnasta. Pääasian oikeudenkäynnin asianosaisina olivat vanhemmat, joiden lapsen äiti oli vienyt lapsen luvottomasti Italiassa olleesta yhteisestä kodista Itävaltaan. Tämän asian monimutkaisuus johtui siitä, että italialaisissa tuomioistuimissa ja itävaltalaisissa tuomioistuimissa oli käyty samanaikaisesti kaksi eri menettelyä, joissa oli päädytty eri lopputuloksiin. Ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä kysyttiin, onko italialaisen tuomioistuimen tekemän päätöksen, jossa kumotaan äidille asetettu kielto poistua Italian alueelta lapsen kanssa ja uskotaan huolto väliaikaisesti molemmille vanhemmille ja jonka mukaan lapsi saa asua lopullisen tuomion antamiseen saakka Itävallassa, kaltaista väliaikais määräystä pidettävä asetuksen N:o 2201/2003 10 artiklan b kohdan iv alakohdassa tarkoitettuna ”lapsen huoltoa koskevana tuomiona, joka ei edellytä lapsen palauttamista”. Sen jäsenvaltion tuomioistuimen, jossa lapsen aikaisempi asuinpaikka oli,

⁶⁴ Matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13.6.1990 annettu neuvoston direktiivi 90/314/ETY (EYVL L 158, s. 59).

⁶⁵ 27.11.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 (EUVL L 338, s. 1).

antaman tällaisen ratkaisun vaikutuksena on toimivallan siirtyminen tältä tuomioistuimelta sen jäsenvaltion tuomioistuimille, johon lapsi on viety. Unionin tuomioistuimen mukaan väliaikainen määräys ei ole kyseisen asetuksen 10 artiklan b alakohdan iv alakohdassa tarkoitettu "lapsen huoltoa koskeva tuomio, joka ei edellytä lapsen palauttamista" eikä se voi johtaa toimivallan siirtymiseen sen jäsenvaltion tuomioistuimille, johon lapsi on luvattomasti viety. Tämä päätelmä johtuu asetuksen yleisestä rakenteesta, ja se on myös lapsen edun mukainen. Päinvastaisessa tilanteessa sen jäsenvaltion toimivaltainen tuomioistuin, jossa lapsen aikaisempi asuinpaikka oli, saattaisi nimittäin luopua väliaikaisen päätöksen tekemisestä, mitä lapsen etu vaatii. Toiseksi unionin tuomioistuimelta kysyttiin asetuksen N:o 2201/2003 11 artiklan 8 kohdan tulkinnasta. Tämän säännöksen mukaan vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen 13 artiklan nojalla annettu palauttamatta jättämistä koskeva tuomio, kuten tässä tapauksessa itävaltalaisen tuomioistuinten isän vireille saattamassa asiassa antama tuomio, ei voi estää panemasta täytäntöön asetuksen N:o 2201/2003 nojalla toimivaltaisen tuomioistuimen myöhemmin antamaa, lapsen palauttamista edellyttävää tuomiota, kuten tuomiota, jonka isä sai italialaisissa tuomioistuimissa käydyssä oikeudenkäynnissä itävaltalaisen palauttamatta jättämistä koskevan tuomion julistamisen jälkeen. Unionin tuomioistuimelle esitetty kysymys koski sitä, onko päätöksen, jolla lapsi määrätään palautettavaksi, perustuttava saman tuomioistuimen lapsen huollosta antamaan lopulliseen tuomioon, jotta se olisi täytäntöönpanokelpoinen. Unionin tuomioistuin vastasi kieltävästi ja katsoi, että tällainen tulkinta olisi vaikeasti yhteensovittavissa kyseisen asetuksen 11 artiklassa asetetun pikaisuusvaatimuksen ja tuomion antaneen tuomioistuimen toimivallalle annetun etusijan kanssa. Kolmanneksi unionin tuomioistuin täsmensi, että asetuksen N:o 2201/2003 47 artiklan 2 kohdan toista kohtaa on tulkittava siten, että täytäntöönpanevan jäsenvaltion tuomioistuimen väliaikaisen huolto-oikeuden myöntämisestä myöhemmin tekemä päätös, joka tämän valtion lainsäädännön mukaan on täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu, ei voi estää tuomion antaneen jäsenvaltion toimivaltaisen tuomioistuimen aiemmin antaman sellaisen tuomion, jossa lapsi on määrätty palautettavaksi ja josta on annettu todistus, täytäntöönpanoa. Kyseisen asetuksen 47 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu ristiriitaisuus tuomion, josta on annettu todistus, ja myöhemmin annetun täytäntöönpanokelpoisen tuomion välillä on tarkistettava vain suhteessa tuomion antaneen jäsenvaltion toimivaltaisen tuomioistuinten mahdollisesti aikaisemmin antamiin tuomioihin. Neljänneksi unionin tuomioistuin katsoi, ettei sellaisen tuomion, josta on annettu todistus, täytäntöönpanosta voida kieltäytyä täytäntöönpaneavassa jäsenvaltiossa siitä syystä, että se saattaisi sen antamisen jälkeen tapahtuneen olosuhteiden muutoksen takia vaarantaa vakavasti lapsen edun. Tällainen muutos on aineellinen kysymys, jonka ratkaiseminen kuuluu ratkaisun antaneen jäsenvaltion toimivaltaiselle tuomioistuimelle.

Oikeus huoltoon ja lapsen luvaton poisvieminen asetuksen N:o 2201/2003 soveltamisen kannalta olivat kysymyksessä myös asiassa *McB* (C-400/10, tuomio 5.10.2010), joka niin ikään käsiteltiin kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä. Tässä asiassa tuodaan esille jäsenvaltioiden kansallisissa oikeusjärjestyksissä olevat erot, jotka koskevat sellaisen isän oikeutta lapsen huoltoon, joka ei ole naimisissa lapsen äidin kanssa. Tietyissä kansallisissa oikeusjärjestyksissä lasten biologisella isällä ei ole suoraan lain nojalla oikeutta lapsen huoltoon, vaan tämän oikeuden saaminen edellyttää, että toimivaltaiselta kansalliselta tuomioistuimelta saadaan määräys, jolla hänelle annetaan tällainen oikeus. Näin on pääasian oikeudenkäynnissä sovelletussa Irlannin oikeudessa. Tästä seuraa, että ilman päätöstä, jolla isälle annetaan oikeus lapsen huoltoon, isä ei voi vedota lapsen poisviemisen luvattomuuteen asetuksen N:o 2201/2003 2 artiklan 11 kohdassa tarkoitettulla tavalla vaatiakseen lapsen palauttamista tämän asuinpaikan maahan. Unionin tuomioistuimelle asiassa *McB* esitettyssä ennakkoratkaisupyynnössä oli kysymys siitä, onko jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa asetetaan tuomioistuimen päätöksen saaminen edellytykseksi sille, että lapsen isä, joka ei ole naimisissa lapsen äidin kanssa, saa oikeuden lapsen huoltoon, yhteensopiva asetuksen N:o 2201/2003 kanssa, kun sitä tulkitaan yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista koskevan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaisesti.

Unionin tuomioistuin korosti aluksi, että vaikka käsite ”oikeus lapsen huoltoon” määritellään kyseisessä asetuksessa itsenäisesti, kyseisen asetuksen 2 artiklan 11 alakohdan a alakohdasta käy ilmi, että tämän oikeuden haltija on yksilöitävä sovellettavan kansallisen lain mukaan, ja tällä tarkoitetaan sen jäsenvaltion lakia, jossa lapsen asuinpaikka oli välittömästi ennen luvaton pois viemistä tai palauttamatta jättämistä. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin katsoi, että se, että biologisella isällä ei, toisin kuin äidillä, ole automaattisesti oikeutta lapsensa huoltoon asetuksen N:o 2201/2003 2 artiklassa tarkoitettuihin tavoin, ei vaikuta hänen Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa vahvistetun yksityis- ja perhe-elämää koskevan oikeutensa ydinosaan, kunhan hänen oikeutensa vaatia lapsen huoltajuutta toimivaltaiselta tuomioistuimelta turvataan.

Lopuksi on mainittava asia *Purrucker* (C-256/09, tuomio 15.7.2010), jossa unionin tuomioistuimen oli otettava kantaa siihen, voidaanko toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia asetuksen N:o 2201/2003 säännöksiä soveltaa kyseisen asetuksen 20 artiklan perusteella toteutettuihin huoltoon väliaikaisiin toimenpiteisiin. Unionin tuomioistuimen mukaan on ensinnäkin pidettävä erillään kyseisen asetuksen 8–14 artiklan säännöt, jotka koskevat toimivaltaa pääasiassa, ja tämän saman asetuksen 20 artiklan 1 kohta, jonka nojalla jäsenvaltion tuomioistuimella on toimivalta määrätä väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia, vaikka sen ei ole katsottu olevan toimivaltainen pääasiassa, jos seuraavat kolme ehtoa täyttyvät: toimenpiteiden on oltava kiireellisiä, niiden on kohdistuttava siinä jäsenvaltiossa, jossa asiaa käsittelevä tuomioistuin sijaitsee, oleskeleviin henkilöihin tai siellä olevaan omaisuuteen ja niiden on oltava väliaikaisia. Toiseksi unionin tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 2201/2003 21 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa säädettyä tunnustamis- ja täytäntöönpanojärjestelmää ei sovelleta kyseisen asetuksen 20 artiklan perusteella toteutettuihin väliaikaisiin toimenpiteisiin. Unionin tuomioistuin totesi, että unionin lainsäätävä ei halunnut tällaista sovellettavuutta, mikä käy ilmi sekä sen lainsäädäntötaustasta että aikaisempien säädösten, kuten asetuksen (EY) N:o 1347/2000 ja Bryssel II -yleissopimuksen, vastaavista säännöksistä. Lisäksi se hyväksyi ajatuksen, jonka mukaan asetuksessa N:o 2201/2001 säädetyn tunnustamis- ja täytäntöönpanojärjestelmän soveltaminen väliaikaisiin toimenpiteisiin kaikissa muissa jäsenvaltioissa – myös siinä, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian – aiheuttaisi riskin asetuksessa annettujen toimivaltasääntöjen kiertämisestä ja forum shoppingista. Tämä tilanne olisi vastoin asetuksen tavoitteita ja erityisesti lapsen edun huomioon ottamista, joka varmistetaan tekemällä häntä koskevat ratkaisut hänen asuinpaikkaansa maantieteellisesti lähellä olevassa tuomioistuimessa, jolla unionin lainsäätävä katsoo olevan parhaat edellytykset arvioida määrättävät toimenpiteet lapsen edun mukaisesti. Kolmanneksi unionin tuomioistuin otti kantaa siihen, onko kiireellisen menettelyn vastaajalle tarpeen antaa muutoksenhakuoikeus väliaikaisia toimenpiteitä koskevaan päätökseen. Unionin tuomioistuin katsoi, että kun otetaan huomioon vanhempainvastuuasioissa määrättävien väliaikaisten toimenpiteiden merkitys riippumatta siitä, onko ne määrännyt tuomioistuin, jolla on toimivalta tutkia pääasia, vai ei, on tärkeää, että henkilö, jota tällainen menettely koskee, voi oma-aloitteisesti hakea muutosta päätökseen, jossa määrätään kyseisistä väliaikaisista toimenpiteistä, vaikka häntä olisikin kuultu toimenpiteet määränneessä tuomioistuimessa. On olennaista, että tällainen henkilö voi saattaa muun kuin toimenpiteet määränneen ja ratkaisunsa viipymättä antavan tuomioistuimen tutkittavaksi sen toimivallan, jonka väliaikaiset toimenpiteet määrännyt tuomioistuin on katsonut itsellään olevan pääasiassa, tai ellei päätöksen perusteella ole selvää, että tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan pääasian tai on katsonut olevansa toimivaltainen pääasiassa asetuksen mukaisesti, asetuksen 20 artiklassa säädettyjen edellytysten noudattamisen.

Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa

Poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevalla alalla tärkein lainsäädäntöväline, eurooppalainen pidätysmääräys, on edelleen antanut aihetta oikeuskäytännölle.

Asiassa *Mantello* (C-261/09, tuomio 16.11.2010) unionin tuomioistuin tulkitsi puitepäätöksen 2002/584/YOS⁶⁶ 3 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio. Unionin tuomioistuimelle esitetty ensimmäinen kysymys koski "saman teon" käsitteen tulkintaa. Se totesi, että puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohtaan sisältyvä "saman teon" käsite on eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen ja täytäntöönpanon kannalta unionin oikeuden itsenäinen käsite. Tämä "saman teon" käsite sisältyy myös Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaan, ja sitä on tässä yhteydessä tulkittu siten, että sillä viitataan ainoastaan tapahtuneisiin tekoihin ja joukkoon konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja, riippumatta kyseisten tekojen oikeudellisesta luonnehinnasta tai suojatusta oikeushyvästä. Kun otetaan huomioon kyseisen yleissopimuksen 54 artiklan ja puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdan yhteinen tavoite, jona on välttää, että henkilöä syytetään tai hänet tuomitaan rikosasiassa uudelleen samasta teosta, tulkinta, joka kyseisestä käsitteestä on annettu Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen yhteydessä, pätee siis myös puitepäätöksen 2002/584 yhteydessä.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että etsityn henkilön osalta katsotaan annetun lainvoimainen tuomio samasta teosta, kun rikosoikeudellisen menettelyn päätyttyä syyteoikeus on lopullisesti menetetty tai kun henkilö vapautetaan lainvoimaisesti syytteestä. Tämä tuomion lainvoimaisuus määritetään jäsenvaltion, jossa tuomio on annettu, oikeuden mukaan. Näin ollen ratkaisua, joka ei esitutkinta- ja syytemenettelyn aloittaneen jäsenvaltion oikeuden mukaan johda kansallisesti syyteoikeuden lopulliseen menettämiseen tietyn teon osalta, ei ole menettelyllinen este sille, että jossakin unionin jäsenvaltiossa mahdollisesti aloitetaan samasta teosta esitutkinta- ja syytemenettely tai jatketaan tällaista menettelyä. Kun pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen on pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen esittämään tiedonsaantipyyntöön antamassaan vastauksessa todennut nimenomaisesti, että sen oikeusjärjestyksen mukaisesti annettu aikaisempi tuomio ei ollut pidätysmääräyksessä tarkoitetuista teoista annettu lainvoimainen tuomio, pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei voi lähtökohtaisesti kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Unionin tuomioistuin on yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta täsmentänyt Oberlandesgericht Düsseldorfin vireille saattamassa asiassa tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin terrorismin torjumiseksi kohdistuvien erityisten rajoittavien toimenpiteiden sisältöä (C-550/09, tuomio 29.6.2010) ja esittänyt asetuksen (EY) N:o 2580/2001⁶⁷ 2 ja 3 artiklaa koskevan tulkintansa.

Pannakseen täytäntöön tietyt Yhdistyneiden Kansakuntien päätöslauselmat neuvosto antoi yhteisen kannan 2001/931/YUTP⁶⁸ ja asetuksen N:o 2580/2001, joissa velvoitetaan jäädyttämään neuvoston päätöksillä laadittuun ja säännönmukaisesti ajantasaistettuun luetteloon sisällytettyjen henkilöiden ja yhteisöjen varat. Kyseisessä asetuksessa kielletään lisäksi luovuttamasta varoja suoraan tai välillisesti tässä luettelossa mainittujen henkilöiden ja yhteisöjen käyttöön.

⁶⁶ Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS (EYVL L 190, s. 1).

⁶⁷ Tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2580/2001 (EYVL L 344, s. 70).

⁶⁸ Erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 annettu neuvoston yhteinen kanta 2001/931/YUTP (EYVL L 344, s. 93).

Kesäkuuhun 2007 asti päätökset tehtiin ilmoittamatta luetteloon sisällytetyille henkilöille ja yhteisöille tähän luetteloon sisällyttämistä koskevista erityisistä syistä. Neuvosto muutti luetteloon sisällyttämistä koskevaa menettelyään sen jälkeen, kun unionin yleinen tuomioistuin oli todennut antamassaan tuomiossa⁶⁹ pätemättömäksi tietyn ryhmän sisällyttämisen kyseiseen luetteloon erityisesti sillä perusteella, että neuvosto ei ollut perustellut tätä luetteloon sisällyttämistä ja että tuomioistuINVALVONTA asiakysymyksen osalta oli siis mahdotonta. Tehdessään luettelon ajantasais-
tamisesta uuden päätöksen⁷⁰, joka tuli voimaan 29.6.2007, neuvosto antoi kyseessä olevia henkilöitä ja ryhmiä koskevat perustelut, joissa selvitetään, miksi ne on sisällytetty luetteloon. Unionin yleinen tuomioistuin totesi myöhemmin antamissaan tuomioissa useiden yhteisöjen sisällyttämisen luetteloon pätemättömäksi samoilla perusteilla kuin sen edellä mainitussa asiassa T-228/02 antamassa tuomiossa oli esitetty. Devrimci Halk Kurtulus Partisi-Cephesi (DHKP-C) -niminen järjestö sisällytettiin 2.5.2002 kyseiseen luetteloon. Tämän jälkeen neuvosto on tehnyt useita päätöksiä kyseisen luettelon ajantasais-
tamisesta. DHKP-C on edelleen merkitty siihen.

Unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettu asia koski kahta Saksan kansalaista, joita vastaan oli vireillä rikosoikeudenkäynti Saksassa. E:n ja F:n väitettiin olleen 30.8.2002 ja 5.11.2008 välisenä ajanjaksona DHKP-C:n jäseniä. Heidät oli otettu tutkintovankeuteen terroristiryhmään kuulumisen vuoksi, ja heitä vastaan oli pantu vireille rikosoikeudenkäynti. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli epätietoinen siitä, oliko DHKP-C:n sisällyttäminen luetteloon pätevä, se kysyi unionin tuomioistuimelta, onko – kun otetaan huomioon unionin yleisen tuomioistuimen tuomiot, joilla tiettyjen henkilöiden ja yhteisöjen luetteloon sisällyttäminen on kumottu perustavanlaatuis-
ten menettelyllisten takeiden loukkaamisen vuoksi – myös DHKP-C:n luetteloon sisällyttämistä pidettävä 29.6.2007 edeltävän ajanjakson osalta pätemättömänä, vaikka DHKP-C ei ole vaatinut tämän luetteloon sisällyttämisen pätemättömäksi toteamista.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voidaan määrätä rangaistuksena vapaudenmenetyks. Tässä yhteydessä se korosti, että Euroopan unioni on oikeusunioni, jonka toimielimet ovat sellaisen valvonnan alaisia, jonka kohteena on niiden toteuttamien toimenpiteiden yhteensoveltuvuus erityisesti EUT-sopimuksen ja yleisten oikeusperiaatteiden kanssa. Kullakin asianosaisella on kansallisen oikeudenkäynnin yhteydessä oikeus vedota unionin toimiin sisältyvien sellaisten säännösten pätemättömyyteen, jotka ovat asianosaiselle vastaisen päätöksen tai kansallisen toimen perustana, ja vaatia kansallista tuomioistuinta esittämään tämän osalta unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen, jos kyseisellä asianosaisella ei ollut oikeutta nostaa unionin yleisessä tuomioistuimessa suoraa kannetta kyseisistä säännöksistä.

Neuvoston ennen kesäkuuta 2007 tekemien päätösten pätevyyttä arvioidessaan unionin tuomioistuin huomautti, että yhdessä näistä päätöksistä ei ole perusteluja niiden laillisten edellytysten osalta, joilla asetusta voidaan soveltaa DHKP-C:hen, eikä niissä ole myöskään esitetty niitä erityisiä ja konkreettisia syitä, joiden perusteella neuvosto katsoi, että DHKP-C:n sisällyttäminen luetteloon oli tai oli edelleen perusteltua. Syytetyillä ei siten ole käytössään niitä tietoja, joita he tarvitsevat voidakseen tutkia, oliko perusteltua, että DHKP-C sisällytetään luetteloon 29.6.2007 edeltävänä ajanjaksona, ja voidakseen erityisesti tutkia kyseiseen sisällyttämiseen johtaneiden seikkojen paikkansapitävyyden ja merkityksellisyyden, vaikka kyseinen luetteloon sisällyttäminen on osaltaan perustana syytetyjä vastaan esitettylle syytteelle. Se, että luetteloon sisällyttämistä ei ole perusteltu, on myös omiaan estämään kyseisen sisällyttämisen aineellista lainmukaisuutta koskevan asianmukaisen tuomioistuINVALVONNAN. Tällaisen valvonnan mahdollisuus on kuitenkin

⁶⁹ Asia T-228/02, *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran v. neuvosto*, tuomio 12.12.2006.

⁷⁰ Asetuksen N:o 2580/2001 2 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanosta sekä päätösten 2006/379/EY ja 2006/1008/EY kumoamisesta 28.6.2007 tehty neuvoston päätös 2007/445/EY (EUVL L 169, s. 58).

välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa oikea tasapaino kansainvälisen terrorismin torjuntaa koskevien vaatimusten ja perusvapauksien ja -oikeuksien suojan välille.

Tarkastellessaan kysymystä siitä, tehtiinkö kesäkuussa 2007 tehdyllä päätöksellä DHKP-C:n luetteloon sisällyttäminen taannehtivasti päteväksi, unionin tuomioistuin totesi, että päätös ei voi missään tapauksessa olla perustana rikostuomiolle, joka määrätään sen voimaantuloa edeltäneenä ajanjaksona tehdyistä teoista. Tällaisella tulkinnalla loukattaisiin periaatetta, jonka mukaan säännökset, joihin rikostuomio voi perustua, eivät saa olla taannehtivia. Unionin tuomioistuin katsoi näin ollen, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on pääasian yhteydessä jättää soveltamatta ennen kesäkuuta 2007 tehdyt neuvoston päätökset, eivätkä nämä päätökset siten voi olla osaltaan perustana E:tä ja F:ää vastaan nostetuille syytteille 29.6.2007 edeltävän ajanjakson osalta.

Unionin tuomioistuin tulkitsi lopulta laajasti asetuksen N:o 2580/2001 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua kieltoa luovuttaa varoja luetteloon sisällytettyjen henkilöiden tai yhteisöjen käyttöön. Unionin tuomioistuimen mukaan tämä kiello kattaa kaikki toimet, jotka ovat tarpeen, jotta asetuksen N:o 2580/2001 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa luettelossa mainittu henkilö, ryhmä tai yhteisö voi todella saada täyden määräämisvallan kyseessä oleviin varoihin, muihin rahoituksen lähteisiin tai taloudellisiin resursseihin. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen merkitys ei riipu siitä, onko kyseessä olevan käyttöön luovuttajan ja tällaisen luovuttamisen vastaanottajan välillä jokin side.

Asiassa *M. ym.* (C-340/08, tuomio 29.4.2010) unionin tuomioistuin käsitteli kysymystä siitä, kuuluvatko asetuksen (EY) N:o 881/2002⁷¹ luetteloon sisällytettyjen, terroristeiksi oletettujen henkilöiden puolisoille myönnettyt sosiaaliturva- ja toimeentuloturvaetuudet, kuten elatustuki, lapsilisä ja asumistuki, tämän asetuksen nojalla jäädytettyihin varoihin.

Unionin tuomioistuin totesi, että koska tämän asetuksen ja Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman, joka tällä asetuksella on tarkoitus panna täytäntöön, eri kieliversioiden välillä on eroavuuksia, kyseistä asetusta tulkittaessa on otettava huomioon sen tavoite taistella kansainvälistä terrorismia vastaan. Varojen jäädyttämisen tavoitteena on estää, että kyseisillä henkilöillä olisi käytössään mitä tahansa taloudellisia tai rahoituksellisia resursseja, joita he voisivat käyttää terroritoiminnan tukemiseen. Erityisesti tämä tavoite on ymmärrettävä siten, että varojen jäädyttämistä sovelletaan vain omaisuuteen, joka voidaan muuntaa sellaisiksi varoiksi, tavaroiksi tai palveluiksi, joita voidaan käyttää terroritoiminnan tukemiseen. Unionin tuomioistuin huomautti, ettei ole väitetty, että kyseiset puoliset luovuttavat näitä varoja edelleen puolisoilleen sen sijaan, että he käyttäisivät ne heidän kotitalouksiensa perusluonteisia menoja varten, eikä ole kiistetty, että puoliset todella käyttävät kysymyksessä olevia varoja kotitalouden, jonka jäsen luetteloon sisällytetty henkilö on, välttämättömien menojen kattamiseen. Ei vaikuta todennäköiseltä, että näitä varoja tulnaisiin muuntamaan varoiksi, joilla voidaan tukea terroritoimintaa, koska etuuksien määrä on vahvistettu sellaiseksi, että tarkoituksena on kattaa vain kyseisten henkilöiden toimeentulon kannalta välttämättömät menot. Unionin tuomioistuin katsoi, että luontoissuoritukseksi tuleva hyöty, jota luetteloon sisällytetty henkilö voi saada välillisesti puolisolleen maksettavista sosiaaliturvaetuuksista, ei aseta kyseenalaiseksi tämän asetuksen tavoitetta. Näin ollen kyseistä asetusta ei sovelleta varojen jäädyttämistä koskevaan luetteloon sisällytettyjen henkilöiden puolisoille myönnettäviin sosiaaliturva- ja toimeentuloturvaetuuksiin.

⁷¹ Tiettyihin Osama bin Ladenia, al-Qaida-verkostoa ja Talebania lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä sekä Afganistaniin suuntautuvan tiettyjen tavaroiden ja palvelujen viennin kieltämisestä, Afganistanin Talebania koskevien lentokiellon ja varojen sekä muiden taloudellisten resurssien jäädyttämisen laajentamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 467/2001 kumoamisesta 27.5.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 881/2002 (EYVL L 139, s. 9).

C – Unionin tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 7.10.2010)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaoston puheenjohtaja A. Arabadjiev; ensimmäinen julkisasiamies Y. Bot; jaoston puheenjohtajat K. Lenaerts ja A. Tizzano; unionin tuomioistuimen presidentti V. Skouris; jaoston puheenjohtajat J. N. Cunha Rodrigues, J.-C. Bonichot, K. Schiemann ja J.-J. Kasel.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit M. Ilešič ja G. Arestis; julkisasiamies J. Kokott; tuomari A. Rosas; jaoston puheenjohtaja D. Šváby; tuomarit R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, A. Borg Barthet ja J. Malenovský.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Julkisasiamiehet J. Mazák ja P. Mengozzi; tuomarit L. Bay Larsen, E. Levits, U. Löhmus ja A. Ó Caoimh; julkisasiamies E. Sharpston; tuomarit P. Lindh ja T. von Danwitz.

Neljäs rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomari E. Jarašiūnas; julkisasiamies P. Cruz Villalón; tuomarit M. Berger ja C. Toader; julkisasiamies V. Trstenjak; tuomari M. Safjan; julkisasiamies N. Jääskinen; tuomari A. Prechal; kirjaaja A. Calot Escobar.

1 Unionin tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Vassilios Skouris

syntynyt 1948, oikeustieteen loppututkinto Freie Universität Berlinistä (1970), valtiosääntö- ja hallinto-oikeuden tohtori Hampurin yliopistosta (1973), Hampurin yliopiston professori (1972–1977), Bielefeldin yliopiston julkisoikeuden professori (1978), Thessalonikin yliopiston julkisoikeuden professori (1982), sisäasiainministeri (1989 ja 1996), Kreetan yliopiston valtuuskunnan jäsen (1983–1987), Thessalonikin kansainvälisen talous- ja eurooppaoikeuden instituutin johtaja (1997–2005), Kreikan eurooppaoikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (1992–1994), Kreikan tiedeakatemian jäsen (1993–1995), Kreikan virkamiehiä valitsevan lautakunnan jäsen (1994–1996), Trierin yliopiston eurooppaoikeuden akatemian tieteellisen neuvoston jäsen (1995–), Kreikan tuomarikoulun valtuuskunnan jäsen (1995–1996), ulkoministeriön tieteellisen neuvoston jäsen (1997–1999), Kreikan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja (1998), unionin tuomioistuimen tuomari 8.6.1999– ja presidentti 7.10.2003–.

Antonio Tizzano

syntynyt 1940, Rooman La Sapienza -yliopiston yhteisön oikeuden professori, Istituto Orientale (1969–1979) sekä Napolin Federico II:n (1979–1992), Catanian (1969–1977) ja Mogadishun (1967–1972) yliopistojen professori, asianajaja Corte di cassazionessa, Italian pysyvän EY-edustuston oikeudellinen neuvonantaja (1984–1992), Italian valtuuskunnan jäsen Espanjan ja Portugalin EU-jäsenyysneuvotteluissa sekä Euroopan yhtenäisasiakirjaa ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta koskeneissa kansainvälisissä neuvotteluissa ja hallitusten välisissä konferensseissa, kirjoittanut julkaisuja useista EY:n perustamis-sopimuksista ja unionin lainsäädännöstä, Il Diritto dell'Unione Europea -aikakausjulkaisun perustaja ja päätoimittaja (1996–), useiden oikeudellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen, useiden kansainvälisten kongressien raportoiija, pitänyt esitelmiä ja kursseja Haagin kansainvälisen oikeuden akatemiassa (1987) sekä useissa muissa kansainvälisissä instituutioissa, Euroopan komission varainhoitoa tutkivan riippumattoman asiantuntijaryhmän jäsen (1999), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2000–3.5.2006 ja tuomari 4.5.2006–.

José Narciso da Cunha Rodrigues

syntynyt 1940, eri tehtävissä oikeuslaitoksessa (1964–1977) sekä oikeuslaitoksen uudistamista koskevien tutkimusten toteuttamisessa ja koordinoinnissa, hallituksen edustaja Euroopan ihmisoikeustoimikunnassa ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa (1980–1984), Euroopan neuvoston ihmisoikeuskomitean asiantuntija (1980–1985), rikoslain ja oikeudenkäyntimenettelystä rikosasioissa annetun lain uudistustyöryhmän jäsen, Procurador-Geral da República (1984–2000), Euroopan unionin petostentorjuntaviraston (OLAF) valvontakomitean jäsen (1999–2000), unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2000–.

Christiaan Willem Anton Timmermans

syntynyt 1941, yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1966–1969), Euroopan yhteisöjen komission virkamies (1969–1977), oikeustieteen tohtori Leidenin yliopistosta, Groninguen yliopiston eurooppaoikeuden professori (1977–1989), Arnhemin muutoksenhakutuomioistuimen (Gerechtshof te Arnhem) ylimääräinen tuomari, kirjoittanut useita julkaisuja, komission oikeudellisen yksikön apulaispääjohtaja (1989–2000), Amsterdamin yliopiston eurooppaoikeuden professori, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2000–10.6.2010.

Allan Rosas

syntynyt 1948, oikeustieteen tohtori Turun yliopistosta (1977), Turun yliopiston julkisoikeuden apulaisprofessori (1978–1981) ja Åbo Akademin professori (1981–1996), Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin johtaja (1985–1995), useita kansainvälisiä ja kansallisia akateemisia luottamustehtäviä, useiden tieteellisten yhdistysten jäsen sekä kansainvälisten ja kansallisten tutkimushankkeiden ja -ohjelmien johtaja (aloina mm. unionin oikeus, kansainvälinen oikeus, ihmis- ja perusoikeudet sekä valtiosääntöoikeus ja vertaileva julkisoikeus), Suomen valtuuskunnan jäsen tai neuvonantaja useissa kansainvälisissä konferensseissa ja kokouksissa, asiantuntijatehtäviä Suomen oikeuselämässä (mm. lainvalmistelu ja eduskunnan eri valiokunnat) sekä YK:ssa, Unesco:ssa, Etykissä ja Euroopan neuvostossa, Euroopan komission oikeudellinen pääneuvonantaja (ulkosuhteet, 1995–) ja oikeudellisen yksikön varapääjohtaja (maaliskuu 2001–), unionin tuomioistuimen tuomari 17.1.2002–.

Rosario Silva de Lapuerta

syntynyt 1954, oikeustieteen tutkinto Madridin Complutense-yliopistosta, valtionasiamies asemapaikkanaan Malaga, liikenne-, matkailu- ja viestintäministeriön oikeudellisen yksikön sekä sittemmin ulkoasiainministeriön oikeudellisen yksikön valtionasiamies, unionin tuomioistuimeen liittyviä asioita käsittelevän oikeudellisen yksikön päällikkö, oikeusministeriön valtionasiamiesviraston unioniin ja kansainvälisiin asioihin liittyvää oikeusneuvontaa antavan osaston apulaispäällikkö, unionin tuomioistuinjärjestelmän tulevaisuutta käsitelleen asiantuntijaryhmän jäsen, unionin tuomioistuinjärjestelmän uudistamista Nizzan sopimuksessa käsitelleen ”Puheenjohtajan ystävät” -työryhmän Espanjan valtuuskunnan sekä neuvoston tilapäisen ”Yhteisöjen tuomioistuin” -työryhmän puheenjohtaja, Escuela Diplomática unionin oikeuden professori, Noticias de la Unión Europea -julkaisun päätoimittaja, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–.

Koen Lenaerts

syntynyt 1954, oikeustieteen loppututkinto ja oikeustieteen tohtori Leuvenin katolisesta yliopistosta, master of laws ja master in public administration Harvardin yliopistosta, Leuvenin katolisen yliopiston assistentti (1979–1983) ja professori (1983–), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1984–1985), Bruggen Collège d’Europen yhteisön oikeuden opettaja, Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1986–1989), Harvard Law Schoolin vieraileva professori (1989), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989–6.10.2003, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–.

Juliane Kokott

syntynyt 1957, oikeustieteen opintoja Bonnin ja Geneven yliopistoissa, LL.M. -tutkinto American Universitysta (Washington D.C.), oikeustieteen tohtori Heidelbergin (1985) ja Harvardin yliopistoista (1990), Berkeleyyn yliopiston vieraileva professori (1991), Augsburgin (1992) sekä Heidelbergin (1993) ja Düsseldorfin yliopistojen (1994) professori Saksan julkisoikeuden sekä kansainvälisen oikeuden ja unionin oikeuden aloilla, Saksan hallituksen nimittämä ylimääräinen tuomari Etyjin sovittelu- ja välitystuomioistuimessa, globaalia kehitystä käsittelevän liittotasavallan neuvoo-antavan neuvoston (WBGU) varapuheenjohtaja (1996), St. Gallenin yliopiston kansainvälisen oikeuden sekä kansainvälisen kauppaoikeuden ja unionin oikeuden professori (1999), unionin oikeuden ja kansainvälisen kauppaoikeuden instituutin johtaja (2000) sekä kauppaoikeuden erikoistumisohjelman apulaisjohtaja (2001), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003–.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

syntynyt 1937, oikeustieteen opintoja Cambridgen yliopistossa, barrister (1964–1980), Queen’s Counsel (1980–1986), High Court of England & Walesin tuomari (1986–1995), Lord Justice of Appeal (1995–2003), Inner Templen vanhempi jäsen (1985–) ja varainhoitaja (2003), unionin tuomioistuimen tuomari 1.1.2004–.

Pranas Kūris

syntynyt 1938, oikeustieteen loppututkinnot Vilnan (1961) ja Moskovan yliopistoista (1965), tohtorintutkinto (Dr. Hab.) Moskovan yliopistosta (1973), Pariisin Institut des Hautes Études Internationalin harjoittelija (1967–1968), Liettuan tiedeakatemian jäsen (1996), Liettuan oikeustieteellisen yliopiston kunniatohtori (2001), opetus- ja hallintotehtävissä Vilnan yliopistossa (1961–1990), yliopiston rehtori, va. professori, kansainvälisen julkisoikeuden professori, oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani, Liettuan ulkoasiain- ja oikeushallinnon virkamies, oikeusministeri (1990–1991), korkeimman hallinto-oikeuden jäsen (1991), Liettuan Benelux-maiden suurlähettiläs (1992–1994), (entisen) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (kesäkuu 1994 – marraskuu 1998), Liettuan korkeimman oikeuden tuomari ja presidentti (joulukuu 1994 – lokakuu 1998), Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (marraskuu 1998–), osallistunut useisiin kansainvälisiin konferensseihin, Liettuan valtuuskunnan jäsen neuvotteluissa Neuvostoliiton kanssa (1990–1992), kirjoittanut noin 200 julkaisua, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Endre Juhász

syntynyt 1944, oikeustieteellinen tutkinto Szegedin yliopistosta (1967), Unkarin asianajajatutkinto (1970), vertailevan oikeustieteen jatko-opintoja Strasbourgin yliopistosta (1969–1972), ulkomaankauppa-ministeriön oikeudellisen osaston virkamies (1966–1974) ja lainsäädäntöneuvos (1973–1974), Unkarin Brysselin-suurlähetystön ensimmäinen kaupallinen sihteeri vastuullaan unionin oikeuteen liittyvät asiat (1974–1979), ulkomaankauppa-ministeriön osastopäällikkö (1979–1983), Unkarin Yhdysvaltojen-suurlähetystön (Washington D.C.) ensimmäinen kaupallinen sihteeri ja sittemmin kaupallinen neuvos (1983–1989), kauppaministeriön ja kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön ylijohtaja (1989–1991), pääneuvottelija Unkarin ja EY:n assosiaatiosopimusneuvotteluissa (1990–1991), kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön kansliapäällikkö ja Eurooppa-asioiden viraston pääjohtaja (1992), kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön valtiosihteeri (1993–1994), valtiosihteeri ja Eurooppa-asioiden viraston pääjohtaja teollisuus- ja kauppaministeriössä (1994), Unkarin ylimääräinen ja täysivaltainen EU-suurlähettiläs sekä EU-edustuston päällikkö (tammikuu 1995 – toukokuu 2003), pääneuvottelija Unkarin EU-jäsenyysneuvotteluissa (heinäkuu 1998 – huhtikuu 2003), salkuton ministeri Euroopan integraatiokysymysten koordinoinnissa (toukokuu 2003–), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

George Arestis

syntynyt 1945, oikeustieteen tutkinto Ateenan yliopistosta (1968), M.A. (Comparative Politics and Government) Kentin yliopistosta Canterburystä (1970), asianajaja Kyproksessa (1972–1982), alioikeuden tuomari (1982) ja sittemmin päällikkötuomari (1995), Nikosian alioikeuden hallinnollinen päällikkötuomari (1997–2003), Kyproksen korkeimman oikeuden tuomari (2003), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

syntynyt 1947, oikeustieteen tohtori Maltan kuninkaallisesta yliopistosta (1973), Maltan julkishallinnon notary to government (1975), ylitarkastaja (1978), lainsäädäntöneuvos (1979), avustava attorney general (1988) sekä Maltan presidentin nimittämä attorney general (1989), Maltan yliopiston osa-aikainen siviilioikeuden opettaja (1985–1989), Maltan yliopiston konsistorin jäsen (1998–2004), oikeushallinnon valtuuskunnan jäsen (1994–2004), Maltan välimiesmenettelykeskuksen hallintoneuvoston jäsen (1998–2004), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Marko Ilesič

syntynyt 1947, oikeustieteen tohtori Ljubljanan yliopistosta, erikoistunut vertailevaan oikeustieteeseen Strasbourgin ja Coimbran yliopistoissa, asianajaja, Ljubljanan työtuomioistuimen tuomari (1975–1986), urheilutuomioistuimen puheenjohtaja (1978–1986), Triglav-vakuutusyhtiön välimiestuomioistuimen välimies (1990–1998), pörssin välimieslautakunnan puheenjohtaja (1995–), pörssin välitystuomioistuimen välimies (1998–), Jugoslavian (–1991) ja Slovenian (1991–) kauppakamarin välimies, Pariisin kansainvälisen kauppakamarin välimies, UEFA:n (1988–) ja FIFA:n (2000–) muutoksenhakutuomioistuimen tuomari, Slovenian lakimiesliiton puheenjohtaja, International Law Associationin sekä kansainvälisen merenkulkukomitean ja useiden muiden kansainvälisten oikeustieteellisten yhdistysten jäsen, kansainvälisen siviili-, kauppaja yksityisoikeuden professori, Ljubljanan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani, kirjoittanut useita oikeustieteellisiä teoksia, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Jiří Malenovský

syntynyt 1950, oikeustieteen tohtori Prahan Kaarlen yliopistosta (1975), Brnon Masaryk-yliopiston yliassistentti (1974–1990), varadekaani (1989–1991) sekä kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden laitoksen esimies (1990–1992), Tšekkoslovakian perustuslakituomioistuimen tuomari (1992), suurlähettiläs Euroopan neuvostossa (1993–1998), Euroopan neuvoston ministerivaltuuskunnan puheenjohtaja (1995), ulkoministeriön pääjohtaja (1998–2000), Tšekin ja Slovakian ryhmien puheenjohtaja Association de droit international -järjestössä (1999–2001), perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004), lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2000), Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (2000–), Brnon Masaryk-yliopiston kansainvälisen julkisoikeuden professori (2001), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Uno Löhmus

syntynyt 1952, oikeustieteen tohtori (1986), asianajaja (1977–1998), Tarton yliopiston rikosoikeuden vieraileva professori, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1994–1998), Viron korkeimman oikeuden presidentti (1998–2004), perustuslakikomitean jäsen, rikoslakikomitean neuvonantaja, rikoslakia valmistelevan työryhmän jäsen, julkaissut useita teoksia ihmisoikeuksista ja valtiosääntöoikeudesta, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Egils Levits

syntynyt 1955, oikeustieteen ja valtiotieteen tutkinnot Hampurin yliopistosta, Kielin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkija, Latvian parlamentin neuvonantaja kansainvälistä oikeutta sekä valtiosääntöoikeutta ja lainsäädäntöuudistusta koskevissa asioissa, Latvian Saksan- ja Sveitsin- (1992–1993) sekä Itävallan-, Sveitsin- ja Unkarin- (1994–1995) suurlähettiläs, ulkoministerin tehtäviä hoitava varapääministeri ja oikeusministeri (1993–1994), Etyjin sovittelu- ja välimiestuomioistuimen jäsen (1997–), pysyvän välimiestuomioistuimen jäsen (2001–), Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1995–2004), kirjoittanut useita julkaisuja valtiosääntö- ja hallinto-oikeudesta sekä lainsäädäntöuudistuksesta ja unionin oikeudesta, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Aindrias Ó Caoimh

syntynyt 1950, bachelor in civil law -tutkinto Dublinin University Collegesta (1971), barrister Dublinin King's Innsissä (1972), yhteisön oikeuden jatkotutkinto Dublinin University Collegesta (1977), Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1972–1999), yhteisön oikeuden opettaja Dublinin King's Innsissä, senior counsel (1994–1999), useita kertoja Irlannin hallituksen asiamiehenä unionin tuomioistuimessa, High Courtin tuomari (1999–), King's Innsin bencher (1999–), Irlannin EU-oikeuden yhdistyksen varapuheenjohtaja, kansainvälisen oikeuden yhdistyksen Irlannin osaston jäsen, yhteisöjen tuomioistuimen entisen tuomarin (1974–1985) Andreas O'Keeffin (Aindrias Ó Caoimh) poika, unionin tuomioistuimen tuomari 13.10.2004–.

Lars Bay Larsen

syntynyt 1953, valtiotieteen (1976) ja oikeustieteen tutkinnot (1983) Kööpenhaminan yliopistosta, oikeusministeriön virkamies (1983–1985), perheoikeuden assistentti (1984–1991) ja sittemmin apulaisprofessori (1991–1996), asianajajayhteisön jaostopäällikkö (1985–1986), oikeusministeriön yksikönpäällikkö (1986–1991), asianajajayhteisön jäsen (1991), oikeusministeriön osastopäällikkö (1991–1995) sekä poliisiasiain osaston (1995–1999) ja oikeudellisen osaston päällikkö (2000–2003), Tanskan edustaja K-4-komiteassa (1995–2000) sekä Schengenin keskusryhmässä (1996–1998) ja Euro-pol Management Boardissa (1998–2000), korkeimman oikeuden jäsen (2003–2006), unionin tuomioistuimen tuomari 11.1.2006–.

Eleanor Sharpston

syntynyt 1955, oikeus- ja taloustieteiden sekä kielten opintoja Cambridgen King's Collegessa (1973–1977), Oxfordin Corpus Christi Collegen assistentti ja tutkija (1977–1980), Middle Templen asianajajayhteisön jäsen (1980), barrister (1980–1987 ja 1990–2005), julkisasiamies ja tuomari Sir Gordon Slynnin lakimiesavustaja (1987–1990), Lontoon University Collegen yhteisön oikeuden ja oikeusvertailun opettaja (1990–1992), Cambridgen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan yliopistonlehtori (1992–1998) ja vanhempi yliopistonlehtori (1998–2005), Cambridgen yliopiston King's Collegen fellow (1992–), Cambridgen yliopiston Centre for European Legal Studies -tutkimuskeskuksen apulaisprofessori ja tutkija (1998–2005), Queen's counsel (1999), Middle Templen bencher (2005), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 11.1.2006–.

Paolo Mengozzi

syntynyt 1938, Bolognan yliopiston kansainvälisen oikeuden professori ja yhteisön oikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija, Madridin Carlos III -yliopiston kunniatohtori, Johns Hopkins -yliopiston Bologna Centerin sekä New Yorkin St. Johns -yliopiston, Georgetownin yliopiston, Paris II -yliopiston, Georgian yliopiston ja Luxemburgin Institut universitaire internationalin vieraileva professori, Nijmegenin yliopiston European Business Law Pallas -ohjelman koordinaattori, Euroopan komission julkisten hankintojen neuvoo-antavan komitean jäsen, Italian kaupp- ja teollisuusministeriön alivaltiosihteeri Italian puheenjohtajakaudella, EU:n WTO-valmistelutyöryhmän jäsen sekä Haagin kansainvälisen oikeuden instituutin WTO-tutkimusohjelman johtaja (1997), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 4.3.1998–3.5.2006, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 4.5.2006–.

Pernilla Lindh

syntynyt 1945, oikeustieteen tutkinto Lundin yliopistosta, tuomioistuinharjoittelu Trollhättanin käräjäoikeudessa (1971–1974), Svean hovioikeuden (1974–1975) ja Tukholman käräjäoikeuden viskaali (1975), Svean hovioikeuden hallinnollinen viskaali (1975–1978), tuomioistuinhallinnon (Domstolsverket) hallitussihteeri (1977), oikeuskanslerinviraston esittelijä (1979–1980), Svean hovioikeuden asessori (1980–1981), kaupp- ja teollisuusministeriön lakimies (1981–1982), Ruotsin ulkoministeriön oikeudellisen osaston lakimies sekä sittemmin osastopäällikkö ja lainsäädäntöjohtaja (1982–1995), sai suurlähettilään arvonimen (1992), markkinatuomioistuimen varapuheenjohtaja, ETA-neuvottelujen oikeudellisista ja institutionaalisista kysymyksistä vastannut neuvottelija (Efta-työryhmän varapuheenjohtaja ja sittemmin puheenjohtaja) sekä Ruotsin EU-jäsenyysneuvotteluissa samoista kysymyksistä vastannut neuvottelija, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995–6.10.2006, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–.

Yves Bot

syntynyt 1947, oikeustieteen loppututkinto Rouenin yliopistosta, oikeustieteen tohtori Paris II Panthéon-Assas -yliopistosta, Le Mansin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori, Le Mansin syyttäjäviraston apulaissyöttäjä ja sittemmin ensimmäinen apulaissyöttäjä (1974–1982), tribunal de grande instance de Dieppen valtiosyyttäjä (1982–1984), tribunal de grande instance de Strasbourgin apulaisvaltiosyyttäjä (1984–1986), tribunal de grande instance de Bastian valtiosyyttäjä (1986–1988), Caenin hovioikeuden julkisasiamies (1988–1991), tribunal de grande instance du Mansin valtiosyyttäjä (1991–1993), oikeusministerin erityisavustaja (1993–1995), tribunal de grande instance de Nanterren (1995–2002) sekä tribunal de grande instance de Paris'n (2002–2004) ja Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (cour d'appel de Paris) valtiosyyttäjä (2004–2006), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006–.

Ján Mazák

syntynyt 1954, oikeustieteen tohtori Košicen Pavol Jozef Safarik -yliopistosta (1978), yksityisoikeuden professori (1994) sekä unionin oikeuden professori (2004), Košicen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan EU-oikeuden instituutin johtaja (2004), Krajský súdin (piirioikeus) tuomari Košicessa (1980), Metský súdin (alioikeus) varapuheenjohtaja (1982) ja puheenjohtaja (1990) Košicessa, Slovakian asianajajayhteisön jäsen (1991), perustuslakituomioistuimen jäsen (1993–1998), varaoikeusministeri (1998–2000), perustuslakituomioistuimen presidentti (2000–2006), Euroopan neuvoston perustuslakiasioita käsittelevän asiantuntijaelimen Venetsian komission jäsen (2004), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006–.

Jean-Claude Bonichot

syntynyt 1955, oikeustieteen tutkinto Metzsin yliopistosta, loppututkinto Institut d'études politiques de Paris'sta, opintoja École nationale d'administrationissa, Ranskan ylimmän hallintotuomioistuimen (Conseil d'État) esittelijä (1982–1985) sekä hallituskomissaari (1985–1987 ja 1992–1999), apulaistuomari (1999–2000) ja riita-asiaain jaoston kuudennen alajaoston puheenjohtaja (2000–2006), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1987–1991), työ-, työllisyys- ja ammattikoulutusministerin sekä sittemmin julkishallinnosta ja hallinnon uudistamisesta vastaavan ministerin kabinettipäällikkö (1991–1992), työntekijöiden sairausvakuutuskassan yhteydessä toimivan Conseil d'État'n oikeudellisen valtuuskunnan päällikkö (2001–2006), Metzsin yliopiston (1988–2000) sekä Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopiston (2000–) apulaisprofessori, kirjoittanut useita julkaisuja hallinto-oikeudesta sekä unionin oikeudesta ja Euroopan ihmisoikeuksista, Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme -julkaisun perustaja ja toimituskunnan puheenjohtaja, Bulletin juridique des collectivités locales -julkaisun yksi perustajista ja toimituskunnan jäsen, instituutioita sekä ympäristö- ja yhdyskuntasuunnittelu-oikeutta koskevan tutkimusryhmän tieteellisen neuvoston puheenjohtaja, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–.

Thomas von Danwitz

syntynyt 1962, opintoja Bonnissa sekä Genevessä ja Pariisissa, oikeustieteen valtiontutkinto (1986 ja 1992), oikeustieteen tohtori Bonnin yliopistosta (1988), julkishallinnon kansainvälinen tutkinto École nationale d'administrationista (1990), jatkokouluttajan kelpoisuus Bonnin yliopistosta (1996), Ruhrin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (1996–2003) sekä dekaani (2000–2001) Bochumissa, Kölnin yliopiston Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (2003–2006), julkisoikeuden ja hallintotieteen instituutin johtaja (2006), Fletcher School of Law and Diplomacy (2000) sekä Toursin François Rabelais -yliopiston (2001–2006) ja Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopiston (2005–2006) vieraileva professori, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–.

Verica Trstenjak

syntynyt 1962, oikeustieteen loppututkinto (1987), oikeustieteen tohtori Ljubljanan yliopistosta (1995), oikeus- ja valtioteorian sekä yksityisoikeuden professori (1996–), tutkija, tohtoriopintoja Zürichin yliopistossa sekä Wienin yliopiston vertailevan oikeustieteen instituutissa, Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa ja Amsterdamin vapaassa yliopistossa, Wienin ja Freiburgin yliopistojen sekä Hampurin oikeustieteellisen Bucerius-koulun vieraileva professori, tiede- ja teknologiaministeriön oikeudellisen osaston päällikkö (1994–1996) ja valtiosihteeri (1996–2000), valtioneuvoston pääsihteeri (2000), eurooppalaista siviililakia käsittelevän työryhmän (Study Group on European Civil Code) jäsen (2003–), Humboldtin tutkimushankkeen (Humboldt Stiftung) johtaja, julkaissut yli sata oikeustieteellistä artikkelia sekä useita kirjoja eurooppaoikeudesta ja yksityisoikeudesta, Slovenian lakimiesliiton Vuoden lakimies 2003 -palkinnon saaja, useiden oikeustieteellisten aikakauslehtien toimitusneuvostojen jäsen, Slovenian lakimiesliiton pääsihteeri ja useiden lakimiesyhdistysten (mm. Gesellschaft für Rechtsvergleichung) jäsen, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.7.2004–6.10.2006, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006–.

Alexander Arabadjiev

syntynyt 1949, oikeustieteen opintoja Sofian St. Kliment Ohridski -yliopistossa, Blagoevgradin alioikeuden tuomari (1975–1983), Blagoevgradin alueellisen tuomioistuimen tuomari (1983–1986), korkeimman oikeuden tuomari (1986–1991), perustuslakituomioistuimen tuomari (1991–2000), Euroopan ihmisoikeustoimikunnan jäsen (1997–1999), Euroopan tulevaisuutta käsitelleen valmistelukunnan jäsen (2002–2003), parlamentin jäsen (2001–2006), Euroopan parlamentin tarkkailija, unionin tuomioistuimen tuomari 12.1.2007–.

Camelia Toader

syntynyt 1963, oikeustieteen loppututkinto (1986) ja oikeustieteen tohtori (1997) Bukarestin yliopistosta, Buftean alioikeuden notaari (1986–1988), Bukarestin 5. alueen alioikeuden tuomari (1988–1992), Bukarestin asianajajayhteisön jäsen (1992), Bukarestin yliopiston siviilioikeuden ja eurooppalaisen sopimusoikeuden assistentti (1992–2005) sekä professori (2005–), tohtoriopintoja ja tutkimustyötä Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa (1992–2004), oikeusministeriön Euroopan integraatio -osaston johtaja (1997–1999), ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen tuomari (1999–2006), Wienin yliopiston vieraileva professori (2000), kansallisen tuomarikoulun unionin oikeuden opettaja (2003 ja 2005–2006), useiden oikeustieteellisten aikakauskirjojen toimitusneuvoston jäsen, kansainvälisen vertailevan oikeustieteen akatemian apulaisjäsen sekä Romanian akateemisen eurooppaoikeuden tutkimuskeskuksen ja oikeustieteellisen tutkimusinstituutin akatemian kunniatutkija (2010–), unionin tuomioistuimen tuomari 12.1.2007–.

Jean-Jacques Kasel

syntynyt 1946, oikeustieteen tohtori, hallinto-oikeuden jatkotutkinto (ULB, 1970), tutkinto Pariisissa IEP:stä (Ecofin, 1972), asianajaja-harjoittelija, Banque de Paris et des Pays-Bas'n oikeudellinen neuvonantaja (1972–1973), ulkoministeriön avustaja ja sittemmin lähetystösihteeri (1973–1976), hallituksen eri työryhmien puheenjohtaja (1976), OECD:n ensimmäinen lähetystösihteeri ja pysyvä edustaja Pariisissa (1976–1979), varapääministerin kabinettipäällikkö (1979–1980), Euroopan poliittisen yhteistyön (EPC) puheenjohtaja (1980), Euroopan komission puheenjohtajan neuvonantaja ja sittemmin apulaiskabinettipäällikkö (1981), ministerineuvoston pääsihteeristön talous- ja henkilöstöasioiden päällikkö (1981–1984), erityistehtävissä Luxemburgin pysyvässä EY-edustustossa (1984–1985), talousarviokomitean puheenjohtaja, täysivaltainen ministeri sekä poliittisten asioiden ja kulttuuri-asioiden johtaja (1986–1991), pääministerin diplomaattinen neuvonantaja (1986–1991), Luxemburgin Kreikan-suurlähettiläs (1989–1991), poliittisen komitean puheenjohtaja (1991), suurlähettiläs ja Luxemburgin pysyvä EY-edustaja (1991–1998), pysyvien edustajien komitean Coreperin puheenjohtaja (tammi–kesäkuu 1997), suurlähettiläs Brysselissä (1998–2002), Luxemburgin pysyvä edustaja Natossa (1998–2002), hovimarsalkka ja suurherttuan kabinettipäällikkö (2002–2007), unionin tuomioistuimen tuomari 14.1.2008–.

Marek Safjan

syntynyt 1949, oikeustieteen tohtori Varsovan yliopistosta (1980), Varsovan yliopiston oikeustieteiden dosentti (Dr. Hab., 1990), oikeustieteen professori (1998–), Varsovan yliopiston siviilioikeuden instituutin johtaja (1992–1996), Varsovan yliopiston vararehtori (1994–1997), Henri Capitant des Amis de la Culture Juridique Française -järjestön Puolan-osaston pääsihteeri (1994–1998), Puolan edustaja Euroopan neuvoston bioetiikkakomiteassa (1991–1997), oikeusinstituutin tiede-neuvoston puheenjohtaja (1998), perustuslakituomioistuimen tuomari (1997–1998) ja presidentti (1998–2006), International Academy of Comparative Law'n jäsen (1994–), kansainvälisen oikeus-, etiikka- ja tiedeyhdistyksen jäsen (1995–), Helsinki-komitean puolalaisjäsen, Puolan tiedeakatemian jäsen, sai Euroopan neuvoston pääsihteerin myöntämän Pro Merito -mitalin (2007), kirjoittanut useita julkaisuja siviili-, lääkintä- ja eurooppaoikeudesta, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Daniel Šváby

syntynyt 1951, oikeustieteen tohtori Bratislavan yliopistosta, Bratislavan alioikeuden tuomari, siviilioikeudellisia asioita käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen tuomari, Bratislavan muutoksenhakutuomioistuimen varapresidentti, oikeusministeriön lainvalmisteluosaston siviili- ja perheoikeudellisista asioista vastaavan yksikön virkamies, korkeimman oikeuden kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä ylimääräinen tuomari, Euroopan ihmisoikeuskomission jäsen Strasbourgissa, perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–6.10.2009, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Maria Berger

syntynyt 1956, oikeustieteen ja taloustieteen opintoja (1975–1979), oikeustieteen tohtori, Innsbruckin yliopiston Institut für Öffentliches Recht und Politikwissenschaft -instituutin amanuenssi (1979–1984), liittovaltion tiede- ja tutkimusministeriön virkamies ja sittemmin apulaisyksikönpäällikkö (1984–1988), liittokanslerinviraston EU-kysymysten vastuuhenkilö (1988–1989), liittokanslerinviraston Euroopan integraatio -osaston päällikkö vastuualueenaan Itävallan EU-jäsenyyden valmistelu (1989–1992), EFTAn valvontaviranomaisen johtaja Genevessä ja Brysselissä (1993–1994), Donau-Universität Kremsin vararehtori (1995–1996), Euroopan parlamentin jäsen (marraskuu 1996 – tammikuu 2007 ja joulukuu 2008 – heinäkuu 2009) sekä oikeusasoiden valiokunnan jäsen (heinäkuu 2004 – tammikuu 2007), EU:n tulevaisuuskonventin varajäsen (helmikuu 2002 – heinäkuu 2003), kansallisneuvoston ja liittoneuvoston sekä Euroopan parlamentin sosiaalisen parlamenttiryhmän puheenjohtaja (heinäkuu 2004 – tammikuu 2007 ja joulukuu 2008 – heinäkuu 2009), Pergin kaupunginvaltuuston jäsen (syyskuu 1997 – syyskuu 2009), liittovaltion oikeusministeri (tammikuu 2007 – joulukuu 2008), unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Niilo Jääskinen

syntynyt 1958, oikeustieteen kandidaatti (1980) sekä lisensiaatti (1982) ja tohtori (2008) Helsingin yliopistosta, opetus- ja tutkimustehtäviä Helsingin yliopistossa (1980–1986), Rovaniemen kärjäoikeuden notaari (1983–1984), oikeusministeriön lainsäädäntöneuvos (1987–1989) ja ETA-yksikön päällikkö (1990–1995), ulkoministeriön lainsäädäntöneuvos (1989–1990), eduskunnan suuren valiokunnan valiokuntaneuvos ja Eurooppa-asioiden sihteeri (1995–2000), korkeimman hallinto-oikeuden ylimääräinen hallintoneuvos (heinäkuu 2000 – joulukuu 2002) ja hallintoneuvos (tammikuu 2003 – syyskuu 2009), vastuussa oikeudellisista ja institutionaalisista kysymyksistä Suomen EU-jäsenyyshuoneisteluissa, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2009–.

Pedro Cruz Villalón

syntynyt 1946, oikeustieteen loppututkinto (1963–1968) ja oikeustieteen tohtori (1975) Sevillan yliopistosta, jatko-opintoja Freiburg im Breisgau yliopistossa (1969–1971), Sevillan yliopiston poliittisen oikeuden (1978–1986) ja valtiosääntöoikeuden (1986–1992) professori, Espanjan perustuslakituomioistuimen esittelijä (1986–1987) sekä sittemmin tuomari (1992–1998) ja presidentti (1998–2001), Wissenschaftskolleg zu Berlinin fellow (2001–2002), Consejo de Estado:n nimitetty jäsen (2004–2009), kirjoittanut useita julkaisuja, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 14.12.2009–.

Alexandra (Sacha) Prechal

syntynyt 1959, oikeustieteen opintoja Groningenin yliopistossa (1977–1983), oikeustieteen tohtori Amsterdamin yliopistosta (1995), Maastrichtin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan lehtori (1983–1987), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1987–1991), Amsterdamin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Eurooppainstituutin lehtori (1991–1995), Tilburgin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan eurooppaoikeuden professori (1995–2003), Utrechtin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan eurooppaoikeuden professori ja Eurooppa-instituutin hallintoneuvoston jäsen (2003–), useiden kansallisten ja kansainvälisten oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen, kirjoittanut useita julkaisuja, Alankomaiden kuninkaallisen tiedeakatemian jäsen, unionin tuomioistuimen tuomari 10.7.2010–.

Egidijus Jarašiūnas

syntynyt 1952, oikeustieteen loppututkinto Vilnan yliopistosta (1974–1979), oikeustieteen tohtori Liettuan oikeustieteellisestä akatemiasta (1999), Liettuan asianajajayhteisön jäsen (1979–1990), Liettuan korkeimman neuvoston (1990–1992) ja sittemmin Seimasin jäsen (kansanedustaja), suuren valiokunnan ja lakivaliokunnan jäsen (1992–1996), perustuslakituomioistuimen tuomari (1996–2005) ja sittemmin sen presidentin oikeudellinen neuvonantaja (2006–), Mykolas Romeris -yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan valtiosääntöoikeuden assistentti (1997–2000), apulaisprofessori (2000–2004), professori (2004–) ja valtiosääntöoikeuden laitoksen johtaja (2005–2007) sekä oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (2007–2010), Euroopan neuvoston Venetsian komission jäsen (2006–2010), yksi Liettuan itsenäisyyden palauttaneen julistuksen (11.3.1990) allekirjoittajista, kirjoittanut useita oikeustieteellisiä teoksia, unionin tuomioistuimen tuomari 6.10.2010–.

Roger Grass

syntynyt vuonna 1948; loppututkinto l'Institut d'études politiques de Paris'sta sekä julkisoikeuden alalta; Tribunal de Grande Instance de Versailles'n apulaissyöttäjä; unionin tuomioistuimen johtava hallintovirkamies; Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d'appel de Paris) pääsihteeri; oikeusministerin kabinetti; unionin tuomioistuimen presidentin lakimiesavustaja; unionin tuomioistuimen kirjaaja 10.2.1994–6.10.2010.

Alfredo Calot Escobar

syntynyt 1961, oikeustieteen tutkinto Valencian yliopistosta (1979–1984), Valencian autonomisen alueen kauppakamareiden neuvoston lakimies (1986), yhteisöjen tuomioistuimen juristi-lingvisti (1986–1990) ja juristi-reviisori (1990–1993) sekä viestintäyksikön hallintovirkamies (1993–1995), Euroopan parlamentin hallintovirkamies perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnassa (1995–1996), yhteisöjen tuomioistuimen kirjaajan henkilökohtainen avustaja (1996–1999), lakimiesavustaja (1999–2000), espanjan kielen käännösosaston päällikkö (2000–2001), käännöspalvelun johtaja ja sittemmin pääjohtaja (2001–2010), unionin tuomioistuimen kirjaaja 7.10.2010–.

2 Unionin tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2010

Juhlallinen istunto 10.6.2010

Christiaan Timmermansin erottua tehtävästään Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat tekivät 2.6.2010 päätöksen, jolla nimitettiin Alexandra Prechal tuomariksi unionin tuomioistuimeen Timmermansin jäljellä olevaksi toimikaudeksi 10.6.2010–6.10.2012.

Juhlallinen istunto 6.10.2010

Pranas Kūrisin erottua tehtävästään Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat tekivät 29.9.2010 päätöksen, jolla Egidijus Jarašiūnas nimitettiin tuomariksi unionin tuomioistuimeen Kūrisin jäljellä olevaksi toimikaudeksi 6.10.2010–6.10.2012.

Unionin tuomioistuimen kirjaajana 10.2.1994 lähtien toimineen Roger Grassin erottua tehtävästään tuomarit ja julkisasiamiehet tekivät 14.9.2010 päätöksen, jolla Alfredo Calot Escobar nimitettiin unionin tuomioistuimen kirjaajaksi kuuden vuoden toimikaudeksi ajalle 7.10.2010–6.10.2016.

3 Protokollajärjestys

1.1.2010–10.6.2010

Unionin tuomioistuimen presidentti
V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja
A. TIZZANO
Toisen jaoston puheenjohtaja
J. N. CUNHA RODRIGUES
Kolmannen jaoston puheenjohtaja
K. LENAERTS
Neljännen jaoston puheenjohtaja
J.-C. BONICHOT
Ensimmäinen julkisasiamies P. MENGOZZI
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
R. SILVA de LAPUERTA
Viidennen jaoston puheenjohtaja E. LEVITS
Kuudennen jaoston puheenjohtaja P. LINDH
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
C. TOADER
Tuomari C. W. A. TIMMERMANS
Tuomari A. ROSAS
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari K. SCHIEMANN
Tuomari P. KÜRIS
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari M. ILEŠIČ
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari U. LÖHMUS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Tuomari L. BAY LARSEN
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies Y. BOT
Julkisasiamies J. MAZÁK
Tuomari T. von DANWITZ
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari J.-J. KASEL
Tuomari M. SAFJAN
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari M. BERGER
Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
Julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN

Kirjaaja R. GRASS

11.6.2010–6.10.2010

Unionin tuomioistuimen presidentti
V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja
A. TIZZANO
Toisen jaoston puheenjohtaja
J. N. CUNHA RODRIGUES
Kolmannen jaoston puheenjohtaja
K. LENAERTS
Neljännen jaoston puheenjohtaja
J.-C. BONICHOT
Ensimmäinen julkisasiamies P. MENGOZZI
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
R. SILVA de LAPUERTA
Viidennen jaoston puheenjohtaja E. LEVITS
Kuudennen jaoston puheenjohtaja P. LINDH
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
C. TOADER
Tuomari A. ROSAS
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari K. SCHIEMANN
Tuomari P. KÜRIS
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari M. ILEŠIČ
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari U. LÖHMUS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Tuomari L. BAY LARSEN
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies Y. BOT
Julkisasiamies J. MAZÁK
Tuomari T. von DANWITZ
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari J.-J. KASEL
Tuomari M. SAFJAN
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari M. BERGER
Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
Julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
Tuomari A. PRECHAL

Kirjaaja R. GRASS

7.10.2010–31.12.2010

Unionin tuomioistuimen presidentti
V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja
A. TIZZANO
Toisen jaoston puheenjohtaja
J. N. CUNHA RODRIGUES
Kolmannen jaoston puheenjohtaja
K. LENAERTS
Neljännen jaoston puheenjohtaja
J.-C. BONICHOT
Ensimmäinen julkisasiamies Y. BOT
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
K. SCHIEMANN
Kuudennen jaoston puheenjohtaja
A. ARABADJIEV
Viidennen jaoston puheenjohtaja J.-J. KASEL
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja D. ŠVÁBY
Tuomari A. ROSAS
Tuomari R. SILVA de LAPUERTA
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari M. ILEŠIČ
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari U. LÖHMUS
Tuomari E. LEVITS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Tuomari L. BAY LARSEN
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies P. MENGOZZI
Tuomari P. LINDH
Julkisasiamies J. MAZÁK
Tuomari T. von DANWITZ
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari C. TOADER
Tuomari M. SAFJAN
Tuomari M. BERGER
Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
Julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
Tuomari A. PRECHAL
Tuomari E. JARAŠIŪNAS

Kirjaaja A. CALOT ESCOBAR

4 Unionin tuomioistuimen entiset jäsenet

Pilotti Massimo, tuomari (1952–1958), presidentti 1952–1958
Serrarens Petrus, tuomari (1952–1958)
Van Kleffens Adrianus, tuomari (1952–1958)
Rueff Jacques, tuomari (1952–1959 et 1960–1962)
Riese Otto, tuomari (1952–1963)
Lagrange Maurice, julkisasiamies (1952–1964)
Delvaux Louis, tuomari (1952–1967)
Hammes Charles Léon, tuomari (1952–1967), presidentti 1964–1967
Roemer Karl, julkisasiamies (1953–1973)
Catalano Nicola, tuomari (1958–1962)
Rossi Rino, tuomari (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, tuomari (1958–1979), presidentti 1958–1964
Trabucchi Alberto, tuomari (1962–1972), julkisasiamies (1973–1976)
Lecourt Robert, tuomari (1962–1976), presidentti 1967–1976
Strauss Walter, tuomari (1963–1970)
Gand Joseph, julkisasiamies (1964–1970)
Monaco Riccardo, tuomari (1964–1976)
Mertens de Wilmars Josse J., tuomari (1967–1984), presidentti 1980–1984
Pescatore Pierre, tuomari (1967–1985)
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, julkisasiamies (1970–1972)
Kutscher Hans, tuomari (1970–1980), presidentti 1976–1980
Mayras Henri, julkisasiamies (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, tuomari (1973–1974)
Sørensen Max, tuomari (1973–1979)
Reischl Gerhard, julkisasiamies (1973–1981)
Warner Jean-Pierre, julkisasiamies (1973–1981)
Mackenzie Stuart Alexander J., tuomari (1973–1988), presidentti 1984–1988
O'Keefe Aindrias, tuomari (1975–1985)
Touffait Adolphe, tuomari (1976–1982)
Capotorti Francesco, tuomari (1976), julkisasiamies (1976–1982)
Bosco Giacinto, tuomari (1976–1988)
Koopmans Thymen, tuomari (1979–1990)
Due Ole, tuomari (1979–1994), presidentti 1988–1994
Everling Ulrich, tuomari (1980–1988)
Chloros Alexandros, tuomari (1981–1982)
Rozès Simone, julkisasiamies (1981–1984)
Verloren van Themaat Pieter, julkisasiamies (1981–1986)
Slynn Sir Gordon, julkisasiamies (1981–1988), tuomari (1988–1992)
Grévisse Fernand, tuomari (1981–1982 ja 1988–1994)
Bahlmann Kai, tuomari (1982–1988)
Galmot Yves, tuomari (1982–1988)
Mancini G. Federico, julkiasiamies (1982–1988), tuomari (1988–1999)
Kakouris Constantinos, tuomari (1983–1997)
Darmon Marco, julkisasiamies (1984–1994)

Joliet René, tuomari (1984–1995)
Lenz Carl Otto, julkisasiamies (1984–1997)
O’Higgins Thomas Francis, tuomari (1985–1991)
Schockweiler Fernand, tuomari (1985–1996)
Da Cruz Vilaça José Luís, julkisasiamies (1986–1988)
De Carvalho Moithinho de Almeida José Carlos, tuomari (1986–2000)
Mischo Jean, julkisasiamies (1986–1991 ja 1997–2003)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, tuomari (1986–2003), presidentti 1994–2003
Diez de Velasco Manuel, tuomari (1988–1994)
Zuleeg Manfred, tuomari (1988–1994)
Van Gerven Walter, julkisasiamies (1988–1994)
Tesauro Giuseppe, julkisasiamies (1988–1998)
Jacobs Francis Geoffrey, julkisasiamies (1988–2006)
Kapteyn Paul Joan George, tuomari (1990–2000)
Murray John L., tuomari (1991–1999)
Gulmann Claus Christian, julkisasiamies (1991–1994), tuomari (1994–2006)
Edward David Alexander Ogilvy, tuomari (1992–2004)
Elmer Michael Bendik, julkisasiamies (1994–1997)
Hirsch Günter, tuomari (1994–2000)
Cosmas Georges, julkisasiamies (1994–2000)
La Pergola Antonio Mario, tuomari (1994 ja 1999–2006), julkisasiamies (1995–1999)
Puissochet Jean-Pierre, tuomari (1994–2006)
Léger Philippe, julkisasiamies (1994–2006)
Ragnemalm Hans, tuomari (1995–2000)
Fennelly Nial, julkisasiamies (1995–2000)
Sevón Leif, tuomari (1995–2002)
Wathelet Melchior, tuomari (1995–2003)
Jann Peter, tuomari (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer Dámaso, julkisasiamies (1995–2009)
Schintgen Romain, tuomari (1996–2008)
Ioannou Krateros, tuomari (1997–1999)
Alber Siegbert, julkisasiamies (1997–2003)
Saggio Antonio, julkisasiamies (1998–2000)
O’Kelly Macken Fidelma, tuomari (1999–2004)
Von Bahr Stig, tuomari (2000–2006)
Colneric Ninon, tuomari (2000–2006)
Geelhoed Leendert A., julkisasiamies (2000–2006)
Stix-Hackl Christine, julkisasiamies (2000–2006)
Timmermans Christiaan Willem Anton, tuomari (2000–2010)
Poiars Pessoa Maduro Luís Miguel, julkisasiamies (2003–2009)
Makarczyk Jerzy, tuomari (2004–2009)
Klučka Ján, tuomari (2004–2009)
Kūris Pranas, tuomari (2004–2010)

Presidentit

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)
Due Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)

Kirjaajat

Van Houtte Albert (1953–1982)
Heim Paul (1982–1988)
Giraud Jean-Guy (1988–1994)
Grass Roger (1994–2010)

D – Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Unionin tuomioistuimen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2006–2010)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)
3. Kannetyypit (2010)
4. Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2006–2010)

Ratkaistut asiat

5. Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)
6. Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2010)
7. Ratkaisukokoonpano (2006–2010)
8. Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat (2006–2010)
9. Kanteen kohde (2006–2010)
10. Kanteen kohde (2010)
11. Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2006–2010)
12. Käsitelyn kesto (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset) (2006–2010)

Vireillä olleet asiat 31.12.

13. Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)
14. Ratkaisukokoonpano (2006–2010)

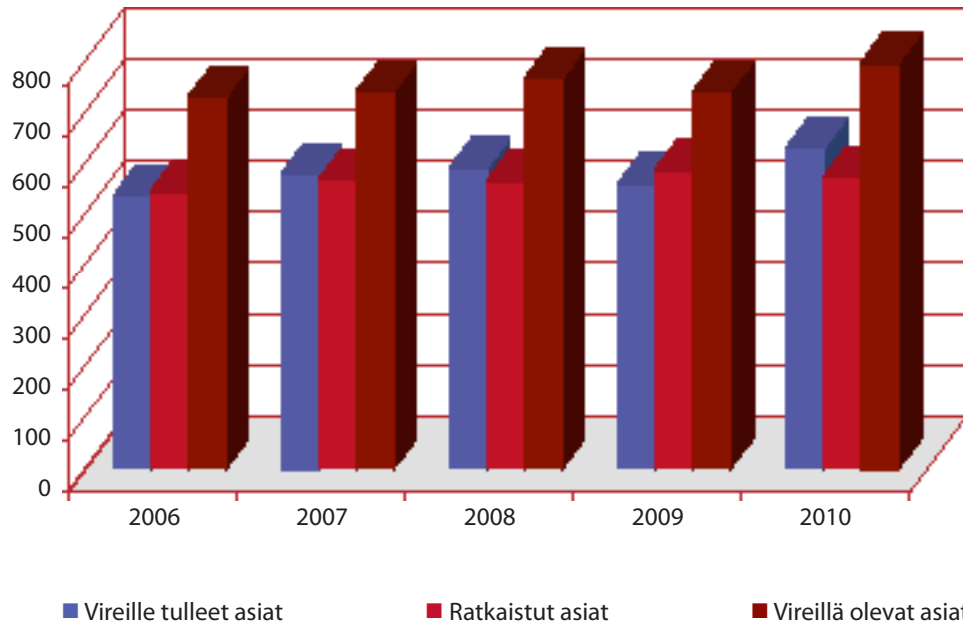
Muuta

15. Nopeutetut menettelyt (2006–2010)
16. Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2006–2010)
17. Väli-toimimenettelyt (2010)

Työmäärän kehittyminen (1952–2010)

18. Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot
19. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jäsenvaltioittain ja vuosittain)
20. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)
21. Nostetut jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

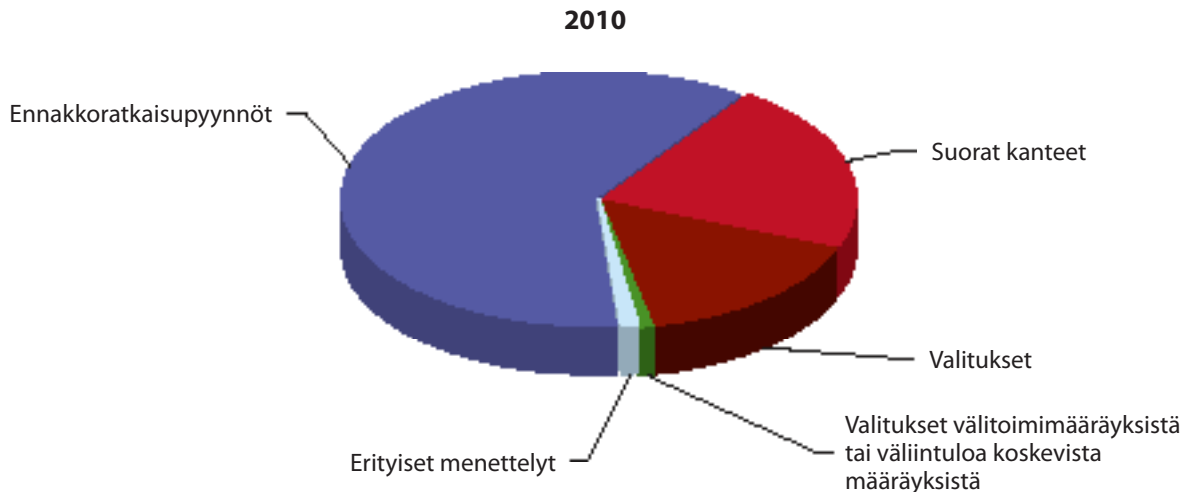
1. Unionin tuomioistuimen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Vireille tulleet asiat	537	581	593	562	631
Ratkaistut asiat	546	570	567	588	574
Vireillä olevat asiat	731	742	768	742	799

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2. Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Ennakkoratkaisupyynnöt	251	265	288	302	385
Suorat kanteet	201	222	210	143	136
Valitukset	80	79	78	105	97
Valitukset väliitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	3	8	8	2	6
Lausunnot			1	1	
Erityiset menettelyt ²	2	7	8	9	7
Yhteensä	537	581	593	562	631
Väliitoimihakemukset	1	3	3	2	2

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

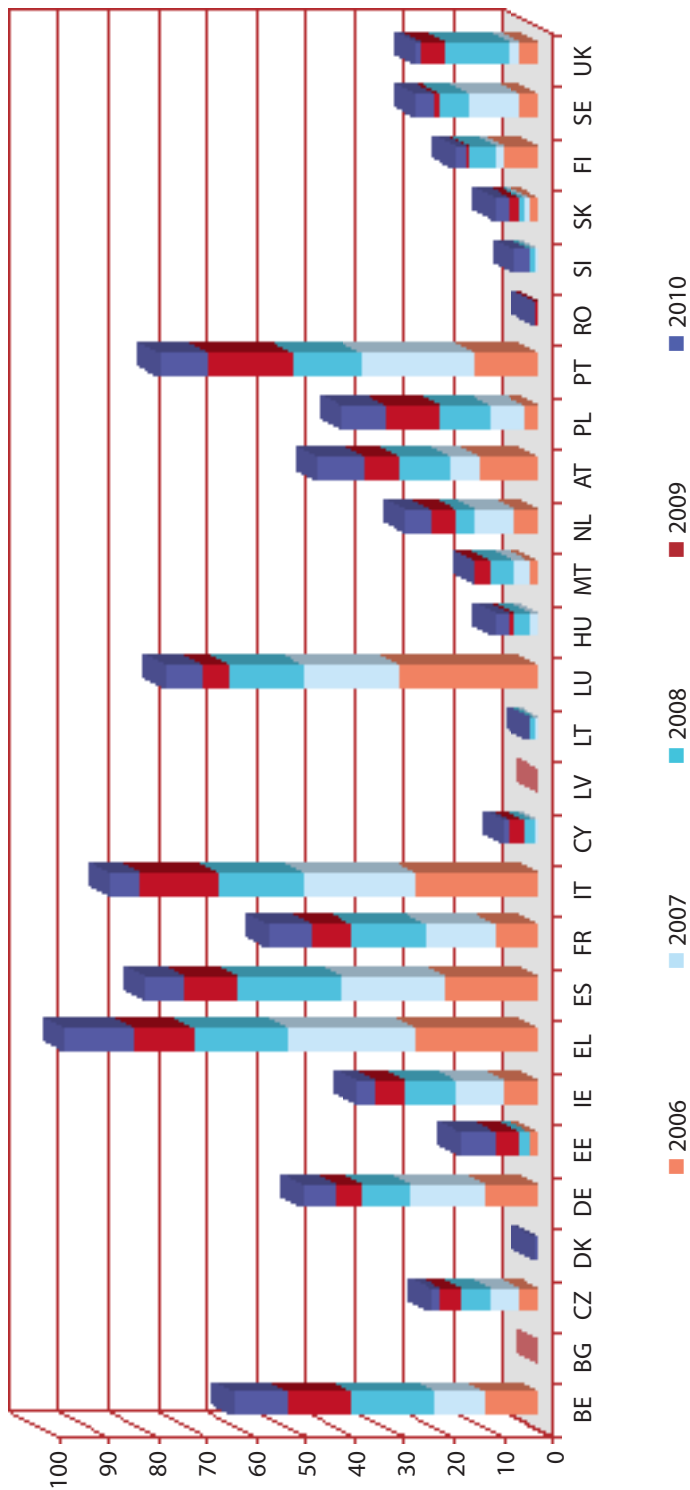
² Erityisinä menettelyinä pidetään seuraavia: tuomion korjaaminen (työjärjestyksen 66 artikla); oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 74 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 76 artikla); takaisinsaanti yksipuolista tuomiota vastaan (työjärjestyksen 94 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (työjärjestyksen 97 artikla); tuomion purkaminen (työjärjestyksen 98 artikla); tuomion tulkinta (työjärjestyksen 102 artikla); ensimmäisen julkisasiamiehen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun uudelleenarviointia koskevan ehdotuksen tutkiminen (unionin tuomioistuimen perussäännön 62 artikla), takavarikkomenettely (pöytäkirja erioikeuksista ja vapauksista) ja vapauksia koskevat asiat (pöytäkirja erioikeuksista ja vapauksista).

3. Vireille tulleet asiat – Kannetyypit (2010)¹

	Suorat kanteet	Ennakkoratkaisupyynnöt	Valitukset	Valitukset väli-toimi-määräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuista	Yhteensä	Erityiset menettelyt
Oikeus tutustua asiakirjoihin			4		4	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta		5	1		6	
Maatalous	5	20			25	
Valtioneuvosto	4	4	15		24	
Unionin kansalaisuus		2			2	
Kilpailu		5	13		20	
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	1	5			6	
Yhtiöoikeus	12	1			13	
Toimielimiä koskeva oikeus	2	1	17		22	2
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu			1		1	
Energia		7			7	
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	1				1	
Ympäristö	34	26			61	
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	5	38			43	
Verotus	5	57			62	
Sijoittautumisvapaus	1	5			6	
Pääomien vapaa liikkuvuus	4	3			7	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus		5			5	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	2	10	1		13	
Palvelujen tarjoamisen vapaus	13	38			51	
Julkiset hankinnat	6	5	4		15	
Kauppapolitiikka		1	3		4	
Talous- ja rahapolitiikka			1		1	
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	1		6		7	
Teollisuuspolitiikka	6	6			12	
Sosiaalipolitiikka	5	40			45	
Unionin oikeuden periaatteet	1	11			12	
Immateriaalioikeus		19	30		49	
Kuluttajansuoja	1	9			10	
Lainsäädäntöjen lähentäminen	10	16			26	
Kansanterveys	1	3			4	
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	2	7			9	
Liikenne	13	11	1		25	
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi		21			21	
SEUT	135	381	97	6	619	2
Erioikeudet ja vapaudet		4			4	
Menettely						5
Henkilöstösäännöt	1				1	
Muut	1	4			5	5
YHTEENSÄ	136	385	97	6	624	7

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

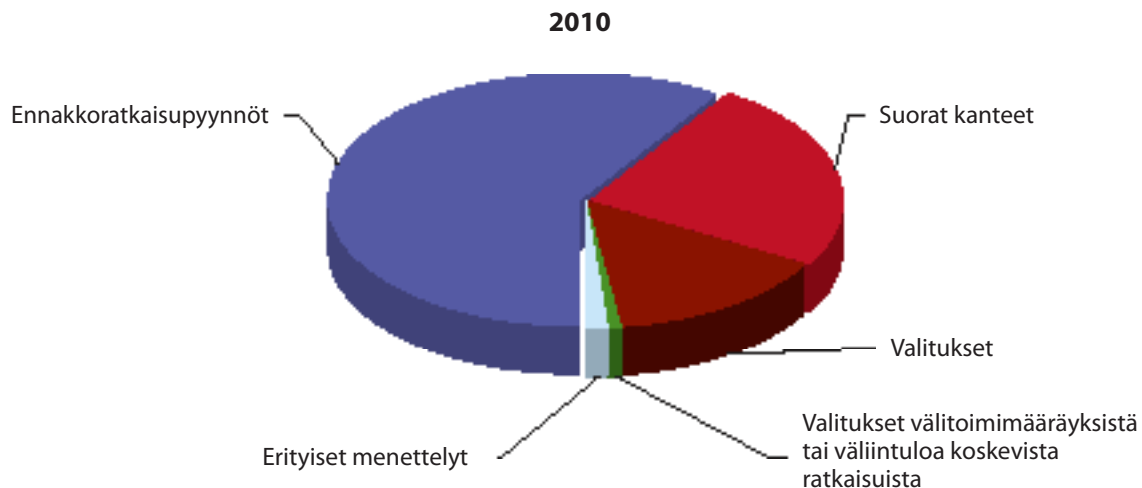
4. Vireille tulleet asiat – Jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämisistä koskevat kanteet (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Belgia	11	10	17	13	11
Bulgaria					
Tšekin tasavalta	4	6	6	4	2
Tanska					1
Saksa	11	15	10	5	7
Viro	2		2	5	7
Irlanti	7	10	10	6	4
Kreikka	25	26	19	12	14
Espanja	19	21	21	11	8
Ranska	9	14	15	8	9
Italia	25	23	17	16	6
Kypros		1	2	3	1
Latvia					
Liettua		1	1		
Luxemburg	28	20	15	5	8
Unkari		2	3	1	3
Malta	2	3	5	3	
Alankomaat	5	8	4	5	5
Itävalta	12	6	10	7	10
Puola	3	7	10	11	9
Portugali	13	23	14	17	10
Romania				1	
Slovenia		1	1		3
Slovakia	2	1	1	2	3
Suomi	7	2	5	1	2
Ruotsi	4	10	6	1	4
Yhdistynyt kuningaskunta	4	2	13	5	1
Yhteensä	193	212	207	142	128

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

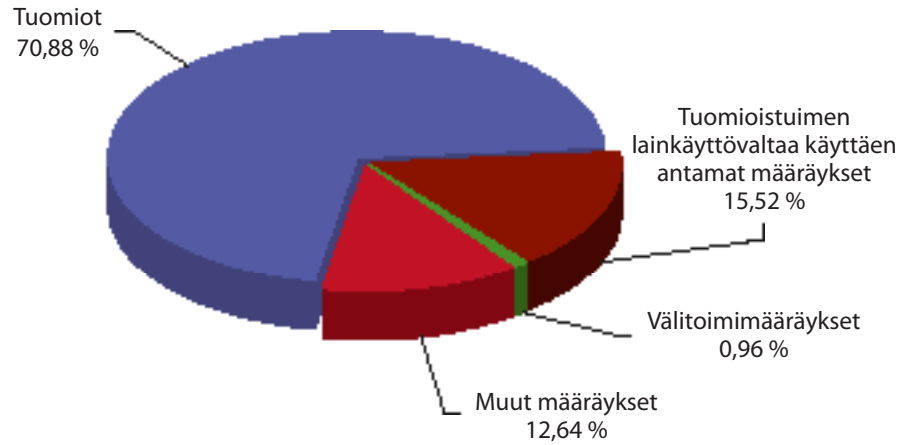
5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Ennakkoratkaisupyynnöt	266	235	301	259	339
Suorat kanteet	212	241	181	215	139
Valitukset	63	88	69	97	84
Valitukset väliitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuista	2	2	8	7	4
Lausunnot	1			1	
Erityiset menettelyt	2	4	8	9	8
Yhteensä	546	570	567	588	574

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

6. Ratkaistut asiat – Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2010)¹

	Tuomiot	Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset ²	Väli-toimimääräykset ³	Muut määräykset ⁴	Lausunnot	Yhteensä
Ennakkoratkaisupyynnöt	239	33		21		293
Suorat kanteet	97			42		139
Valitukset	34	43	1	3		81
Valitukset väli-toimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuista			4			4
Lausunnot						
Erityiset menettelyt		5				5
Yhteensä	370	81	5	66		522

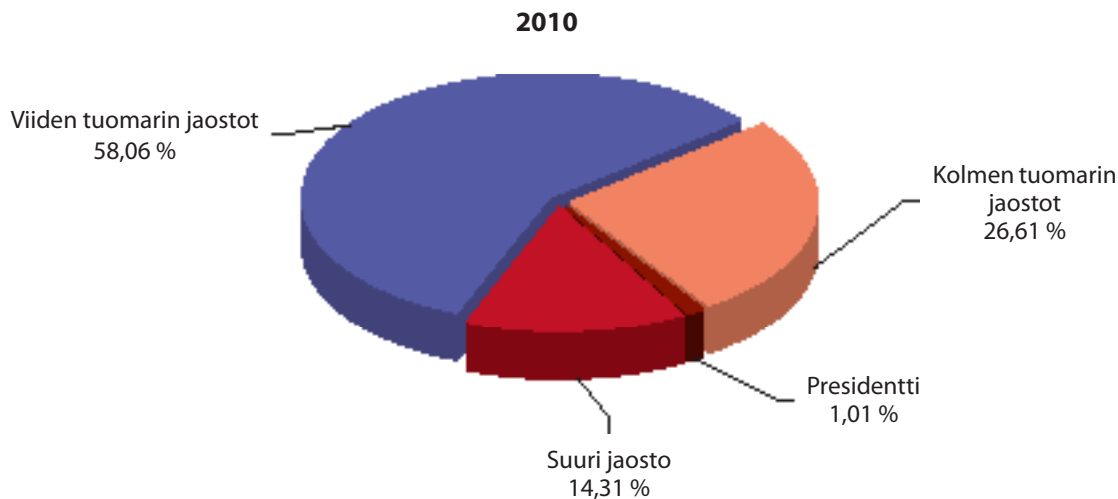
¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

² Muut sellaiset määräykset, joilla asian käsittely päätetään, kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa tai joilla asia siirretään.

³ SEUT 278 ja 279 artiklaan (entinen EY 242 ja 243 artikla), SEUT 280 artiklaan (entinen EY 244 artikla) tai EHTY:n perustamissopimuksen vastaaviin määräyksiin perustuvan hakemuksen taikka väli-toimimääräyksestä tai väliintuloa koskevasta määräyksestä tehdyn valituksen seurauksena annetut määräykset.

⁴ Määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia unionin yleiselle tuomioistuimelle.

7. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2006–2010)¹

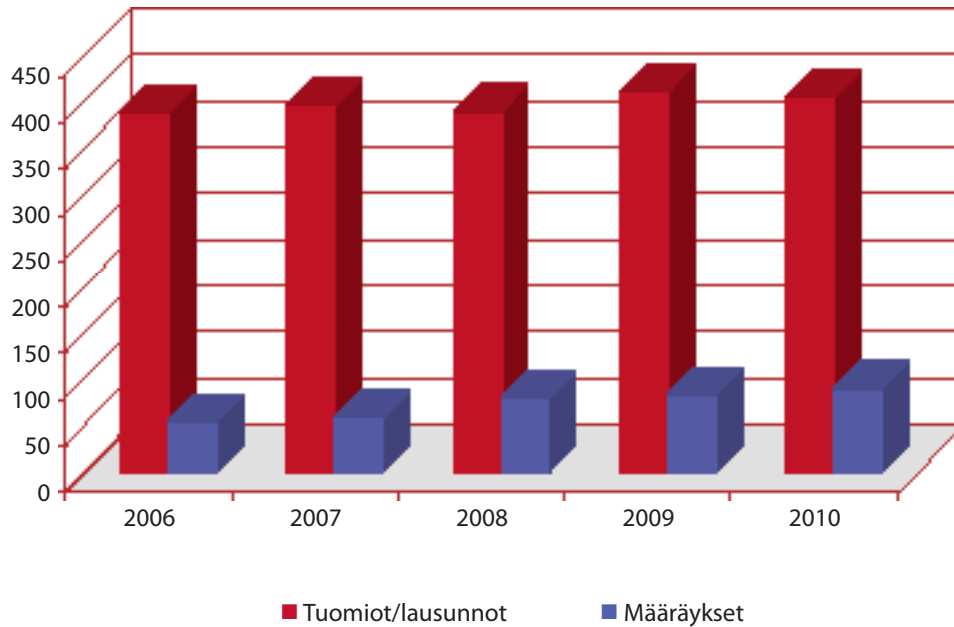

	2006			2007			2008			2009			2010		
	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Täysistunto	2		2												
Suuri jaosto	55		55	51		51	66		66	41		41	70	1	71
Viiden tuomarin jaostot	265	13	278	241	8	249	259	13	272	275	8	283	280	8	288
Kolmen tuomarin jaostot	67	41	108	105	49	154	65	59	124	96	70	166	56	76	132
Presidentti		1	1		2	2		7	7		5	5		5	5
Yhteensä	389	55	444	397	59	456	390	79	469	412	83	495	406	90	496

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut sellaiset määräykset, joilla asian käsittely päätetään, kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa tai joilla asia siirretään.

8. Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat (2006–2010) ^{1 2}

	2006	2007	2008	2009	2010
Tuomiot/lausunnot	389	397	390	412	406
Määräykset	55	59	79	83	90
Yhteensä	444	456	469	495	496

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut sellaiset määräykset, joilla asian käsittely päätetään, kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa tai joilla asia siirretään.

9. Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Aluepolitiikka	2	7	1	3	2
Brysselin yleissopimus	4	2	1	2	
Energia	6	4	4	4	2
Erioikeudet ja vapaudet	1	1	2		
Euroopan unioniin liittyminen		1		1	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	11	9	8	8	10
Euroopan yhteisöjen talousarvio					1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	20	19	27	19	17
Immateriaalioikeus	20	21	22	31	38
Kauppapolitiikka	1	1	1	5	2
Kilpailu	30	17	23	28	13
Kuluttajansuoja					3
Lainsäädäntöjen lähentäminen	19	21	21	32	15
Liikenne	9	6	4	9	4
Maatalous	30	23	54	18	15
Oikeus- ja sisäasiat	2		1		
Pääomien vapaa liikkuvuus	4	13	9	7	6
Palvelujen tarjoamisen vapaus	17	24	8	17	30
Rooman yleissopimus				1	
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	7	7	5	3	6
Sijoittautumisvapaus	21	19	29	13	17
Sosiaalipolitiikka	29	26	25	33	36
Talous- ja rahapolitiikka		1	1	1	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	8	14	12	13	6
Teollisuuspolitiikka		11	12	6	9
Toimielimiä koskeva oikeus	15	6	15	29	26
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi ³	9	12	8	5	15
Tutkimus, tiedotus, koulutus ja tilastot					1
Unionin kansalaisuus	4	2	7	3	6
Unionin oikeuden periaatteet	1	4	4	4	4
Valtiontuki	23	9	26	10	16
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	9	17	4	26	24
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)					1
Verotus	55	44	38	44	66
Yhteinen kalastuspolitiikka	7	6	6	4	2
Yhteinen tullitariffi ³	7	10	5	13	7
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka		4	2	2	2
Yhteisöjen omat varat	6	3		10	5
Yhtiöoikeus	9	16	17	17	17
Ympäristö					9
Ympäristö ja kuluttajat	40	50	43	60	48
EY:n perustamissopimus	426	430	445	481	482
EU	3	4	6	1	4
HT		1	2		
EA	4	1			
Henkilöstösäännöt	9	17	11	8	4
Menettely	2	3	5	5	6
Muut	11	20	16	13	10
YHTEENSÄ	444	456	469	495	496

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Otsikko "Ympäristö ja kuluttajat" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta jaettu kahdeksi erilliseksi otsikoksi.

³ Otsikot "Yhteinen tullitariffi" ja "Tulliliitto" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta yhdistetty yhdeksi otsikoksi.

10. Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2010)¹

	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Aluepolitiikka	1	1	2
Energia	2		2
Euroopan kansalaisuus	6		6
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	10		10
Euroopan yhteisöjen talousarvio	1		1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	16	1	17
Immateriaalioikeus	19	19	38
Kauppapolitiikka	2		2
Kilpailu	8	5	13
Kuluttajansuoja ³	1	2	3
Lainsäädäntöjen lähentäminen	15		15
Liikenne	4		4
Maatalous	14	1	15
Pääomien vapaa liikkuvuus	5	1	6
Palvelujen tarjoamisen vapaus	26	4	30
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	4	2	6
Sijoittautumisvapaus	14	3	17
Sosiaalipolitiikka	31	5	36
Talous- ja rahapolitiikka		1	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	5	1	6
Teollisuuspolitiikka	8	1	9
Toimielimiä koskeva oikeus	11	15	26
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi ⁴	12	3	15
Tutkimus, tiedotus, koulutus ja tilastot	1		1
Unionin oikeuden periaatteet	2	2	4
Valtiontuki	14	2	16
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	23	1	24
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	1		1
Verotus	58	8	66
Yhteinen kalastuspolitiikka	1	1	2
Yhteinen tullitariffi ⁴	7		7
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	2		2
Yhteisöjen omat varat	5		5
Yhtiöoikeus	17		17
Ympäristö ³	9		9
Ympäristö ja kuluttajat ³	44	4	48
EY:n perustamissopimus	399	83	482
EU	4		4
Henkilöstösäännöt	3	1	4
Menettely		6	6
Muut	3	7	10
YHTEENSÄ	406	90	496

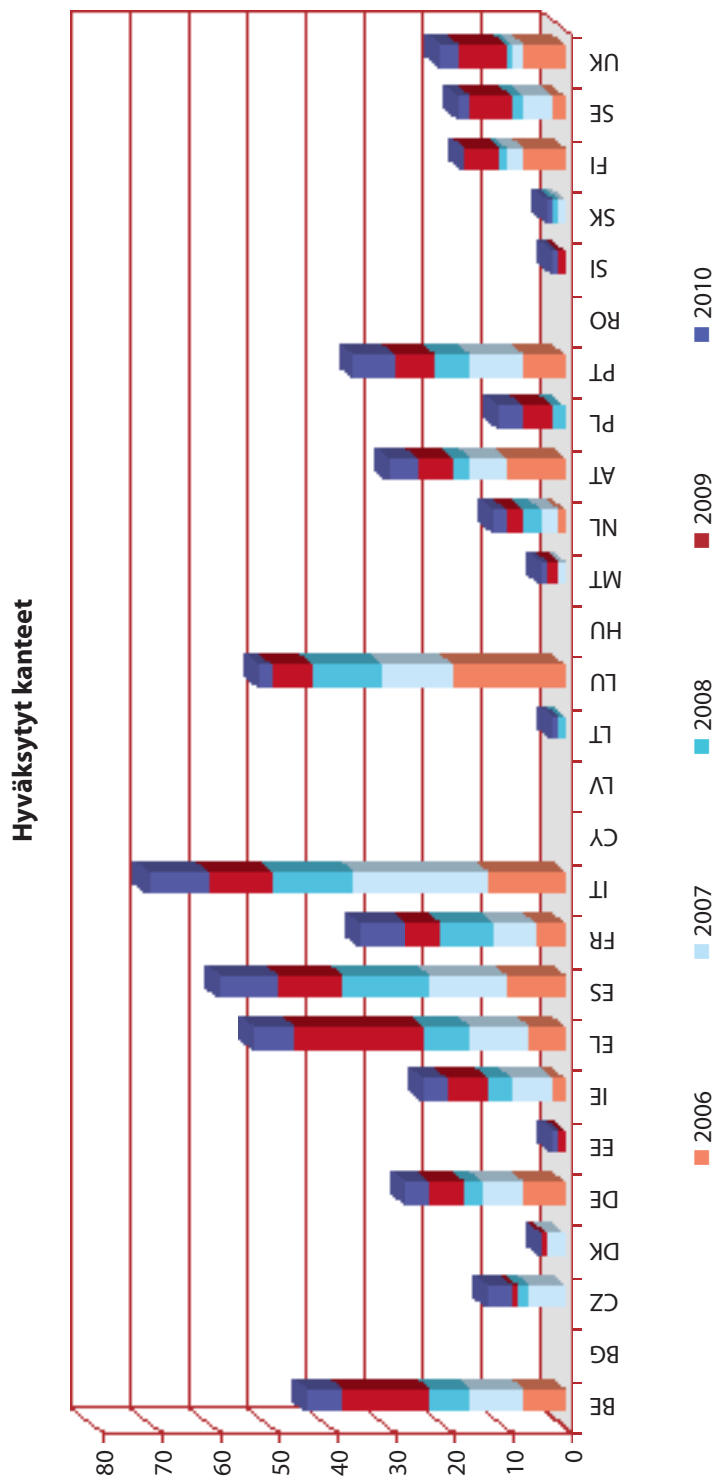
¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut sellaiset määräykset, joilla asian käsittely päätetään, kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa tai joilla asia siirretään.

³ Otsikko "Ympäristö ja kuluttajat" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta jaettu kahdeksi erilliseksi otsikoksi.

⁴ Otsikot "Yhteinen tullitariffi" ja "Tulliliitto" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta yhdistetty yhdeksi otsikoksi.

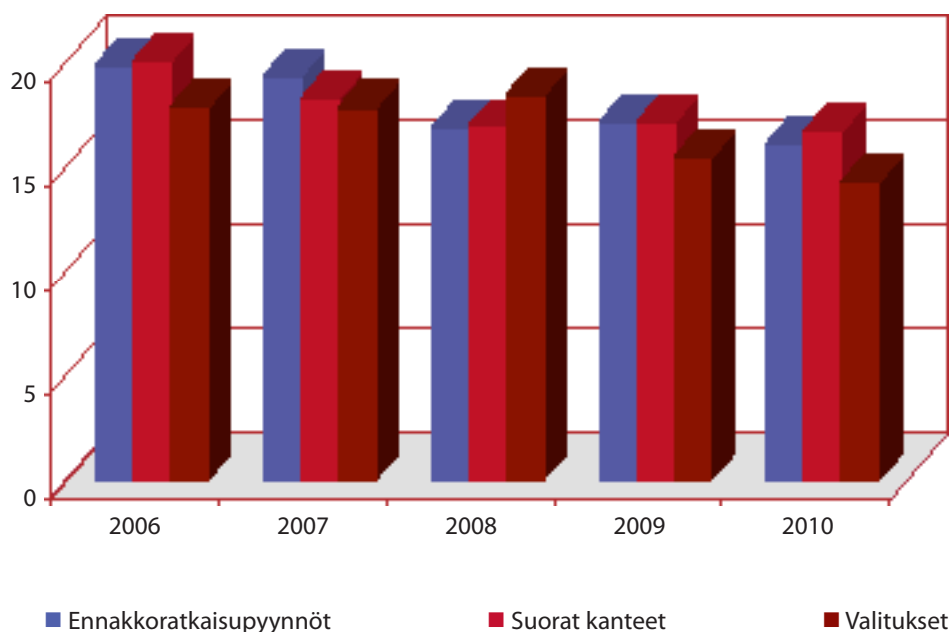
11. Ratkaistut asiat – Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2006–2010)¹

	2006		2007		2008		2009		2010	
	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen
Belgia	7		9	1	7		15	1	6	1
Bulgaria										
Tšekin tasavalta			6		2		1		4	
Tanska			3				1			
Saksa	7		7	1	3	3	6	2	4	2
Viro							1		1	
Irlanti	2	1	7	2	4		7		4	
Kreikka	6		10	3	8	1	22		7	
Espanja	10	1	13	1	15	1	11		10	2
Ranska	5		7		9	1	6		8	2
Italia	13	1	23	2	14	1	11	4	10	
Kypros										
Latvia										
Liettua					1				1	
Luxemburg	19		12		12		7		2	
Unkari										
Malta			1				2		1	1
Alankomaat	1	1	3	1	3		3		2	1
Itävalta	10		6		3		6		5	
Puola					2		5		4	1
Portugali	7		9		6		7	1	7	1
Romania										
Slovenia							1		1	
Slovakia			1		1				1	
Suomi	7		3	1	1	1	6	1		
Ruotsi	2	1	5		2	1	7		2	
Yhdistynyt kuningaskunta	7	3	2	4	1		8	1	3	1
Yhteensä	103	8	127	16	94	9	133	10	83	12

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

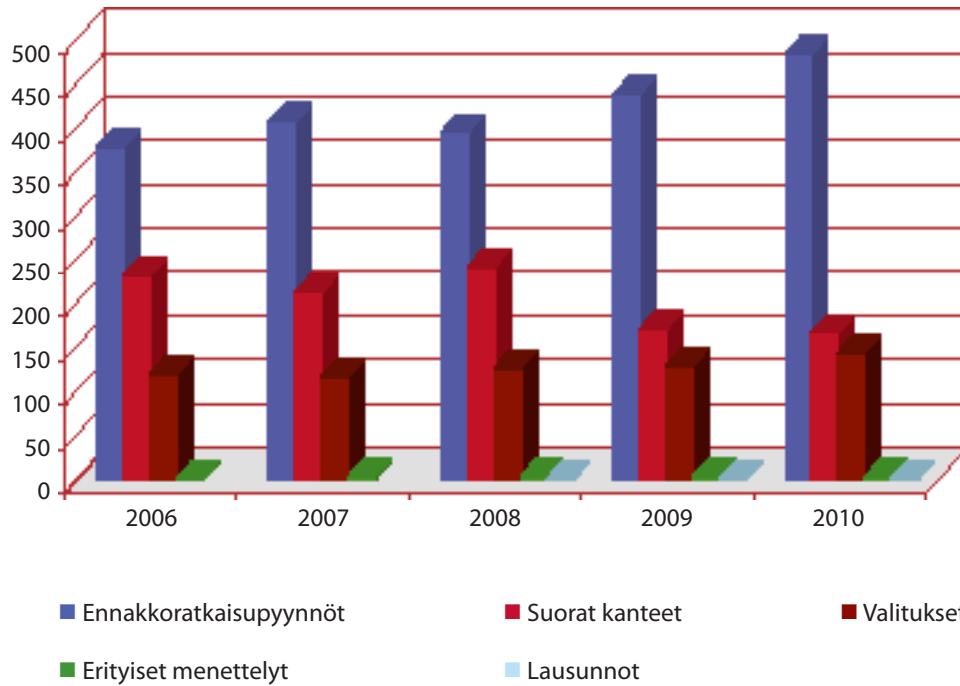
12. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto (2006–2010)¹ (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset)

	2006	2007	2008	2009	2010
Ennakkoratkaisupyynnöt	19,8	19,3	16,8	17,1	16,1
Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt			2,1	2,5	2,1
Suorat kanteet	20	18,2	16,9	17,1	16,7
Valitukset	17,8	17,8	18,4	15,4	14,3

¹ Oikeudenkäyntien kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukauden kymmenesosina. Oikeudenkäyntien kestoissa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio tai joissa on päätetty ryhtyä asian selvittämistoimiin; lausuntoja; erityisiä menettelyjä (joita ovat oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen, maksuton oikeudenkäynti, takaisinsaanti, kolmannen osapuolen kantelu, tuomion tulkinta, tuomion purkaminen, tuomion oikaisu ja takavarikkomenettelyt); asioita, joissa on annettu määräys, jolla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai palauttamalla tai siirtämällä asia unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi; väli toimimenettelyjä eikä välitoimia ja väliintuloa koskevista ratkaisuista tehtyjä valituksia.

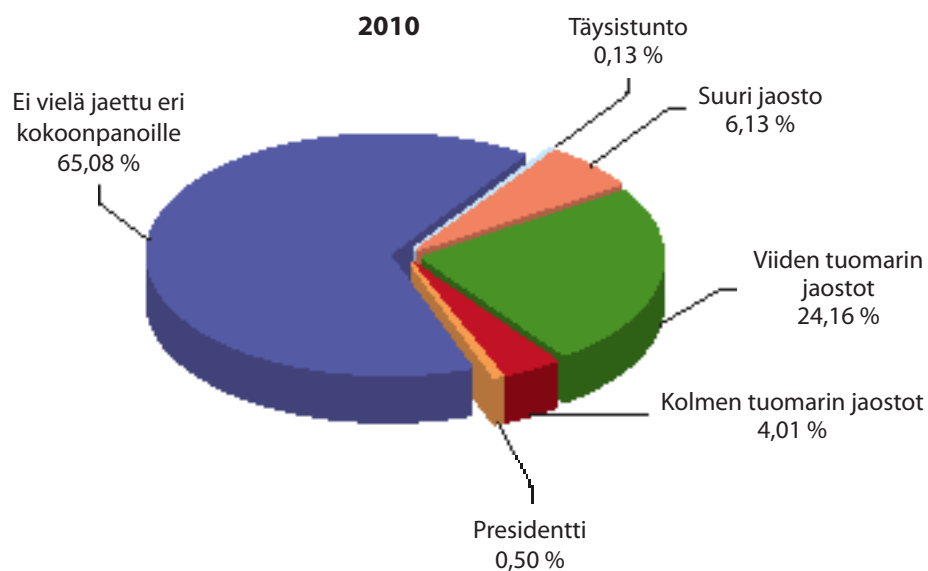
13. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Ennakkoratkaisupyynnöt	378	408	395	438	484
Suorat kanteet	232	213	242	170	167
Valitukset	120	117	126	129	144
Erityiset menettelyt	1	4	4	4	3
Lausunnot			1	1	1
Yhteensä	731	742	768	742	799

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

14. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Ei vielä jaettu eri kokoonpanoille	489	481	524	490	520
Täysistunto					1
Suuri jaosto	44	59	40	65	49
Viiden tuomarin jaostot	171	170	177	169	193
Kolmen tuomarin jaostot	26	24	19	15	32
Presidentti	1	8	8	3	4
Yhteensä	731	742	768	742	799

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

15. Muuta – Nopeutetut menettelyt (2006–2010)¹

	2006		2007		2008		2009		2010	
	Hyväksytyinen	Hylkääminen	Hyväksytyinen	Hylkääminen	Hyväksytyinen	Hylkääminen	Hyväksytyinen	Hylkääminen	Hyväksytyinen	Hylkääminen
Suorat kanteet				1						1
Ennakkoratkaisupyynnöt		5		5	2	6	1	3	4	7
Valitukset				1				1		
Erityiset menettelyt								1		
Yhteensä		5		7	2	6	1	5	4	8

16. Muuta – Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2008–2010)²

	2008		2009		2010	
	Hyväksytyinen	Hylkääminen	Hyväksytyinen	Hylkääminen	Hyväksytyinen	Hylkääminen
Maatalous		1				
Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa	2	1		1		
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	1	1	2		5	1
Yhteensä	3	3	2	1	5	1

¹ 1.7.2000 lähtien asia on voitu määrätä käsiteltäväksi nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 62 a ja 104 a artiklan nojalla.

² Kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä on 1.3.2008 lähtien voitu työjärjestyksen 104 c artiklan nojalla käyttää vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvissä asioissa.

17. Muuta – Väli-toimimenettelyt (2010)¹

	Väli-toimihakemukset	Valitukset väli-toimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuista	Ratkaisun sisältö		
			Hylkääminen	Hyväksyminen	Asian poistaminen rekisteristä tai lausunnon antamisen raukeaminen
Oikeus tutustua asiakirjoihin	1				
Valtiontuki		1			
Kilpailu		2	3		
Toimielimiä koskeva oikeus		2	1		
Ympäristö		1			
Kauppapolitiikka	1				
Immateriaalioikeus	1		1		
YHTEENSÄ	3	6	5		

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

18. Työmäärän kehittyminen (1952–2010) – Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹							Tuomiot/ lausunnot ²
	Suorat kanteet	Ennakkoratkaisupyynnöt	Valitukset	Valitukset väliitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	Lausuntopyyntöt	Yhteensä	Väliitoimihakemukset	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1 218	106				1 324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188

>>>

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹							Tuomiot/ lausunnot ²
	Suorat kanteet	Ennakkorat- kaisupyynnöt	Valitukset	Valitukset välitoimi- määräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	Lausunto- pyynnöt	Yhteensä	Välitoimi- hakemukset	
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
2010	136	385	97	6		624	2	370
Yhteensä	8 601	7 005	1 118	85	19	16 828	351	8 637

¹ Bruttoluvut, joissa ei ole mukana erityisiä menettelyjä.

² Nettoluvut.

19. Työmäärän kehittyminen (1952–2010) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt
(jäsenvaltioittain ja vuosittain)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muut ¹	Yhteensä	
1961																		1											1	
1962																		5												5
1963															1			5												6
1964											2							4												6
1965					4					2								1												7
1966																		1												1
1967	5				11					3					1			3											23	
1968	1				4					1	1							2											9	
1969	4				11					1					1														17	
1970	4				21					2	2							3											32	
1971	1				18					6	5				1			6											37	
1972	5				20					1	4							10											40	
1973	8				37					4	5				1			6											61	
1974	5				15					6	5							7									1		39	
1975	7				26					15	14				1			4									1		69	
1976	11				28					8	12							14								1			75	
1977	16				30					14	7							9								5			84	
1978	7				46					12	11							38								5			123	
1979	13				33					18	19				1			11								8			106	
1980	14				24					14	19							17								6			99	
1981	12				41					17	11				4			17								5			108	
1982	10				36					39	18							21								4			129	
1983	9				36					15	7							19								6			98	
1984	13				38					34	10							22								9			129	

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muut ¹	Yhteensä
1985	13				40		2			45	11				6			14									8		139
1986	13			4	18		4	2	1	19	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		2	17	1	36	5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38	28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28	10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21	25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29	36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62			1	5	15	22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22	24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36	46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43	58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24	70				2			10	6		6					3	4	21	256
1997	19			7	46		1	2	9	10	50				3			24	35		2					6	7	18	239
1998	12			7	49		3	5	55	16	39				2			21	16		7					2	6	24	264
1999	13			3	49		2	3	4	17	43				4			23	56		7					4	5	22	255
2000	15			3	47		2	3	5	12	50							12	31		8					5	4	26	224
2001	10			5	53		1	4	4	15	40				2			14	57		4					3	4	21	237
2002	18			8	59			7	3	8	37				4			12	31		3					7	5	14	216
2003	18			3	43		2	4	8	9	45				4			28	15		1					4	4	22	210
2004	24			4	50		1	18	8	21	48				1	2		28	12		1					4	5	22	249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17	18				2	3		36	15		2					4	11	12	221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24	34		1		1	4		20	12		3					1	5	2	251
2007	22	1	2	5	59		2	8	14	26	43			1		2		19	20		7	3	1			1	5	6	265
2008	24		1	6	71		2	1	9	17	12	39	1	3	3	4	6	34	25		4	1				4	7	14	288
2009	35	8	5	3	59		2	11	11	28	29	1	4	3		10	1	24	15		10	3	1	2	1	2	5	28	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33	49		3	2	9	6	24	15		8	10	17	1	5	6	6	29		385
Yhteensä	651	18	15	135	1 802	6	55	151	244	816	1 056	2	10	10	73	33	1	767	363	32	77	19	3	8	64	87	505	2	7 005

¹ Asia C-265/00, Campina Melkunie (Benelux-Gerechtshof).

Asia C-196/09, Milles ym. (Eurooppa-koulujen valituslautakunta).

20. Työmäärän kehittyminen (1952–2010) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)

			Yhteensä
Belgia	Cour constitutionnelle	17	
	Cour de cassation	77	
	Conseil d'État	62	
	Muut tuomioistuimet	495	651
Bulgaria	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Muut tuomioistuimet	17	18
Tšekin tasavalta	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	6	
	Ústavní soud		
	Muut tuomioistuimet	9	15
Tanska	Højesteret	29	
	Muut tuomioistuimet	106	135
Saksa	Bundesgerichtshof	130	
	Bundesverwaltungsgericht	100	
	Bundesfinanzhof	272	
	Bundesarbeitsgericht	23	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Muut tuomioistuimet	1 202	1 802
Viro	Riigikohus	1	
	Muut tuomioistuimet	5	6
Irlanti	Supreme Court	18	
	High Court	15	
	Muut tuomioistuimet	22	55
Kreikka	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	44	
	Muut tuomioistuimet	97	151
Espanja	Tribunal Supremo	35	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Muut tuomioistuimet	201	244
Ranska	Cour de cassation	93	
	Conseil d'État	63	
	Muut tuomioistuimet	660	816
Italia	Corte suprema di Cassazione	108	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	64	
	Muut tuomioistuimet	883	1 056
Kypros	Ανώτατο Δικαστήριο	2	
	Muut tuomioistuimet		2

>>>

			Yhteensä
Latvia	Augstākā tiesa	9	
	Satversmes tiesa		
	Muut tuomioistuimet	1	10
Liettua	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	3	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	3	
	Muut tuomioistuimet	3	10
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	8	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Muut tuomioistuimet	35	73
Unkari	Legfelsőbb Bíróság	3	
	Fővárosi Ítéltábla	2	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Muut tuomioistuimet	27	33
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Muut tuomioistuimet	1	1
Alankomaat	Raad van State	74	
	Hoge Raad der Nederlanden	194	
	Centrale Raad van Beroep	49	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	139	
	Tariefcommissie	34	
	Muut tuomioistuimet	277	767
Itävalta	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	78	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	61	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Muut tuomioistuimet	189	363
Puola	Sąd Najwyższy	5	
	Naczelny Sąd Administracyjny	12	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Muut tuomioistuimet	15	32
Portugali	Supremo Tribunal de Justiça	2	
	Supremo Tribunal Administrativo	40	
	Muut tuomioistuimet	35	77
Romania	Tribunal Dâmbovița	2	
	Muut tuomioistuimet	17	19

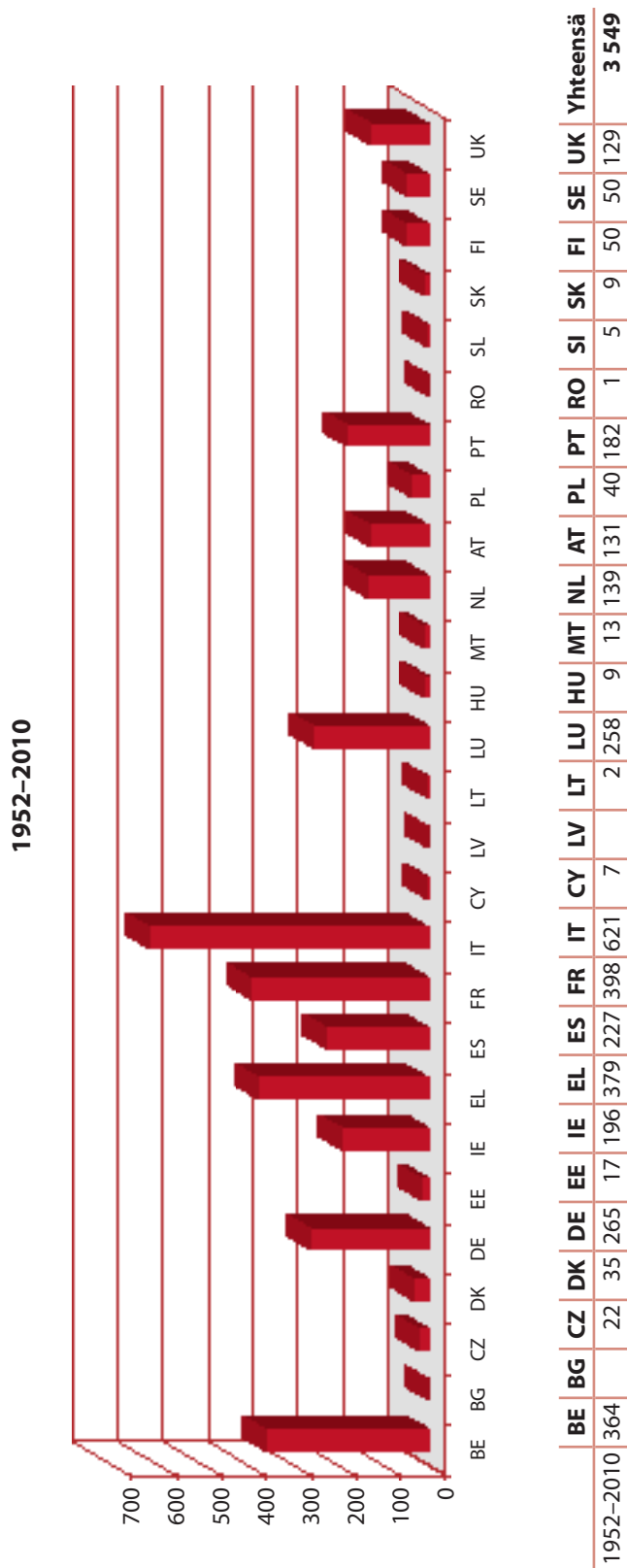
>>>

			Yhteensä
Slovenia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Muut tuomioistuimet	3	3
Slovakia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	5	
	Muut tuomioistuimet	3	8
Suomi	Korkein hallinto-oikeus	29	
	Korkein oikeus	11	
	Muut tuomioistuimet	24	64
Ruotsi	Högsta Domstolen	14	
	Marknadsdomstolen	5	
	Regeringsrätten	24	
	Muut tuomioistuimet	44	87
Yhdistynyt kuningaskunta	House of Lords	40	
	Court of Appeal	64	
	Muut tuomioistuimet	401	505
Muut	Benelux-Gerechtshof ¹	1	1
	Eurooppa-koulujen valituslautakunta ²	1	1
Yhteensä			7 005

¹ Asia C-265/00, Campina Melkunie.

² Asia C-196/09, Miles ym.

21. Työmäärän kehittyminen (1952–2010) – Nostetut jäsenysselvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

II luku

Unionin yleinen tuomioistuin

A – Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta vuonna 2010

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti Marc Jaeger

Unionin yleisen tuomioistuimen 14 tuomarin kokoonpano vaihtui osittain vuonna 2010. Heistä 11 jatkoi tehtävissään, ja tehtävänsä jätti kolme tuomaria, joilla oli yhteensä 27 vuoden kokemus tuomioistuintyöstä. He olivat Arjen W. H. Meij ja Mihalis Vilaras, jotka toimivat tuomareina vuodesta 1998, sekä Valeriu M. Ciucă, joka toimi tuomarina vuodesta 2007. Heidän tilalleen tulivat Marc Van der Woude, Dimitrios Gratsias ja Andrei Popescu. Tuomarina vuodesta 2007 toiminut Teodor Tchipev erosi tehtävistään 29.6.2010. Tammikuussa 2011 hänen tilalleen ei ollut vielä esitetty yhtään ehdokasta.

Nämä muutokset vaikuttivat merkittävästi unionin yleisen tuomioistuimen käsittelyaikatauluun, sillä jokaisessa sen kahdeksasta kokoonpanosta oli vähintään yksi vaihtuva jäsen vuonna 2010. Tilanne vaati joitakin poikkeusjärjestelyjä, jotta vältettiin tuomioistuimen toiminnan häiriintyminen.

Tämä oli ensimmäinen toimintavuosi, jolloin Lissabonin sopimuksella SEUT 255 artiklalla perustettua komiteaa pyydettiin antamaan lausuntonsa hakijoiden soveltuvuudesta tuomarin tehtäviin, ennen kuin jäsenvaltioiden hallitukset tekevät päätöksensä nimityksistä. Vaikka tätä lausuntomenettelyä, jonka tarkoituksena on taata unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen jäsenten riippumattomuus ja toimivalta, on sinänsä pidettävä erittäin tervetulleena, se kuitenkin viivästytti kokoonpanon osittaista vaihtumista. Tulevaisuudessa kaikkien nimitysmenettelyyn osallistuvien on tärkeää pyrkiä välttämään tällaisia viivästyksiä, jotta ne eivät aiheuttaisi vakavaa haittaa moitteettomalle oikeudenhoidolle. Tarkasteltaessa unionin yleisen tuomioistuimen työn tuloksia vuodelta 2010 on otettava huomioon nämä tekijät, jotka olivat täysin riippumattomia sen tahdosta ja pyrkimyksistä selviytyä riita-asioiden ennen näkemättömän lisääntymisen, monipuolistumisen ja monimutkaistumisen asettamista haasteista.

Vuoden 2010 osalta on tilastollisesti havaittavissa useita kehityssuuntauksia. Ensinnäkin vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi merkittävästi nouden 568 asiasta (vuonna 2009) 636 asiaan (vuonna 2010), joka on korkeampi määrä kuin koskaan aikaisemmin¹. Toiseksi ratkaistujen asioiden määrä ylitti edelleen selvästi 500 asiaa (527 ratkaistua asiaa). Tämä tulos ei kuitenkaan riittänyt pysäyttämään vireillä olevien asioiden määrän kasvua; vireillä olevia asioita oli 31.12.2010 kaikkiaan 1 300. Kolmas mainittava kehityssuuntaus liittyy tuomioistuintoiminnan kannalta merkittävään arviointikriteeriin eli käsittelyn pituuteen. Käsittelyn joutuisuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota, minkä seurauksena käsittelyajat lyhenivät merkittävästi eli keskimäärin 2,5 kuukaudella (27,2 kuukautta vuonna 2009 ja 24,7 kuukautta vuonna 2010). Sellaisissa tuomiolla ratkaistuissa asioissa, jotka unionin yleisen tuomioistuimen perustamisesta saakka ovat olleet sen ydinaluetta – eli muut kuin valitukset ja immateriaalioikeus – tämä kehityssuuntaus oli vielä voimakkaampi, koska niiden käsittelyajat lyhenivät seitsemällä kuukaudella.

Uudistusten jatkamisen ja unionin yleisen tuomioistuimen merkittävien ponnistelujen pitäisi parantaa näitä tuloksia tietyiltä osin. Toiminnan tehostaminen ei kuitenkaan saa heikentää tuomioistuinvalvonnan laatua, sillä se takaa tehokkaan oikeussuojan, joka on yksi oikeusunionin tunnusmerkeistä.

Seuraavassa pyritään antamaan yleiskatsaus unionin yleisen tuomioistuimen toimintaympäristön monimuotoisuudesta ja ajoittaisesta monimutkaisuudesta sen ratkaistessa lainmukaisuutta

¹ Lukuun ottamatta suuria ryhmiä samanlaisia tai samankaltaisia asioita.

koskevia oikeudenkäyntiasioita (I), vahingonkorvausasioita (II), muutoksenhakuasioita (III) ja väli-toimihakemuksia (IV).

I Lainmukaisuutta koskevat oikeudenkäyntiasiat

Kumoamiskanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttyminen

1 Toimet, jotka voivat olla kanteen kohteena

EY 263 artiklassa tarkoitettuja kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia ovat ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joilla on sellaisia sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttamalla tämän oikeusasemaa selvästi².

Asiassa T-258/06, *Saksa vastaan komissio*, 20.5.2010 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) antamassaan tuomiossa unionin yleinen tuomioistuin tutki, millä edellytyksillä virallisen lehden C-sarjassa julkaistua komission selittävää tiedonantoa voidaan pitää kannekelpoisena toimena.

Saksan liittotasavalta vaati kumoamaan tiedonannon³, jonka tarkoituksena oli tiedottaa komission yleisestä lähestymistavasta siltä osin kuin on kyse siitä, miten julkisten hankintasopimusten tekemistä koskevia perustavanlaatuisia oikeussääntöjä, jotka seuraavat suoraan EY:n perustamis-sopimuksen oikeussäännöistä ja periaatteista, erityisesti syrjimättömyysperiaatteesta ja avoimuus-periaatteesta, sovelletaan sellaisten sopimusten tekemiseen, jotka eivät kuulu tai kuuluvat vain osittain julkisia hankintoja koskevien direktiivien soveltamisalaan⁴.

Komissio väitti tiedonannon olevan ainoastaan selittävä, joten unionin yleinen tuomioistuin totesi, että tiedonannon kannekelpoisuuden määrittämiseksi on tutkittava tiedonannon sisältö, jotta voitaisiin arvioida, onko sen tarkoituksena tuottaa perustamis-sopimuksen peruseriaatteiden soveltamisen lisäksi uusia oikeusvaikutuksia. Tarkemmin sanottuna on arvioitava, tyydytäänkö tiedonannossa täsmentämään sellaisiin sopimuksiin, jotka eivät kuulu tai kuuluvat vain osittain julkisia hankintoja koskevien direktiivien soveltamisalaan, sovellettavia tavaroiden vapaata liikkuvuutta, sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia määräyksiä ja säännöksiä, syrjimättömyysperiaatetta, avoimuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta sekä avoimuutta ja vastavuoroista tunnustamista koskevia sääntöjä, vai vahvistetaanko siinä näihin määräyksiin, säännöksiin, periaatteisiin ja sääntöihin verrattuna erityisiä tai uusia velvollisuuksia. Näin ollen pelkästään se seikka, että selittävä tiedonanto ei muotonsa, luonteensa tai sanamuotonsa puolesta vaikuta toimitella, jonka tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia, ei riitä sen päätelmän tekemiseksi, ettei se tuottaisi sitovia oikeusvaikutuksia. Sillä, onko tiedonanto julkaistu vai ei, ei ole tältä osin mitään merkitystä.

² Asia 60/81, *IBM v. komissio*, tuomio 11.11.1981 (Kok., s. 2639, Kok. Ep. VI, s. 231, 9 kohta).

³ Komission selittävä tiedonanto yhteisön lainsäädännöstä siltä osin kuin se koskee sopimuksia, jotka eivät kuulu tai kuuluvat vain osittain julkisia hankintoja koskevien direktiivien soveltamisalaan (EUVL C 179, s. 2).

⁴ Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta 31.3.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/17/EY (EUVL L 134, s. 1) ja julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31.3.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY (EUVL L 134, s. 114).

Tutkittuaan perusteellisesti tiedonannon sisällön unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei se sisällä sellaisia julkisten hankintasopimusten tekemistä koskevia uusia sääntöjä, jotka menisivät olemassa olevasta unionin oikeudesta johtuvia velvollisuuksia pidemmälle, ja ettei tässä tilanteessa voida katsoa, että tiedonanto tuottaisi sellaisia sitovia oikeusvaikutuksia, jotka olisivat omiaan vaikuttamaan Saksan liittotasavallan oikeudelliseen asemaan.

2 SEUT 263 artiklan ajallinen soveltaminen

EY 230 artiklan neljännen kohdan mukaan kanteet, jotka yksityiset henkilöt nostavat sellaisista toimista, joita ei ole osoitettu heille, voidaan ottaa tutkittavaksi sillä edellytyksellä, että riidanalainen toimi koskee kantajaa suoraan ja erikseen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätös koskee erikseen muita kuin niitä, joille se on osoitettu, ainoastaan silloin, kun tämä päätös vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja ne voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin ne, joille päätös on osoitettu⁵.

Kumoamiskanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset muuttuivat Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1.12.2009. SEUT 263 neljännen alakohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen hänelle osoitetusta säädöksestä tai säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä.

Jo ennen näiden uusien määräysten aineellista tulkintaa unionin yleinen tuomioistuin joutui vuonna 2010 ottamaan kantaa kysymykseen niiden ajallisesta soveltamisesta. Tätä kysymystä pidettiin niin tärkeänä, että asia päätettiin käsitellä suuressa jaostossa.

Asiassa T-532/08, *Norilsk Nickel Harjavalta ja Umicore vastaan komissio*, ja asiassa T-539/08, *Etimine ja Etiproducts vastaan komissio*, 7.9.2010 annetuissa määräyksissä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kyseessä olleet kumoamiskanteet koskivat direktiiviä 2008/58/EY⁶ ja asetusta (EY) N:o 790/2009⁷, joilla muutetaan tiettyjen nikkelikarbonaattien ja boraattien luokitusta.

Komissio esitti näistä 5.12.2008 nostetuista kanteista oikeudenkäyntiväitteen, jonka mukaan riidanalaiset toimet eivät koske kantajia EY 230 artiklassa tarkoitetulla tavalla erikseen. Koska Lissabonin sopimus oli sillä välin tullut voimaan, kantajat väittivät, että SEUT 263 neljännen kohdan uusien määräysten nojalla tätä tutkittavaksi ottamisen edellytystä ei ole enää tarkoitus soveltaa riidanalaisiin toimiin. Näin ollen unionin yleisen tuomioistuimen oli selvitetävä, onko kyseisessä asiassa ja yleensäkin muissa Lissabonin sopimuksen voimaantulon hetkellä vireillä olleissa asioissa sovellettava ajallisesti SEUT 263 artiklan neljättä kohtaa.

Tuomiossa todettiin, ettei EUT-sopimus sisällä mitään tätä koskevia siirtymämääräyksiä ja että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että tempus regit actum -periaatteen mukaan kanteen tutkittavaksi ottaminen on ratkaistava niiden sääntöjen perusteella, jotka olivat voimassa sinä

⁵ Asia 25/62, *Plaumann v. komissio*, tuomio 15.7.1963 (Kok. 1963, s. 197 ja s. 223; Kok. Ep. I, s. 181).

⁶ Vaarallisten aineiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 67/548/ETY mukauttamisesta tekniikan kehitykseen kolmannenkymmenennen kerran 21.8.2008 annettu komission direktiivi 2008/58/EY (EUVL L 246, s. 1).

⁷ Aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008 muuttamisesta sen mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen 10.8.2009 annettu komission asetusta (EY) N:o 790/2009 (EUVL L 235, s. 1).

päivänä, jona kanne nostettiin, ja että kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymistä on arvioitava ottamalla huomioon tilanne, joka vallitsi silloin, kun kanne nostettiin eli kun kannekirjelmä jätettiin, ja näitä edellytyksiä koskevan puutteen korjaaminen on mahdollista vain, kun se tapahtuu ennen kanteen nostamiselle asetetun määräajan päättymistä. Päinvastainen ratkaisu johtaisi myös mielivallan riskiin lainkäytössä, koska kanteen tutkittavaksi ottaminen olisi tällöin riippuvainen sattumanvaraisesta päivämäärästä, jona unionin yleinen tuomioistuin antaa asiassa lopullisen ratkaisun.

Tähän päätelmään ei vaikuta väite, jonka mukaan SEUT 263 artikla kuuluu niihin menettelysääntöihin, joita vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan katsotaan yleensä voitavan soveltaa kaikkiin niiden voimaantulohetkellä vireillä oleviin asioihin, toisin kuin aineellisia sääntöjä. Vaikka tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen katsottaisiin kuuluvan menettelysääntöjen alaan, niiden sääntöjen määrittämiseksi, joita sovelletaan unionin toimea koskevaa kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen arviointiin, on tuomion mukaan sovellettava tempus regit actum -periaatetta.

3 Oikeussuojan tarve

Tämänvuotinen oikeuskäytäntö tuo täsmennyksiä oikeussuojan tarpeen käsitteeseen, joka on yksi kumoamiskanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä.

Luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostama kumoamiskanne voidaan ottaa tutkittavaksi vain siltä osin kuin kantajalla on tarve saada riidanalainen toimi kumotuksi. Tällainen intressi edellyttää, että toimen kumoamisella on itsessään oikeusvaikutuksia, tai toisen muotoilun mukaan, että kanne on omiaan mahdollisesti tuottamaan sen nostajalle jotakin hyötyä⁸. Kantajan oikeussuojan tarpeen on kuitenkin oltava olemassa tuomioistuimen ratkaisun julistamiseen saakka sillä uhalla, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa⁹.

Yhdistetyissä asioissa T-355/04 ja T-446/04, *Co-Frutta vastaan komissio*, 19.1.2010 annetussa tuomiossa (Kok., s. II-1)¹⁰ täsmennettiin oikeussuojan tarpeen käsitettä tilanteessa, jossa yksityinen oikeussubjekti, joka oli pyytänyt komissiolta mahdollisuutta tutustua asiakirjoihin, nosti perätysten kaksi kannetta, joista toisessa vaadittiin kumoamaan komission implisiittinen päätös asiakirjoihin tutustumista koskevan hakemuksen hylkäämisestä ja toisessa nimenomainen päätös, jonka komissio teki tämän implisiittisen päätöksen jälkeen.

Co-Frutta, joka on italialainen banaaninkypsyttäjien osuuskunta, pyysi komission maatalouden pääosastolle osoittamallaan kirjeellä saada tutustua Euroopan yhteisössä rekisteröityjä banaanintuojia koskeviin komission asiakirjoihin. Saatuaan maatalouden pääosaston pääjohtajalta kielteisen vastauksen kantaja lähetti komission pääsihteerille uudistetun hakemuksen, joka hylättiin implisiittisellä päätöksellä asetuksessa (EY) N:o 1049/2001¹¹ säädetyn 15 työpäivän määräajan umpeutuessa. Kantaja riitautti kummankin päätöksen laillisuuden unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamallaan kanteella (asia T-355/04).

⁸ Asia T-310/00, *MCI v. komissio*, tuomio 28.9.2004 (Kok., s. II-3253, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁹ Asia C-362/05 P, *Wunenburger v. komissio*, tuomio 7.6.2007 (Kok., s. I-4333, 42 kohta).

¹⁰ Ks. myös yhdistetyt asiat T-494/08–T-500/08 ja T-509/08, *Ryanair v. komissio*, tuomio 10.12.2010, ei vielä julkaistu.

¹¹ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

Kaksi kuukautta myöhemmin komission pääsihteeri teki nimenomaisen päätöksen, jolla olennaisin osin vahvistettiin aiempi implisiittinen päätös mutta annettiin kuitenkin kantajalle oikeus tutustua osaan pyydetyistä asiakirjoista. Kantaja nosti tästä päätöksestä uuden kanteen (asia T-446/04).

Tältä osin tuomiossa katsottiin, ettei kantajalla ollut enää oikeussuojan tarvetta implisiittisen päätöksen osalta, koska komissio teki myöhemmin nimenomaisen päätöksen, jonka kumoamista kantaja vaatii, ja että tämän seurauksena lausunnon antaminen asiassa T-355/04 nostetusta kanteesta raukesi. Nimenomaisella päätöksellään komissio oli itse asiassa peruuttanut aiemmin tehdyn implisiittisen päätöksen. Lisäksi tuomiossa todettiin, että implisiittisen päätöksen mahdollinen kumoaminen muotovirheen takia johtaisi ainoastaan uuteen päätökseen, joka on sisällöltään samanlainen kuin nimenomainen päätös. Implisiittistä päätöstä koskevan kanteen tutkimista ei myöskään voida perustella yhtäältä sillä, että tavoitteena on välttää väitetyyn lainvastaisuuden toistuminen, eikä toisaalta sillä, että tavoitteena on tehdä mahdollisen vahingonkorvauskanteen nostaminen helpommaksi, sillä nämä tavoitteet voidaan saavuttaa nimenomaisesta päätöksestä nostetun kanteen tutkimisella.

Asiassa T-121/08, *PC-Ware Information Technologies vastaan komissio*, 11.5.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) sovellettiin oikeuskäytäntöä, jonka mukaan kantajalla on oikeussuojan tarve, jos kumoaminen on sellaisenaan omiaan tuottamaan oikeusvaikutuksia, jotka voivat merkitä paitsi kantajalle koituvaa suoraa hyötyä myös sen estämistä, että tapahtuneeksi väitettyyn lainvastaisuuteen syyllistytään uudelleen vastaisuudessa¹². Tällä perusteella unionin yleinen tuomioistuin otti tutkittavaksi kanteen, jossa hylätty tarjoaja vaati kumottavaksi komission päätöksen hylätä sen tarjouskilpailussa tekemä tarjous, vaikka hankinta oli jo osittain toteutettu. Tuomiossa katsottiin, että kyseessä olevan kaltainen puitesopimus, jolla Microsoft-toimittajan ohjelmistoille ja lisensseille otetaan käyttöön yksi ainoa ostopaikka, voi olla mallina vastaavien sopimusten tekemiselle tulevaisuudessa, jolloin on olemassa intressi sen estämiseen, ettei kantajan tapahtuneeksi väittämiä lainvastaisuus toistuisi tulevaisuudessa.

Yhdistetyissä asioissa T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, *Ranska ym. vastaan komissio*, 21.5.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku viireillä) muistutettiin, että perustamissopimuksen mukaan jäsenvaltiot ovat erityisasemassa oikeussuojan tarpeen osoittamisen osalta, ja tehtiin ero oikeussuojan tarpeen ja kannekelpoisen toimen käsitteiden välillä.

Tuomiossa korostettiin, että perustamissopimuksessa erotetaan selvästi yhtäältä unionin toimielinten ja jäsenvaltioiden oikeus nostaa kumoamiskanteita ja toisaalta luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden vastaava oikeus. Siinä myönnetään nimenomaisesti kaikille jäsenvaltioille oikeus riitauttaa kumoamiskanteella komission päätösten laillisuus, eikä tämän oikeuden käyttäminen edellytä oikeussuojan tarpeen toteen näyttämistä. Jäsenvaltion ei täten kanteen tutkittavaksi ottamiseksi ole osoitettava, että sen riitauttamalla komission toimella on kyseiseen jäsenvaltioon nähden oikeusvaikutuksia. Oikeussuojan tarpeen käsitettä ei kuitenkaan pidä sekoittaa kannekelpoisen toimen käsitteeseen. Jotta toimi olisi kannekelpoinen eli jotta siitä voitaisiin nostaa kumoamiskanne, sen on oltava tarkoitettu tuottamaan jollekulle vastaisia oikeusvaikutuksia, mitä on arvioitava tutkimalla sen asiasisältöä. Koska riidanalainen päätös oli tässä tapauksessa kannekelpoinen toimi, jolla oli pakottavia oikeusvaikutuksia, tuomiossa katsottiin, että Ranskan tasavallalla oli jo pelkästään siitä syystä, että se on jäsenvaltio, oikeus saattaa kumoamiskanne unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tarvitsematta näyttää toteen oikeussuojan tarvetta.

¹² Asia T-102/96, *Gencor v. komissio*, tuomio 25.3.1999 (Kok., s. II-753, 41 kohta).

Yrityksiin sovellettavat kilpailusäännöt

1 Yleistä

a) Yritysten yhteenliittymän käsite

Asiassa T-23/09, *CNOP ja CCG vastaan komissio*, 26.10.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) täsmennettiin luokittelua sellaisiksi yritysten yhteenliittymiksi, joille komissio voi osoittaa tarkastuspäätöksiä. Asetuksen (EY) N:o 1/2003¹³ 20 artiklan 4 kohdassa säädetään, että komissio voi toteuttaa kaikki tarvittavat tarkastukset yrityksissä ja yritysten yhteenliittymissä. Tuomiossa kyseessä olleen riidanalaisen komission päätöksen addressaatit, Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP) ja Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) sekä Ordre national des pharmaciens (ONP) katsoivat, että komissio on virheellisesti luokitellut ne yrityksiksi tai yritysten yhteenliittymiksi ja että komissiolla ei siten ole oikeutta toimittaa tarkastuksia niiden tiloissa. Tuomiossa korostettiin, että on otettava huomioon tarkastuspäätösten erityisluonne. Kun nimittäin otetaan huomioon erityisesti se, että tällaiset päätökset tehdään tutkimuksen alussa, siinä vaiheessa ei voida arvioida lopullisesti, voidaanko adressaatteina olevien yksiköiden tai muiden yksiköiden toimet tai päätökset luokitella EY 81 artiklan 1 kohdan (nykyisen SEUT 101 artiklan 1 kohdan) vastaisiksi yritysten välisiksi sopimuksiksi, yritysten yhteenliittymien päätöksiksi tai yhdenmukaistetuiksi menettelytavoiksi taikka EY 82 artiklassa (nykyisessä SEUT 102 artiklassa) tarkoitetuiksi menettelytavoiksi. Tuossa vaiheessa ei nimittäin arvioida konkreettisia toimintatapoja, koska tarkastuksen tavoitteena on nimenomaan kerätä oletettuihin toimintatapoihin liittyviä todisteita. Tuomiossa huomautettiin, että komission totesi ONP:n ja kantajien olevan elimiä, jotka kokoavat yhteen ja edustavat tiettyjä ammatinharjoittajia, jotka voidaan luokitella EY 81 artiklassa tarkoitetuiksi yrityksiksi. Kysymys siitä, jäävätkö kantajat konkreettisia toimivaltuuksiaan käyttäessään EY 81 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle, on selvästi ennenaikainen ja sitä on tarvittaessa käsiteltävä lopullisen päätöksen yhteydessä. Tuomiossa todettiin, että tällä perusteella komissio saattoi katsoa siinä vaiheessa, kun riidanalainen päätös tehtiin, että ONP ja kantajat ovat asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja yritysten yhteenliittymiä.

b) Markkinoiden määrittely

Asiassa T-427/08, *CEAHR vastaan komissio*, 15.12.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) muistutettiin merkityksellisten markkinoiden määrittelemistä koskevista säännöistä myynnin jälkeisillä markkinoilla. Tuomiossa todettiin komission esittäneen riidanalaisessa päätöksessään, että tietyn tuotemerkin primäärituotteiden varaosien markkinat eivät voi muodostaa erillisiä merkityksellisiä markkinoita kahdessa tilanteessa: ensinnäkin silloin, kun kuluttaja voi siirtyä käyttämään toisen valmistajan valmistamia varaosia, ja toiseksi silloin, kun kuluttaja voi siirtyä käyttämään toista primäärituotetta välttyäkseen varaosien myynnin jälkeisillä markkinoilla tehdyiltä hinnankorotukselta. Tältä osin tuomiossa kuitenkin korostettiin, että komission on näytettävä toteen, että jos sekundäärituotteiden hintoja korotettaisiin maltillisesti ja pysyvästi, riittävä määrä kuluttajia siirtyisi käyttämään muita primääri- tai sekundäärituotteita tehdäkseen tällaisen hinnankorotuksen kannattamattomaksi. Sen ainoastaan teoreettiseen mahdollisuuden osoittaminen, että kuluttajat siirtyisivät käyttämään toista primäärituotetta, ei riitä näytöksi merkityksellisten markkinoiden määrittelemistä varten, koska tämä määritelmä perustuu siihen, että on olemassa todellista kilpailua. Tuomiossa todettiin, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se on katsonut primääri- ja sekundäärituotteiden muodostavan yhden markkinat näyttämättä

¹³ [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1).

kuitenkaan toteen, että jos tietyn valmistajan tuotteiden hintoja korotettaisiin maltillisesti myynnin jälkeisillä markkinoilla, kysyntä siirtyisi muiden valmistajien ensimarkkinoiden tuotteisiin.

c) Tarkastukset

Perusteluvollisuus

Edellä mainitussa asiassa *CNOP ja CCG vastaan komissio* annettussa tuomiossa täsmennettiin komission perusteluvollisuuden laajuutta tarkastuspäätöksissä. Tuomiossa todettiin, ettei riidanalainen komission päätös sisältänyt erityisiä perusteluja, jotka liittyvät syihin, joilla kyseessä olevan kaltaista ammattijärjestöä ja sen elimiä pidetään yritysten yhteenliittyminä. Samalla kuitenkin huomautettiin, että siinä hallinnollisen menettelyn vaiheessa, jossa tarkastuspäätökset tehdään, komissiolla ei ole hallussaan täsmällisiä tietoja, joiden perusteella se voisi analysoida, voidaanko kyseessä olevaa toimintaa tai toimia pitää EY 81 artiklassa tarkoitettuina yritysten tai yritysten yhteenliittymien päätöksinä. Tuomiossa muistutetaan, että perusteluvollisuutta koskevassa oikeuskäytännössä on erityisesti tarkastuspäätösten erityisluonteen huomioon ottaen mainittu, minkä tyyppisiä tietoja tarkastuspäätöksen on sisällettävä, jotta sen adressaatit voivat hallinnollisen menettelyn tässä vaiheessa vedota puolustautumisoikeuksiinsa. Jos komissiolle asetettaisiin tältä osin raskaampi perusteluvollisuus, ei otettaisi huomioon asianmukaisen tarkastuksen alustavaa luonnetta. Tällä perusteella tuomiossa katsottiin, ettei komission tarvinnut esittää riidanalaisessa päätöksessä erityistä oikeudellista analyysiä, jonka perusteella se katsoi adressaattien olevan yritysten yhteenliittymiä ja joka menisi pidemmälle kuin ne selitykset, jotka tältä osin sisältyvät riidanalaiseen päätökseen.

Todistustaakka

Asiassa T-141/08, *E.ON Energie vastaan komissio*, 15.12.2010 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin totesi asianmukaiseksi 38 miljoonan euron sakon, jonka komissio määräsi E.ON Energie AG:lle kyseisen yrityksen tiloihin tarkastuksen aikana asettamansa sinetin murtamisesta. Tässä ensimmäisessä asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan soveltamista koskevassa tuomiossa tarkasteltiin erityisesti sitä, kenelle todistustaakka kuuluu tämäntyyppisessä tilanteessa.

Kilpailuoikeuden rikkomista koskevan todistustaakan osalta tuomiossa muistutetaan siitä periaatteesta, että kun komissio tukeutuu todisteisiin, jotka lähtökohtaisesti ovat riittäviä osoittamaan kilpailusääntöjen rikkomisen, ei riitä, että kyseessä oleva yritys vetoaa sellaisen seikan mahdollisuuden, joka voisi vaikuttaa kyseisten todisteiden todistusvoimaan, jotta komission olisi todistettava, että tämä seikka ei ole voinut vaikuttaa todisteiden todistusvoimaan. Päinvastoin muutoin kuin tapauksissa, joissa kyseessä oleva yritys ei voinut toimittaa tällaista todistetta komission käyttäytymisen vuoksi, kyseisen yrityksen tehtävänä on osoittaa oikeudellisesti riittävällä tavalla yhtäältä sen seikan olemassaolo, johon se vetoaa, ja toisaalta se, että tämä seikka kyseenalaistaa niiden todisteiden todistusvoiman, joihin komissio tukeutuu. Komission on todistettava sinetin murtaminen, mutta sen tehtävänä ei ole osoittaa, että sinetöidyssä huoneessa on tosiasiallisesti käyty tai että siellä säilytettyihin asiakirjoihin on koskettu. Tuomiossa katsottiin, että tässä tapauksessa kantajan asiana oli toteuttaa tarvittavat toimenpiteet riidanalaisen sinetin käsittelyn estämiseksi, koska kantajalle oli selvästi ilmoitettu riidanalaisen sinetin merkityksestä ja sinetin murtamisen seurauksista.

Sakot

Edellä mainitussa asiassa *E.ON Energie vastaan komissio* kantaja väitti, ettei sille määrätty 38 miljoonan euron sakko ollut suhteellisuusperiaatteen mukainen. Tuomiossa kuitenkin huomautettiin,

että komissio otti huomioon sen, että kyseessä oleva sinetin murtaminen oli asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan ensimmäinen soveltamistapaus (riidanalaisen päätöksen 109 perustelukappale), ja täsmennettiin, että ensinnäkin tästä riippumatta kantajalla oli käytettävissään lukuisia kartellioikeuden asiantuntijoita, toiseksi asetusta N:o 1/2003 oli muutettu yli kolme vuotta ennen siihen kohdistuneita tarkastuksia, kolmanneksi kantajalle oli ilmoitettu sinetin murtamisen seurauksista ja neljänneksi muita sinettejä oli jo kiinnitetty kantajan yritysryhmän muiden yritysten rakennuksiin muutama viikko aiemmin. Lisäksi tuomiossa korostettiin, että pelkästään se, että sinetti on murrettu, poistaa sen turvaavan vaikutuksen ja riittää näin ollen muodostamaan kilpailusääntöjen rikkomisen. Unionin yleinen tuomioistuin katsoikin, että kantajalle määrättyä 38 miljoonan euron suuruista sakkoa, joka vastasi noin 0,14:ää prosenttia sen liikevaihdosta, ei voida pitää suhteettomana rikkomiseen nähden, kun otetaan huomioon sinetin murtamisen erityinen vakavuus, kantajan yrityksen koko sekä tarve taata sakon riittävän varoittava vaikutus, jotta yritykselle ei voi olla edullista murtaa komission tarkastusten yhteydessä kiinnittämää sinettiä.

2 Oikeuskäytäntö EY 81 artiklan (nykyisen SEUT 101 artiklan) alalla

a) Jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen

Asiassa T-18/05, *IMI ym. vastaan komissio*, 19.5.2010 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin arvioi kantajien kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistumisen jatkuvuutta. Tältä osin tuomiossa korostettiin, että vaikka kilpailua rajoittavan toiminnan kahden ilmenemismuodon välinen ajanjakso on merkityksellinen tekijä osoitettaessa kilpailusääntöjen rikkomisen jatkuvuutta, ei kysymystä siitä, onko kyseinen ajanjakso riittävän pitkä merkitäkseen rikkomisen keskeytymistä vai ei, pidä tutkia abstraktilla tasolla. Päinvastoin sitä on arvioitava kyseessä olevan kartellin toiminnan asiayhteydessä. Kyseisessä tapauksessa tuomiossa todettiin, että ajanjakso, jonka aikana kantajat eivät pitäneet yhteyttä tai jonka aikana ei ilmennyt kantajien salaista yhteistyötä, on yli vuoden pidempi kuin ne ajat, joiden välein kartellin kolmanneen osaan osallistuneet yritykset ilmaisivat tavallisesti yhteisen tahtonsa rajoittaa kilpailua. Koska kantajat olivat osallistuneet kartelliin keskeytyksettä riidanalaisen ajanjakson aikana, tuomiossa katsottiin, että komissio oli tehnyt oikeudellisen virheen ja että kantajille määrätyn sakon määrää on muutettava sen huomioon ottamiseksi, että ne olivat osallistuneet kartelliin eri jaksoissa. Sakon laskentapohjaa, joksi oli määritetty 110 prosenttia, alennettiin rikkomisen keston perusteella 100 prosenttiin.

b) Sakon määrän laskeminen

Teollisuuslanka-, viemäriputki- ja tupakkakartelleille osoitetuista komission sakkopäätöksistä nostetut kanteet tarjosivat unionin yleiselle tuomioistuimelle tilaisuuden täsmentää ja havainnollistaa tiettyjä sakkojen määrän laskentaan vaikuttavia tekijöitä.

Sakon laskentapohja

Asia T-452/05, *BST vastaan komissio*, 28.4.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) oli kysymys kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneiden todellisesta taloudellisesta kyvystä aiheuttaa vahinkoa kilpailulle. Sen osalta tuomiossa todettiin, että vaikka vertikaalinen integroituminen ja tuotevalikoiman laajuus voivatkin joissain tapauksissa olla merkityksellisiä arvioitaessa sitä vaikutusvaltaa, jota yritys kykenee harjoittamaan markkinoilla, ja vaikka ne voivatkin markkinaosuuden ja kyseisiltä markkinoilta saatavan liikevaihdon rinnalla olla lisäosoituksia tästä vaikutusvallasta, tässä tapauksessa on syytä katsoa, että kantajan väitteet, jotka koskevat muiden asianomaisten yritysten vertikaalista integraatiota, eivät osoita, että viimeksi mainituilla olisi erityisiä ja merkittäviä kilpailuetuja kyseisillä markkinoilla.

Eriytetty kohtelu

Asiassa T-21/05, *Chalkor vastaan komissio*, 19.5.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) sekä edellä mainitussa asiassa *IMI ym. vastaan komissio* annetussa tuomiossa oli kyseessä tilanne, jossa komissio katsoi, ettei kilpailusääntöjen rikkojia, jotka ovat osallistuneet pelkästään viemäriputkikartellin yhteen osaan, ole kohdeltava eri tavoin kuin kilpailusääntöjen rikkojia, jotka ovat osallistuneet myös kartellin toiseen osaan, koska kartellin jälkimmäisen osan puitteissa harjoitettu yhteistyö ei ollut huomattavasti tiiviimpää kuin sen ensiksi mainitun osan puitteissa harjoitettu yhteistyö. Tuomiossa kuitenkin katsottiin, että yritys, jonka on todettu olevan vastuussa yhteistoimintajärjestelyn useista osista, vaikuttaa enemmän tämän yhteistoimintajärjestelyn tehokkuuteen ja vakavuuteen kuin sellainen kilpailusääntöjen rikkoja, joka on osallistunut ainoastaan yhteen tämän yhteistoimintajärjestelyn osaan. Näin ollen ensiksi mainittu yritys syyllistyy vakavampaan kilpailusääntöjen rikkomiseen kuin toiseksi mainittu yritys. Tämä arviointi on välttämättä toteutettava erityisen sakon laskentapohjan vahvistamisvaiheessa, koska kun otetaan huomioon lieventävät seikat, sakon perusmäärää on mahdollista mukauttaa pelkästään sen perusteella, miten kilpailusääntöjen rikkoja on toimeenpannut yhteistoimintajärjestelyä. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin alensi kullekin kantajalle määrätyn sakon laskentapohjaa 10 prosentilla.

10 prosenttia liikevaihdosta muodostava enimmäismäärä

Yhdistetyissä asioissa T-456/05 ja T-457/05, *Gütermann ja Zwicky vastaan komissio*, 28.4.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) muistutettiin, että ainakin tilanteissa, joissa ei ole viitettä siitä, että yritys on lopettanut liiketoimintansa taikka vääristänyt liikevaihtoaan välttääkseen raskaat saksot, on katsottava, että komissiolla on velvollisuus vahvistaa sakon enimmäismäärä viimeisimmän täyden liiketoimintavuoden liikevaihdon perusteella. Tässä tapauksessa tuomiossa todettiin, että vakavien merkkien, kuten useiden vuosien ajan nolaa osoittavan liikevaihdon tai työntekijöiden puuttumisen perusteella tai sen perusteella, että yrityksen kiinteistöjen käytöstä tai investointihankkeista kiinteistöjen käyttämiseksi puuttuu konkreettisia todisteita, voidaan olettaa, ettei Zwicky & Co jatkanut tavanomaisen liiketoiminnan harjoittamista edellä mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla. Tämän perusteella tuomiossa katsottiin, että määrittäessään enimmäismäärän eli kymmenen prosenttia liikevaihdosta, jota ei saa ylittää asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua sakkoa laskettaessa, komission olisi pitänyt viitata Zwicky & Co:n viimeisimpään liikevaihtoon, joka kertyi sen todellisesta liiketoiminnasta, eikä sen yrityksen liikevaihtoon, joka osti Zwicky & Co:n sen lopetettua toimintansa.

Raskauttavat seikat

Asiassa T-29/05, *Delfafina vastaan komissio*, 8.9.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) oli kyseessä tilanne, jossa komissio katsoi yrityksen toimineen jalostajien kartellin johtajana ja päätti sen vuoksi korottaa kantajan sakon perusmäärää 50 prosenttia raskauttavien seikkojen perusteella sekä alentaa sakon määrää yrityksen hallinnollisessa menettelyssä tekemän yhteistyön perusteella vain 10 prosenttia. Tuomion mukaan komissio oli tehnyt tältä osin virheen. Ensinnäkin tuomiossa muistutetaan, että jotta yritystä voitaisiin pitää kartellin johtajana, sen on pitänyt toimia huomattavana alulle panevana voimana kartellissa ja sillä on ollut oltava erityinen ja todellinen vastuu kartellin toiminnassa. Vaikka komission esittämät seikat tässä tapauksessa osoittivat, että kantajalla oli aktiivinen ja suora rooli jalostajien kartellisissa, ne eivät kuitenkaan riittäneet näyttämään toteen sitä, että yhtiö olisi ollut huomattava alulle paneva voima tässä kartellisissa, eikä edes sitä, että sillä olisi ollut merkittävämpi rooli kuin jollakin espanjalaisista jalostajista. Tuomiossa korostettiin erityisesti, että asiakirja-aineistossa ei ole mitään, mikä osoittaisi, että Delfafina SpA on tehnyt aloitteita kyseisen kartellin luomiseksi tai saadakseen

jonkin espanjalaisen jalostajan liittymään siihen. Siinä ei myöskään ole mitään, minkä perusteella voitaisiin näyttää toteen, että Deltafina olisi ottanut hoitaakseen toiminnat, jotka tavallisesti liittyvät kartelliin johtajan rooliin, kuten kokousten puheenjohtajuuden tai tiettyjen tietojen keskittämisen ja jakelun. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin piti täyden harkintavaltansa puitteissa asianmukaisena alentaa Deltafinalle määrättyä sakkoa 11,88 miljoonasta eurosta 6,12 miljoonaan euroon.

c) Emoyhtiön vastuu tytäryhtiönsä kilpailusääntöjen vastaisesta toiminnasta – yhteisvastuu

Asiassa T-40/06, *Trioplast Industrier vastaan komissio*, 13.9.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tuodaan useita täsmennyksiä sääntöihin, jotka koskevat emoyhtiöiden yhteisvastuuta niiden tytäryhtiöille määrätystä sakoista.

Ensinnäkin tuomiossa katsottiin, ettei sitä, että emoyhtiölle on määrätty sama laskentapohja kuin kartelliin suoraan osallistuneelle tytäryhtiölle jakamatta tätä laskentapohjaa peräkkäisten emoyhtiöiden kesken, voida sinänsä pitää epäasianmukaisena. Komission päätöksen tarkoituksena on ollut mahdollistaa se, että emoyhtiöön voidaan soveltaa samaa laskentapohjaa kuin siihen olisi sovellettu, jos se olisi osallistunut kartelliin suoraan, mikä on täysin kilpailupolitiikan tavoitteen mukaista.

Tuomiossa huomautetaan vielä, että jos kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistynyt tytäryhtiö on tarkastelujakson aikana ollut usean eri taloudellisen yksikön omistuksessa, sitä, että emoyhtiöiden syyksi luettava kumuloitu määrä on korkeampi kuin kyseiselle tytäryhtiön syyksi luettava määrä tai kumuloitu määrä, ei voida pitää epäasianmukaisena.

Sen sijaan tuomiossa todetaan, että komissio oli väärässä, kun se pidätti päätöksessään itselleen vapauden periä sakon kummalta tahansa oikeushenkilöltä sen mukaan, miten maksukykyisiä ne ovat. Tämä valinnanvapaus nimittäin merkitsee, että kantajalta tosiasiallisesti perittävän sakon määrä riippuu sitä edeltäneiltä emoyhtiöiltä perittyjen sakkojen määristä ja päinvastoin, vaikka nämä yhtiöt eivät ole koskaan muodostaneet keskenään taloudellista yksikköä eivätkä siten ole yhteisvastuussa rikkomisesta. Lisäksi tuomiossa katsotaan, että rangaistusten ja seuraamusten yksilöllisyyden periaatteen mukaan kantajan tosiasiallisesti suorittama määrä ei voi olla suurempi kuin sen osuus emoyhtiöiden yhteisvastuusta. Tämän osuuden on vastattava kantajan syyksi luettavan määrän suhteellista osuutta tytäryhtiölle määrätyn sakon maksamista koskevasta peräkkäisten emoyhtiöiden yhteisvastuusta. Tässä tapauksessa tuomiossa katsottiin, ettei komissio noudattanut kyseisessä päätöksessä velvollisuuttaan ilmoittaa kantajalle selvästi määrä, joka sen on suoritettava sakkona siltä tarkastelujaksolta, jonka osalta sen katsotaan olevan yhteisvastuussa tytäryhtiönsä syyksi luetusta kilpailusääntöjen rikkomisesta. Tällä perusteella komission päätös kumottiin siltä osin kuin se koski *Trioplast Industrieria*, ja *Trioplast Industrierin* syyksi luettava määrä, jonka perusteella komission on määriteltävä sen osuus tytäryhtiölle määrätyn sakon maksamista koskevasta peräkkäisten emoyhtiöiden yhteisvastuusta, vahvistettiin 2,73 miljoonaksi euroksi.

3 Oikeuskäytäntö EY 82 artiklan (nykyisen SEUT 102 artiklan) alalla

Asiassa T-321/05, *AstraZeneca vastaan komissio*, 1.7.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) otettiin kantaa sellaisen komission päätöksen laillisuuteen, jonka mukaan kantaja oli rikkonut EY 82 artiklaa ensinnäkin antamalla kansallisille patenttitoimistoille harhaanjohtavia tietoja ja toiseksi poistamalla rekisteristä sellaisten lääkevalmisteiden myyntiluvat, joiden patentti on rauennut.

Ensimmäisen väärinkäytön osalta tuomiossa todettiin, että sellaisten virheellisten tietojen antaminen, jotka voivat johtaa viranomaisia harhaan ja joiden perusteella yritykselle saatetaan myöntää yksinoikeus, johon se ei tosiasiallisesti ole oikeutettu tai johon se on oikeutettu ainoastaan lyhyemmäksi ajaksi, on laatukilpailun vastainen käytäntö, joka on omiaan rajoittamaan kilpailua.

Viranomaisille annettujen tietojen harhaanjohtavuutta on arvioitava objektiivisin perustein, ja määräävän markkina-aseman väärinkäytön toteaminen ei edellytä sen toteen näyttämistä, että markkinoita hallitseva yritys on menetellyt tahallisesti ja vilpillisesti. Se, että määräävän markkina-aseman väärinkäytön käsitteellä on objektiivinen sisältö ja että väärinkäytön toteaminen ei edellytä vahingonteon tahallisuutta, ei kuitenkaan tarkoita, että sillä, onko yrityksen turvautuminen laatukilpailun vastaisiin käytäntöihin ollut tarkoituksellista, ei olisi lainkaan merkitystä, vaikka väärinkäytön toteamisen onkin perustuttava ensisijaisesti sen seikan objektiiviseen toteamiseen, että yritys on käytännössä menetellyt kyseisellä tavalla.

Toinen väärinkäyttö koski sellaisten lääkevalmisteiden myyntilupien poistamista rekisteristä, joiden patentti on rauennut. Tuomiossa todettiin, että vaikka määräävä markkina-asema ei estäkään hallitsevaa yritystä suojelemasta kaupallisia etujaan niiden joutuessa uhatuksi, se ei saa käyttää lakisääteisiä menettelyjä tavalla, joka estää kilpailijoiden pääsyn markkinoille tai vaikeuttaa sitä, ellei tätä voida perustella laatukilpailuun osallistuvan yrityksen oikeutettujen etujen puolustamiseen liittyvillä syillä tai muilla objektiivisilla perusteilla. Se, että hallitsevakin yritys laatii strategian minimoidakseen myyntinsä supistumisen ja kyetäkseen vastaamaan geneerisillä lääkkeillä käytävään kilpailuun, on laillista ja tavalliseen kilpailuun kuuluvaa edellyttäen, että yrityksen menettelytapa ei poikkea laatukilpailuun kuuluvista käytännöistä.

Farmakologiaa, toksikologiaa ja kliinisiä koetuloksia koskevien tietojen yksinoikeussuojan rauettua mitään sellaista toimintaa, jonka tarkoituksena on estää geneeristen lääkkeiden valmistajia käyttämästä oikeuttaan hyödyntää näitä alkuperäisen valmisteiden markkinoille saattamiseksi tuotettuja tietoja, ei voida enää perustella laatukilpailuun kuuluvalla investoinnin suojaamisella. Se, että määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen kilpailijat olisivat saaneet myyntiluvan vaihtoehtoisilla lupamenettelyillä, ei riitä kumoamaan sitä, että myyntilupien poistaminen rekisteristä on luonteeltaan väärinkäyttöä, koska rekisteristä poistaminen sulkee geneerisiä lääkkeitä valmistavat kilpailijat ainakin väliaikaisesti pois markkinoilta.

Asiassa T-155/06, *Tomra Systems ym. vastaan komissio*, 9.9.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) ratkaistiin kysymys siitä, onko komission sen osoittamiseksi, että kilpailijat on suljettu kokonaan pois markkinoilta, määritettävä ensin elinkelpoisuuteen kyseisillä markkinoilla vaadittava vähimmäiskoko, ja sen jälkeen selvítettävä, onko se osa markkinoita, jolla ei ole enää kysyntää (toisin sanoen se osa kysynnästä, joka on sidoksissa riidanalaisiin käytäntöihin), riittävän suuri kilpailijoiden sulkemiseksi kokonaan pois markkinoilta. Tuomiossa katsottiin, että markkinoiden merkittävän osan lukittumista markkinoita hallitsevan yrityksen vaikutuksesta ei voida perustella osoittamalla, että vielä jäljellä olevassa markkinoiden osassa on yhä riittävästi tilaa rajalliselle määrälle kilpailijoita. Markkinoiden lukittuneen osan asiakkailta pitäisi nimittäin olla mahdollisuus hyötyä mahdollisimman täysipainoisesta kilpailusta kyseisillä markkinoilla, ja kilpailijoiden pitäisi voida käydä laatukilpailua koko markkinoilla eikä ainoastaan osalla markkinoista. Markkinoita hallitsevan yrityksen asia ei ole määrätä, kuinka monta elinkelpoista kilpailijaa saa kilpailla markkinoilla siitä osasta kysyntää, joka vielä on täyttämättä.

4 Oikeuskäytäntö yrityskeskittymien valvonnan alalla

a) Kannekelpoinen toimi

Asiassa T-58/09, *Schemaventotto vastaan komissio*, 2.9.2010 annetussa määräyksessä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tuotiin täsmennystä asetuksen (EY) N:o 139/2004¹⁴ 21 artiklan soveltamiseen. Asia koski Abertis Infrastructures SA:n ja Autostrade SpA:n välistä yrityskeskittymää, jonka komissio aluksi hyväksyi mutta jonka perustamisesta yritykset sittemmin luopuivat erityisesti Italian lainsäädännön kehitykseen liittyvien vaikeuksien takia. Asiaa koskeva Italian lainsäädäntö oli nimittäin todettu komission alustavassa arvioinnissa asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan vastaiseksi. Kun tähän lainsäädäntöön oli ehdotettu muutoksia, komissio kuitenkin ilmoitti 13.8.2008 Italian viranomaisille päättäneensä lopettaa asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan nojalla aloittamansa menettelyn. Komissio ilmoitti päätöksestä kantajalle 4.12.2008 päivätyllä kirjeellä, josta tämä nosti kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa.

Kanteesta annetussa määräyksessä katsottiin, että kyseisellä kirjeellä komissio oli ainoastaan ilmoittanut päätöksestään olla jatkamatta asiaa Abertis/Autostrade koskevaa menettelyä, jossa oli kyse alustavassa tutkinnassa todetuista mahdollisista rikkomuksista, eikä tämä alustava tutkinta koskenut uusien kansallisten säännösten hyväksymistä.

Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin tutki, onko kyseinen toimenpide kannekelpoinen eli onko sillä sellaisia sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi. Tältä osin tuomiossa huomautettiin, että asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 4 kohdassa säädetty menettely koskee tosiasiallisten yrityskeskittymien valvontaa, joka asetuksen nojalla on komission vastuulla. Komission kuuluu näin ollen tehdä kyseisestä jäsenvaltiosta päätös, jossa joko tunnustetaan yleinen etu, koska se on sopusoinnussa unionin oikeuden yleisten periaatteiden ja muiden unionin sääntöjen kanssa, tai ei tunnusteta tällaista etua, koska se ei ole sopusoinnussa näiden periaatteiden ja sääntöjen kanssa. Kun kuitenkin keskittymästä oli tässä tapauksessa jo luovuttu, komissiolla ei ollut enää toimivaltaa päättää 21 artiklan 4 kohdan nojalla aloittamaansa menettelyä kansallisilla toimenpiteillä suojatun yleisen edun tunnustamista koskevalla päätöksellä.

Tähän päätelmään ei vaikuta mitenkään se, että asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 4 kohdassa säädetyllä menettelyllä ei ole pelkästään objektiivinen vaan myös subjektiivinen funktio, nimittäin keskittymähankkeeseen osallistuvien yritysten etujen suojaaminen oikeusvarmuuden ja asetuksessa säädetyn menettelyn nopean kulun turvaamiseksi, koska tämä subjektiivinen funktio kävi tarpeettomaksi yritysten luovuttua hankkeesta.

Komissiolla ei näin ollen ollut muuta vaihtoehtoa kuin tehdä muodollinen päätös menettelyn päättämisestä. Koska tällä päätöksellä ei ollut muita oikeudellisia vaikutuksia, sitä ei voitu katsoa kannekelpoiseksi toimeksi.

Asiassa T-279/04, *Éditions Jacob vastaan komissio*, 13.9.2010 annetussa tuomiossa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) oli kyseessä oikeudenkäyntiväite, jonka komissio esitti Vivendi Universal Publishingin ja Lagardèren välisen keskittymän hyväksymisestä omaisuuserien luovutusta koskevin ehdoin tehtyä komission päätöstä vastaan nostetusta kanteesta. Komissio väitti, että sen perusteellisen tutkinnan aloittamisesta tekemä aiempi päätös merkitsi Natexis Banques Populaires SA:n ennakkoon ostamien omaisuuserien implisiittistä mutta väistämätöntä

¹⁴ Yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1).

luokittelua ostoksi, jolla hankittiin osuuksia yrityksestä niiden edelleen myymiseksi. Näin ollen komissio katsoi, että riidanalaisella päätöksellä ainoastaan vahvistettiin tämä aiempi päätös. Tuomioissa kuitenkin hylättiin tämä komission tulkinta ja muistutettiin, että perusteellisen tutkinnan aloittamista koskeva päätös ei ole kannekelpoinen toimi, vaan valmisteleva päätös, jonka ainoana tarkoituksena on tutkinnan aloittaminen sellaisten seikkojen selvittämiseksi, joiden perusteella komissio voi tehdä lopullisen päätöksensä keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Tuomioissa lisättiin, että perusteellisen tutkinnan aloittamisen tarkoituksena on ainoastaan todeta alustavasti, että komissiolla on vakavia epäilyjä ilmoitetun keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

b) Keskittymän käsite

Asiassa T-411/07, *Aer Lingus Group vastaan komissio*, 6.7.2010 annetussa tuomioissa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) oli kyseessä tilanne, jossa kantaja väitti, että unionin lainsäädännössä määriteltyä keskittymän käsitettä voidaan kansallisen lainsäädännön perusteella laajentaa koskemaan tilanteita, joissa kyseessä oleva omistusosuus ei tuota määräysvaltaa eikä siksi sellaisenaan anna mahdollisuutta käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä. Tässä tapauksessa Ryanair Holdings plc oli esittänyt julkisen ostotarjouksen koko Aer Lingus Group plc:n osakepääomasta, mutta joutui perääntymään hankkeesta komission tehtyä päätöksen keskittymän toteutamisesta yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Aer Lingus Group kuitenkin vaati, että komissio määrää Ryanairin luopumaan myös vähemmistöosuudestaan Aer Lingusin osakepääomasta. Komissio hylkäsi vaatimuksen, jolloin Aer Lingus Group nosti kanteen komission päätöstä vastaan.

Mainitun säännöksen 8 artiklan 4 kohdan mukaan valta määrätä yrityksen toisesta yrityksestä hankkimien kaikkien osakkeiden luovuttamisesta on olemassa vain ”ennen keskittymän toteuttamista vallinneen tilanteen palauttamiseksi”. Jos määräysvallan hankkimista ei ole tapahtunut, komissiolla ei ole toimivaltaa purkaa mainittua keskittymää. Lisäksi tuomioissa korostetaan yleisesti, että asetuksen N:o 139/2004 tavoitteena ei ole suojata yhtiöitä liiketoimintaa koskevilta erimielisyyksiltä yhtiöiden ja niiden osakkeenomistajien välillä tai poistaa kokonaan epävarmuutta, joka koskee sitä, hyväksyvätkö osakkeenomistajat yhtiön tärkeät päätökset, vaan tämännäköiset riidat kuuluvat kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan. Sen hyväksyminen, että komissio voisi määrätä vähemmistöosuuden luovuttamisesta yksin sillä perusteella, että vähemmistöosuus merkitsee teoreettista taloudellista riskiä duopolitilanteessa tai tähän duopoliin kuuluvan yrityksen osakkeiden houkuttavuutta vähentävää tekijää, merkitsi komissiolle yrityskeskittymistä annetussa asetuksessa annetun toimivallan ylittämistä.

Edellä mainitussa asiassa *Éditions Jacob vastaan komissio* kantaja kieltäytyi tunnustamasta Natexis Banques Populairesin ostamien omaisuusosuuksien oikeudellista luokittelua asetuksen (ETY) N:o 4064/89¹⁵ 3 artiklan 5 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvaksi ostoksi, jolla hankittiin osuuksia yrityksestä niiden edelleen myymiseksi. Kantaja väitti, että tämä ”luovutukseksi” kutsuttu toimenpide merkitsi itse asiassa 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua yrityskeskittymää, sillä sen kautta Lagardère hankki Natexis Banques Populairesin välityksellä joko yksinomaisen määräysvallan tai Natexis Banques Populairesin kanssa yhteisen määräysvallan kyseisiin omaisuusosuuksiin. Luovutus toisin sanoen antoi Lagardèrelle mahdollisuuden käyttää yhtiössä ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseisiin omaisuusosuuksiin liittyvässä liiketoiminnassa.

¹⁵ Yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4064/89 (oikaistu versio EYVL 1990, L 257, s. 13).

Tuomioissa ei hyväksytty väitteitä yksinomaisen määräysvallan hankkimisesta. Luovutus sopimuksesta nimittäin ilmenee, että ennen komission tekemää ehdollista lupapäätöstä Lagardèrella ei ollut omistus- tai käyttöoikeutta kyseisiin omaisuuseriin eikä myöskään sellaisia oikeuksia, joiden nojalla se olisi voinut harjoittaa ratkaisevaa määräysvaltaa niiden yhtiöiden hallintoelimissä, joiden hallinnassa kyseiset omaisuuserät olivat. Yhteisen määräysvallan osalta tuomioissa todettiin, että vaikka kyseisten omaisuuserien osto olisikin antanut Lagardèrelle mahdollisuuden käyttää yhdessä Natexis Banques Populairesin kanssa ratkaisevaa määräysvaltaa näihin omaisuuseriin liittyvässä toiminnassa heti luovutuksen toteuduttua, luovutuksesta seurannut yrityskeskittymä on joka tapauksessa Lagardèren ilmoittamasta keskittymästä erillinen tapahtuma. Virhe, jonka komissio teki luokitellessaan kyseisten omaisuuserien luovutuksen ”osuuksien hankkimiseksi yrityksestä niiden edelleenmyyntiä varten” eikä yksinomaisen tai yhteisen määräysvallan hankkimiseksi yhtiössä, ei vaikuta mitenkään sen päätöksen laillisuuteen, jolla Vivendi Universal Publishingin ja Lagardèren välinen keskittymä todettiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi sillä edellytyksellä, että myytävät omaisuuserät luovutetaan edelleen.

c) Tehokkuusedut – todennettavuus

Edellä mainitussa asiassa *Ryanair vastaan komissio* annettussa tuomioissa todettiin, että komission mukaan sekä asetuksesta N:o 139/2004 että horisontaalisten sulautumien arviointia koskevista suuntaviivoista¹⁶ ilmenee, että jotta komissio voisi todeta, että tehokkuusedut toimivat sulautumasta kuluttajille aiheutuvan kielteisen vaikutuksen vastapainona, niiden on oltava todennettavissa, niistä on todennäköisesti oltava hyötyä kuluttajille ja niitä ei olisi voitu saavuttaa samassa laajuudessa ehdotettua keskittymää vähemmän kilpailunvastaisilla toimilla. Näistä edellytyksistä ensimmäisen osalta tuomioissa korostettiin, että toisin kuin riidanalaisessa komission päätöksessä katsotaan, suuntaviivojen mukaan tehokkuusetujen todennettavuuden edellytys ei merkitse, että ilmoittajaa voitaisiin vaatia esittämään riippumattomien kolmansien osapuolten vahvistettavissa olevia tietoja tai sellaisia keskittymää aikaisempia asiakirjoja, jotka mahdollistavat keskittymän tuottamien tehokkuusetujen objektiivisen ja riippumattoman arvioinnin. Komissio ei näin ollen voinut sivuuttaa Ryanair Holdingsin esittämiä tietoja tällä perusteella. Tuomioissa lisättiin, että liike-elämässä tällaisten asiakirjojen toimittaminen kohtuullisen ajan kuluessa ei välttämättä ole mahdollista ja että yrityksen julkisen ostotarjouksen tekemisessä käyttämät asiakirjat, jotka ovat peräisin tästä yrityksestä tai sen hallintoelimiltä, saattavat olla hyvinkin merkityksellisiä, sillä ne voivat tukea tehokkuusetuihin liittyvien väitteiden sisältöä.

d) Sitoumukset

Toimitsijamies

Asiassa T-452/04, *Éditions Jacob vastaan komissio*, 13.9.2010 annettussa tuomioissa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) ratkaistiin kysymys sellaisen komission päätöksen laillisuudesta, jolla Wendel Investissement SA hyväksyttiin luovutettujen omaisuuserien ostajaksi Vivendi Universal Publishingin ja Lagardèren välisen keskittymän hyväksymisestä omaisuuserien luovutusta koskevin ehdoin 7.1.2004 tehdyn komission päätöksen mukaisesti. Yksi kanneperusteista oli se, että komission päätös Wendel Investissementin hyväksymisestä ostajaehdokkaaksi tehtiin sellaisen toimitsijamiehen laatiman raportin perusteella, joka ei ollut tästä yrityksestä riippumaton. Tältä osin tuomioissa huomautettiin, että toimitsijamies oli nimitetty tehtävänsä siinä vaiheessa, kun hän oli vielä sen yrityksen hallituksen jäsen, jonka omistuksessa

¹⁶ Suuntaviivat horisontaalisten sulautumien arvioinnissa yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen nojalla (EYVL 2004, C 31, s. 5).

kyseessä olevat omaisuuserät olivat, ja että hän toimi hallituksen jäsenenä samanaikaisesti kun hoiti toimitsijamiehen tehtäviään. Näin ollen hän oli sellaisessa riippuvuussuhteessa kyseiseen yritykseen, joka oli omiaan aiheuttamaan epäilyn siitä, oliko hän sillä tavalla puolueeton kuin hänen oli näitä tehtäviä hoitaessaan oltava. Koska tämä toimitsijamies oli laatinut raportin, jossa arvioitiin Wendel Investissementiä luovutettavien omaisuuserien ostajaehdokkaana ja joka vaikutti ratkaisevasti komission päätökseen hyväksyä tai olla hyväksymättä ostajaehdokasta, unionin yleinen tuomioistuin piti todettua lainvastaisuutta riittävänä syynä Wendel Investissementin hyväksymisestä omaisuuserien ostajaksi tehdyn komission päätöksen kumoamiseen.

Valtiontuet

Valtiontukia koskevat oikeudenkäynnit muodostivat merkittävän osan unionin yleisen tuomioistuimen toiminnasta vuonna 2010. Valtiontukiasioita ratkaistiin 50. Annetuista ratkaisuksista voidaan tässä yhteydessä esittää vain yleiskatsaus, jossa käsitellään tutkittavaksi ottamista, asiakysymystä ja lopuksi menettelyllisiä kysymyksiä.

1 Tutkittavaksi ottaminen

Tämänvuotinen oikeuskäytäntö tuo täsmennystä erityisesti asiavaltuuden arvioimiseen kanteissa, jotka kohdistuvat komission päätökseen tuen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

Asiassa T-193/06, *TF1 vastaan komissio*, 13.9.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kantaja vaati kumoamaan komission päätöksen, joka koskee elokuva- ja audiovisuaaliselle alalle Ranskassa myönnettyjä tukia ja jolla komissio EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun alustavan tutkintavaiheen päätyttyä päätti jättää vastustamatta kyseisiä toimenpiteitä.

Komissio katsoi, että kanne oli jätettävä tutkimatta, koska päätös ei koskenut kantajaa erikseen vaan se oli osoitettu Ranskan tasavallalle.

Tuomiossa muistutetaan, että alustavan tutkintavaiheen tavoitteena on ainoastaan mahdollistaa, että komissio voi tehdä ensimmäiset päätelmänsä kyseisen tuen täydellisestä tai osittaisesta soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Komission on EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisessa tutkintavaiheessa varattava niille, joita asia koskee, tilaisuus esittää huomautuksensa. Kun komissio toteaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyä muodollista tutkintamenettelyä aloittamatta tämän saman artiklan 3 kohdan perusteella tehdyllä päätöksellä, että tuki soveltuu yhteismarkkinoille, niillä, joiden hyväksi kyseisen menettelyn tarjoamat menettelylliset takeet on annettu, erityisesti tuensaajan kanssa kilpailevilla yrityksillä, on oikeus nostaa kanne, jolla ne pyrkivät turvaamaan menettelylliset oikeutensa. Jos kantaja sitä vastoin kyseenalaistaa sen, onko tuen arviointia koskeva päätös sellaisenaan perusteltu, pelkästään se seikka, että kantajaa voidaan pitää EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna osapuolena, jota asia koskee, ei riitä siihen, että kanne otettaisiin tutkittavaksi.

Kantajan esittämät kumoamisperusteet tutkittuaan unionin yleinen tuomioistuin totesi toissijaisesti, että yhdelläkään näistä kumoamisperusteista ei pyritä saamaan todetuksi, että kyseessä olevat tukitoimet aiheuttavat vakavia vaikeuksia sen kannalta, voidaanko ne luokitella valtiontueksi tai soveltuvatko ne yhteismarkkinoille, tai vaikeuksia, joiden takia komission oli kantajan mukaan pakko aloittaa muodollinen tutkintamenettely. Kantaja ei kyseenalaistanut komission kieltäytymistä aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua muodollista tutkintamenettelyä, eikä kantaja myöskään vedonnut tästä määräyksestä johtuvien menettelyllisten oikeuksien loukkaamiseen, vaan pyrki ainoastaan saamaan päätöksen kumotuksi asiasisällön osalta, minkä kantaja vahvisti istunnossa vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen.

Koska kanteella ei siis pyritty turvaamaan kantajan menettelyllisiä oikeuksia, kantajan oli osoitettava, että sillä on erityinen asema asiassa *Plaumann vastaan komissio*¹⁷ annettuun tuomioon perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla, erityisesti siksi, että päätöksen kohteena olevat toimet vaikuttivat huomattavasti kantajan asemaan markkinoilla. Tuomiossa katsottiin, että vaikutusta kantajan kilpailuasemaan on tutkittava niihin toimijoihin nähden, jotka saavat kyseessä olevaa tukea eli joilla on tuotantotoimintaa elokuva- ja audiovisuaalisella alalla. Koska kilpailijoilla oli investointivelvoitteita samassa suhteessa kuin kantajalla, sillä niiden liikevaihtoon sovellettiin samaa prosenttiosuutta, se, että kantajan menot olivat suuremmat kuin kilpailijoilla, johtui vain siitä, että kantajalla oli suurempi liikevaihto kuin kilpailijoilla. Tämä seikka ei siis osoittanut, että kantaja olisi asiaan *Plaumann vastaan komissio* perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitettussa erityisessä tilanteessa, jonka perusteella se erottuisi kaikista muista ja voitaisiin näin ollen yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu.

Yhdistetyissä asioissa T-415/05, T-416/05 ja T-423/05, *Kreikka ym. vastaan komissio* 13.9.2010 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) todettiin, että koska kantajilla vielä selvitystilaan asettamisensa jälkeenkin oli asiavaltuus vaatia riidanalaisen päätöksen kumoamista, väliintulijalla oli vastaava asiavaltuus osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen komission väitettä päätöksen laillisuudesta vaikkapa vain vahingonkorvausvaatimusten esittämiseksi ja niistä seuraavien mahdollisten kanteiden nostamiseksi vahinkoa aiheuttaneiden lainvastaisten tukien myöntämisestä.

Yhdistetyissä asioissa T-231/06 ja T-237/06, *Alankomaat ja NOS vastaan komissio*, 16.12.2010 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) muistutettiin, että valtiontukia koskeva hallinnollinen menettely aloitetaan ainoastaan kyseistä jäsenvaltiota vastaan. Tuensaajina olevia yrityksiä pidetään tässä menettelyssä ainoastaan henkilöinä, joita asia koskee. Näin ollen niillä on oikeus osallistua hallinnolliseen menettelyyn ainoastaan siinä määrin kuin yksittäistapaukseen liittyvissä olosuhteissa on tarkoituksenmukaista, eivätkä ne voi vaatia sellaisia puolustautumisoikeuksia, jotka on myönnetty niille henkilöille, joita vastaan menettelyä käydään.

2 Aineellisoikeudelliset säännöt

a) Komission aiemmin hyväksymän tukiohjelman mukaisesti myönnetty yksittäinen tuki

Yhdistetyissä asioissa T-102/07 ja T-120/07, *Freistaat Sachsen ym. vastaan komissio*, 3.3.2010 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) katsottiin, että silloin, kun komission käsiteltävänä on yksittäinen tuki, jonka väitetään olevan myönnetty aiemmin hyväksytyyn ohjelman mukaisesti, komissio ei voi heti tarkastella sitä suoraan EY:n perustamissopimuksen kannalta. Sen on ennen menettelyn aloittamista vain tarkastettava, kuuluuko tuki yleiseen ohjelmaan ja täyttääkö se kyseistä ohjelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä määrätyt ehdot. Jollei komissio menetelisi tällä tavalla, se voisi kutakin yksittäistä tukea tutkiessaan harkita uudelleen tukijärjestelmän hyväksymistä koskevaa päätöstään, jonka tekeminen on jo edellyttänyt tukijärjestelmän tutkimista EY 87 artiklan kannalta. Tukea, jossa on kysymys hyväksytyyn yleisen tukijärjestelmän hyväksymisestä tehdyssä päätöksessä asetettujen ehtojen täsmällisestä ja ennalta arvattavasta soveltamisesta, pidetään näin ollen olemassa olevana tukena, jota ei tarvitse ilmoittaa komissiolle eikä tutkia EY 87 artiklan kannalta.

Lisäksi on todettava, että komission päätös, jossa otetaan kantaa siihen, onko tuki kyseisen tukiohjelman mukainen, kuuluu EY 87 ja EY 88 artiklan soveltamisen valvontaa koskevan komission

¹⁷ Tuomio 15.7.1963 (Kok., s. 197, 223, Kok. Ep., s. 181).

velvollisuuden noudattamiseen. Tästä syystä se, että komissio on tutkinut sen, onko tuki mainitun ohjelman mukainen, ei ole sellainen aloite, joka ylittää komission toimivallan. Niiden kansallisten viranomaisten harkintavalta, jotka tuen ovat myöntäneet, ei näin ollen voi rajoittaa komission harkintavaltaa.

b) Taloudellisen edun myöntäminen

Yhdistetyissä asioissa T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, *Ranska ym. vastaan komissio*, 21.5.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) katsottiin, että kansallisten viranomaisten julkisuudessa esittämistä lausunnoista oli yritykselle merkittävää etua, koska ne lisäsivät rahoitusmarkkinoiden luottamusta yritykseen. Lisäksi lausunnot mahdollistivat sen, että yritys sai helpommin ja edullisemmin uutta lainaa lyhytaikaisten luottojensa maksamiseen, ja lievittivät siten osaltaan yrityksen erittäin vaikeaa taloudellista tilannetta. Tällaiset lausunnot vaikuttavat ratkaisevasti luottoluokituslaitosten reaktioon. Kaikenlainen myönteinen vaikuttaminen yrityksen luottoluokitukseen, vaikka kyse olisi vain sellaisista julkisista lausunnoista, jotka ovat omiaan herättämään tai vahvistamaan sijoittajien luottamusta, alentaa välittömästi yritykselle jälleenrahoituksen hankkimisesta pääomamarkkinoilta aiheutuvia kustannuksia.

Tuomiossa täsmennettiin, että yhteyden osoittaminen väitetyn edun ja valtion varojen käytön välillä edellyttää periaatteessa sitä, että kyseinen etu liittyy kiinteästi vastaavaan valtion talousarviosta maksettuaan menoerään tai että se muodostaa valtiolle asetettujen oikeudellisesti sitovien velvoitteiden perusteella riittävän konkreettisen taloudellisen riskin valtion talousarviolle. Tuomiossa katsottiin, että jotta nämä viranomaisten lausunnot voitaisiin rinnastaa valtioneuvoston tai jotta ne voitaisiin tulkita peruuttamattomaksi sitoumukseksi määrätyn rahoitustuen, kuten lyhytaikaisten luottojen maksamiseen tarkoitetun lainan myöntämisestä, lausunnoissa on sitouduttava konkreettisesti, ehdottomasti ja peruuttamattomasti myöntämään tukea julkisista varoista. Lisäksi niissä on mainittava nimenomaisesti joko myönnettävän tuen tai takauksella katettavan velan määrä tai ainakin jokin ennalta määritelty rahoituskehys, kuten luottolimiitti, sekä myönnettävän tuen ehdot. Se, että jäsenvaltio on ottanut kantaa jonkin tietyn yrityksen maineeseen rahoitusmarkkinoilla, ei yksinään riitä osoittamaan, että valtion varoihin kohdistuisi sellainen riski, jonka voitaisiin katsoa merkittävän sellaista EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtion varojen siirtämistä, jolla olisi riittävän kiinteä yhteys näillä lausunnoilla tuotettuun etuun.

Asiassa T-177/07, *Mediaset vastaan komissio*, 15.6.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) muistutettiin, että oikeuskäytännössä on hyväksytty se, että tietyille luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, joiden ei välttämättä tarvitse olla yrityksiä, suoraan myönnettyä etua voidaan pitää välillisenä etuna ja näin ollen valtioneuvoston muille luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille, jotka ovat yrityksiä. Väitettyä, jonka mukaan kuluttajille myönnettyä avustusta ei voida pitää valtioneuvoston sellaisen toimijoiden hyväksi, jotka tarjoavat kulutustavaroita tai -palveluja, ei siten voida hyväksyä.

c) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut

Yhdistetyissä asioissa T-568/08 ja T-573/08, *M6 ja TF1 vastaan komissio*, 1.7.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) katsottiin, että näkemys, jonka mukaan neljännen asiassa *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* 24.7.2003 annetun tuomion¹⁸ 88–93 kohdassa määritellyn edellytyksen täyttäminen olisi ehtona EY 86 artiklan 2 kohdassa määrätyn poikkeuksen myöntämiselle, perustuu siihen, että M6 on sekoittanut toi-

¹⁸ Asia C-280/00 (Kok. s. I-7747).

siinsa edellytykset, jotka määrittävät luokittelun EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi, ja edellytykset, joita käytetään arvioitaessa, onko tuki EY 86 artiklan 2 kohdan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltuva. Tuomion mukaan Altmark-edellytysten yksinomaisena ja ainoana tarkoituksena on kyseisen toimenpiteen luokittelu valtiontueksi sen ratkaisemiseksi, onko olemassa velvollisuus antaa kyseinen toimenpide tiedoksi komissiolle, jos kyse on uudesta tuesta, tai tehdä komission kanssa yhteistyötä, jos kyse on voimassa olevasta tuesta.

Tuomiossa myös todettiin, että sillä, voiko yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä yleisradio-palveluja tuottava yritys täyttää julkisen palvelun velvoitteensa pienemmin kustannuksin, ei ole merkitystä arvioitaessa, onko kyseisten palvelujen rahoittaminen valtion varoista yhteensopiva EU:n valtiontukisääntöjen kanssa. Tuen suhteellisuuden arvioinnilla pyritään EY 86 artiklan 2 kohdassa ehkäisemään se, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottava toimija saa rahoitusta, joka on suurempi kuin julkisen palvelun nettokustannukset.

Edellä mainitussa asiassa *Alankomaat ja NOS vastaan komissio* antamassaan tuomiossa unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta, kun ne määrittelevät sen, mitä ne pitävät yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna. Tämän johdosta komissio voi asettaa kyseenalaiseksi sen, miten jäsenvaltio on määritellyt kyseiset palvelut, ainoastaan silloin kun on kyse ilmeisestä virheestä. Vaikkei komission asiana ole julkisen palvelun yleisradiotoimintaa määriteltäessä päättää siitä, onko jokin ohjelma lähetettävä yleisen taloudellisen edun mukaisena palveluna, eikä kyseenalaistaa tietyn tuotteen luonnetta tai laatua, sen on kuitenkin perustamis-sopimuksen noudattamisen valvojana voitava puuttua asiaan selvän virheen takia.

d) Markkinataloudessa toimivan yksityisen velkojan kriteeri

Asiassa T-163/05, *Bundesverband deutscher Banken vastaan komissio*, 3.3.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) todettiin, että unionin valtiontukioikeutta sovellettaessa ei voida katsoa, että älyllinen ponnistelu, jolla tarkistetaan, toteutettiinko toimenpide normaaleissa markkinaolosuhteissa, olisi väistämättä tehtävä viittaamalla yhteen ainoaan sijoittajaan tai sijoituksesta hyötyvään yritykseen, sillä markkinataloudelle tyypillistä on juuri eri talouden toimijoiden välinen vuoro vaikutus. Tältä osin komissio voi tutkia, onko yritys voinut hankkia muilta sijoittajilta varoja, joista se saa vastaavan edun, ja tarvittaessa, millä ehdoilla se olisi voinut hankkia näin varoja. Tämä tarkastelu ei edellytä myöskään sitä, että jätetään täysin huomioon ottamatta siirretyn omaisuuden luonteeseen liittyvät rajoitteet.

Lisäksi tuomiossa katsottiin, että se, että jokin toimenpiteen osatekijöistä kasvattaa sijoittajan riskiä, oikeuttaa korvauksen korottamiseen vain, jos tämä osatekijä tuottaa pankille etua tai jos pankilla ei ole mahdollisuutta kieltäytyä ehdotetuista varoista. Jos sen sijaan sijoittajan riski kasvaa sen vuoksi, että se on tehnyt omista syistään päätöksen, johon pankin toiveet tai tarpeet eivät ole vaikuttaneet, pankki kieltäytyy maksamasta preemiota ja hankkii varat muilta sijoittajilta.

Edellä mainitussa asiassa *Kreikka ym. vastaan komissio* annetussa tuomiossa muistutettiin, että EY 87 artiklan 1 kohdan perusteella valtiontuen käsite on objektiivinen käsite, jonka kannalta merkitystä on ainoastaan sillä, annetaanko valtion toimenpiteellä yritykselle jokin sellainen taloudellinen etu, jota se ei olisi saanut normaaleissa markkinaolosuhteissa. Tuomiossa katsottiin, että se, että toimenpide on tuen myöntäneen julkisen viranomaisen tai valtionyhtiön näkemyksen mukaan kohtuullinen, ei vapauta niitä velvoitteesta soveltaa markkinataloudessa toimivan yksityisen velkojan kriteeriä.

e) Tuen takaisinperimisvelvollisuus

Edellä mainitussa asiassa *Kreikka ym. vastaan komissio* annetussa tuomiossa ratkaistiin kysymys tuen takaisinperimisestä tilanteessa, jossa uusi yhtiö jatkaa tukea saaneen yhtiön toimintaa siten, että näiden kahden välillä on taloudellinen jatkuvuus. Taloudellisen jatkuvuuden kriteerin täytyessä uusi yhtiö voidaan katsoa kyseistä liiketoimintaa suosineiden tukien tosiasialliseksi saajaksi, vaikka tuet olisi myönnetty entiselle yritykselle ennen kuin ostajayritys ryhtyi jatkamaan sen toimintaa. Jos sen sijaan yritysten välillä ei ole taloudellista jatkuvuutta, aiemmalle yritykselle yhtiön jakamisen jälkeen myönnettyjä tukia ei voida enää periä takaisin uudelta yhtiöltä pelkästään sillä perusteella, että uusi yhtiö saa niistä välillistä etua. Uutta yritystä ei nimittäin pelkästään tämän seikan perusteella voida pitää aiemmalle yritykselle myönnettyjen tukien tosiasiallisena saajana.

Siltä osin kuin on kyse tuen palautusvelvollisuuden jakautumisesta tuensaajien kesken tuomiossa muistutetaan, että komissiolla ei ole velvollisuutta eritellä tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi toteamisesta ja tuen takaisinperimisestä tekemässään päätöksessä, missä määrin kukin tukea saanut yritys on hyötynyt tuesta. Jäsenvaltion tehtävä on EY 10 artiklan mukaisesti yhteistyössä komission kanssa määrittää tuen takaisinperimisen yhteydessä, kuinka suuri osuus tuesta kunkin yrityksen on palautettava.

Oikeuskäytännössä tuen tosiasiallisen saajan yksilöimiseksi määritellyt perusteet ovat objektiivisia. Taloudellisen jatkuvuuden olemassaolo voidaan osoittaa erilaisten objektiivisten seikkojen perusteella, joita ovat esimerkiksi se, ettei luovutettujen omaisuuserien vastineeksi ole maksettu markkinaehtojen mukaista hintaa, tai se, että omaisuuserien luovutuksella on vältytty riidanalaisien tukien palautusvelvollisuudelta.

Vaikka kahden yrityksen välillä todettaisiin olevan taloudellinen jatkuvuus, siinä tapauksessa, että niiden taloudelliset vaikeudet jatkuvat yhtiön jakamisen jälkeen, ei kuitenkaan voida olettaa, että riidanalaisessa päätöksessä tarkastellut, uuden yrityksen hyväksi toteutetut uudet tukitoimenpiteet ovat vain looginen jatko aiemmillemme tuille ja että ne on tällä perusteella luokiteltava valtiontuiksi. Unionin tuomioistuinten asia on ratkaista asiaan liittyvien seikkojen perusteella, voidaanko uudet toimenpiteet järkevästi erottaa aiemmista tukitoimenpiteistä.

3 Menettelysäännöt

a) Muodollinen tutkintamenettely

Asiassa T-36/06, *Bundesverband deutscher Banken vastaan komissio*, 3.3.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) katsottiin, että kysymystä siitä, onko komissio soveltanut virheellisesti yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta, ei kuitenkaan tule sekoittaa kysymykseen siitä, oliko olemassa vakavia vaikeuksia, jotka olisivat edellyttäneet muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista. Se, että komissio ei ole vastannut tiettyihin toisen vastaavanlaisen asian yhteydessä esitettyihin väitteisiin, ei merkitse, ettei se voi lausua kysymyksessä olevasta toimenpiteestä käytettävissään olevien tietojen perusteella ja että sen on näin ollen aloitettava muodollinen tutkintamenettely tutkintansa täydentämiseksi. Tuomiossa katsottiin, että aloittaessaan muita samankaltaisia toimenpiteitä koskevan muodollisen tutkintamenettelyn, jonka yhteydessä käsitellään tiettyjen kaikille toimenpiteille yhteisten ominaispiirteiden merkitystä, komissiolla katsotaan olevan käytettävissään tiedot, joiden perusteella se voi arvioida näiden ominaispiirteiden merkitystä.

b) Perusteluvollisuus

Edellä mainitussa asiassa *Freistaat Sachsen ym. vastaan komissio* annetulla tuomiolla kumottiin perustelujen riittämättömyyden takia komission päätös, jossa valtiontuki todettiin yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Tuomiossa todettiin, että komission päätökseen sisältyvässä, vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettävän tuen määrää koskevassa laskelmassa ei ollut mitään viittausta riskien yhteenlaskemista (vaikeuksissa oleva yritys, vakuuksien puuttuminen) koskevaan rahoitusmarkkinoiden käytäntöön. Tämän seurauksena komission vahvistamien korotusten ja kyseisten kolmen yhtiön erityisen tilanteen välinen yhteys ei ilmennyt päätöksestä selkeästi, ja vahvistetut korotukset oli valittu ainakin näennäisesti sattumanvaraisesti. Myöskään viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenetelmästä annetussa komission tiedonannossa¹⁹ ei viitata riskien yhteenlaskemiseen. Näin ollen tuomiossa katsottiin, että komission olisi pitänyt selittää lisäpreemioihin turvautuminen ja niiden määrä markkinoiden käytäntöä koskevalla arvioinnilla, jotta kantajat olisivat voineet kyseenalaistaa korotusten asianmukaisuuden esillä olevassa asiassa ja unionin yleinen tuomioistuin olisi voinut tutkia niiden laillisuuden.

Edellä mainitussa asiassa *Mediaset vastaan komissio* annetussa tuomiossa täsmennetään, että tukitoimenpiteen luokittelun osalta perusteluvollisuus edellyttää sitä, että komissio osoittaa syyt, joiden perusteella se katsoo, että kyseinen toimenpide kuuluu EY 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Kilpailun vääristymisestä yhteismarkkinoilla on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka komissiolla on päätöksensä perusteluissa velvollisuus tuoda esille ainakin olosuhteet, joissa tuki on myönnetty, jos niiden perusteella on mahdollista osoittaa, että tuki saattaa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää tai uhata vääristää kilpailua, sillä ei ole velvollisuutta tehdä taloudellista erittelyä kyseisten markkinoiden todellisesta tilanteesta, tuensaajayritysten markkinaosuudesta, kilpailijayritysten tilanteesta ja jäsenvaltioiden välisistä kauppavirroista. Komission ei myöskään tarvitse osoittaa tuen tosiasiallisia vaikutuksia kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos on kyse sääntöjenvastaisesti myönnetystä tuesta. Jos näin olisi, tällä vaatimuksella päädyttäisiin suosimaan jäsenvaltioita, jotka maksavat sääntöjenvastaisia tukia, niiden vahingoksi, jotka ilmoittavat tuista niiden valmisteluvaiheessa. On erityisesti todettava, että on riittävää, että komissio näyttää kyseisen tuen voineen vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, eikä sen ole tarpeen määritellä relevantteja markkinoita.

Yhteisön tavaramerkki

Asetusten (EY) N:o 40/94²⁰ ja (EY) N:o 207/2009²¹ soveltamiseen liittyvät ratkaisut muodostivat myös vuonna 2010 merkittävän osan unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisemista asioista (180 asiaa eli 34 prosenttia kaikista vuonna 2010 ratkaistuista asioista).

1 Ehdottomat hylkäysperusteet

Asetuksen (EY) N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan c alakohdassa kielletään rekisteröimistä yhteisön tavaramerkiksi merkkejä, jotka eivät kuvailevan luonteensa vuoksi voi täyttää tavaramerkin tehtävää eli osoittaa kyseisten tavaroiden tai palvelujen kaupallista alkuperää. Merkin erottamiskykyä

¹⁹ Viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenetelmästä annettu komission tiedonanto 97/C 273/03 (EYVL C 273, s. 3).

²⁰ Yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1).

²¹ Yhteisön tavaramerkistä 26.2.2009 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 207/2009 (EUVL L 78, s. 1), joka korvaa asetuksen N:o 40/94.

on arvioitava ensinnäkin suhteessa kyseessä oleviin tavaroihin tai palveluihin ja toisaalta suhteessa siihen, millä tavalla kohdeyleisö mieltää tavaramerkin.

Asiassa T-547/08, *X Technology Swiss vastaan SMHV (sukan kärjen oranssi väri)*, 15.6.2010 annetulla tuomiolla (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) hylättiin kanne sellaisesta sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) (SMHV) valituslautakunnan päätöksestä, jossa oranssi väri jokaisen sukkatuotteen kärjessä todettiin merkiksi, jolta puuttuu erottamiskyky. Tuomiossa todettiin, ettei valituslautakunta tehnyt virhettä, kun se sovelsi haettuun tavaramerkkiin kolmiulotteisia merkkejä koskevaa oikeuskäytäntöä, vaikka kantaja väitti merkkiä "sijaintimerkiksi". Siinä täsmennettiin, että erottamiskyvyn arvioinnissa ei ole ratkaisevaa kyseisen merkin luokittelu kuviomerkiksi, kolmiulotteiseksi merkiksi tai muunlaiseksi merkiksi, vaan määräävä seikka tämän oikeuskäytännön soveltamiselle on se, että merkki sulautuu kyseisen tavarantoiminnan ulkoasuun. Toiseksi tuomiossa katsottiin, että kun merkki, jota käytetään muodin mukaisille tavaroille, ei voi osoittaa tavaroiden kaupallista alkuperää, sitä ei voida rekisteröidä tavaramerkkinä siitä huolimatta, että on olemassa lukuisia samankaltaisia merkkejä tai että niitä on luotu jatkuvasti kyseisellä teollisuudenalalla. Lopuksi tuomiossa todettiin, että vaara siitä, että kilpailija kopioisi tavarantoiminnan tai palvelun ulkoasun osan, on merkityksellisen asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan tulkinnan kannalta, sillä taloudellinen toimija, joka käyttää liiketoimintansa merkkiä, joka ei täytä tätä edellytystä, voisi tarvittaessa osoittaa, että merkki on tullut käytössä erottamiskykyiseksi asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, tai turvautua muihin sillä mahdollisesti oleviin oikeudellisiin keinoihin, kuten mallioikeuteen tai vilpilliseen kilpailuun perustuvaan kanteeseen.

Asioissa T-404/09, *Deutsche Bahn vastaan SMHV (harmaan ja punaisen värin vaakasuora yhdistelmä)* (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja T-405/09, *Deutsche Bahn vastaan SMHV (harmaan ja punaisen värin pystysuora yhdistelmä)* (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), 12.11.2010 annetuissa tuomioissa ratkaistiin kysymys väriyhdistelmien erottamiskyvystä. Kummassakin tuomiossa vahvistettiin, että hakemuksiin väriyhdistelmien rekisteröimisestä yhteisön tavaramerkiksi on sovellettava rajoittavaa lähestymistapaa. Tuomioissa todettiin, ettei kohdeyleisö havaitse kyseisen väriyhdistelmän ja asianomaisissa palveluissa yleisesti käytettävien värien välillä sellaista eroa, joka voisi tehdä siitä erottamiskykyisen.

2 Suhteelliset hylkäysperusteet

Asiassa T-255/08, *Montero Padilla vastaan SMHV – Padilla Requena (JOSE PADILLA)*, 22.6.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tuotiin täsmennystä perusteisiin, joihin väite voi perustua. Pääasiallisesti kantaja vaati unionin yleistä tuomioistuinta tutkimaan valituslautakunnan päätöksen laillisuuden asetuksen N:o 40/94 9 artiklan ja siinä määriteltyjen yhteisön tavaramerkin oikeusvaikutusten kannalta. Tuomiossa täsmennettiin, että asetuksen N:o 40/94 42 artiklan 1 kohdassa mainitut perusteet, joihin väite voi perustua, ovat yksinomaan kyseisen asetuksen 8 artiklassa tarkoitetut suhteelliset hylkäysperusteet, sillä asetuksen N:o 40/94 9 artiklassa määritellään yhteisön tavaramerkkiin perustuvan oikeuden laajuus ja siten kyseisen tavaramerkin rekisteröinnin vaikutukset, mutta se ei koske rekisteröinnin edellytyksiä. Tästä seuraa, että asetuksen N:o 40/94 9 artikla ei kuulu asiaa koskevaan lainsäädäntöön, joka SMHV:n on otettava huomioon, kun se tutkii rekisteröintihakemusta tai väitettä. Yhteisön tavaramerkistä annetun asetuksen N:o 40/94 8 artiklan 5 kohdan sanamuodosta "joita varten aikaisempi tavaramerkki on rekisteröity" seuraa, että tätä säännöstä sovelletaan saman asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin aikaisempiin tavaramerkkeihin vain siltä osin kuin ne on rekisteröity. Asetuksen N:o 40/94 8 artiklan 5 kohta toisin sanoen suojaa sellaisten tavaroiden ja palveluiden osalta, jotka eivät ole

samankaltaisia, vain tavaramerkkejä, jotka ovat yleisesti tunnettuja Pariisin yleissopimuksen²² 6 bis artiklassa tarkoitettussa merkityksessä ja joiden rekisteröinnistä on esitetty näyttöä. Tuomiossa täsmennettiin vielä, että tekijänoikeus ei ole asetuksen N:o 40/94 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu ”liike-elämässä käytetty merkki”, kuten saman asetuksen 52 artiklan sisäisestä rakenteesta voidaan johtaa. Viimeksi mainitun artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla yhteisön tavaramerkki julistetaan mitättömäksi, jos on olemassa asetuksen N:o 40/94 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu aikaisempi oikeus ja jos mainitussa kohdassa esitetyt edellytykset täyttyvät. Saman artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetään, että yhteisön tavaramerkki julistetaan mitättömäksi myös, jos sen käyttö voidaan kieltää ”muun” aikaisemman oikeuden ja erityisesti tekijänoikeuden perusteella. Tästä seuraa, että tekijänoikeus ei kuulu asetuksen N:o 40/94 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin aikaisempiin oikeuksiin.

3 Ehdottomat hylkäysperusteet ja suhteelliset hylkäysperusteet

Edellä mainitussa asiassa *JOSE PADILLA* annetussa tuomiossa korostettiin, että asetuksen N:o 40/94 42 artiklan 1 kohdan sanamuodosta sekä sanotun asetuksen 42 ja 43 artiklan rakenteesta seuraa, että saman asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuja ehdottomia hylkäysperusteita ei ole tarkasteltava väitemenettelyssä. Asetuksen N:o 40/94 42 artiklan 1 kohdassa mainitut perusteet, joihin väite voi perustua, ovat yksinomaan kyseisen asetuksen 8 artiklassa tarkoitettut suhteelliset hylkäysperusteet.

4 Menettelytapaa koskevat seikat

Asiassa T-225/09, *Claro vastaan SMHV – Telefónica (Claro)*, 28.4.2010 annetulla tuomiolla (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) hylättiin kanne sellaisesta SMHV:n valituslautakunnan päätöksestä, jossa katsottiin, ettei valitusta voitu ottaa tutkittavaksi, koska kantaja ei ollut toimittanut kirjallisia perusteluja asetuksen N:o 40/94 59 artiklassa säädettyssä määräajassa. Kantajan mukaan kirjallisten perustelujen toimittaminen oli tarpeetonta, koska kanteella ensinnäkin riitautettiin kokonaisuudessaan väiteosaston päätös, jolla väite hyväksyttiin asetuksen N:o 40/94 8 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna suhteellisen hylkäysperusteiden perusteella, ja toiseksi siksi, että SMHV:n elinten välillä on toiminnallinen jatkuvuus, joten niiden on perusteltava päätöksensä viittaamalla edellisen asteen elimen menettelyyn. Tuomiossa korostettiin, että kirjallisten perustelujen esittäminen ei ole missään tapauksessa tarpeetonta, sillä valituksen tekijällä on velvollisuus perustella valituksensa valituslautakunnalle. Valituslautakuntaa ei voida velvoittaa päättelemällä määrittämään perusteluja, joihin sen käsiteltäväksi saatettu valitus perustuu. Toiminnallisen jatkuvuuden osalta tuomiossa sovellettiin jälleen asiassa *SMHV vastaan Kau*²³ 13.3.2007 annetussa tuomiossa esitettyjä periaatteita täsmentämällä, että asetuksen N:o 40/94 62 artiklan 1 kohdasta seuraa, että valituslautakunnan on sen käsiteltäväksi saatetun valituksen johdosta tutkittava pääasia uudelleen kokonaan niin oikeudellisten kuin tosiseikkojenkin osalta. Tämä tutkinta kuitenkin edellyttää, että valitus täyttää tutkittavaksi ottamisen edellytykset, sillä jos näin ei ole, valituslautakunnan on hylättävä se pääasia tutkimatta.

Asiassa T-487/08, *Kureha vastaan SMHV – Sanofi-Aventis (KREMEZIN)*, 16.6.2010 annetussa tuomiossa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) otettiin kantaa sellaisen Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) julkaisun näyttöarvoon, joka esitettiin todisteena aikaisemman tavaramerkin olemassaolosta vasta määräajan päättymisen jälkeen. Tuomiossa katsottiin, etteivät asetusten

²² Teollisoikeuksien suojelemista koskeva 20.3.1883 tehty Pariisin yleissopimus, sellaisena kuin se on tarkistettuna ja muutettuna.

²³ C-29/05 P (Kok., s. I-2213).

N:o 40/94 ja N:o 2868/95²⁴ säännökset estä SMHV:n elimiä katsomasta, että kansainvälisen rekisteröinnin julkaiseminen WIPO:n julkaisussa täyttää N:o 2868/95 19 säännön 2 kohdassa asetetut edellytykset. Jos WIPO:n julkaisun näyttöarvo tulee riitautetuksi, on siis sovellettava asetuksen N:o 2868/95 20 säännön 2 ja 4 kohtaa, joissa säädetään SMHV:n välityksellä tapahtuvasta huomautusten ja näytön esittämisestä osapuolten välillä, kun taas saman asetuksen 19 sääntö koskee ainoastaan SMHV:n ja väitteentekijän välistä viestintää. Tuomiossa katsottiin, että yhdessä luettuina asetusten N:o 40/94 ja N:o 2868/95 asiaa koskevista säännöksistä ilmenee, että SMHV voi asetuksen N:o 2868/95 20 artiklaa soveltaessaan pyytää osapuolia esittämään huomautuksensa asianmukaisesti katsomassaan määräajassa ja ottaa tarvittaessa huomioon niiden tämän määräajan jälkeen esittämät tiedot.

Asiassa T-292/08, *Inditex vastaan SMHV – Marín Díaz de Cerio (OFTEN)*, 13.9.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ratkaistiin, voiko SMHV:n valituslautakunta arvioida näyttöä aikaisemman tavaramerkin tosiasiallisesta käytöstä ja kyseisten tavaroiden samankaltaisuutta, vaikka näitä kysymyksiä ei ole esitetty sille. Tuomiossa katsottiin, että kysymykset ovat osa väiteosastossa käsiteltyä riitaa ja näin ollen osa valituslautakunnassa käsiteltyä riitaa. Kysymyksellä tosiasiallisesta käytöstä on tuomion mukaan erityinen ja ennakkollinen luonne, koska sen nojalla ratkaistaan, voidaanko aikaisempi tavaramerkki katsoa väitettä tutkittaessa rekisteröidyksi kyseisiä tavaroita tai palveluja varten. Tämä kysymys ei näin ollen kuulu varsinaisen, sekaannusvaaran olemassaoloa aikaisemman tavaramerkin kanssa koskevan väitteen yhteyteen, koska kysymys tosiasiallisesta käytöstä ei ole ollut osa valituslautakunnassa käsiteltyä riitaa, vaan valituslautakunta on rajoittunut arvioimaan sekaannusvaaran olemassaoloa. Sekaannusvaaran olemassaoloon perustuvan väitteen johdosta SMHV:n on tutkittava kysymystä siitä, ovatko kyseisten tavaramerkkien kattamat tavarat ja palvelut samoja tai samankaltaisia ja ovatko kyseiset tavaramerkit samoja tai samankaltaisia, kun otetaan huomioon sekaannusvaaran kokonaisarvioinnissa huomioitavien tekijöiden ja erityisesti merkkien samankaltaisuuden ja niiden kattamien tavaroiden tai palvelujen samankaltaisuuden välinen keskinäinen riippuvuus.

Asiassa T-303/08, *Tresplain Investment vastaan SMHV – Hoo Hing (Golden Elephant Brand)*, 9.12.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) muistutetaan, että sellaisia perusteita, joita kantaja ei ole esittänyt SMHV:ssä, ei voida ottaa tutkittaviksi. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SMHV:tä voidaan kuitenkin vaatia ottamaan huomioon muun muassa sen jäsenvaltion kansallinen oikeus, jossa aikaisempi tavaramerkki, johon mitättömyysvaatimus perustuu, on suojattu. SMHV:n suorittaman tutkimuksen tosiasiallisen perustan rajoittaminen ei nimittäin merkitse sitä, ettei se voisi niiden tosiseikkojen lisäksi, jotka mitättömyysmenettelyn asianomaiset ovat nimenomaisesti esittäneet, ottaa huomioon myös notorisia seikkoja eli seikkoja, jotka kaikkien voidaan olettaa tuntevan, ja erityisesti esitettyjen asiakirjojen todistusvoimaa. Tässä tapauksessa kantaja väitti, että valituslautakunnan olisi pitänyt siinä yhteydessä, kun se tutki harhaanjohtavan esityksen olemassaoloa, ottaa huomioon se, että väliintulija ei ollut esittänyt todisteita minkäänlaisesta sekaannuksesta. Jos kantaja väittää, että tavaramerkkien esiintyessä rinnakkain markkinoilla jäsenvaltion (tässä tapauksessa Yhdistyneen kuningaskunnan) oikeudessa edellytetään, että harhaanjohtavan esityksen toteen näyttämiseksi kantajan on esitettävä kansallisessa merkkioikeuden loukkauskanteessa todisteet aiheutuneista konkreettisista sekaannustapauksista, tällainen väite on otettava tutkittavaksi, vaikka kantaja ei olisi esittänyt sitä SMHV:ssä edellyttäen, että merkkien rinnakkainen esiintyminen käy ilmi asiakirja-aineistosta. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että se, että väliintulija on saanut tiedon oikeudellisesta tilanteesta vasta oikeudenkäynnin kuluessa (sillä kun väliintulija esitti vastineensa, unionin yleinen

²⁴ Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 40/94 yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 13.12.1995 annettu komission asetus (ETY) N:o 2868/95 (EYVL L 303, s. 1).

tuomioistuin ei ollut vielä jättänyt tutkimatta erillistä kannetta, jonka väliintulija oli nostanut), ei voi olla työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu uusi tosiseikka tai oikeudellinen seikka.

5 Yhteisömallit

Unionin yleinen tuomioistuin joutui ensimmäisen kerran tulkitsemaan asetusta (EY) N:o 6/2002²⁵ vuonna 2010.

Asiassa T-9/07, *Grupo Promer Mon Graphic vastaan SMHV – PepsiCo (pyöreä mainostarvike)*, 18.3.2010 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) katsotaan, että asetuksen N:o 6/2002 25 artiklan 1 kohdassa yhteisömallin mitättömyysperusteista esitettyä luetteloa on pidettävä tyhjéntävänä, eikä tässä luettelossa mainita perusteena mallin haltijan vilpillisyyttä. Lisäksi tuomiossa täsmennetään joidenkin asetuksen N:o 6/2002 keskeisten käsitteiden määritelmiä. Sen mukaan asetuksen N:o 6/2002 25 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua ”ristiriidan” käsitettä on tulkittava niin, että yhteisömalli on ristiriidassa aikaisemman mallin kanssa, kun asiantunteva käyttäjä ei saa yhteisömallista erilaista yleisvaikutelmaa kuin aikaisemmasta mallista, johon vedotaan, kun otetaan huomioon mallin luojan vapaus kyseisen yhteisömallin kehittämisessä. Tuomiossa tarkennetaan myös ”mallin luojan vapautta mallin kehittämisessä”, ”asiantuntevaa käyttäjää” ja ”yleisvaikutelmaa” koskevien käsitteiden soveltamisalaa. Sen mukaan mallin luojan vapaus mallin kehittämisessä määräytyy erityisesti tavaran tai tavaran osan teknisestä käyttötarkoituksesta johtuvien rajoitusten tai tavaraan sovellettavien lakisääteisten vaatimusten perusteella. Asiantuntevalla käyttäjällä ei tuomion mukaan tarkoiteta tavaroiden, joihin kyseessä olevat mallit aiotaan sisällyttää tai joihin niitä aiotaan soveltaa, valmistajaa eikä niiden myyjää. Asiantunteva käyttäjä on erityisen tarkkaavainen, ja hän tuntee jossain määrin aikaisemman tilanteen eli kyseessä olevaa tavaraa koskevat aikaisemmat mallit, jotka ovat olleet tunnettuja riidanalaisen mallin rekisteröintihakemuksen tekemispäivänä tai mahdollisesti etuoikeuspäivänä, mikäli etuoikeutta on vaadittu. Kun arvioidaan konkreettisesti kyseisistä malleista saatavaa yleisvaikutelmaa, on tuomion mukaan otettava huomioon mallin luojan vapaus riidanalaisen mallin kehittämisessä. Sikäli kuin kyseessä olevien mallien samankaltaisuudet koskevat kuvattuja yleisiä ominaisuuksia, näillä samankaltaisuuksilla on vain vähäinen merkitys sen yleisvaikutelman osalta, jonka asiantunteva käyttäjä saa näistä malleista. Tästä seuraa, että mitä enemmän mallin luojan vapautta riidanalaisen mallin kehittämisessä on rajoitettu, sitä helpommin kyseessä olevien mallien väliset vähäiset erot voivat riittää siihen, että asiantunteva käyttäjä saa erilaisen yleisvaikutelman.

Asia T-148/08, *Beifa Group vastaan SMHV – Schwan-Stabilo Schwanhäußer (kirjoitusväline)*, 12.5.2010 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tulkittiin asetuksen N:o 6/2002 25 artiklan 1 kohdan e alakohtaa, jonka mukaan yhteisömalli voidaan julistaa mitättömäksi ainoastaan, jos myöhemmässä mallissa käytetään erottavaa merkkiä ja tätä merkkiä koskevassa yhteisön tai asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä annetaan merkin haltijalle oikeus kieltää tällainen käyttö. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että tämä artikla ei koske ainoastaan samoja vaan myös keskenään samankaltaisia merkkejä. Näin ollen valituslautakunta ei tehnyt oikeudellista virhettä, kun se tulkitsi kyseistä artiklaa siten, että erottavan merkin haltija voi vedota siihen hakeakseen myöhemmän yhteisömallin mitättömäksi julistamista, kun kyseisessä mallissa käytetään merkkiä, joka on samankaltainen tämän haltijan merkin kanssa. Koska asetuksessa N:o 6/2002 ei ole erityistä säännöstä menettelystä, jota noudattaen aikaisempaan merkkiin perustuvassa mitättömäksi julistamista koskevassa hakemuksessa tarkoitettun yhteisömallin haltijan on esitettävä vaatimus tämän aikaisemman merkin tosiasiallista käyttöä koskevien todisteiden esittämisestä, unionin yleinen tuomioistuin otti kantaa myös tähän kysymykseen. Tuomiossa todettiin, että

²⁵ Yhteisömallista 21.12.2001 annettu neuvoston asetusta (EY) N:o 6/2002 (EYVL L 3, s. 1).

kyseinen vaatimus on esitettävä SMHV:lle nimenomaisesti ja hyvissä ajoin. Sitä vastoin vaatimusta todisteiden esittämisestä sellaisen aikaisemman merkin tosiasiallisesta käytöstä, johon on vedottu yhteisömallin mitättömäksi julistamista koskevan hakemuksen tueksi, ei voida esittää ensimmäistä kertaa vasta valituslautakunnassa.

Asiassa T-153/08, *Shenzhen Taiden vastaan SMHV – Bosch Security Systems (viestintälaitte)*, 22.6.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) todetaan, että asetuksen N:o 6/2002 johdanto-osan 14 perustelukappaleesta käy ilmi, että arvioitaessa, onko mallilla yksilöllinen luonne, on otettava huomioon sen tuotteen luonne, johon mallia sovelletaan tai johon se sisältyy, ja erityisesti se teollisuudenala, johon malli kuuluu. Siinä myös tarkennetaan asiantuntevan käyttäjän käsitettä toteamalla, että ”käyttäjän” ominaisuus merkitsee sitä, että kyseinen henkilö käyttää tuotetta, johon malli sisältyy, tämän tuotteen käyttötarkoituksen mukaisesti. Määrite ”asiantunteva” puolestaan viittaa tuomion mukaan siihen, että vaikka käyttäjä ei ole suunnittelija tai tekninen asiantuntija, käyttäjä tuntee kyseisellä alalla olemassa olevat erilaiset mallit ja jossain määrin näiden mallien yleensä sisältämiä osatekijöitä ja käyttäjän tarkkaavaisuuden taso on suhteellisen korkea hänen käyttäessään kyseisiä tuotteita, koska hän on kiinnostunut niistä. Tämä seikka ei kuitenkaan tarkoita sitä, että asiantunteva käyttäjä pystyisi erottamaan tuotteen teknisen tehtävän perusteella määräytyvät ulkoasun osat mielivaltaisista ulkoasun osista sellaisen asiantuntemuksen perusteella, joka ylittää kyseisen tuotteen käytöstä kertyneen kokemuksen.

Ympäristö

1 Kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmä

Unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on vuodesta 2007 lähtien tullut jatkuvasti direktiivillä 2003/87/EY²⁶ perustettua kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmää koskevia riita-asioita.

Vuodelta 2010 on mainittava asiassa T-16/04, *Arcelor vastaan parlamentti ja neuvosto*, 2.3.2010 annettu tuomio (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jossa kyseessä olleella kanteella vaadittiin korvaamaan kantajalle kyseisen direktiivin antamisen vuoksi aiheutunut vahinko. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että yhteisön lainsäätäjällä on laaja harkintavaltta sen harjoittaessa toimivaltaansa ympäristön alalla EY 174 ja EY 175 artiklan nojalla. Tämän harkintavallan käyttö edellyttää yhtäältä sitä, että yhteisön lainsäätäjä ennakoi ja arvioi luonteeltaan monitahoista ja epävarmaa ekologista, tieteellistä, teknistä ja taloudellista kehitystä ja toisaalta vertailee ja sovittelee EY 174 artiklassa tarkoitettuja tavoitteita, periaatteita ja intressejä. Direktiivissä 2003/87 tämä on toteutettu vahvistamalla keskenään osittain ristiriitaisia tavoitteita ja alatavoitteita.

Lisäksi tuomioissa muistutetaan, että unionin toimielinten on, samoin kuin jäsenvaltioidenkin, kunnioitettava perusvapauksia, kuten sijoittautumisvapautta, joilla pyritään saavuttamaan jokin unionin olennaisista tavoitteista, erityisesti sisämarkkinoiden toteuttaminen. Tästä yleisestä velvoitteesta ei kuitenkaan seuraa, että unionin lainsäätäjän olisi säänneltävä kyseistä alaa antamalla unionin lainsäädäntöä tai varsinkaan direktiivejä siten, että sillä tarjotaan tyhjentävä ja lopullinen ratkaisu tiettyihin sisämarkkinoiden toteuttamista koskeviin ongelmiin tai että sillä yhdenmukaistetaan täysin kansallinen lainsäädäntö tarkoituksena syrjäyttää kaikki ajateltavissa olevat esteet jäsenvaltioiden väliselle kaupalle. Kun unionin lainsäätäjää pyydetään luomaan

²⁶ Kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta 13.10.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY (EYVL L 275, s. 32).

päästöoikeuksien kaupan järjestelmän kaltainen monitahoinen järjestelmä tai uusimaan sellaista rakenteellisesti, se saa toimia vaiheittain, ja se voi turvautua kansallisen lainsäädännön asteittaiseen yhdenmukaistamiseen.

Tuomiossa korostetaan, että toissijaisuusperiaatteesta johtuen ympäristönsuojelua koskevalla unionin lainsäädännöllä ei pyritä täydelliseen yhdenmukaistamiseen, vaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus toteuttaa tiukempia suojatoimenpiteitä. Tällaisten toimenpiteiden edellytykseksi asetetaan ainoastaan se, että ne ovat sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa ja että niistä ilmoitetaan komissiolle. Näin ollen pelkästään se seikka, että unionin lainsäätäjät on jättänyt avoimeksi direktiivin 2003/87 ja perusvapauden soveltamisalaan kuuluvan erityisen kysymyksen, ei sellaiseen oikeuteen luonnehtimaan tätä sääntelyn puutetta perussopimuksen määräysten vastaiseksi. Koska kansalliset tuomioistuimet valvovat direktiivin 2003/87 täytäntöönpanoa, niiden on esitettävä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymys, jos näillä tuomioistuimilla on kyseisen direktiivin tulkintaa tai pätevyyttä koskevia vaikeuksia.

Kantaja väitti, että direktiivi 2003/87 on oikeusvarmuuden periaatteen vastainen, koska siihen ei sisälly mitään säännöstä, jossa säädettäisiin niiden taloudellisten seurausten ulottuvuudesta, joita saattaa aiheutua jollekin laitokselle jaettujen päästöoikeuksien riittämättömyydestä ja näiden päästöoikeuksien hinnasta, koska tämä hinta määräytyy yksinomaan päästöoikeuksien kaupan järjestelmän perustamisen jälkeen syntyneillä markkinoilla. Tältä osin tuomiossa todettiin, että päästöoikeuksien hintojen sääntely unionin tasolla olisi päinvastoin omiaan haittaamaan direktiivin 2003/87 pääasiallista tavoitetta eli kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä sellaisen tehokkaan päästöoikeuksien kaupan järjestelmän avulla, jossa päästöjen ja niiden vähentämiseksi toteutettujen investointien kustannukset määräytyvät pääosin markkinoilla. Tästä seuraa, että jos päästöoikeuksia on riittämätön määrä, se kannustetaanko toiminnanharjoittajia vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään, riippuu monitahoisista taloudellisista ratkaisuista, jotka tehdään yhtäältä päästökauppariikinoilla saatavilla olevien päästöoikeuksien hintojen ja toisaalta niistä mahdollisista päästöjen vähentämistoimenpiteistä, joiden tavoitteena voi olla joko alentaa tuotantoa tai investoida energiatehokkaampiin tuotantomenetelmiin, aiheutuvien kustannusten perusteella. Tällaisessa järjestelmässä unionin lainsäätäjät ei voi etukäteen säädellä päästöistä aiheutuvien kustannusten nousua, ilman että vaarana olisi heikentää järjestelmän toiminnan perustana olevia taloudellisia kannustimia tai jopa kokonaan poistaa ne ja haitata näin päästöoikeuksien kaupan järjestelmän tehokkuutta.

Päästökauppariikkinoiden ennustettavuuden puuttuminen kuuluu olennaisesti ja erottamattomasti päästöoikeuksien kaupan järjestelmälle ominaiseen taloudelliseen mekanismiin, johon sovelletaan klassisia tarjontaa ja kysyntää koskevia sääntöjä, eikä sen näin ollen voida katsoa olevan oikeusvarmuuden periaatteen vastainen.

2 Lentoliikenne – ulkosuhteet

Asiassa T-319/05, *Sveitsi vastaan komissio*, 9.9.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) oli kyseessä lentoliikenteestä tehtyyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimukseen²⁷ ja Zürichin (Sveitsi) lentoaseman lähestymismenettelyjä koskeviin Saksan toimenpiteisiin liittyvä riita.

²⁷ Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus lentoliikenteestä, tehty Luxemburgissa 21.6.1999 (EYVL 2002, L 114, s. 73).

Koska Zürich sijaitsee hyvin lähellä Saksan rajaa, suurin osa Zürichin lentoasemalle aikaisin aamulla ja myöhään illalla saapuvista ja sieltä lähtevistä lentokoneista joutuu käyttämään Saksan ilmatilaa. Sveitsin valaliitto ja Saksan liittotasavalta tekivät vuosina 1984–2001 kahdenvälisen sopimuksen ja kävivät neuvotteluja tämän ilmatilan käytöstä. Vuonna 2003 Saksan ilmailuviranomaiset antoivat lentoliikennettä koskevan kansallisen säädöksen. Sillä otettiin käyttöön toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli estää normaalien sääolosuhteiden vallitessa alhaisella lentokorkeudella tapahtuvat Saksan alueen ylilennot Sveitsin rajan läheisyydessä arkipäivisin kello 21–07 ja viikonloppuisin sekä pyhäpäivisin kello 20–09 ja alentaa näin ollen melutasoa, jolle paikallinen väestö altistuu.

Lentoliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen (johon sovelletaan asetusta (ETY) N:o 2408/92²⁸) perusteella Sveitsin valaliitto teki komissiolle valituksen, jossa se vaati komissiota tekemään päätöksen Saksan liittotasavallan velvoittamisesta luopumaan edellä mainitulla kansallisella säädöksellä käyttöön otettujen toimenpiteiden soveltamisesta. Komission hylättyä valituksen Sveitsin valaliitto nosti komission päätöksestä kanteen, jossa se vetosi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen, suhteellisuusperiaatteen ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen loukkaamiseen lentoliikennealalla.

Kanteesta annetussa tuomiossa todettiin ensinnäkin, että komissio ei tehnyt oikeudellista virhettä, kun se katsoi, ettei Saksan toimenpiteillä aseteta liikenneoikeuksien käyttämiselle ehtoja eikä rajoiteta tai kielletä niiden käyttämistä. Saksan toimenpiteisiin ei nimittäin sisälly sellaista ehdollista tai osittaista kieltoa, jolla estettäisiin Zürichin lentoasemalta lähteviä tai sinne saapuvia lentokoneita lentämästä Saksan ilmatilan kautta, vaan niillä ainoastaan muutetaan näiden koneiden lentoratoja Zürichin lentoasemalta lähdön jälkeen tai ennen laskeutumista tälle lentoasemalle.

Siltä osin kuin on kyse yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamisesta Zürichin lentoasemaa keskuslentoasemanaan käyttävien sveitsiläisten lentoliikenteen harjoittajien vahingoksi, tuomiossa korostettiin, että se, että jokin toimenpide johtaa samaan lopputulokseen kuin kansalaisuuteen perustuva syrjintä, ei ole riittävä peruste tämän toimenpiteen toteuttamiseen sopimuksen 3 artiklan vastaiseksi, vaan on arvioitava, voidaanko toimenpidettä perustella objektiivisilla syillä ja onko se tavoitteeseensa nähden oikeasuhteinen. Tuomion mukaan matkailukohteena tunnetun ja siten erityisen meluherkän alueen läheisyys on sellainen objektiivinen seikka, joka oikeuttaa tällaisten toimenpiteiden toteuttamisen pelkästään Zürichin lentoasemalla. Lisäksi tuomiossa katsottiin, että Saksan toimenpiteet ovat tavoitteeseensa nähden oikeasuhteisia, sillä niiden tavoitteena on vähentää Sveitsin rajan läheisyydessä sijaitsevilla Saksan alueilla öisin ja viikonloppuisin esiintyvää lentomelua, ja että Saksan liittotasavallalla ei ollut käytettävissään mitään muuta keinoa melun vähentämiseen. Etenkin melukiintiötä olisi erityisen vaikea valvoa ja niiden ylittymisestä ei – toisin kuin alinta sallittua lentokorkeutta koskevien velvoitteiden rikkomisesta – kenties olisi mahdollista määrätä seuraamuksia.

Tutkittuaan kantajan väitteen palvelujen tarjoamisen vapauden loukkaamisesta lentoliikenteen alalla unionin yleinen tuomioistuin totesi, että melun vähentämisen tavoite liittyy erityisesti ympäristönsuojeluun ja että ympäristönsuojelu on yksi niistä yleistä etua koskevista pakottavista syistä, joiden perusteella perussopimuksessa taattuja perusvapauksia ja erityisesti palvelujen tarjoamisen vapautta voidaan rajoittaa, joten se katsoi, että kyseiset toimenpiteet ovat oikeasuhteisia tähän tavoitteeseen nähden.

²⁸ Yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille 23.7.1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2408/92.

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Vuonna 2010 yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla annettiin viisi henkilöihin kohdistettu- ja rajoittavia toimenpiteitä koskevaa tuomiota. Erityisesti 9. ja 30.9.2010 antamissaan tuomioissa unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus kehittää edelleen jo ennestään laajaa terrorismin torjuntaa koskevaa oikeuskäytäntöään.

Asiassa T-85/09, *Kadi vastaan komissio*, 30.9.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) otettiin kantaa tuomioistuinvalvonnan laajuuteen sellaisten varojen jäädyttämistä koskevien toimenpiteiden osalta, jotka toteutetaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpanemiseksi. Tämä tuomio on jatkoa asiassa *Kadi ja Al Barakaat International Foundation vastaan neuvosto ja komissio*²⁹ 3.9.2008 annetulle unionin tuomioistuimen tuomiolle, jolla kumottiin unionin yleisen tuomioistuimen asiassa *Kadi vastaan neuvosto ja komissio*³⁰ 21.9.2005 antama tuomio. Ensin mainitussa tuomiossa hylättiin unionin yleisen tuomioistuimen näkemys ja katsottiin, että unionin tuomioistuimet ovat toimivaltaisia valvomaan täysimääräisesti kaikkien sellaisten yhteisön toimien laillisuutta, joilla on tarkoitus panna täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston antamia päätöslauselmia. Tuomiolla kumottiin varojen jäädyttämistä koskeva asetus valittajia koskevilta osin sillä perusteella, että asetus loukkaa heidän perusoikeuksiaan. Todettujen loukkausten korjaamiseksi asetuksen vaikutukset pidettiin kuitenkin heidän osaltaan ennallaan sellaisen jakson ajan, jonka kesto ei ylitä kolmea kuukautta tuomion antamisesta alkaen.

Unionin tuomioistuimen tuomion jälkeen komissio ilmoitti valittajalle aikovansa edelleen pitää hänet asetuksessa (EY) N:o 881/2002³¹ olevassa luettelossa vedoten turvallisuusneuvoston pakotekomitean julkaisemiin perusteluihin syistä, joiden vuoksi kantaja on merkitty pakotekomitean luetteloon henkilöistä, joiden varat ja taloudelliset resurssit on jäädytettävä, ja pyysi kantajaa esittämään huomautuksensa. Komissio antoi 28.11.2008 uuden asetuksen³², jolla jatkettiin kantajan varojen jäädyttämistä.

Kantaja nosti uudesta asetuksesta kumoamiskanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa, joka katsoi, että sen on edellä mainitun asiassa *Kadi ja Al Barakaat International Foundation vastaan neuvosto ja komissio* annetun tuomion perusteella tutkittava asetuksen laillisuus perusteellisesti ja tiukasti ja ettei asetukselle pidä myöntää minkäänlaista lainkäytöllistä koskemattomuutta sillä perusteella, että sen tarkoituksena on panna täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston antamia päätöslauselmia. Se katsoi, että näin on tehtävä sitäkin suuremmalla syyllä, kun pakotekomiteassa toimitettavalla uudelleentarkastelumenettelyllä ei toistaiseksi selvästikään pystytäkään takaamaan tehokasta oikeus-suojaa. Se totesi, että samassa yhteydessä on tutkittava epäsuorasti myös itse pakotekomiteassa tehdyn aineellisten seikkojen arvioinnin ja niiden tueksi esitettyjen todisteiden laillisuus. Laillisuuden tutkiminen oli perusteltua varsinkin siksi, että kyseiset toimenpiteet vaikuttivat merkittävästi ja pysyvästi kantajan perusoikeuksiin, sillä kantajaan oli kymmenen viime vuoden ajan sovellettu toimenpiteitä, joilla kaikki hänen varansa oli jäädytetty määräämättömäksi ajaksi. Tältä osin tuomiossa täsmennettiin, että ihmiselämässä mitattuna kymmenen vuotta on huomattavan pitkä

²⁹ Yhdistetyt asiat C-402/05 P ja C-415/05 P (Kok., s. I-6351).

³⁰ Asia T-315/01 (Kok., s. II-3649).

³¹ Tiettyihin Osama bin Ladenia, al-Qaida-verkostoa ja Talebania lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä sekä asetuksen (EY) N:o 467/2001 kumoamisesta 27.5.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 881/2002 (EYVL L 139, s. 9),

³² Asetuksen (EY) N:o 881/2002 muuttamisesta 101. kerran 28.11.2008 annettu komission asetus (EY) N:o 1190/2008 (EUVL L 322, s. 25).

aika ja ettei edelleenkään ole selvää, onko varojen jäädyttäminen luonteeltaan ehkäisevä vai rankaiseva, säilyttävä vai takavarikoiva ja siviili- vai rikosoikeudellinen toimenpide.

Tämän täysimääräisen laillisuusvalvonnan perusteella ja asiassa *A ym. vastaan Yhdistynyt kuningaskunta*³³ annetussa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiossa määriteltyjen kriteerien mukaisesti unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kantajan puolustautumisoikeuksia oli "kunnioitettu" ainoastaan muodollisesti ja näennäisesti. Komissio ei ollut ottanut asianmukaisesti huomioon kantajan näkemyksiä eikä ollut antanut kantajalle minkäänlaista mahdollisuutta tutustua hallussaan oleviin todisteisiin. Se ei myöskään ollut punninnut kantajan intressejä siltä osin kuin oli kyse tarpeesta suojella näiden tietojen luottamuksellisuutta. Näissä olosuhteissa pakotekomitean perusteluissa esitetyt vähäiset tiedot ja epämääräiset väitteet olivat selvästi riittämättömiä, jotta kantaja olisi voinut tehokkaasti kumota häntä vastaan esitetyt syytökset.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että asetuksella loukattiin kantajan puolustautumisoikeuksia. Koska kantajalle ei annettu mitään mahdollisuutta tutustua häntä vastaan esitettyihin tietoihin ja todisteisiin, kantaja ei myöskään voinut puolustaa oikeuksiaan näihin seikkoihin nähden tyydyttävissä olosuhteissa unionin tuomioistuimissa, joten myös hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeus-suojakeinoon loukattiin. Lisäksi kantajan omaisuudensuojaa rajoitettiin huomattavalla tavalla, kun otetaan huomioon häneen kohdistettujen jäädyttämistoimenpiteiden yleinen ulottuvuus ja kesto.

Siltä osin kuin on kyse kansallisista päätöksistä, jotka voivat olla perustana varojen jäädyttämistä koskevalle neuvoston toimenpiteelle, asiassa *T-348/07, Al-Aqsa vastaan neuvosto*, 9.9.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) täsmennettiin, millä edellytyksillä sellaista välitoimista annettua tuomiota, joka annetaan varojen jäädyttämistä koskevan kansallisen toimenpiteen (Sanctieregeling) täytäntöönpanon lykkäämistä koskevassa menettelyssä, voidaan pitää yhteisen kannan 2001/931/YUTP³⁴ 1 artiklan 4 kohdassa sekä asetuksen N:o 2580/2001³⁵ 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisen viranomaisen "päätöksenä".

Tältä osin tuomiossa todetaan, ettei Sanctieregelingissä eikä myöskään välitoimista annetussa tuomiossa ole varsinaisesti kyse "terroritekoa koskevan esitutinnan tai syytteenpanon aloittamisesta" eikä siinä myöskään "tuomita" kantajaa ilmaisun rikosoikeudellisessa merkityksessä. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että välitoimista annettua tuomiota voidaan sen sisällön, soveltamisalan ja asiayhteyden osalta sekä arvioituna yhdessä Sanctieregelingin kanssa pitää yhteisen kannan 2001/931 1 artiklan 4 kohdassa sekä asetuksen N:o 2580/2001 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisen viranomaisen "päätöksenä", koska näissä säännöksissä ei edellytetä, että kansallinen "päätös" tehdään rikosasiassa ilmaisun suppeassa merkityksessä.

"Esitutinnan tai syytteenpanon aloittamista" koskevan päätöksen on, jotta neuvosto voisi siihen pätevästi vedota, sisällyttävä sellaiseen kansalliseen menettelyyn, jonka tarkoituksena on suoraan ja pääasiallisesti ennaltaehkäisevän tai rangaistuksenomaisen toimenpiteen kohdistaminen asianomaiseen terrorismin torjumisen nimissä. Tätä vaatimusta eivät täytä sellaiset kansallisen oikeusviranomaisen päätökset, joissa lausutaan ainoastaan liitännäisesti ja epäsuorasti asianomaisen osallisuudesta tällaiseen toimintaan. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että välitoimista annettu tuomio, johon neuvosto tässä tapauksessa vetosi, liittyi kuitenkin riittävän suorasti kansalliseen menettelyyn, jonka tarkoituksena oli pääasiallisesti asettaa taloudellinen seuraamus

³³ Tuomio 19.2.2009 (ei vielä julkaistu *Recueil des arrêts et décisions*issa).

³⁴ Neuvoston yhteinen kanta erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi, 27.12.2001.

³⁵ Tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2580/2001 (EYVL L 344, s. 70).

asianomaiselle eli jäädyttää asianomaisen varat Sanctieregelingin nojalla sen perusteella, että asianomainen oli sekaantunut terrorismiin.

Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin tutki, voiko kyseinen välitoimista annettu tuomio olla edelleen pätevä perusta neuvoston päätökselle, vaikka kansalliset viranomaiset kumosivat Sanctieregelingin välittömästi välitoimihakemuksen hylkäämisen jälkeen. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei näin ole. Tällä tuomiolla välitoimista päättävä tuomari oli nimittäin vain kieltäytynyt lykkäämästä väliaikaisesti Sanctieregelingin vaikutuksia. Sanctieregeling lakkasi kuitenkin lopullisesti tuottamasta oikeusvaikutuksia sen kumoamisen johdosta. Tästä syystä näin on myös välttämättä oltava niiden oikeusvaikutusten osalta, jotka liittyvät välitoimista annettuun tuomioon, etenkin koska se sisältää vain väliaikaisen arvioinnin, tämän vaikuttamatta siihen, mitä pääasiassa päätetään oikeudenkäynnin päätteeksi. Asetuksen N:o 2580/2001 yleisen rakenteen kanssa, jota luonnehtii kansallisessa menettelyssä ilmenneiden seikkojen ensisijaisuus neuvoston suorittamassa arvioinnissa, ei siten ole yhdenmukaista se, että Sanctieregelingillä, jolla ei ole enää oikeusvaikutuksia Alankomaiden oikeusjärjestyksessä, edelleen on epäsuorasti ja rajoittamattomasti tällaisia vaikutuksia välitoimista annetun tuomion välityksellä yhteisön oikeusjärjestelmässä. Näin ollen neuvosto ylitti harkintavaltansa rajat, kun se säännöllisin väliajoin suoritettavan kantajan tilanteen tarkistamisen yhteydessä säilytti kantajan toistaiseksi riidanalaisessa luettelossa ainoastaan sillä perusteella, ettei välitoimista päättävän tuomarin tekemää päätöstä ollut kyseenalaistettu Alankomaiden oikeusjärjestyksessä välitoimia koskevassa muutoksenhakuasteessa tai pääasiassa käsittelevässä oikeusasteessa, vaikka hallintopäätös, jonka täytäntöönpanon lykkäystä tältä tuomarilta oli haettu, oli kumottu sen tekijän toimesta.

Oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin

Komission asiakirjoihin tutustumista koskeva menettely, josta säädetään asetuksen N:o 1049/2001 6–8 artiklassa, on kaksivaiheinen. Hakijan on ensiksi esitettävä komissiolle asiakirjoihin tutustumista koskeva alkuperäinen hakemus. Jos hakemus hylätään kokonaan tai osittain, hakijalla on oikeus esittää komission pääsihteerille uusi hakemus. Vain komission pääsihteerin toteuttamalla toimenpiteellä voidaan saada aikaan sellaisia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajien etuihin, ja siksi vain se voi olla kumoamiskanteen kohde.

Yhdistetyissä asioissa T-355/04 ja T-446/04, *Co-Frutta vastaan komissio*, 19.1.2010 annetussa tuomiossa (Kok., s. II-1)³⁶ otettiin kantaa määräaikojen ylittämisen seuraamuksiin. Tuomiossa katsottiin, että asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetty jatkettava 15 työpäivän määräaika, jonka kuluessa toimielimen on annettava vastaus uudistettuun hakemukseen, on pakottava. Tämän määräajan umpeutuminen ei kuitenkaan estä toimielintä tekemästä päätöstä. Ei nimittäin ole sellaista oikeusperiaatetta, jonka nojalla viranomaiset menettäisivät toimivaltansa vastata hakemukseen edes silloin, kun tätä tarkoitusta varten määritellyt määräajat on ylitetty. Implisiittistä hylkäämispäätöstä koskeva mekanismi on luotu sitä varten, että voidaan lievittää riskiä siitä, että viranomaiset päättävät jättää vastaamatta asiakirjoja koskevaan tutustumispyyntöön välttämättä kokonaan tuomioistuinvalvonnan, eikä sitä varten, että jokainen myöhässä tehty päätös katsottaisiin lainvastaiseksi. Viranomaisilla on sitä vastoin lähtökohtaisesti velvollisuus antaa – edes myöhässä – perusteltu vastaus kaikkiin oikeussubjektien esittämiin hakemuksiin. Tämä ratkaisu on yhdenmukainen sen implisiittistä hylkäämispäätöstä koskevan mekanismin kanssa, joka antaa oikeussubjekteille mahdollisuuden nostaa kanne viranomaisten toimimatta jättämisen perusteella perustellun vastauksen saamiseksi kyseisiltä viranomaisilta.

³⁶ Ks. myös yhdistetyt asiat T-494/08–T-500/08 ja T-509/08, *Ryanair v. komissio*, tuomio 10.12.2010 (ei vielä julkaistu).

Toimielimen, jolle jäsenvaltiolta peräisin olevaa asiakirjaa koskeva tutustumispyyntö on esitetty, ja kyseisen jäsenvaltion on heti, kun tämä toimielin on antanut tämän pyynnön tiedoksi kyseiselle jäsenvaltiolle, aloitettava viipymättä lojaali vuoropuhelu asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 kohdassa säädettyjen poikkeusten mahdollisesta soveltamisesta. Tässä yhteydessä niiden on otettava huomioon erityisesti tarve mahdollistaa kyseisen toimielimen kannanotto siinä määräajassa, jossa se veloitetaan tämän asetuksen 7 ja 8 artiklassa tekemään päätös tällaisesta tutustumispyynnöstä. Asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklassa tarkoitettujen määräaikojen ylittäminen ei kuitenkaan automaattisesti johda määräajan päättymisen jälkeen tehdyn päätöksen kumoamiseen. Päätöksen kumoaminen yksinomaan sillä perusteella, että asetuksessa N:o 1049/2001 ja päätöksessä 2001/937 tarkoitettujen määräajat on ylitetty, johtaisi nimittäin vain siihen, että asiakirjoihin tutustumista koskevaan oikeuteen liittyvä hallinnollinen menettely avattaisiin uudelleen. Korvausta mahdollisesta vahingosta, joka on aiheutunut komission myöhässä annetusta vastauksesta, voi joka tapauksessa hakea vahingonkorvauskanteella.

Asiassa T-494/08–T-500/08 ja T-509/08, *Ryanair vastaan komissio*, 10.12.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tehdyt päätelmät pohjautuvat asiassa *komissio vastaan Technische Glaswerke Ilmenau*³⁷ 29.6.2010 annettuun tuomioon.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että tämän tuomion mukaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa säädettyä poikkeusta tulkittaessa on otettava huomioon se olosuhde, ettei muilla asianomaisilla kuin kyseisellä jäsenvaltiolla ole valtiontukien valvontamenettelyissä oikeutta tutustua komission hallintomenettelyn asiakirja-aineistossa oleviin asiakirjoihin, ja että sen olisi näin ollen pitänyt hyväksyä yleinen oletama, jonka mukaan hallintomenettelyn asiakirja-aineistossa olevien asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaa lähtökohtaisesti tutkintatoimien tarkoitusten suojaa.

Komissio voi siten asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmannen luetelmakohdan nojalla evätä oikeuden tutustua valtiontukien valvontamenettelyyn liittyviin kaikkiin asiakirjoihin, ja se saattaa menetellä näin tutkimatta ensin näitä asiakirjoja konkreettisesti ja asiakirjakohtaisesti. Tällä yleisellä olettamalla ei suljeta pois asianomaisen oikeutta osoittaa, että tietty asiakirja, jonka sisältämien tietojen ilmaisemista on pyydetty, ei kuulu kyseisen olettaman alaan tai että olemassa on sellainen asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu ylivoimainen yleinen etu, joka oikeuttaa ilmaisemaan kyseisen asiakirjan sisältämät tiedot.

Koska kantaja ei tässä tapauksessa esittänyt hakemuksissaan mitään sellaista perustelua, joka olisi osoittanut, etteivät asiakirjat kuulu yleisen olettaman alaan, unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi väitteen.

Asiassa T-237/05, *Éditions Jacob vastaan komissio*, 9.6.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) oli kyseessä samankaltainen ongelma, paitsi että tässä tapauksessa yrityskeskittymän valvontamenettely, jota tutustuttavaksi pyydetty asiakirjat koskivat, oli asiakirjoihin tutustumista koskeva pyynnön esittämisajankohtana jo päättynyt. Tässä yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa koskevaa poikkeusta sovelletaan ainoastaan, jos tiedon antaminen kyseisten asiakirjojen sisällöstä saattaa vaarantaa näiden toimien saattamisen päätökseen. Kyseistä poikkeusta voidaan soveltaa myös eri tutkinta- ja tarkastusasiakirjoihin niin kauan kuin tutkinta- tai tarkastustoimet jatkuvat, vaikka tietty tutkinta tai tarkastus, jota koskevaan asiakirjaan tutustumista hakemus koskee, olisi päättynyt. Esillä olevassa asiassa sen hyväksyminen, että pyydettyihin asiakirjoihin sovelletaan

³⁷ Asia C-139/07 P (ei vielä julkaistu).

edelleen kyseistä poikkeusta niin kauan kuin kyseisen tutkinnan perusteella tehdyt päätökset eivät ole lopullisia eli niin kauan kuin unionin yleinen tuomioistuin, ja tarvittaessa unionin tuomioistuin, eivät ole hylänneet niistä nostettuja kanteita, tai jos ne kumotaan, niin kauan kuin komissio ei ole tehnyt yhtä tai useampaa uutta päätöstä, merkitsisi, että kyseisiin asiakirjoihin tutustumista koskeva oikeus tehtäisiin riippuvaiseksi sattumanvaraisesta, tulevasta ja mahdollisesti kaukaisesta tapahtumasta. Edellä esitetystä seuraa, että pyydetty asiakirjat eivät kuuluneet enää silloin, kun riidanalainen päätös tehtiin, tutkintatoimien tarkoituksen suojaa koskevan poikkeuksen soveltamisalaan, ja vaikka oletettaisiin, että asiakirjat ehkä kuuluivat tämän poikkeuksen soveltamisalaan, riidanalaisen päätöksen perusteluista ei joka tapauksessa mitenkään käynyt ilmi, että komissio olisi tutkinut pyydettyjä asiakirjoja konkreettisesti ja asiakirjakohtaisesti.

Tuomiossa täsmennettiin, että asetuksessa N:o 139/2004 17 artiklassa ja EY 287 artiklassa tarkoitettu salassapitovelvollisuus ei siis ole laajuudeltaan sellainen, että sitä voitaisiin käyttää perusteena evättäessä yleisesti ja abstraktisti oikeus tutustua keskittymästä annetun ilmoituksen yhteydessä toimitettuihin asiakirjoihin. Tiedon luottamuksellisuuden arviointi edellyttää näin ollen niiden oikeutettujen intressien, jotka ovat paljastamista vastaan, ja sen yleisen edun vertaamista, jonka mukaan unionin toimielinten toiminnassa on noudatettava avoimuusperiaatetta mahdollisimman laajalti. Suorittaessaan pyydettyjen asiakirjojen konkreettista ja asiakirjakohtaista tutkintaa komissio voi näin varmistaa keskittymään sovellettavien säännösten tehokkaan vaikutuksen asetuksen N:o 1049/2001 mukaisesti. Tuomiossa todettiin erityisesti, ettei voida hyväksyä, että keskittymien osalta komission ja asianomaisten välisen kirjeenvaihdon olisi katsottava kuuluvan selvästi tutkintatoimien tarkoituksen suojaan liittyvän poikkeuksen piiriin, ja että komission on ainakin varmistuttava siitä tutkimalla jokainen asiakirja konkreettisesti ja tosiasiallisesti.

Euroopan parlamentin jäsenten asema

1 Erioikeudet ja vapaudet

Asiassa T-42/06, *Gollnisch vastaan parlamentti*, 19.3.2010 annettu tuomio (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) koski rikossyytettä, joka oli nostettu silloisen parlamentin jäsen Bruno Gollnischin lehdistötilaisuudessa esittämistä lausunnoista. Kun Ranskan viranomaiset olivat näiden lausuntojen johdosta aloittaneet ihmisyttä vastaan tehtyjen rikosten kiistämistä koskevan poliisitutkinnan, parlamentin puhemies esitti parlamentin jäsen Romagnolin pyynnöstä parlamentin työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohdan nojalla oikeudellisten asioiden valiokunnalle pyynnön kantajan parlamentaarisen koskemattomuuden puolustamisesta³⁸. Sen tutkittuaan parlamentti hylkäsi valiokunnan suosituksesta Gollnischin koskemattomuuden puolustamista koskevan pyynnön 13.12.2005 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, että Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan³⁹ 9 artiklan mukaan koskemattomuus koskee ainoastaan parlamentin jäsenten tehtäviään hoitaessaan ilmaisemia mielipiteitä tai äänestyksiä.

Gollnisch vaati unionin yleisessä tuomioistuimessa korvausta hänelle tämän päätöksen vuoksi aiheutuneesta vahingosta. Tuomiossa katsottiin, että vaikka pöytäkirjalla tunnustetut erioikeudet ja vapaudet ovat luonteeltaan funktionaalisia, koska niillä pyritään välttämään, että unionin toiminta ja riippumattomuus vaarantuisivat, pöytäkirjalla kuitenkin luodaan siinä tarkoitettujen henkilöiden hyväksi subjektiivinen oikeus, jonka noudattaminen varmistetaan perustamissopimuksella käyttöön otetulla oikeussuojakeinojen järjestelmällä.

³⁸ EUVL 2005, L 44, s. 1.

³⁹ Pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista, 8.4.1965 (EYVL 1967, 152, s. 13).

Romagnoli oli Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 10 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan viitaten myös väittänyt, että Gollnischin parlamentaarinen koskemattomuus perustuu Ranskan perustuslain säännöksiin, joiden mukaan parlamentin kamari, johon parlamentin jäsen kuuluu, voi vaatia esitutkinta- ja syytemenettelyjen keskeyttämistä. Erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 10 artiklassa määrätään, että Euroopan parlamentin istuntojen ajan sen jäsenillä on oman valtionsa alueella kansanedustajille myönnetty koskemattomuus. Tästä seurasi, että parlamentille oli itse asiassa esitetty Gollnischia vastaan Ranskassa käynnistetyn esitutkinta- ja syytemenettelyn keskeyttämistä koskeva pyyntö eikä erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 9 artiklassa tarkoitettua koskemattomuuden puolustamista koskevaa pyyntöä. Vaikka parlamentilla on laaja harkintavalta sen osalta, minkä suuntaisen päätöksen se aikoo tehdä esillä olevassa asiassa esitetyn kaltaisen pyynnön johdosta, kysymys siitä, oliko päätös tehtävä erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 9 artiklan vai 10 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan perusteella, ei kuitenkaan kuulunut parlamentin harkintavaltaan. Näin ollen tuomiossa todettiin, että parlamentti ei tehnyt päätöstä mahdollisesta esitutkinta- ja syytemenettelyjen keskeyttämisestä, koska erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 10 artiklassa edellytetään, että parlamentin jäsenten koskemattomuuden laajuus ja sisältö heidän kotivaltionsa alueella määritetään kansallisissa oikeusjärjestyksissä, ja että Ranskan perustuslain 26 §:n 3 momentissa säädetään esitutkinta- ja syytemenettelyjen keskeyttämisestä edustajantoimen hoitamisen ajaksi. Tässä tapauksessa kantaja saattoi näin ollen vedota vahingonkorvauskanteessaan siihen, että se, että parlamentti jätti erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 10 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan perusteella lausumatta asiasta, oli lainvastaista.

Kunnianloukkaukseen perustuva vahingonkorvausvaatimus kuitenkin hylättiin, koska vahingon ja todetun lainvastaisuuden välillä ei ollut syy-yhteyttä. Parlamentilla nimittäin on asiassa laaja harkintavalta, joten jos parlamentti olisi perustanut päätöksensä erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 10 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan, se olisi pätevästi voinut tehdä sekä päätöksen vaatia esitutkinta- ja syytemenettelyjen keskeyttämistä että päätöksen olla vaatimatta näiden menettelyjen keskeyttämistä. Riidanalaiseen päätökseen sisältyvä lainvastaisuus ei siis ole suora ja keskeinen syy kunnianloukkaukselle, johon kantaja vetoaa.

2 Kulut ja korvaukset

Asiassa T-276/07, *Martin vastaan parlamentti*, 16.12.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) oli kyseessä kumoamisvaatimus Euroopan parlamentin pääsihteerin tekemästä päätöksestä, jolla ilmoitettiin, että parlamentin jäsen Martinille avustajakorvauksena suoritettu 163 381,54 euron rahasumma oli maksettu perusteettomasti ja että se oli perittävä takaisin.

Parlamentti on antanut avoimuuden varmistamiseksi Euroopan parlamentin jäsenten kuluja ja korvauksia koskevat säännöt, joiden 14 artiklan mukaan parlamentin jäsenen on toimitettava avustajakorvausten saamiseksi hakemus, jossa mainitaan avustajan nimi, osoite, kansallisuus, kotivaltio, syntymäpaikka ja -aika, ja avustajan on todistettava tiedot oikeiksi allekirjoituksellaan. Tuomiossa todettiin, että näitä vaatimuksia on sittemmin tiukennettu erityisesti velvoittamalla parlamentin jäsenet liittämään korvaushakemukseensa jäljennös avustajan kanssa tehdystä työsopimuksesta sekä ilmoittamaan välittömästi kaikista hakemukseen vaikuttavista muutoksista. Tuomiossa todettiin, että jokaiselle parlamentin jäsenelle jaetaan heti toimikauden alussa oma kappaleensa kuluja ja korvauksia koskevista säännöistä, ja sääntöjen vastaanottamisesta vaaditaan kirjallinen kuittaus. Lisäksi parlamentin jäsenten on tehtävä muodollinen sitoumus korvausten maksamisesta nimetyille avustajille näiden aloitettua työnsä, ja parlamentin avustajien luettelo on asetettava yleisön saataville.

Edellä esitetyn perusteella tuomiossa katsottiin, että kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen 14 artiklassa esitetyt edellytykset ja etenkin vaatimukset parlamentin jäsenten avustajakorvaushakemuksissa vaadittavista tiedoista ovat luonteeltaan olennaisia. Tuomiossa todettiin, ettei kantaja ollut toimittanut tietoja lopullisista maksunsaajista eikä ilmoittanut tiettyjen avustajiensa työ-sopimusten irtisanomisesta parlamentille. Kantaja ei myöskään ollut palauttanut vuoden lopussa käyttämättä jääneitä varoja, ja lisäksi hän oli käyttänyt tietyille avustajilleen myönnettyjä varoja muille henkilöille suoritettavien korvausten maksamiseen. Koska kantaja oli tässä tapauksessa toiminut kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen vastaisesti, hän ei voinut kumoamiskanteessaan vedota ehdottomaan oikeuteensa käyttää näitä varoja.

Lopuksi tuomiossa korostettiin, että varainhoitoasetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002⁴⁰ 71 artiklan 3 kohdassa parlamentille asetetaan ehdoton velvoite periä aiheettomasti maksetut määrät takaisin. Kuluja ja korvauksia koskevien sääntöjen 27 artiklan 3 kohdan mukaan tämä velvoite koskee myös parlamentin pääsihteeriä.

II Vahingonkorvausasiat

1 Sopimussuhteeseen perustuva ja sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu

Asia T-19/07, *Systran ja Systran Luxembourg vastaan komissio*, 16.12.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) muistutettiin, että unionin yleisen tuomioistuimen toimivalta tutkia vahingonkorvausta koskevia riitoja riippuu siitä, onko kyseessä sopimussuhteeseen perustuva vai sopimussuhteen ulkopuolinen unionin vastuu. Jos vastuu perustuu sopimussuhteeseen, unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista asia vain EY 238 artiklassa tarkoitetun välityslausekkeen nojalla. Jos sopimuksessa ei ole tällaista lauseketta, unionin yleinen tuomioistuin ei EY 235 artiklan mukaan voi ratkaista sopimussuhteeseen perustuvaa vahingonkorvausvastuuta koskevaa riitaa. Muutoin, unionin yleinen tuomioistuin ulottaisi tuomiovaltansa koskemaan myös muita kuin sellaisia riitoja, joita sillä on sen toimivallalle rajat asettavan EY 240 artiklan nojalla oikeus käsitellä, sillä tässä määräyksessä päinvastoin annetaan jäsenvaltioiden tuomioistuimille yleinen toimivalta ratkaista sellaiset riidat, joissa unioni on asianosainen. Jos sen sijaan riita koskee sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta, unionin tuomioistuin voi ratkaista riidan tarvitsematta tähän etukäteen riidan osapuolten suostumusta. Unionin tuomioistuimen toimivalta voidaan johtaa suoraan EY 235 artiklasta ja EY 288 artiklan toisesta alakohdasta.

Määrittääkseen, onko sillä EY 235 artiklan mukainen toimivalta, unionin yleisen tuomioistuimen on tutkittava asiakirja-aineistoon sisältyvien merkityksellisten seikkojen perusteella, perustuuko vahingonkorvausvaatimus objektiivisesti ja joka suhteessa sopimussuhteeseen perustuviin vai sopimussuhteen ulkopuolisiin velvoitteisiin. Nämä seikat voidaan selvittää erityisesti tutkimalla osapuolten väitteet, vahinkoa aiheuttanut toimi, josta vaaditaan korvausta, ja niiden sopimusmääräysten tai sopimussuhteen ulkopuolisten määräysten sisältö, joihin riita-asian ratkaisemiseksi vedotaan. Unionin yleisen tuomioistuimen toimivalta ratkaista tällaisia sopimusriitoja on poikkeus yleisesti sovellettavista oikeussäännöistä, joten sitä on tulkittava suppeasti niin, että se rajoittuu vain niihin vaatimuksiin, jotka johtuvat unionin tekemästä sopimuksesta tai jotka liittyvät välittömästi tällaisesta sopimuksesta johtuviin velvoitteisiin.

⁴⁰ Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annettu neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL L 248, s. 1).

Tässä tapauksessa unionin yleisen tuomioistuimen oli tutkittava Systran-konsernin ja komission välillä tehtyjen sopimusten sisältö. Niiden sisällön arviointi liittyi tuomioistuimen toimivallan tutkimiseen, ja tämän toimivallan puuttuminen muodostaa ehdottoman prosessinedellytyksen, eikä tämä arviointi saa johtaa riidan luonteen muuttumiseen sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta koskevaksi.

Tutkittuaan perusteellisesti osapuolten väitteet unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että riidassa oli kyse sopimussuhteen ulkopuolisesta vastuusta. Se, oliko komissio tehnyt virheen ja aiheuttanut vahinkoa, kun se oli ilman oikeudenhaltijan nimenomaista lupaa luovuttanut immateriaalioikeuksilla suojattuja tietoja ulkopuoliselle, oli siten ratkaistava jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden eikä sopimusmääräysten perusteella.

2 Syy-yhteys

Yhdistetyissä asioissa T-252/07, T-271/07 ja T-272/07, *Sungro ym. vastaan neuvosto ja komissio*, 20.1.2010 annetussa tuomiossa (Kok., s. II-55) hylättiin vahingonkorvauskanteet, joissa vaadittiin korvaamaan vahingot, joita kantajille väitettiin aiheutuneen asiassa C-310/04, *Espanja vastaan neuvosto*, 7.9.2006 annetulla tuomiolla (Kok., s. I-7285) kumotusta puuvilla-alan valtioneuvostojen ohjelmasta. Tuomiossa katsottiin, että jotta sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun yhteydessä kyettäisiin määrittämään vahinko, joka johtuu jonkin unionin toimielimen tuottamuksesta toiminnasta, on otettava huomioon vastuun syntyneen aiheuttavan velvoitteiden laiminlyönnin vaikutukset eikä sen toimen vaikutuksia, johon se kuuluu, siltä osin kuin toimielin olisi voinut hyväksyä tai sen olisi pitänyt hyväksyä vaikutuksiltaan samanlainen toimi oikeussääntöä rikkomatta. Syy-yhteyden tarkastelu ei toisin sanoen voi perustua siihen virheelliseen lähtökohtaan, jonka mukaan toimielin olisi ilman lainvastaista toimea pidättäytynyt toimimasta tai olisi toteuttanut päinvastaisen toimen, mikä voisi myös merkitä sen osalta lainvastaista käyttäytymistä, vaan siinä on edettävä vertaamalla keskenään tilannetta, johon asianomainen kolmas osapuoli on joutunut tuottamuksellisen toiminnan johdosta, ja tilannetta, joka sille olisi aiheutunut oikeussääntöä noudattaneen toimielimen käyttäytymisestä.

3 Yksityisille oikeuksia perustavan oikeussäännön riittävän ilmeinen rikkominen

Unionin sopimuksen ulkopuolisen vastuun syntyminen edellyttää, että kantaja näyttää toteen sellaisen oikeussäännön riittävän ilmeisen rikkomisen, jolla on tarkoitus perustaa oikeuksia yksityisille⁴¹.

Komissio teki 9.3.2000 direktiivin 75/319⁴² 15 a artiklan perusteella päätöksen markkinoille saatamista koskevien lupien peruuttamisesta ihmisille tarkoitetuilta lääkkeiltä, jotka sisältävät amfepramonia. Asiassa T-429/05, *Artegodan vastaan komissio*, 3.3.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) oli kyseessä vahingonkorvauskanne, jossa vaadittiin korvausta tästä komission päätöksestä aiheutuneesta vahingosta. Tuomiossa muistutettiin, että unionin oikeuden riittävän ilmeistä rikkomista koskevalla edellytyksellä pyritään välttämään se, että uhka siitä, että kyseessä oleva toimielin saataisi joutua vastaamaan asianomaisten yritysten väittämistä vahingoista, estää kyseistä toimielintä käyttämästä täysimääräisesti toimivaltaansa yleisen edun mukaisesti.

⁴¹ Asia C-352/5291 P, *Bergaderm ja Goupil v. komissio*, tuomio 98.7.2000 (Kok. 2000, s. I-5291, 42 ja 43 kohta).

⁴² Lääkevalmisteita koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 20.5.1975 annettu toinen neuvoston direktiivi 75/319/ETY (EYVL L 147, s. 13).

Lisäksi tuomiossa täsmennetään, että erityisesti silloin, kun asianomaisen toimielimen harkintavalta on oleellisesti vähentynyt tai jopa olematon, oikeuskäytännössä ei vahvisteta mitään automaattista yhteyttä yhtäältä sen, että asianomaisella toimielimellä ei ole harkintavaltaa, ja toisaalta sen välillä, että rikkominen luonnehditaan unionin oikeuden riittävän ilmeiseksi rikkomiseksi. Vaikka asianomaisen toimielimen harkintavallan laajuus on ratkaiseva, se ei kuitenkaan ole yksinomainen arviointiperuste. Sen lisäksi on nimittäin vielä otettava huomioon säänneltävän tilanteen monimuotoisuus, lainsäädännön soveltamis- tai tulkintavaikeudet, rikotun oikeusnormin selkeys ja täsmällisyys sekä oikeudellisen erehdyksen tahallisuus tai anteeksiantamattomuus. Tästä seuraa, että unionin vastuu voi syntyä pelkästään sen perusteella, että toimielimen todetaan syyllistyneen sääntöjenvastaisuuteen, jollaista tavanomaisesti varovainen ja huolellinen viranomaisen ei olisi vastaavissa olosuhteissa tehnyt.

Tuomiossa huomautettiin, että peruuttaessaan tai keskeyttäessään lääkkeiden markkinoille saattamista koskevia lupia direktiivin 65/65/ETY⁴³ mukaisesti toimivaltaisen viranomaisen on noudatettava kansanterveyden suojeluun liittyvien vaatimusten ensisijaisuutta koskevaa periaatetta, joka on konkretisoitu direktiivin 65/65 aineellisilla säännöksillä. Toimivaltaiselta viranomaiselta edellytetään tämän periaatteen perusteella ensinnäkin yksinomaan kansanterveyden suojeluun liittyvien perusteiden huomioon ottamista, toiseksi lääkkeen etu-haittasuhteen uudelleenarviointia, kun uudet tiedot aiheuttavat epäilyksiä sen tehosta tai turvallisuudesta, ja kolmanneksi todistelua koskevan järjestelmän käyttöönottoa ennalta varautumisen periaatteen mukaisesti. Tässä tapauksessa kantaja ei siis voinut vedota vahingonkorvauskanteensa yhteydessä direktiivin 65/65 11 artiklan rikkomiseen. Markkinoille saattamista koskevan luvan peruuttamisen tai keskeyttämisen edellytysten systemaattiseen tulkitsemiseen liittyvät ongelmat koko lääkkeiden ennakkolupaa koskevan unionin järjestelmän valossa saattoivat kohtuudella selittää samankaltaisen ennakkotapauksen puuttuessa sen oikeudellisen virheen, johon komissio syyllistyi. Lisäksi tuomiossa korostettiin, että komission oli mahdollista todeta se, että amfepramonia sisältävien ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden markkinoille saattamista koskevien lupien tieteellisen arviointikriteerin väitettyä kehittymistä asiaa koskevissa suuntaviivoissa ja kansallisissa suuntaviivoissa ei ole osoitettu, ainoastaan amfepramonia koskevaan lopulliseen lausuntoon johtaneessa tutkintamenettelyssä laadittujen peräkkäisten valmistelevien tieteellisten selvitysten monitahoisen tutkinnan ja kyseisessä lopullisessa lausunnossa mainittujen suuntaviivojen perusteella. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että unionin oikeuden rikkominen ei ollut riittävän ilmeinen.

Sen edellytyksen osalta, jonka mukaan väitetyn rikkomisen on kohdistuttava sellaiseen oikeus-sääntöön, jolla on tarkoitus antaa yksityisille oikeuksia, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että niillä direktiivin 75/519 merkityksellisillä säännöksillä, joilla rajataan komission ja jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvat alat, ei ole tarkoitus antaa yksityisille oikeuksia. Näillä säännöksillä pyritään näet erityisesti järjestämään kansallisten viranomaisten ja komission välisen toimivallan jako kansallisten markkinoille saattamista koskevien lupien vastavuoroisen tunnustamisen menettelyssä. Tässä tapauksessa kantaja ei siis voinut vahingonkorvauskanteessaan vedota siihen, ettei komission päätöksellä ole mitään oikeudellista perustaa unionilta puuttuvan toimivallan vuoksi ja että kantaja olisi tällä perusteella saanut kyseisen päätöksen kumottua.

4 Tekijänoikeuksien ja immateriaalioikeuksien loukkaaminen

Edellä mainitussa asiassa *Systran ja Systran Luxembourg vastaan komissio* annetussa tuomiossa tarkasteltiin vahingonkorvausriitoihin sekä tekijänoikeuksien ja immateriaalioikeuksien loukkaamista

⁴³ Lääkevalmisteita koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 26.1.1965 annettu neuvoston direktiivi 65/65/ETY (EYVL 1965, 22, s. 369).

koskeviin riitoihin liittyvää uutta kehitystä ja ratkaistiin Systranin ja komission välinen monitahoinen riita-asia, joka koski tarjouspyyntöä sopimuksen tekemiseksi komission konekäännös-ohjelman ylläpidosta ja kielellisestä vahvistamisesta.

Systran Luxembourg -yhtiö mukautti 22.12.1997 ja 15.3.2002 välisenä aikana Systran Unix-konekäännösohjelmansa komission tarpeisiin kehittämällä sen pohjalta EC-Systran Unix-version. Komissio julkaisi 4.10.2003 tarjouspyynnön sopimuksen tekemisestä konekäännös-ohjelmansa ylläpidosta ja kielellisestä vahvistamisesta. Komission tarjouskilpailussa valitulta tarjoajalta ostettavat palvelut koskivat muun muassa "kielellisten ohjelmien parantamista, mukauttamista ja täydentämistä", "erityisparannusten tekemistä analyysi-, siirto- ja synte시오hjelmiin" sekä "järjestelmäpäivityksiä".

Systran Luxembourgin emoyhtiö Systran otti tarjouspyynnön johdosta yhteyttä komissioon ilmoittaakseen, että sopimukseen sisältyvät palvelut olivat omiaan loukkaamaan sen immateriaali-oikeuksia. Systranin ja komission neuvoteltua useita kertoja komissio totesi, ettei Systran ollut esittänyt riittävästi "todisteita" EC-Systran Unix-konekäännösjärjestelmään kohdistuvista oikeuksistaan. Komissio katsoi, ettei Systranilla ollut oikeutta kyseenalaistaa tarjouskilpailun voittaneen ja kyseisen hankintasopimuksen saaneen yrityksen suorittamia töitä.

Koska Systran ja Systran Luxembourg katsoivat, että komissio oli lainvastaisesti luovuttanut Systranin immateriaaliomaisuutta ulkopuoliselle ja loukannut sen immateriaali-oikeuksia antaessaan tarjouskilpailussa valitun tarjoajan jatkaa luvatta EC-Systran Unix-version kehittämistä, ne nostivat komissiota vastaan vahingonkorvauskanteen. Siitä annettussa tuomiossa katsottiin, että komissio toimi lainvastaisesti ja loukkasi immateriaali-oikeuksia koskevia jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisiä yleisiä periaatteita, kun se antoi ilman Systranin suostumusta toiselle yritykselle luvan toteuttaa töitä, jotka edellyttivät Systran-ohjelmiston Systran Unix-version sisältyvien osien muuttamista. Tämä virhe, joka merkitsi Systran-konsernille kuuluvien, Systran-ohjelmiston Systran Unix-version kohdistuvien immateriaali-oikeuksien riittävän ilmeistä loukkausta, oli omiaan synnyttämään unionille sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun.

Todettuaan komission syytäksi virheeseen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että väitetyt vahingot, nimittäin kaupallinen vahinko, joka seurasi potentiaalisten asiakkaiden menetyksestä ja neuvottelujen vaikeutumisesta Systranin nykyisten asiakkaiden kanssa, ja taloudellinen vahinko, joka seurasi Systranin taloudellisen vetovoiman vähenemisestä investoijien keskuudessa ja sen immateriaaliomaisuuden arvon menetyksestä, olivat suoraa seurausta Systranin immateriaali-oikeuksien loukkaamisesta.

Tuomiossa komissio veloitettiin maksamaan Systranille 12 001 000 euroa vahingonkorvausta. Tämä summa käsitti lupamaksut, jotka komission olisi kuulunut maksaa, jos se olisi pyytänyt lupaa käyttää Systranin immateriaali-oikeuksia tarjouspyynnössä mainittujen töiden toteuttamiseen, komission toiminnan arvioidun vaikutuksen Systranin liikevaihtoon sekä korvauksen Systranille aiheutuneesta aineettomasta vahingosta. Lisäksi tuomiossa täsmennettiin poikkeuksellisesti, että Systranin maineen vahingoittumisesta aiheutunut aineeton vahinko on korjattava julkaisemalla lehdistötiedote komission lainvastaisesta toiminnasta.

III Valitukset

Vuonna 2010 virkamiestuomioistuimen tuomioista tehtiin 24 valitusta, ja unionin yleinen tuomioistuin ratkaisi 37 valitusasiaa. Kahta näistä on syytä tarkastella lähemmin.

Asiassa T-160/08 P, *komissio vastaan Putterie-De-Beukelaer*, 8.7.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) muistutettiin, että asianomaiselle vastaisen päätöksen laatijan toimivallan puuttuminen on ehdoton peruste, joka unionin tuomioistuinten on tarvittaessa viran puolesta tutkittava, ja että oikeuskäytännön mukaan asianomaiselle vastaisen päätöksen tekemistä koskevien menettelysääntöjen noudattamatta jättäminen merkitsee olennaisten menettelymääräysten rikkomista, minkä unionin tuomioistuimet voivat tutkia jopa viran puolesta. Kieltäydyttäessä tutkimasta sisäistä valitusta, josta on säädetty asianomaiselle vastaisen päätöksen tekemiseen sovellettavissa menettelysäännöissä, rikotaan näin ollen olennaisia menettelymääräyksiä tässä oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla, ja virkamiestuomioistuin on siten voinut tutkia sen viran puolesta.

Kuluneena vuonna unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tuli ensimmäisen kerran valitusasiassa annettu tuomio, jonka unionin tuomioistuin palautti uudelleenkäsittelystä. Tässä asiassa T-12/08 P-RENV-RX, *M vastaan Euroopan lääkevirasto*, 8.7.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) katsottiin, että kanteen asiakysymyksen ratkaiseminen muutoksenhakutuomioistuimessa on tietyin edellytyksin mahdollista, vaikka asian käsittely ensimmäisessä oikeusasteessa on koskenut vain oikeudenkäyntiväitettä, jonka kyseinen tuomioistuin on hyväksynyt. Asia voi olla näin yhtäältä silloin, kun valituksenalaisen tuomion tai määräyksen kumoamisesta seuraa välttämättä, että kanteen kohteena oleva asiakysymys on ratkaistava tietyllä tavalla, tai toisaalta silloin, kun kumoamiskanteen asiaratkaisu perustuu asianosaisten lausumiin muutoksenhakumenettelyssä ensimmäisen oikeusasteen esittämän päättelyn jälkeen. Jos käsiteltävässä asiassa ei ole sellaisia erityisiä seikkoja, asia ei ole Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklassa ja perussäännön liitteessä olevan 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla ratkaisukelpoinen. Muutoksenhakutuomioistuin ei sen vuoksi voi tehdä muuta kuin palauttaa asian asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleeseen tuomioistuimeen, jotta se ratkaisee kanteen asiakysymyksen. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin palautti asian virkamiestuomioistuimen ratkaistavaksi.

IV Väli-toimihakemukset

Vuonna 2010 unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi jätettiin 41 väli-toimihakemusta, mikä on huomattavasti enemmän kuin edellisenä vuonna (24). Väli-toimista päättävä tuomari ratkaisi kuluneena vuonna 38 asiaa, kun niitä vuonna 2009 ratkaistiin 20.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti ratkaisi asioissa T-95/09 R II ja T-95/09 R III, *United Phosphorus vastaan komissio*, 15.1. ja 25.11.2010 antamallaan määräyksillä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kaksi hakemusta, joilla haettiin kasvinsuojeluaineille annettujen myyntilupien peruuttamisesta tehdyn päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisen jatkamista. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti oli jo asiassa T-95/09 R, *United Phosphorus vastaan komissio*, 28.4.2009 antamassaan tuomiossa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) todennut asian kiireelliseksi ja pitänyt ratkaisevana, että kantaja oli kieltopäätöksen jälkeen pannut vireille nopeutetun arviointimenettelyn, jossa sillä näytti olevan paremmat mahdollisuudet menestyä kuin kieltopäätökseen johtaneessa menettelyssä. Nopeutetun menettelyn piti päättyä vain joitakin kuukausia siitä määräpäivästä, jolloin tehoaine oli määrätty vedettäväksi markkinoilta. Määräyksessä todettiin, että on kohtuutonta kieltää saattamasta ainetta markkinoille, jos on todennäköistä, että sen markkinoille saattaminen hyväksytään muutamaa kuukautta myöhemmin. Koska *fumus boni juris* oli näytetty toteen ja koska intressivertailukin kallistui kantajan kannalle, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti määräsi kieltopäätöksen täytäntöönpanon lykättäväksi 7.5.2010 asti.

Kantajan pyynnöstä lykkäystä pidennettiin 15.1.2010 annetulla määräyksellä 30.11.2010 saakka, kun kävi ilmi, että nopeutettu arviointimenettely päättyisikin vasta 7.5.2010 ja että perusteet, joilla täytäntöönpanon lykkäys oli alun perin myönnetty, olivat pysyneet ennallaan. Marraskuun 2010 alussa kantaja haki vielä uutta täytäntöönpanon lykkäystä sillä perusteella, että nopeutetussa arviointimenettelyssä oli tapahtumassa sen kannalta myönteinen käänne. Komissio oli nimittäin tällä välin käynnistänyt kyseistä tehoainetta koskevan lupamenettelyn, ja direktiivin, johon lupa sisältyisi, oli määrä tulla voimaan 1.1.2011. Tällä perusteella unionin yleisen tuomioistuimen presidentti lykkäsi 25.11.2010 antamallaan määräyksellä kieltopäätöksen täytäntöönpanoa 31.12.2011 asti siltä varalta, että tehoaineelle päätettäisiin olla myöntämättä lupaa. Kyseistä tehoainetta sisältävien kasvinsuojelua-aineiden osalta hän muistutti, että kieltopäätöksessä jäsenvaltiot veloitettiin peruuttamaan näille valmisteille annetut luvat ja että aiemmilla määräyksillä myönnetty lykkäykset koskivat myös päätöstä valmisteille annettujen lupien peruuttamisesta. Kantajan olisi kuitenkin tehoaineelle annetun luvan voimaantumisen jälkeen jätettävä kansallisille viranomaisille vielä uudet lupahakemukset tätä tehoainetta sisältävistä kasvinsuojelua-aineistaan ja poistettava nämä valmisteet markkinoilta siihen asti, kunnes niille olisi saatu kansalliset luvat. Tältä osin unionin yleisen tuomioistuimen presidentti totesi, ettei uusi lupadirektiivi sisällä sellaisia säännöksiä, joiden perusteella kieltopäätös voitaisiin kumota, ja määräsi jo myönnetyn lykkäyksen jatkamisen sijasta kantajalle jo annettujen lupien peruuttamisesta. Uuden direktiivin säännöksissä ei myöskään millään tavalla otettu huomioon 28.4.2009 ja 15.1.2010 annetuilla määräyksillä myönnettyjä lykkäyksiä, jotta vältettäisiin kasvinsuojelua-aineiden markkinoille saattamisen keskeytyminen ja varmistettaisiin kohtuullinen siirtymäaika kieltopäätöksen ja uuden direktiivin täytäntöönpanon välillä. Näin ollen unionin yleisen tuomioistuimen presidentti jatkoi aiemmin myöntämäänsä lykkäystä 31.12.2011 asti siltä osin kuin oli kyse kyseistä tehoainetta sisältäville kasvinsuojelua-aineille annettujen lupien peruuttamisesta ja korosti, että tällä toimenpiteellä otettiin huomioon tehoaineen toteaminen vaarattomaksi nopeutetussa arviointimenettelyssä.

Asiassa T-410/09 R, *Almamet vastaan komissio*, 7.5.2010 annetussa määräyksessä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kyseessä olleessa välitoimihakemuksessa kantajat väittivät, etteivät ne kykene maksamaan komission kilpailusääntöjen rikkomisesta määräämiä sakkoja. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti vahvisti määräyksessään oikeuskäytännön, jonka mukaan kantajan on esitettävä välitoimista päättävälle tuomarille konkreettisia tietoja ja niitä tukevia oikeaksi todistettuja asiakirjoja, jotka antavat luotettavan kokonaiskuvan sen taloudellisesta tilanteesta, jotta välitoimista päättävä tuomari voi arvioida mahdollisimman tarkasti seuraukset, joita kantajalle aiheutuisi, jollei haettuja välitoimia hyväksytä. Tämän oikeuskäytännön perusteella määräyksessä pidettiin riittämättömänä kantajan vetoamista sille suullisesti annettuun kieltävään vastaukseen pankista, josta se oli pyytänyt takausta. Siinä lisättiin, että vaikka yrityskonsernin huomioon ottamista koskevaa oikeuskäytäntöä on yleensä sovellettu vain enemmistöosakkaaseen, tämän oikeuskäytännön taustalla olevat perustelut eivät sulje pois sitä, etteikö se voisi olla merkityksellinen myös vähemmistöosakkaan kohdalla, koska tiettyjen vähemmistöosakkaiden intressit voivat omistusrakenteen perusteella oikeuttaa sen, että niiden omistusosuus yhtiössä otetaan huomioon. Tässä tapauksessa kantajana olevassa yhtiössä oli kaksi pääosakasta, joista toinen omisti 50 prosenttia ja toinen 30 prosenttia yhtiön pääomasta, joten kantajan olisi pitänyt toimittaa välitoimista päättävälle tuomarille yksityiskohtaiset tiedot 30 prosentin vähemmistöosakkaasta⁴⁴.

⁴⁴ Tässä yhteydessä on mainittava vielä toinenkin välitoimihakemus, joka käsiteltiin luottamuksellisena, jottei kantajan epävarman taloudellisen tilanteen paljastuminen jouduttaisi sen konkurssia. Kyseessä oli täytäntöönpanon lykkäämishakemus, joka koski komission päätöstä velvoittaa kantaja asettamaan pankkitakaus edellytyksenä sille, ettei sakkoa aleta välittömästi periä kantajalta. Koska kantaja oli jo alkanut toteuttaa maksusuunnitelmaa sakon maksamiseksi vähittäin komissiolle, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti määräsi työjärjestyksen 105 artiklan 2 kohdan nojalla lykkäämistoimesta. Sen jälkeen järjestettiin istunto, jossa osapuolia kehoitettiin tutkimaan sovintoratkaisun mahdollisuutta. Lopulta osapuolet pääsivät sopimukseen, ja välitoimihakemus poistettiin rekisteristä.

Vuonna 2010 tehtiin ensimmäinen asetusta (EY) N:o 1907/2006⁴⁵ koskeva välitoimihakemus, jossa tuli esille kysymys väitetyn vahingon ja lykkäyshakemuksen kohteena olevan toimenpiteen välisestä syy-yhteydestä. Asiassa T-1/10 R, *SNF vastaan ECHA*, 26.3.2010 annetussa määräyksessä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) oli kyseessä tilanne, jossa haettiin täytäntöönpanon lykkäystä päätökselle tietyn kemiallisen aineen merkitsemisestä "erityistä huolta aiheuttavien aineiden luetteloon". Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hylkäsi hakemuksen sillä perusteella, että asetuksessa N:o 1907/2006 ei missään kohden velvoiteta kieltämään eikä rajoittamaan aineen valmistusta, myyntiä tai käyttöä pelkästään sillä perusteella, että se on sisällytetty kyseiseen luetteloon. Siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan teollisuus ja kuluttajat saattavat mieltää luettelon jonkinlaiseksi vältettävien aineiden "mustaksi listaksi", määräyksessä todettiin, että koska aineen luetteloon merkitseminen ei johda automaattisesti sen vähittäiseen korvaamiseen muilla aineilla, kantajan asiakkaiden mahdollisten kielteisten reaktioiden ei voida katsoa johtuvan yksinomaan niistä päätelmistä, joita taloudelliset toimijat ovat kohtuullisesti voineet tehdä aineen luokittelusta erityistä huolta aiheuttavaksi aineeksi. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti katsoi, että vaikka kielteiset reaktiot selittyisivätkin kyseisten toimijoiden periaatteiden muuttumisella niiden tultua aiempaa tietoisemmiksi vaarallisista aineista, kyseessä olisi näiden taloudellisten toimijoiden itsenäinen valinta, jota on pidettävä väitetyn vahingon ratkaisevana syynä.

Tarjouspyyntömenettelyjen osalta on mainittava asiassa T-299/10 R, *Babcock Noell vastaan Entreprise commune Fusion for Energy*, 31.8.2010 annettu määräys (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Siinä oli kyseessä kansainvälisen lämpöydinkoereaktorin (ITER) rakentamista ja käyttöä koskeva kansainvälinen hanke, jonka tavoitteena on selvittää fuusioenergian tieteellistä ja teknistä toteutettavuutta. Hankkeen yhteydessä perustettiin ITERistä vastaava eurooppalainen yhteisyritys edistämään fuusioenergian nopeaa käyttöönottoa. Tämä yhteisyritys järjesti tarjouskilpailun tavaranhankinta-, urakka- tai palveluhankintasopimusten tekemisestä hanketta varten. ITERin toroidaalikenttääkäämien nippujen toimittamista koskevassa tarjouspyyntömenettelyssä kantaja, joka on ydintekniikka-alan yritys, teki sopimuksesta tarjouksen, joka hylättiin sillä perusteella, ettei siinä noudatettu tarjouspyyntöasiakirjoja. Yritys nosti kanteen, jossa vaadittiin toteamaan mitättömiksi sekä päätös kantajan tarjouksen hylkäämisestä että päätös hankintasopimuksen tekemisestä toisen yrityksen kanssa. Kanteeseen liitettiin välitoimihakemus, joka hylättiin sillä perusteella, että välitoimien määräämisen edellytykset eivät tässä tapauksessa täyttyneet.

Kiireellisyyttä koskevan edellytyksen osalta välitoimista päättävä tuomari ei hyväksynyt väitettä kantajan maineen vahingoittumisesta, koska osallistuminen julkiseen hankintamenettelyyn merkitsee välttämättä riskiä kaikille osallistujille, eikä tarjoajan hylkääminen tarjouskilpailua koskevien sääntöjen perusteella ole sellaisenaan vahingollista. Jos yritys on lainvastaisesti syrjäytetty tarjouskilpailusta, on vieläkin vähemmän syitä ajatella, että sen maineelle voi aiheutua vakava ja korjaamaton vahinko, koska sen ulkopuolelle sulkemisella ei ole yhteyttä sen pätevyteen ja koska sen mahdollisesti vahingoittunut maine voidaan periaatteessa palauttaa ennalleen kumoamistuomiolla. Intressivertailun osalta välitoimista päättävä tuomari katsoi, että unionin ja sen kansalaisten yleiseksi intressiksi katsottu ITER-hankkeen nopea toteutuminen syrjäytti kantajan intressin saada käyttää hankintasopimusta mainonnassaan, sillä ITER-hankkeella on ilmeinen poliittis-taloudellinen merkitys, koska sen tavoitteena on hyödyntää fuusioteknologiaa potentiaalisesti rajoit-

⁴⁵ Kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/ETY ja 2000/21/EY kumoamisesta 18.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1907/2006 (EUVL L 396, s. 1).

mana, turvallisenä, kestävä, ympäristön kannalta vastuullisena ja taloudellisesti kilpailukykyisenä energialähteenä⁴⁶.

Lisäksi on syytä korostaa asioissa T-18/10 R, T-18/10 R II, T-18/10 R II INTP ja T-18/10 R II, *Inuit Tapiirit Kanatami ym. vastaan parlamentti ja neuvosto*, 30.4.2010, 19.8.2010, 19.10.2010 ja 25.10.2010 annettujen määräysten (muutoksenhaku vireillä, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) merkittävää oikeudellista, taloudellista ja sosiokulttuurista vaikutusta. Määräykset perustuivat asetukseen (EY) N:o 1007/2009⁴⁷, jossa kiellettiin näiden tuotteiden markkinoille saattaminen 20.8.2010 lähtien eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi ja yhdenmukaistettujen sääntöjen antamiseksi hyljetuotteiden kaupasta lukuun ottamatta sellaisia hyljetuotteita, jotka ovat peräisin inuiittiyhteisöjen ja muiden alkuperäisyhteisöjen toimeentulonsa edistämiseksi harjoittamasta perinteisestä hylkeenpyynnistä. Poikkeusta perusteltiin inuiittiyhteisöjen taloudellisilla ja sosiaalisilla perusoikeuksilla ja sillä, että hylkeenpyynti on erottamaton osa inuiittiyhteiskunnan jäsenten kulttuuria ja identiteettiä. Inuiittiyhteisöjen hyväksi myönnetty poikkeus oli määrä panna täytäntöön komission antamalla täytäntöönpanoasetuksella.

Tammikuussa 2010 useat hylkeenmetsästäjät ja -pyytäjät, hyljetuotteiden jalostajat ja hyljetuotteita markkinoivat tai niitä lääketieteellisiin tarkoituksiin käyttävät kaupalliset yritykset nostivat kumoamiskanteen asetuksesta N:o 1007/2009 ja tekivät helmikuussa 2010 välitoimihakemuksen sen täytäntöönpanon lykkäämiseksi. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hylkäsi hakemuksen 30.4.2010 antamallaan määräyksellä. Vaikka pääasian kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttyminen ei ollut poissuljettua ja vaikka kantajien esittämät kumoamisperusteet olivat riittävän merkityksellisiä ja vakuuttavia *fumus boni juris*in olemassaolon osoittamiseksi, hän kuitenkin katsoi, ettei kiireellisyysedellytys täyttynyt, koska komissio ei ollut vielä antanut inuiittiyhteisöjen poikkeuslupaa koskevaa täytäntöönpanoasetusta.

Kantajat tekivät heinäkuussa 2010 uuden välitoimihakemuksen, jossa esitettiin uutena perusteena komission täytäntöönpanoasetuksen luonnoksen julkaiseminen. Kantajat väittivät, että tuleva täytäntöönpanoasetus, jonka oli määrä tulla voimaan 20.8.2010, on täysin epäasianmukainen ja ettei siinä säädetystä poikkeusluvasta ole käytännössä mitään hyötyä inuiittiyhteisöille. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hyväksyi uuden hakemuksen työjärjestyksen 105 artiklan 2 kohdan mukaisesti 19.8.2010 antamallaan määräyksellä ja lykkäsi asetuksen N:o 1007/2009 täytäntöönpanoa siltä osin kuin siinä rajoitetaan kantajien oikeutta saattaa markkinoille hyljetuotteita, kunnes tässä välitoimimenettelyssä on annettu lopullinen määräys.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti päätti välitoimimenettelyn 25.10.2010 antamallaan määräyksellä ja hylkäsi heinäkuussa 2010 jätetyn uuden välitoimihakemuksen kiireellisyyden puuttumisen vuoksi. Määräyksessä todettiin ensinnäkin, että koska kantajien joukossa ei ole ainuttakaan julkisoikeudellista yksikköä, ne eivät voi vedota inuiittien yleisiin taloudellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin etuihin, vaan kunkin kantajan on näytettävä erikseen toteen, että asetus N:o 1007/2009 on omiaan aiheuttamaan sille vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, jos välitoimihakemus hylätään. Kantajat eivät kuitenkaan esittäneet tällaista näyttöä. Kantajina olevat hylkeenmetsästäjät ja -pyytäjät ja hyljetuotteiden jalostajat eivät toimittaneet tietoja pyynnistä tai muusta

⁴⁶ Julkisten hankintojen osalta on mainittava vielä seuraavat hylkäävät määräykset (ei julkaistu): asia T-415/10 R, *Nexans France v. Entreprise commune Fusion for Energy*, määräys 15.10.2010, asia T-6/10 R, *Sviluppo Globale v. komissio*, määräys 26.3.2010, asia T-514/09 R, *De Post v. komissio*, määräys 5.2.2010 ja asia T-443/09 R, *Agri-consulting Europe v komissio*, määräys 20.1.2010.

⁴⁷ Hyljetuotteiden kaupasta 16.9.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1007/2009 (EUVL L 286, s. 36).

toiminnasta saamistaan tuloista ja varallisuudestaan eivätkä esittäneet ainuttakaan toimivaltaiselta viranomaiselta saatua todistusta, jossa olisi osoitettu heidän olevan oikeutettuja sosiaaliapuun, työttömyyskorvaukseen tai muuhun etuuteen, vaikka kantajien itsensä esittämässä selvityksessä viitataan heidän kotimaissaan Grönlannissa ja Kanadassa käytössä oleviin hylkeenpyynnin tukijärjestelmiin. Myöskään alalla toimivien muiden kaupallisten yritysten osalta ei toimitettu sellaisia tietoja, joiden perusteella väitetyn vahingon vakavuus olisi voitu suhteuttaa kunkin yksittäisen yrityksen kokoon ja liikevaihtoon.

Komission täytäntöönpanoasetuksen osalta kantajat eivät edelleenkään näyttäneet toteen, että asetuksessa inuiittien pyynnistä peräisin olevien hyljetuotteiden tunnistamiseksi edellytettyä jäljitettävyyjärjestelmää on mahdoton toteuttaa. Kantajien itsensä toimittamassa selvityksessä päinvastoin viitattiin Grönlannissa tosiasiallisesti käytössä oleviin jäljitettävyyjärjestelmiin (viivakoodilla varustettu etiketti, jossa on teksti ”Inuiittiyhteisöjen toimeentulonsa edistämiseksi harjoittama perinteinen hylkeenpyynti”). Kantajat eivät perustelleet, mistä syistä ne katsoivat, että grönlantilaisia jäljitettävyyjärjestelmiä on mahdoton mukauttaa täytäntöönpanoasetuksen vaatimuksiin.

B – Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 18.10.2010)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaostojen puheenjohtajat A. Dittrich, S. Pappasavvas, O. Czúcz ja J. Azizi; unionin yleisen tuomioistuimen presidentti M. Jaeger; jaoston puheenjohtaja N. J. Forwood; jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová; jaostojen puheenjohtajat E. Moavero Milanesi ja L. Truchot.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit N. Wahl, K. Jürimäe, I. Wiszniewska-Białecka, F. Dehousse, E. Martins Ribeiro, E. Cremona, V. Vadapalas, I. Labucka ja M. Prek.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit D. Gratsias, J. Schwarcz, K. O'Higgins, S. Soldevila Fragoso, V. M. Ciucă, S. Frimodt Nielsen, H. Kanninen ja M. Van der Woude; kirjaaja E. Coulon.

1 Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Marc Jaeger

syntynyt 1954, oikeustieteen loppututkinto Strasbourgin Robert Schuman -yliopistosta, opintoja Collège d'Europessa, Luxemburgin asianajajayhteisön jäsen (1981), oikeusministeriön virkamies yleisen syyttäjän virastossa (1983), Tribunal d'arrondissement de Luxembourg tuomari (1984), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1986–1996), Institut Universitaire International de Luxembourg (IUIL) presidentti, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 11.7.1996– ja presidentti 17.9.2007–.

Josef Azizi

syntynyt 1948, oikeustieteen tohtori Wienin yliopistosta, Wirtschaftsuniversität Wienin sekä Wienin yliopiston ja useiden muiden yliopistojen lehtori, Wienin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan kunniaprofessori, liittovaltionviraston ylijohtaja ja osastopäällikkö, Euroopan neuvoston oikeudellisen yhteistyön johtoryhmän (CDCJ) jäsen, valtuutettu asiamies Verfassungsgerichtshofissa (perustuslakituomioistuin) lakien perustuslainmukaisuuden valvontaa koskevissa oikeudellisissa menettelyissä, Itävallan oikeuden mukauttamisesta unionin oikeuteen vastannut koordinaattori, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995–.

Arjen W. H. Meij

syntynyt 1944, Hoge Raad der Nederlandenin jäsen (1996), College van Beroep voor het bedrijfslevenin jäsen ja varapresidentti (1986), Centrale Raad van Beroepin sekä Tariefcommissien ylimääräinen jäsen, yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1980), Groningenin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan eurooppaoikeuden opettaja ja University of Michigan Law Schoolin tutkimusapulainen, Amsterdamin kauppakamarin kansainvälisen sihteeristön lakimies (1970), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.1998–13.9.2010.

Mihalis Vilaras

syntynyt 1950, asianajaja (1974–1980), Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisen yksikön kansallinen asiantuntija ja sittemmin PO V:n johtava hallintovirkamies (työllisyys, työmarkkinasuhteet ja sosiaaliasiat), korkeimman hallintotuomioistuimen esittelijä sekä esittelijäneuvos ja hallintoneuvos (1999–), korkeimman erityistuomioistuimen ylimääräinen jäsen, Kreikan lakeja valmisteleavan keskuskomitean jäsen (1996–1998), Kreikan hallituksen pääsihteeristön oikeudellisen osaston johtaja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.1998–25.10.2010.

Nicholas James Forwood

syntynyt 1948, B.A.- (1969) ja M.A.-tutkinnot (1973) Cambridgen yliopiston teknillisestä ja oikeustieteellisestä tiedekunnasta, Englannin asianajajayhteisön jäsen (1970), asianajaja Lontoossa (1971–1999) ja Brysselissä (1979–1999), Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1981), Queen's counsel (1987), Middle Templen bencher (1998), Englannin ja Walesin asianajajayhteisöjen edustaja Euroopan asianajajaliittojen neuvostossa (CCBE) ja sen yhteisöjen tuomioistuinta koskevia asioita käsittelevän pysyvän valtuuskunnan puheenjohtaja (1995–1999), European Maritime Law Organization- ja World Trade Law Association -järjestöjen hallituksen jäsen (1993–2002), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 15.12.1999–.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

syntynyt 1956, opintoja Lissabonissa sekä Brysselissä ja Strasbourgis- sa, asianajaja Portugalissa ja Brysselissä, Université libre de Bruxellesin eurooppaopintojen laitoksen vapaa tutkija, yhteisöjen tuomioistuimen tuomarin José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeidan lakimiesavustaja (1986–2000) ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin Bo Vesterdorfin lakimiesavustaja (2000–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 31.3.2003–.

Franklin Dehousse

syntynyt 1959, oikeustieteen perustutkinto Liègen yliopistosta (1981), tieteellisen tutkimuksen kansallisen säätiön tutkija (1985–1989), edustajainhuoneen oikeudellinen neuvonantaja (1981–1990), oikeustieteen tohtori Strasbourgin yliopistosta (1990), Liègen ja Strasbourgin yliopistojen, Collège d’Europeen, Institut Royal Supérieur de Défensen, Bordeaux’n Montesquieu-yliopiston, Collège Michel Servet des universités de Paris’n sekä Namurin Notre-Dame de la Paix’n professori, ulkoministerin erityisedustaja (1995–1999), Institut Royal des Relations Internationalesin eurooppaopintojen johtaja (1998–2003), Conseil d’Etat’n apulaisjäsen (2001–2003), Euroopan komission konsultti (1990–2003), Observatoire Internet -hankkeen jäsen (2001–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–.

Ena Cremona

syntynyt 1936, kielitieteellinen tutkinto Maltaan kuninkaallisesta yliopistosta (1955), oikeustieteen tohtori Maltaan kuninkaallisesta yliopistosta (1958), Maltaan asianajajaliiton jäsen (1959–), kansallisen naisten neuvoston oikeudellinen neuvonantaja (1964–1979), valtionhallinnon komission jäsen (1987–1989), Lombard Bank Ltd:n hallintoneuvoston jäsen Maltalla, valtio-osakkeenomistajan edustaja (1987–1993), vaalilautakunnan jäsen (1993–), Maltaan kuninkaallisen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkintolautakunnan jäsen, Euroopan rasmin- ja suvaitsemattomuudenvastaisen komission (ECRI) jäsen (2003–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Ottó Czúcz

syntynyt 1946, oikeustieteen tohtori Szegedin yliopistosta (1971), työministeriön virkamies (1971–1974), Szegedin yliopiston lehtori ja professori (1974–1989) sekä oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (1989–1990) ja vararehtori (1992–1997), asianajaja, kansallisen eläketurvavaltoksen hallintoneuvoston jäsen, eurooppalaisen sosiaaliturvainstituutin varapuheenjohtaja (1998–2002), kansainvälisen sosiaaliturvayhdistyksen tieteellisen neuvoston jäsen, perustuslakituomioistuimen jäsen (1998–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Irena Wiszniewska-Białecka

syntynyt 1947, oikeustieteellinen tutkinto Varsovan yliopistosta (1965–1969), Puolan tiedeakatemian oikeustieteellisen instituutin tutkija (assistentti, dosentti ja professori, 1969–2004), Münchenin Max Planck -instituutin kansainvälisen patenttioikeuden, tekijänoikeuksien ja kilpailuoikeuden tutkija (1985–1986), asianajaja (1992–2000), korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (2001–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Irena Pelikánová

syntynyt 1949, oikeustieteen tohtori, Prahan Kaarlen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan talousoikeuden assistentti (–1989), filosofian tohtori, Prahan Kaarlen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan kauppaoikeuden professori (1993–), arvopaperikomission johtokunnan jäsen (1999–2002), asianajaja, Tšekin hallituksen lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Vilenas Vadapalas

syntynyt 1954, oikeustieteen tohtori Moskovan M. Lomonosov -yliopistosta sekä Varsovan yliopistosta, Vilnan yliopiston kansainvälisen oikeuden (1981–) sekä ihmisoikeuksien (1991–) ja unionin oikeuden (2000–) professori, hallituksen ulkopoliittisten asioiden neuvonantaja (1991–1993), Liettuan EU-jäsenyysneuvottelujen valtuuskunnan koordinoitiryhmän jäsen, valtioneuvoston kanslian unionin oikeutta käsittelevän osaston pääjohtaja (1997–2004), Vilnan yliopiston eurooppaoikeuden Jean Monnet -professori, Euroopan unionia käsittelevien tutkimusten Liettuan-yhdistyksen puheenjohtaja, Liettuan EU-jäsenyyteen liittyntä perustuslakiuudistusta suunnitelleen parlamentaarisen työryhmän esittelijä, kansainvälisen lakimiestoimikunnan jäsen (huhtikuu 2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Küllike Jürimäe

syntynyt 1962, oikeustieteen tutkinto Tarton yliopistosta (1981–1986), virallisen syyttäjän avustaja Tallinnassa (1986–1991), tutkinto Viron diplomaattikoulusta (1991–1992), kauppa- ja teollisuuskamarin lakimies (1991–1993) ja yleinen neuvonantaja (1992–1993), Tallinnan muutoksenhakutuomioistuimen tuomari (1993–2004), ihmisoikeuksien ja demokratisoitumisen European Master -opinnot Padovan ja Nottinghamin yliopistoista (2002–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Ingrida Labucka

syntynyt 1963, oikeustieteen tutkinto Latvian yliopistosta (1986), sisäministeriön tarkastaja Kirovin alueella ja Riian kaupungissa (1986–1989), Riian alioikeuden tuomari (1990–1994), asianajaja (1994–1998 ja heinäkuu 1999 – toukokuu 2000), oikeusministeri (marraskuu 1998 – heinäkuu 1999 ja toukokuu 2000 – lokakuu 2002), Haagin kansainvälisen välitystuomioistuimen jäsen (2001–2004), kansanedustaja (2002–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Savvas S. Pappasavvas

syntynyt 1969, tutkinto Ateenan yliopistosta (Ptychion, 1991), jatkoopinnot Pariisin II -yliopistossa (julkisoikeuden jatkotutkinto DEA, 1992) ja Aix-Marseille III -yliopistossa (oikeustieteen tohtori, 1995), Kyproksen asianajajaliiton jäsen, Nikosian asianajajaliiton jäsen (1993–), Kyproksen yliopiston lehtori (1997–2002), valtiosääntöoikeuden lehtori (2002–), eurooppalaisen julkisoikeuden keskuksen tutkija (2001–2002), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Enzo Moavero Milanesi

syntynyt 1954, oikeustieteen lisensiaatti, unionin oikeuden jatko-opintoja Bruggen Collège d'Europessa, asianajajayhteisön jäsen, asianajaja (1978–1983), Rooman La Sapienza -yliopiston (1993–1996) ja Luissiyliopiston (1993–1996 ja 2002–2006) sekä Milanon Bocconi-yliopiston (1996–2000) unionin oikeuden opettaja, Italian pääministerin EY-asioiden neuvonantaja (1993–1995), Euroopan komission varapuheenjohtajan oikeudellinen neuvonantaja ja sittemmin kabinettipäällikkö (1989–1992), sisämarkkinoista (1995–1999) ja kilpailuasioista (1999) vastaavan komission jäsenen kabinettipäällikkö, johtaja komission kilpailuasioden pääosastolla (2000–2002), komission apulaispääsihteerin (2002–2005), komission poliittisten neuvonantajien ryhmän pääjohtaja (2006), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 3.5.2006–.

Nils Wahl

syntynyt 1961, oikeustieteen perustutkinto (1987) ja tohtori (1995) Tukholman yliopistosta, dosentti ja eurooppaoikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija (1995), Tukholman yliopiston eurooppaoikeuden professori (2001), avustava lakimies (1987–1989), koulutussäätiön hallintojohtaja (1993–2004), eurooppaoikeuden opintoja edistävän ruotsalaisen yhdistyksen puheenjohtaja (2001–2006), kilpailuneuvoston jäsen (2001–2006), Skånen ja Blekingen hovioikeuden apujäsen (2005–2006), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–.

Miro Prek

syntynyt 1965, oikeustieteen tutkinto (1989), asianajajayhteisön jäsen (1994), julkishallinnon virkamies pääosin lainvalmisteluosastolla (apulaisvaltiosihteerin ja apulaisjohtajan, eurooppaoikeudesta ja vertailevasta oikeustieteestä vastaavan yksikön johtaja) sekä Eurooppa-asioiden osastolla (apulaisvaltiosihteerin), assosiaatiosopimuksesta (1994–1996) sekä EU-jäsenyydestä (1998–2003) neuvotelleiden valtuuskuntien jäsen ja oikeudellisten asioiden päällikkö, asianajaja, lainsäädännön mukauttamista unionin oikeuteen ja Euroopan integraatiota erityisesti Länsi-Balkanilla koskeneiden hankkeiden päällikkö, yhteisöjen tuomioistuimen yksikönpäällikkö (2004–2006), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–.

Teodor Tchipev

syntynyt 1940, oikeustieteen opintoja Sofian St. Kliment Ohridski -yliopistossa (1961), oikeustieteen tohtori (1977), asianajaja (1963–1964), kansainvälisistä tiekuljetuksista vastaavan valtionyhtiön oikeudellinen neuvonantaja (1964–1973), Bulgarian tiedeakatemian oikeudellisen instituutin tutkija (1973–1988), Sofian St. Kliment Ohridski -yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan siviiliprosessioikeuden assistentti (1988–1991), kauppakamarin välitystuomioistuimen välimies (1988–2006), perustuslakituomioistuimen tuomari (1991–1994), Plovdivin Paissiy Hilendarski -yliopiston apulaisprofessori (helmikuu 2001 – 2006), oikeusministeri (1994–1995), Sofian uuden bulgarialaisen yliopiston siviiliprosessioikeuden apulaisprofessori (1995–2006), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 1.12.2007–29.6.2010.

Valeriu M. Ciucă

syntynyt 1960, oikeustieteen perustutkinto (1984) ja oikeustieteen tohtori (1997) Iaşin Alexandru Ioan Cuza -yliopistosta, Suceavan alioikeuden tuomari (1984–1989), Iaşin sotilastuomioistuimen tuomari (1989–1990), Iaşin Alexandru Ioan Cuza -yliopiston professori (1990–2006), yksityisoikeuden stipendiopiskelija Rennesin yliopistossa (1991–1992), Iaşin Petre Andrei -yliopiston lehtori (1999–2002), Littoral Côte d'Opale -yliopiston teollisuus- ja innovaatiotutkimuskeskuksen apulaisprofessori (2006), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 1.12.2007–26.11.2010.

Alfred Dittrich

syntynyt 1950, oikeustieteen opintoja Erlangen-Nürnbergin yliopistossa (1970–1975), Oberlandesgericht Nürnbergin esittelijä (1975–1978), liittovaltion talousministeriön virkamies (1978–1982), Saksan pysyvän EY-edustuston virkamies (1982), liittovaltion talousministeriön virkamies vastuualueenaan yhteisön oikeus ja kilpailuasiat (1983–1992), oikeusministeriön unionin oikeuden osaston päällikkö (1992–2007), Euroopan unionin neuvoston tuomioistuintyöryhmän Saksan valtuuskunnan päällikkö, useita kertoja liittovaltion hallituksen asiamiehenä unionin tuomioistuimessa, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–.

Santiago Soldevila Frago

syntynyt 1960, oikeustieteen tutkinto Barcelonan autonomisesta yliopistosta (1983), tuomari (1985), hallinnollisiin riita-asioihin erikoistunut tuomari Tribunal Superior de Justicia de Canariasissa Santa Cruz de Tenerifessä (1992 ja 1993) sekä Audiencia Nacionalissa Madridissa (1998 – elokuu 2007; ratkaisi muutoksenhakuasioita, joiden kohteena olivat arvonlisävero, talousministeriön yleiset säännökset ja valtiontuet tai hallinnon korvausvastuu sekä taloudellisten keskusvalvontaviranomaisten päätökset pankki-, pörssi-, energia-, vakuutus- ja kilpailu-aloilla), perustuslakituomioistuimen esittelijä (1993–1998), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–.

Laurent Truchot

syntynyt 1962, tutkinto Pariisin Institut d'études politiques (1984), École nationale de la magistraturen entinen oppilas (1986–1988), tribunal de grande instance de Marseillen tuomari (tammikuu 1988 – tammikuu 1990), oikeusministeriön siviiliasioiden yksikön tuomari (tammikuu 1990 – kesäkuu 1992), valtiovarain- ja teollisuusministeriön kilpailu-, kuluttaja- ja petosasioiden osaston apulaisosastopäällikkö sekä sittemmin osastopäällikkö (kesäkuu 1992 – syyskuu 1994), oikeusministerin tekninen neuvonantaja (syyskuu 1994 – toukokuu 1995), tribunal de grande instance de Nîmesin tuomari (toukokuu 1995 – toukokuu 1996), yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamiehen Philippe Léger'n lakimiesavustaja (toukokuu 1996 – joulukuu 2001), cour de cassationin jäsen (joulukuu 2001 – elokuu 2007), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–.

Sten Frimodt Nielsen

syntynyt 1963, oikeustieteen tutkinto Kööpenhaminan yliopistosta (1988), ulkoministeriön virkamies (1988–1991), Kööpenhaminan yliopiston kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden luennoitsija (1988–1991), suurlähettilään avustaja Tanskan pysyvässä YK-edustustossa New Yorkissa (1991–1994), ulkoministeriön oikeudellisen yksikön virkamies (1994–1995), Kööpenhaminan yliopiston professori (1995), pääministerin neuvonantaja ja sittemmin johtava neuvonantaja (1995–1998), neuvonantaja Tanskan pysyvässä EU-edustustossa (1998–2001), pääministerin kanslian oikeudellisten kysymysten erityisneuvonantaja (2001–2002), pääministerin kanslian osastopäällikkö ja oikeudellinen neuvonantaja (maaliskuu 2002 – heinäkuu 2004) sekä oikeudellinen neuvonantaja ja alivaltiosihteeri (elokuu 2004 – elokuu 2007), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–.

Kevin O'Higgins

syntynyt 1946, opintoja Limerickin Crescent Collegessa, Clongowes Wood Collegessa, Dublinin University Collegessa (perustutkinto sekä eurooppaoikeuden opintoja) sekä King's Innsissä, Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1968), asianajaja (1968–1982), Inner Bar of Irelandin senior counsel (1982–1986), Circuit Courtin tuomari (1986–1997), High Court of Irelandin tuomari (1997–2008), King's Innsin bencher, Irlannin edustaja eurooppalaisten tuomareiden neuvoo-antavassa neuvostossa (2000–2008), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 15.9.2008–.

Heikki Kanninen

syntynyt 1952, tutkinnot Helsingin kauppakorkeakoulusta ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta, Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittelijä, hallinnon oikeusturvakomitean pääsihteerin, korkeimman hallinto-oikeuden hallinnollinen sihteerin, hallintolainkäyttökomitean pääsihteerin ja oikeusministeriön lainsäädäntöneuvos, EFTAn tuomioistuimen apulaiskansliapäällikkö, yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja, korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (1998–2005), turvapaikkalautakunnan jäsen, tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean varapuheenjohtaja, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005–6.10.2009, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Juraj Schwarcz

syntynyt 1952, oikeustieteen tohtori Bratislavan Univerzita Komenskéhoosta (1979), yrityslakimies (1975–1990), Košicen kunnallisen tuomioistuimen yhteydessä toimivan kaupparekisterin kirjaaja (1991), Košicen kunnallisen tuomioistuimen tuomari (tammi-lokakuu 1992), Košicen alueellisen tuomioistuimen tuomari ja jaoston puheenjohtaja (marraskuu 1992 – 2009), Slovakian korkeimman oikeuden kauppaoikeuden jaoston väliaikainen tuomari (lokakuu 2004 – syyskuu 2005), Košicen alueellisen tuomioistuimen kauppaoikeuden jaoston puheenjohtaja (lokakuu 2005 – syyskuu 2009), Košicen P. J. Šafárik -yliopiston kauppa- ja talousoikeuden osaston ulkopuolinen jäsen (1997–2009), oikeusakatemian opettajakunnan ulkopuolinen jäsen (2005–2009), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Marc van der Woude

syntynyt 1960, oikeustieteen tutkinto Groningenin yliopistosta (1983), opintoja Collège d'Europessa (1983–1984), Collège d'Europen assistentti (1984–1986), Leidenin yliopiston luennoitsija (1986–1987), Euroopan komission kilpailun pääosaston esittelijä (1987–1989), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1989–1992), komission kilpailun pääosaston poliittinen koordinaattori (1992–1993), komission oikeudellisen osaston lakimies (1993–1995), Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1995–), Rotterdamin Erasmus-yliopiston professori (2000–), kirjoittanut useita julkaisuja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 13.9.2010–.

Dimitrios Gratsias

syntynyt 1957, oikeustieteen tutkinto Ateenan yliopistosta (1980), julkisoikeuden jatkotutkinto Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistosta (DEA, 1981), eurooppaoikeuden jatkotutkinto Paris I -yliopistosta (1982), korkeimman hallinto-oikeuden (Symvoulio tis Epikrateias) esittelijä (1985–1992), korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvos (1992–2005), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1994–1996), Kreikan korkeimman erityistuomioistuimen (Anotato Eidiko Dikastirio) ylimääräinen jäsen (1998 ja 1999), korkeimman hallinto-oikeuden jäsen (2005), virkavelvollisuuden rikkomisia käsittelevän erityistuomioistuimen (Dikastirio Agogon Kakodikas) jäsen (2006), korkeimman hallinto-oikeudellisen tuomarineuvoston jäsen (2008), hallinto-oikeuksien tarkastaja (2009–2010), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 25.10.2010–.

Andrei Popescu

syntynyt 1948, oikeustieteen tutkinto Bukarestin yliopistosta (1971), kansainvälisen työoikeuden ja yhteisön sosiaaioikeuden jatko-opintoja Geneven yliopistossa (1973–1974), oikeustieteen tohtori Bukarestin yliopistosta (1980), Bukarestin yliopiston työoikeuden apulaisassistentti (1971–1973) ja assistentti (1974–1985) sekä työoikeuden lehtori (1985–1990), työ- ja sosiaaliturvan tieteellisen tutkimuslaitoksen vanhempi tutkija (1990–1991), työ- ja sosiaaliturvaministeriön apulaispääjohtaja (1991–1992) sekä johtaja (1992–1996), Bukarestin kansallisen valtio- ja hallintotieteiden oppilaitoksen luennoitsija (1997) ja professori (2000), integraatioministeriön valtiosihteeri (2001–2005), Romanian lainsäädäntöneuvoston osastonjohtaja (1996–2001 ja 2005–2009), *Revue roumaine de droit européen* -aikakauskirjan perustaja, Romanian eurooppaoikeudellisen yhdistyksen puheenjohtaja (2009–2010), Romanian valtionasiamies unionin tuomioistuimissa (2009–2010), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 26.11.2010–.

Emmanuel Coulon

syntynyt 1968, oikeustieteen opintoja Pariisin Panthéon-Assas-yliopistossa ja johtamisen opintoja Paris-Dauphine-yliopistossa, Collège d'Europe (1992), läpäissyt Pariisin alueellisen asianajajien koulutuskeskuksen pääsykokeen, Brysselin asianajajayhteisön asianajajatutkinto, asianajaja Brysselissä, läpäissyt Euroopan komission avoimen kilpailun, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lakimiesavustaja (presidentti Antonio Saggion kabinetissa 1996–1998 ja presidentti Bo Vesterdorfin kabinetissa 1998–2002), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin kabinettipäällikkö (2003–2005), unionin yleisen tuomioistuimen kirjaaja 6.10.2005–.

2 Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2010

Juhlallinen istunto 13.9.2010

Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat uudistivat 23.6.2010 ja 8.7.2010 tekemillään päätöksillä 1.9.2010–31.8.2016 väliseksi ajaksi seuraavien tuomioistuimen jäsenten toimikaudet: tuomarit Marc Jaeger, Josef Azizi, Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro, Ottó Czócz, Irena Wiszniewska-Białecka, Franklin Dehousse, Küllike Jürimäe, Savvas S. Papasavvas, Sten Frimodt Nielsen, Heikki Kanninen ja Juraj Schwarcz.

Marc van der Woude nimitettiin 8.7.2010 tehdyllä päätöksellä tuomariksi Arjen W. H. Meijin tilalle 1.9.2010–31.8.2016 väliseksi ajaksi.

Juhlallinen istunto 25.10.2010

Dimitrios Gratsias nimitettiin 21.10.2010 tehdyllä päätöksellä tuomariksi Mihalis Vilarasin tilalle 25.10.2010–31.8.2016 väliseksi ajaksi.

Juhlallinen istunto 26.11.2010

Andrei Popescu nimitettiin 18.11.2010 tehdyllä päätöksellä tuomariksi Valeriu M. Ciucăn tilalle 26.11.2010–31.8.2016 väliseksi ajaksi.

3 Protokollajärjestys

1.1.2010–14.9.2010

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER
Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja A. W. H. MEIJ
Jaoston puheenjohtaja M. VILARAS
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja M. E. MARTINS RIBEIRO
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Tuomari M. F. DEHOUSSE
Tuomari E. CREMONA
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari S. PAPASAVVAS
Tuomari E. MOAVERO MILANESI
Tuomari N. WAHL
Tuomari M. PREK
Tuomari T. TCHIPEV
Tuomari V. M. CIUCĂ
Tuomari A. DITTRICH
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari L. TRUCHOT
Tuomari S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS
Tuomari H. KANNINEN
Tuomari J. SCHWARCZ

Kirjaaja E. COULON

15.9.2010–24.10.2010

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER
Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS
Jaoston puheenjohtaja E. MOAVERO MILANESI
Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH
Jaoston puheenjohtaja L. TRUCHOT
Tuomari M. VILARAS
Tuomari M. E. MARTINS RIBEIRO
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari E. CREMONA
Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari N. WAHL
Tuomari M. PREK
Tuomari V. M. CIUCĂ
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS
Tuomari H. KANNINEN
Tuomari J. SCHWARCZ
Tuomari M. VAN DER WOUDE

Kirjaaja E. COULON

25.10.2010–25.11.2010

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER
Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS
Jaoston puheenjohtaja E. MOAVERO MILANESI
Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH
Jaoston puheenjohtaja L. TRUCHOT
Tuomari M. E. MARTINS RIBEIRO
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari E. CREMONA
Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari N. WAHL
Tuomari M. PREK
Tuomari V. M. CIUCĂ
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS
Tuomari H. KANNINEN
Tuomari J. SCHWARCZ
Tuomari M. VAN DER WOUDE
Tuomari D. GRATSIAS

Kirjaaja E. COULON

26.11.2010–31.12.2010

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER
Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS
Jaoston puheenjohtaja E. MOAVERO MILANESI
Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH
Jaoston puheenjohtaja L. TRUCHOT
Tuomari M. E. MARTINS RIBEIRO
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari E. CREMONA
Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari N. WAHL
Tuomari M. PREK
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS
Tuomari H. KANNINEN
Tuomari J. SCHWARCZ
Tuomari M. VAN DER WOUDE
Tuomari D. GRATSIAS
Tuomari A. POPESCU

Kirjaaja E. COULON

4 Unionin yleisen tuomioistuimen entiset jäsenet

Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Yeraris Christos (1989–1992)
Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), presidentti 1989–1995
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Saggio Antonio (1989–1998), presidentti 1995–1998
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Vesterdorf Bo (1989–2007), presidentti 1998–2007
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Tiili Virpi (1995–2009)
Cooke John D. (1996–2008)
Pirrung Jörg (1997–2007)
Mengozzi Paolo (1998–2006)
Meij Arjen W. H. (1998–2010)
Vilaras Mihalis (1998–2010)
Legal Hubert (2001–2007)
Trstenjak Verica (2004–2006)
Šváby Daniel (2004–2009)
Tchipev Teodor (2007–2010)
Ciucă Valeriu M. (2007–2010)

Presidentit:

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)
Vesterdorf Bo (1998–2007)

Kirjaaja

Jung Hans (1989–2005)

C – Unionin yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Unionin yleisen tuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2006–2010)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)
3. Kannetyypit (2006–2010)
4. Kanteen kohde (2006–2010)

Ratkaistut asiat

5. Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)
6. Kanteen kohde (2010)
7. Kanteen kohde (2006–2010) (tuomiot ja määräykset)
8. Ratkaisukokoonpano (2006–2010)
9. Käsitteilyn kesto kuukausina (2006–2010) (tuomiot ja määräykset)

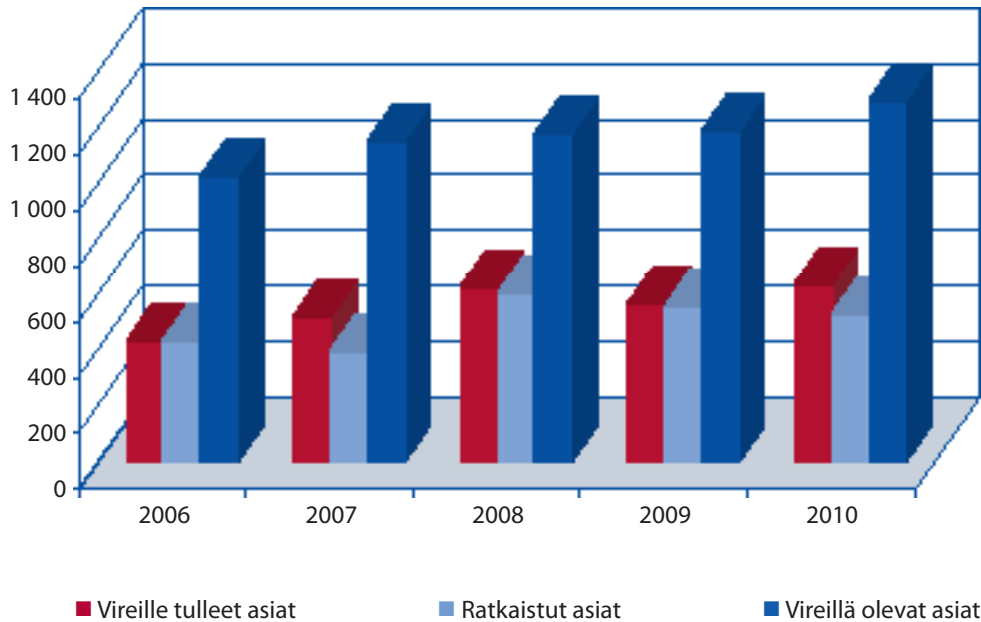
Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

10. Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)
11. Kanteen kohde (2006–2010)
12. Ratkaisukokoonpano (2006–2010)

Muuta

13. Annetut välitoimimääräykset (2006–2010)
14. Nopeutetut menettelyt (2006–2010)
15. Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1989–2010)
16. Valitusten jakautuminen oikeudenkäyntilajeittain (2006–2010)
17. Valitukseen annetut ratkaisut (2010) (tuomiot ja määräykset)
18. Valitukseen annetut ratkaisut (2006–2010) (tuomiot ja määräykset)
19. Työmäärän kehittyminen (1989–2010) (vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat)

1. Unionin yleisen tuomioistuimen yleinen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2006–2010)¹

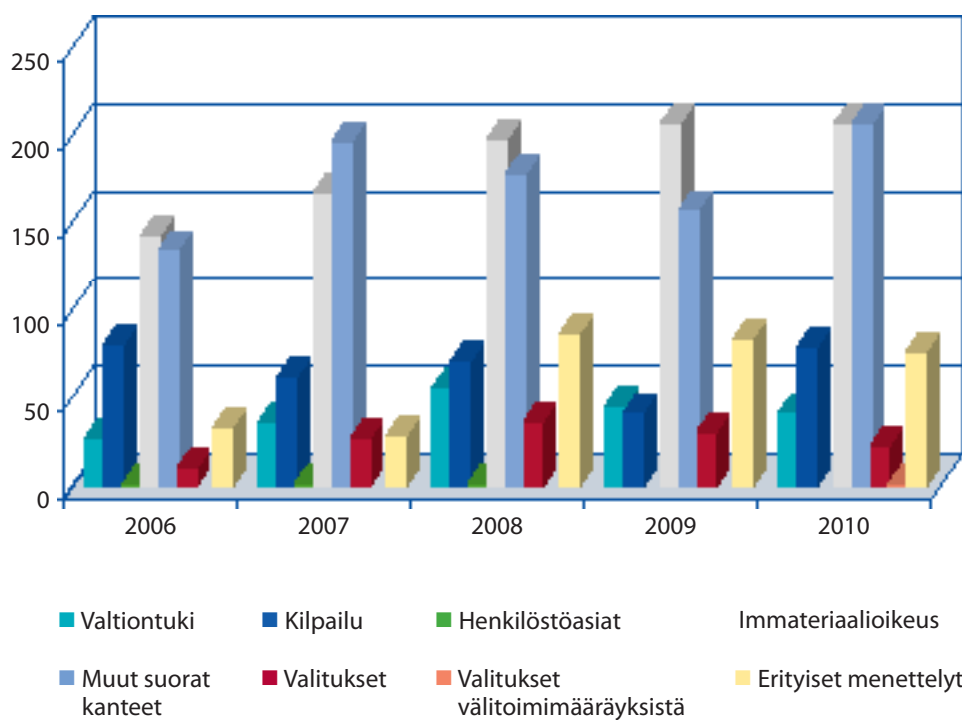

	2006	2007	2008	2009	2010
Vireille tulleet asiat	432	522	629	568	636
Ratkaistut asiat	436	397	605	555	527
Vireillä olevat asiat	1 029	1 154	1 178	1 191	1 300

¹ Jollei toisin ilmoiteta, tässä ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa otetaan huomioon erityiset menettelyt.

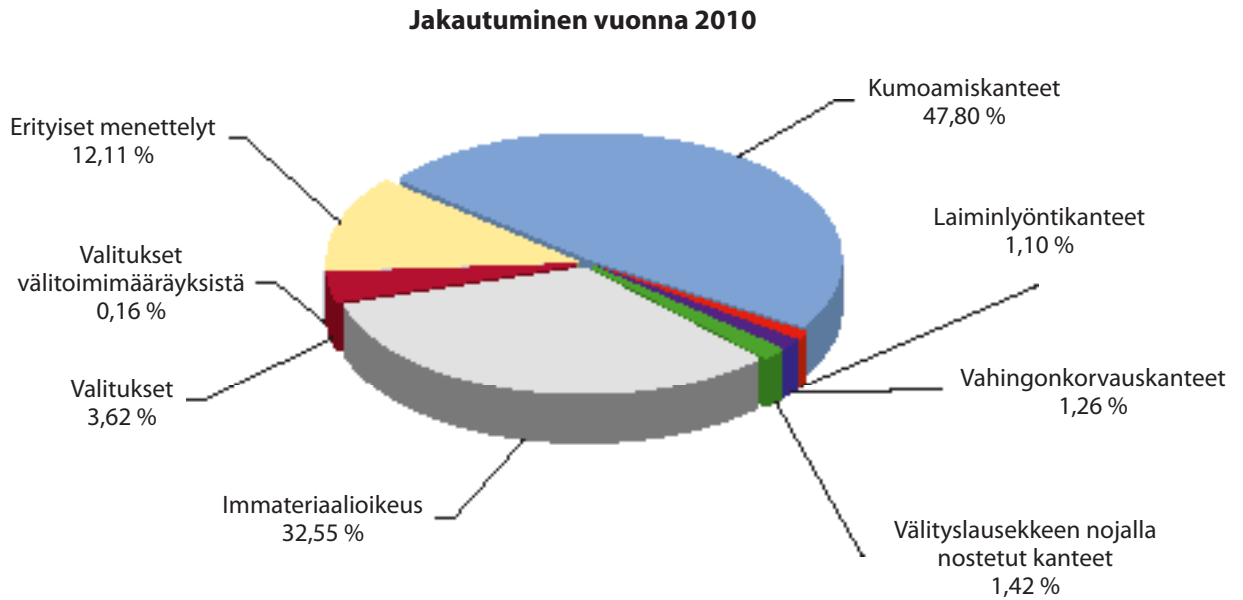
”Erityisiä menettelyjä” ovat takaisinsaanti (unionin tuomioistuimen perussäännön 41 artikla; unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (perussäännön 42 artikla; työjärjestyksen 123 artikla); tuomion purkaminen (perussäännön 44 artikla; työjärjestyksen 125 artikla); tuomion tulkinta (perussäännön 43 artikla; työjärjestyksen 129 artikla); oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 92 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 96 artikla) ja tuomion oikaisu (työjärjestyksen 84 artikla).

2. Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Valtiontuki	28	37	56	46	42
Kilpailu	81	62	71	42	79
Henkilöstöasiat	1	2	2		
Immateriaalioikeus	143	168	198	207	207
Muut suorat kanteet	135	197	178	158	207
Valitukset	10	27	37	31	23
Valitukset väli-toimimääräyksistä					1
Erityiset menettelyt	34	29	87	84	77
Yhteensä	432	522	629	568	636

3. Vireille tulleet asiat – Kannetyypit (2006–2010)

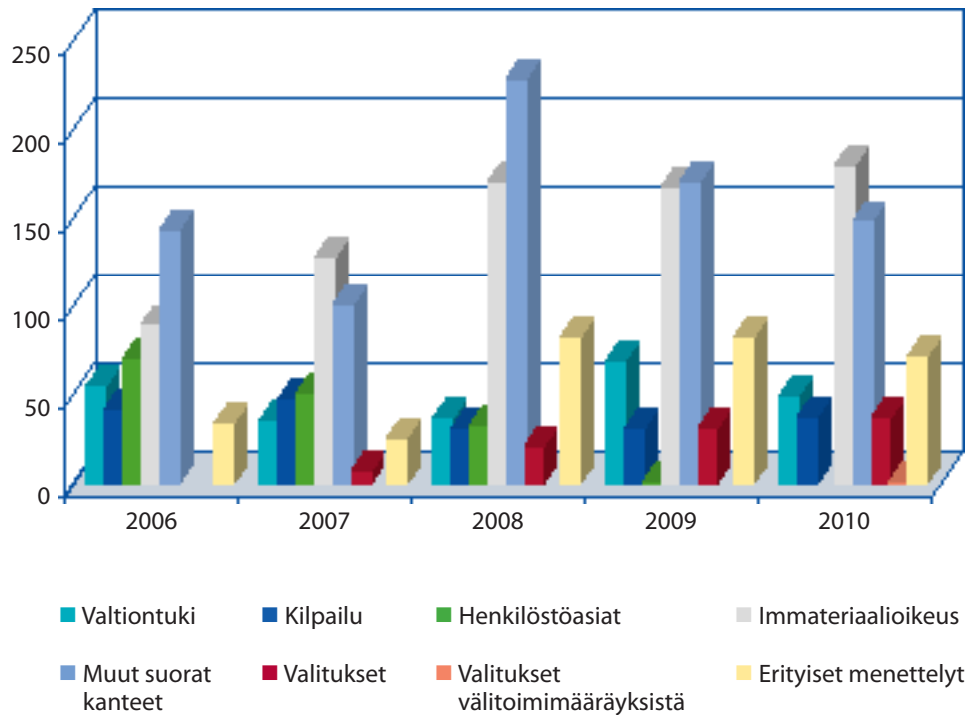
	2006	2007	2008	2009	2010
Kumoamiskanteet	223	251	269	214	304
Laiminlyöntikanteet	4	12	9	7	7
Vahingonkorvauskanteet	9	27	15	13	8
Välityslausekkeen nojalla nostetut kanteet	8	6	12	12	9
Immateriaalioikeus	143	168	198	207	207
Henkilöstöasiat	1	2	2		
Valitukset	10	27	37	31	23
Valitukset väli-toimimääräyksistä					1
Erityiset menettelyt	34	29	87	84	77
Yhteensä	432	522	629	568	636

4. Vireille tulleet asiat – Kanteen kohde (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Energia				2	
Euroopan unioniin liittyminen				1	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	2	1	2	5	1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	4	4	1	1	1
Immateriaalioikeus	145	168	198	207	207
Julkiset hankinnat	14	11	31	19	15
Kalastuspolitiikka		5	23	1	19
Kansanterveys	1	1	2	2	4
Kauppapolitiikka	18	9	10	8	9
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)					8
Kilpailu	81	62	71	42	79
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu		1			
Kulttuuri	1	1		1	
Kuluttajansuoja			2		
Lainsäädäntöjen lähentäminen		1			
Liikenne	1	4	1		1
Maatalous	26	46	14	19	24
Oikeus tutustua asiakirjoihin	4	11	22	15	19
Palvelujen tarjoamisen vapaus	1		3	4	1
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	5	12	7	7	21
Sijoittautumisvapaus			1		
Sosiaalipolitiikka	2	5	6	2	4
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	16	17	6	6	24
Talous- ja rahapolitiikka	2				4
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1	1	1	1	
Toimielimiä koskeva oikeus	12	19	23	32	17
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	2	5	1	5	4
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	0	4		6	3
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	0				1
Välityslauseke	8	6	12	12	9
Valtiontuki	28	37	55	46	42
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue		3	3	2	
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	1	1		1	
Verotus	1	2			1
Yhtiöoikeus	1			1	
Ympäristö	9	27	7	4	15
EY/SEUT yhteensä	386	464	502	452	533
HT yhteensä			1		
EA yhteensä	1				1
Henkilöstösäännöt	11	29	39	32	25
Erityiset menettelyt	34	29	87	84	77
YHTEENSÄ	432	522	629	568	636

¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2006–2010 koskevia tietoja tarkistettiin.

5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Valtiontuki	55	36	37	70	50
Kilpailu	42	48	31	31	38
Henkilöstöasiat	71	51	33	1	
Immateriaalioikeus	90	128	171	168	180
Muut suorat kanteet	144	101	229	171	149
Valitukset		7	21	31	37
Valitukset väli-toimimääräyksistä					1
Erityiset menettelyt	34	26	83	83	72
Yhteensä	436	397	605	555	527

6. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2010)¹

	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Energia		2	2
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	1	3	4
Immateriaalioikeus	132	48	180
Julkiset hankinnat	10	6	16
Kansanterveys	2		2
Kauppapolitiikka	8		8
Kilpailu	26	12	38
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu	1		1
Kuluttajansuoja		2	2
Liikenne	1	1	2
Maatalous	9	7	16
Oikeus tutustua asiakirjoihin	14	7	21
Palvelujen tarjoamisen vapaus		2	2
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	8	2	10
Sosiaalipolitiikka	1	5	6
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	1	1	2
Talous- ja rahapolitiikka		2	2
Toimielimiä koskeva oikeus	9	17	26
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	1	3	4
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	2	1	3
Välityslauseke	10	2	12
Valtiontuki	28	22	50
Verotus		1	1
Yhtiöoikeus		1	1
Ympäristö	2	4	6
EY/SEUT yhteensä	266	151	417
Erityiset menettelyt		72	72
Henkilöstösäännöt	22	16	38
YHTEENSÄ	288	239	527

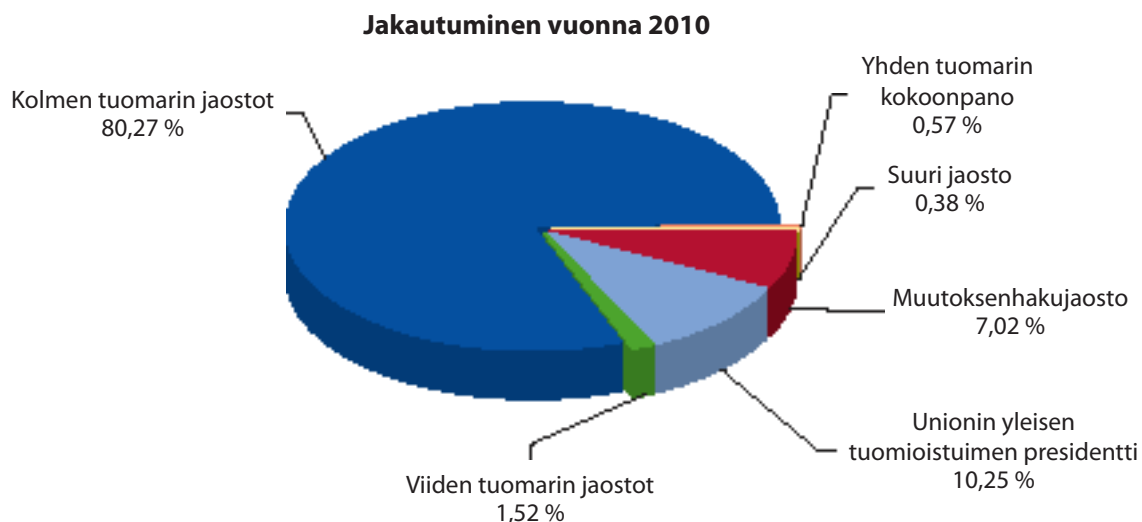
¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2006–2010 koskevia tietoja tarkistettiin.

7. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2006–2010)¹ (tuomiot ja määräykset)

	2006	2007	2008	2009	2010
Energia					2
Euroopan unioniin liittyminen	1			1	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	5	4	2		4
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	4	4	2	1	
Immateriaalioikeus	91	129	171	169	180
Julkiset hankinnat	4	7	26	12	16
Kalastuspolitiikka	24	4	4	17	
Kansanterveys	3	2	1	1	2
Kauppapolitiikka	13	4	12	6	8
Kilpailu	42	38	31	31	38
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu					1
Kulttuuri			1	2	
Kuluttajansuoja					2
Lainsäädäntöjen lähentäminen		1	1		
Liikenne	2	1	3		2
Maatalous	27	13	48	46	16
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio	2				
Oikeus tutustua asiakirjoihin	7	7	15	6	21
Palvelujen tarjoamisen vapaus	2	1		2	2
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	4	3	6	8	10
Sijoittautumisvapaus			1		
Sosiaalipolitiikka	5	4	2	6	6
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	6	5	42	3	2
Talous- ja rahapolitiikka	1	1	1		2
Tavaroiden vapaa liikkuvuus			2	3	
Teollisuuspolitiikka		1			
Toimielimiä koskeva oikeus	8	10	22	20	26
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	2	3	6	10	4
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	1	1	1	1	3
Välityslauseke	5	10	9	10	12
Valtiontuki	54	36	37	70	50
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue		2	1	3	
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	4		2	2	
Verotus	1		2		1
Yhtiöoikeus	1	1			1
Ympäristö	11	10	17	9	6
EY/SEUT yhteensä	330	302	468	439	417
HT yhteensä	1	10			
EA yhteensä		1		1	
Erityiset menettelyt	34	26	83	83	72
Henkilöstösäännöt	71	58	54	32	38
YHTEENSÄ	436	397	605	555	527

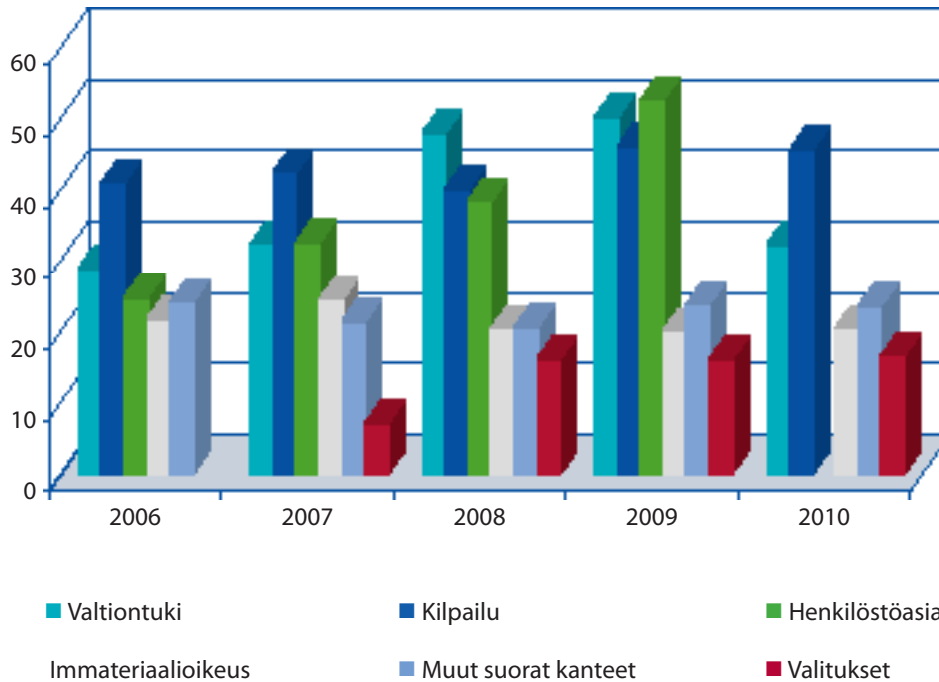
¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2006–2010 koskevia tietoja tarkistettiin.

8. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2006–2010)

	2006			2007			2008			2009			2010		
	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Suuri jaosto				2		2							2		2
Muutoksenhakujaosto				3	4	7	16	10	26	20	11	31	22	15	37
Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti		19	19		16	16		52	52		50	50		54	54
Viiden tuomarin jaostot	22	33	55	44	8	52	15	2	17	27	2	29	8		8
Kolmen tuomarin jaostot	198	157	355	196	122	318	228	282	510	245	200	445	255	168	423
Yhden tuomarin kokoonpano		7	7			2								3	3
Yhteensä	227	209	436	247	150	397	259	346	605	292	263	555	288	239	527

9. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2006–2010)¹ (tuomiot ja määräykset)

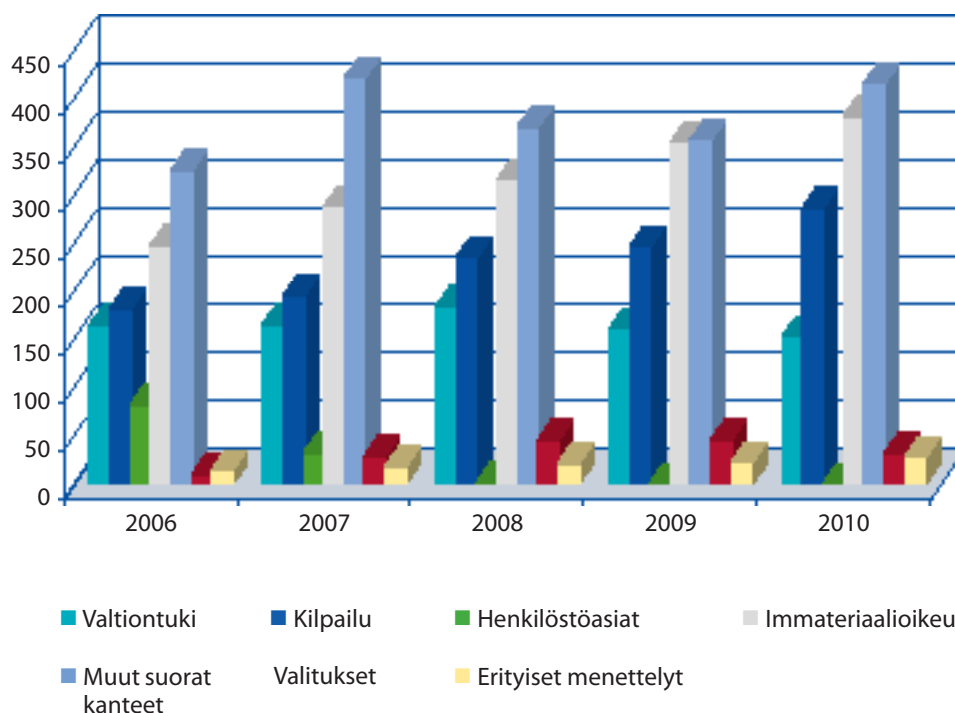

	2006	2007	2008	2009	2010
Valtioneuvoston päätökset	29,0	32,4	48,1	50,3	32,4
Kilpailu	41,1	42,6	40,2	46,2	45,7
Henkilöstöasiat	24,8	32,7	38,6	52,8	
Immateriaalioikeus	21,8	24,5	20,4	20,1	20,6
Muut suorat kanteet	24,2	21,5	20,6	23,9	23,7
Valitukset		7,1	16,1	16,1	16,6

¹ Oikeudenkäyntien kestossa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio; erityisiä menettelyjä; valituksia välitoimimääräyksistä; asioita, jotka unionin tuomioistuin on siirtänyt unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen välisessä toimivallanjaossa tapahtuneen muutoksen seurauksena; asioita, jotka unionin yleinen tuomioistuin on siirtänyt virkamiestuomioistuimen käsiteltäviksi sen aloitettua toimintansa.

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

10. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2006–2010)

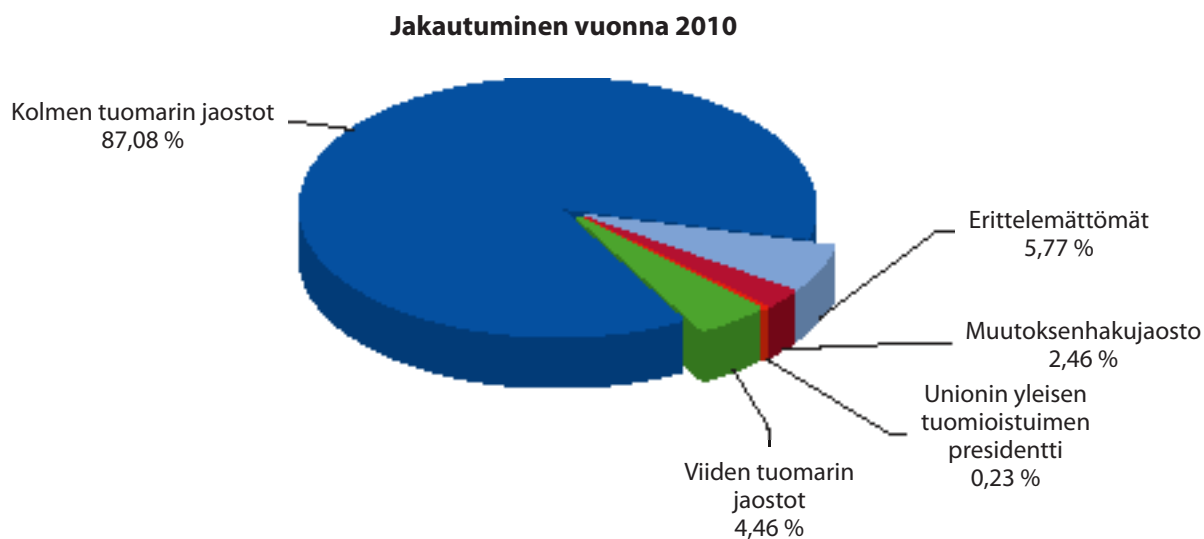
	2006	2007	2008	2009	2010
Valtiontuki	165	166	185	161	153
Kilpailu	182	196	236	247	288
Henkilöstöasiat	82	33	2	1	1
Immateriaalioikeus	249	289	316	355	382
Muut suorat kanteet	326	422	371	358	416
Valitukset	10	30	46	46	32
Erityiset menettelyt	15	18	22	23	28
Yhteensä	1 029	1 154	1 178	1 191	1 300

11. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kanteen kohde (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Energia				2	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	6	3	3	8	5
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	3	3	2	2	3
Immateriaalioikeus	251	290	317	355	382
Julkiset hankinnat	25	29	34	41	40
Kalastuspolitiikka	4	5	24	8	27
Kansanterveys	3	2	3	4	6
Kauppapolitiikka	28	33	31	33	34
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)					8
Kilpailu	172	196	236	247	288
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu		1	1	1	
Kulttuuri	1	2	1		
Kuluttajansuoja	1	1	3	3	1
Lainsäädäntöjen lähentäminen	1	1			
Liikenne	1	4	2	2	1
Maatalous	85	118	84	57	65
Oikeus tutustua asiakirjoihin	24	28	35	44	42
Palvelujen tarjoamisen vapaus	1		3	5	4
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	9	18	19	18	29
Sosiaalipolitiikka	5	6	10	6	4
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	37	49	13	16	38
Talous- ja rahapolitiikka	2	1			2
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	2	3	2		
Teollisuuspolitiikka	1				
Toimielimiä koskeva oikeus	19	28	29	41	32
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	14	16	11	6	6
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	1	4	3	8	8
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka					1
Välityslauseke	21	17	20	22	19
Valtiontuki	165	166	184	160	152
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	0	1	3	2	2
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	4	5	3	2	2
Verotus		2			
Yhtiöoikeus	1			1	
Ympäristö	23	40	30	25	34
EY/SEUT yhteensä	910	1 072	1 106	1 119	1 235
HT yhteensä	10		1	1	1
EA yhteensä	2	1	1		1
Erityiset menettelyt	15	18	22	23	28
Henkilöstösäännöt	92	63	48	48	35
YHTEENSÄ	1 029	1 154	1 178	1 191	1 300

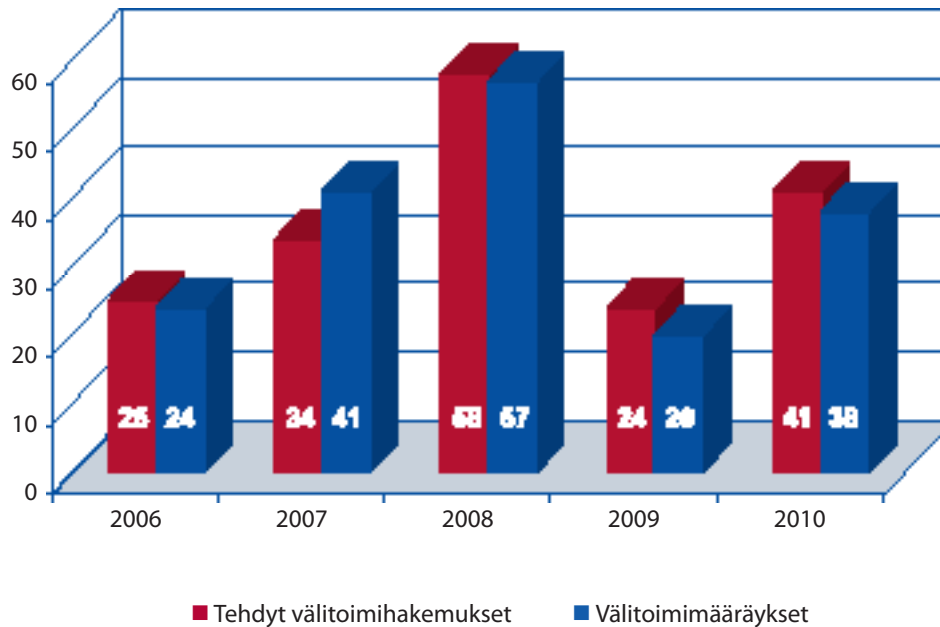
¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2006–2010 koskevia tietoja tarkistettiin.

12. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Suuri jaosto	2				
Muutoksenhakujaosto	10	30	46	46	32
Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti	1				3
Viiden tuomarin jaostot	117	75	67	49	58
Kolmen tuomarin jaostot	825	971	975	1 019	1 132
Yhden tuomarin kokoonpano	2			2	
Erittelemättömät	72	78	90	75	75
Yhteensä	1 029	1 154	1 178	1 191	1 300

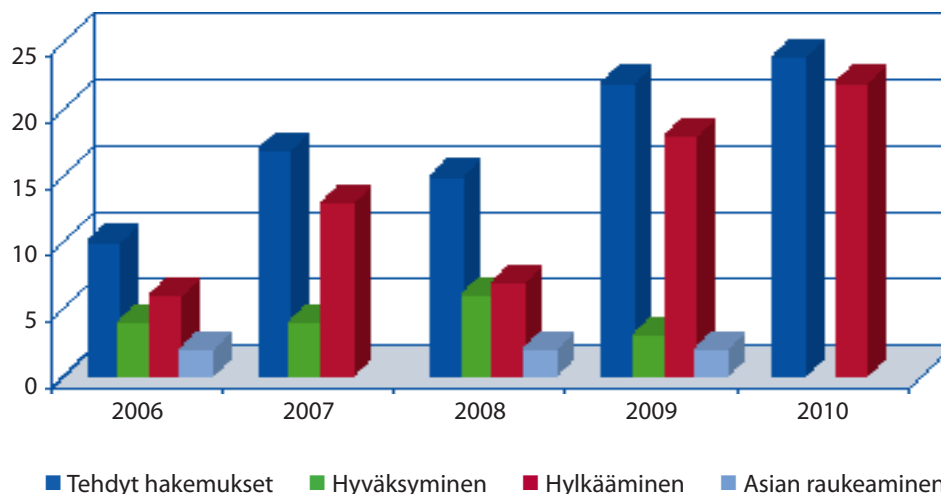
13. Muuta – Annetut välitoimimääräykset (2006–2010)

Jakautuminen vuonna 2010

	Tehdyt välitoimihakemukset	Välitoimimääräykset	Ratkaisujen sisältö		
			Hylkääminen	Hyväksyminen	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	1	1	1		
Henkilöstösäännöt	2	2		1	1
Julkiset hankinnat	3	5	5		
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	1	1	1		
Kilpailu	8	4	3		1
Maatalous	3	4	1	2	1
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	2	2	2		
Toimielimiä koskeva oikeus	8	8	6		2
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi		1	1		
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	2	2	2		
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	1	1	1		
Välityslauseke	1	2	2		
Valtiontuki	7	2	2		
Ympäristö	2	3	3		
Yhteensä	41	38	30	3	5

14. Muuta – Nopeutetut menettelyt (2006–2010)^{1 2}

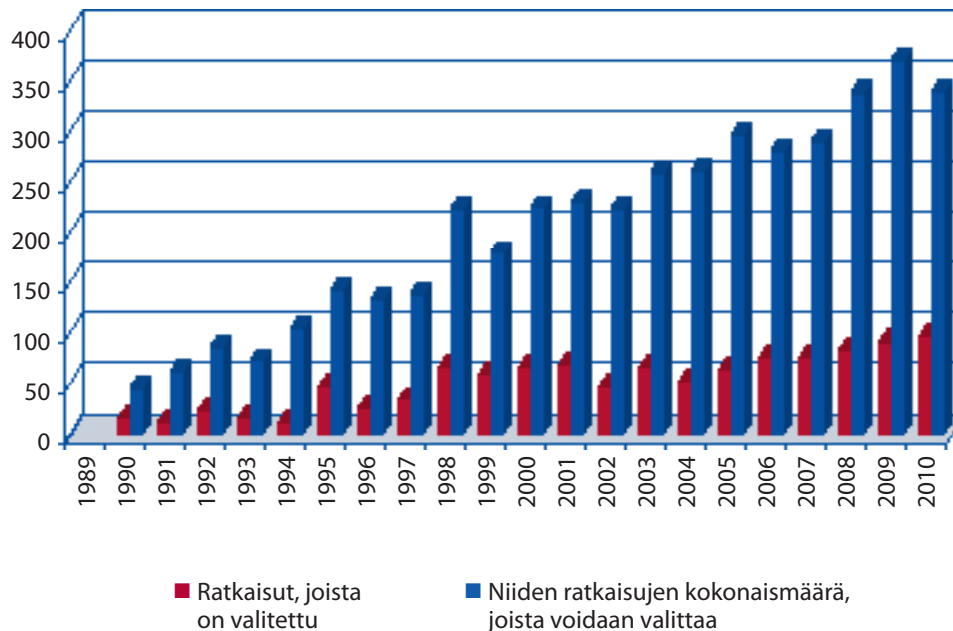
	2006			2007			2008			2009			2010				
	Tehdyt hakemukset			Tehdyt hakemukset			Tehdyt hakemukset			Tehdyt hakemukset			Tehdyt hakemukset				
	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen ³	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen ³	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen ³	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen ³	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen ³		
Euroopan unionin ulkoinen toiminta																	
Henkilöstösäännöt																	
Julkiset hankinnat				2	1		3	1	3	2	2		2	2			
Kansanterveys										1	1						
Kauppapolitiikka				2	1				1	2	2						
Kilpailu	4	2	2	1	1		1	1		2	2		3	3			
Maatalous	3	1	3		1		1			2	3						
Oikeudenkäyntimenettely										1	1						
Oikeus tutustua asiakirjoihin				1	1		2	2		4	4						
Palvelujen tarjoamisen vapaus										1	1						
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)				3	2	1	4	4		5	1	2	1	10	10		
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus														1	1		
Toimielimiä koskeva oikeus							1		1	1	1						
Välityslauseke							1		1								
Valtiontuki	1			1	2		1	1					7	5			
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)				2													
Ympäristö	2	1	1	7	1	6				1			1				
Yhteensä	10	4	6	2	17	4	13	15	6	7	2	22	3	18	2	24	22

¹ Unionin yleinen tuomioistuin voi käsitellä asian nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 76 a artiklan perusteella. Kyseistä määräystä sovelletaan 1.2.2001 lukien.

² Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2006–2010 koskevia tietoja tarkistettiin.

³ Hakemuksen käsittelyn raukeamista koskevaan ryhmään kuuluvat hakemuksen peruuttaminen, kanteesta luopuminen ja tapaukset, joissa kanne ratkaistaan määräyksellä ennen kuin nopeutettua menettelyä koskeva hakemus on käsitelty.

15. *Muuta* – Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1989–2010)

	Ratkaisut, joista on valitettu	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ¹	Niiden ratkaisujen prosentuaalinen osuus, joista on valitettu
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	224	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	77	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	340	29 %

¹ Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa – tuomiot, tutkimatta jättämiset, väli toimimääräykset, määräykset, joissa todetaan lausunnon antamisen rauenneen paitsi ne, joilla asia on poistettu rekisteristä tai siirretty, ja määräykset, joissa hylätään väliintulohakemus – ja joiden osalta valitusaika on päättynyt tai joista on valitettu.

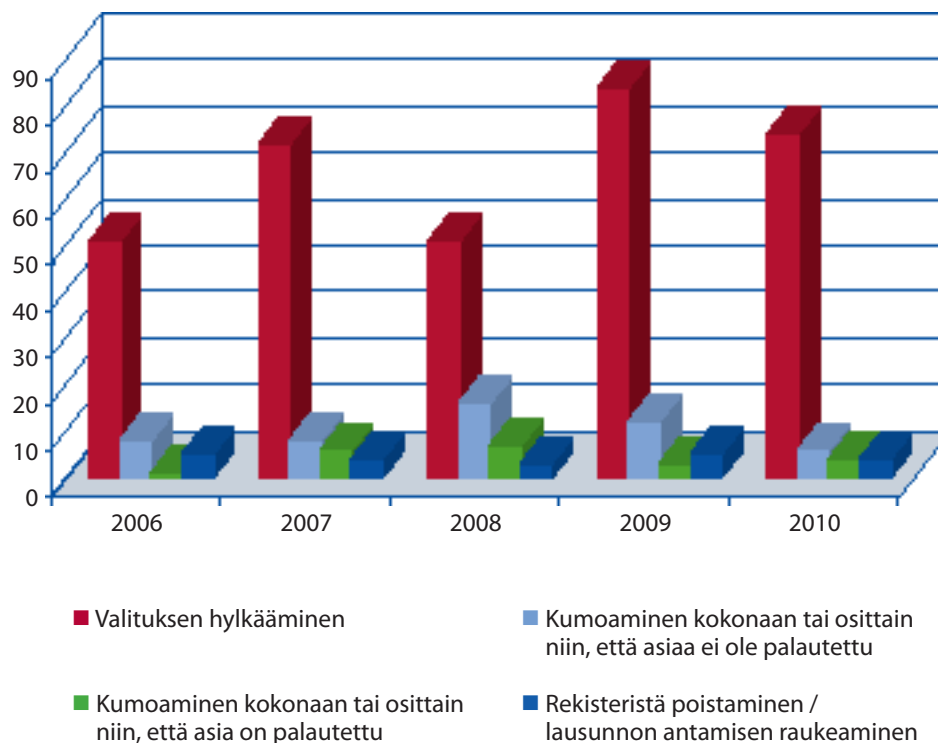
16. *Muuta* – Valitusten jakautuminen oikeudenkäyntilajeittain (2006–2010)

	2006			2007			2008			2009			2010		
	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus
Valtiontuki	5	21	24 %	11	30	37 %	4	19	21 %	23	51	45 %	17	35	49 %
Kilpailu	14	41	34 %	13	33	39 %	7	26	27 %	11	45	24 %	15	33	45 %
Henkilöstöasiat	13	62	21 %	10	53	19 %	9	31	29 %	1	3	33 %			
Immateriaalioikeus	18	62	29 %	14	64	22 %	24	105	23 %	25	153	16 %	32	140	23 %
Muut suorat kanteet	27	95	28 %	29	110	26 %	40	158	25 %	32	119	27 %	34	132	26 %
Yhteensä	77	281	27 %	77	290	27 %	84	339	25 %	92	371	25 %	98	340	29 %

17. Muuta – Valituksiin annetut ratkaisut (2010) (tuomiot ja määräykset)

	Valituksen hylkääminen	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	Rekisteristä poistaminen/ lausunnon antamisen raukeaminen	Yhteensä
Aluepolitiikka	2				2
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1				1
Henkilöstösäännöt	3				3
Immateriaalioikeus	23	1	1	3	28
Kalastuspolitiikka	1				1
Kauppapolitiikka	1				1
Kilpailu	1				1
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu				1	1
Maatalous	2				2
Sosiaalipolitiikka	1				1
Talous- ja rahapolitiikka	1				1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1				1
Toimielimiä koskeva oikeus	20	2	1		23
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	2				2
Valtiontuki	7		2		9
Ympäristö ja kuluttajat	1				1
Yhteensä	74	6	4	4	88

18. *Muuta* – Valituksiin annetut ratkaisut (2006–2010) (tuomiot ja määräykset)

	2006	2007	2008	2009	2010
Valituksen hylkääminen	51	72	51	84	74
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	8	8	16	12	6
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	1	6	7	3	4
Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	5	4	3	5	4
Yhteensä	65	90	77	104	88

19. *Muuta – Työmäärän kehittyminen (1989–2010)*

Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat

	Vireille tulleet asiat ¹	Ratkaistut asiat ²	Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
2010	636	527	1 300
Yhteensä	8 611	7 311	

¹ 1989: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 153 asiaa juuri perustetulle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.
1993: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 451 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.
1994: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 14 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.
2004–2005: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 25 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

² 2005–2006: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siirsi 118 asiaa juuri perustetulle virkamiestuomioistuimelle.

III luku

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2010

Virkamiestuomioistuimen presidentti Paul Mahoney

1. Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot osoittavat, että vuonna 2010 vireille pantujen kanteiden lukumäärä (139) kasvoi selvästi vuonna 2009 ja vuonna 2008 vireille pantujen kanteiden lukumäärään (113 ja 111) nähden.

Ratkaistujen asioiden lukumäärä (129) on puolestaan pienempi¹ kuin edeltäneenä vuonna (155).

Vireillä olevien asioiden lukumäärä² kasvoi näin ollen hieman edeltäneeseen vuoteen nähden (185 asiaa 31.12.2010 verrattuna 175 asiaan 31.12.2009). Samoin oikeudenkäyntien keskimääräinen kesto kasvoi (18,1 kuukautta vuonna 2010 verrattuna 15,1 kuukauteen vuonna 2009³).⁴

Kaikkiaan 24:stä virkamiestuomioistuimen tuomiosta valitettiin unionin yleiseen tuomioistuimeen. Unionin yleinen tuomioistuin kumosi kokonaan tai osittain kymmenen virkamiestuomioistuimen tuomiota ja palautti kuusi asiaa virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi.

Kahdessatoista asiassa saavutettiin sovintoratkaisu ja sovinnolla ratkaistujen asioiden lukumäärä oli siten suurin sitten virkamiestuomioistuimen perustamisen.⁵ Vuotta 2010 koskevat tilastot vaikuttaisivat kertovan entistä avoimemmasta suhtautumisesta tällaiseen riitojenratkaisutapaan.

2. Menettelyä koskevien keinojen osalta on huomattava, että virkamiestuomioistuin käytti kuluneen vuoden aikana ensimmäistä kertaa työjärjestyksen⁶ mukaista mahdollisuutta asian ratkaisemiseen yhden tuomarin kokoonpanossa.⁷

¹ Tuomiolla ratkaistujen asioiden osuuden kasvaminen kuluneen vuoden aikana suhteessa kevyemmässä määräysmenettelyssä ratkaistujen asioiden osuuteen epäilemättä vaikutti osaltaan ratkaistujen asioiden lukumäärän pienentymiseen. Lisäksi on otettava huomioon virkamiestuomioistuimen henkilöstövaje yhden seitsemästä tuomarista pitkään jatkuneen estyneisyyden vuoksi.

² Vireillä on edelleen muun muassa ne 15 asiaa, jotka kaikkiaan 327 virkamiestä ja toimihenkilöä ovat nostaneet niitä toimielimiä vastaan, jonka palveluksessa he työskentelevät, ja joissa he vaativat palkkojen tarkistusta koskevien kuittiensa kumoamista ajanjaksolta 1.7.–31.12.2009 ja 1.1.2010 lähtien laadittujen palkkakuittiensa kumoamista siltä osin kuin niissä sovelletaan 1,85 prosentin mukaista palkankorotusta 3,7 prosentin korotuksen sijaan, joka kantajien mukaan seuraa Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 65 artiklasta ja henkilöstösääntöjen liitteestä XI. Vireillä olevat asiat liittyvät läheisesti asiassa C-40/10, *komissio vastaan neuvosto*, 24.11.2010 annettuun tuomioon, jolla unionin tuomioistuin kumosi Euroopan unionin virkamiesten ja muun henkilöstön palkkojen ja eläkkeiden sekä näihin palkkoihin ja eläkkeisiin liittyvien korjauskertoimien mukauttamisesta 1 päivästä heinäkuuta 2009 23.12.2009 annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 1296/2009.

³ Käsittelyn kesto ei sisällä mahdollista lykkäämistä.

⁴ Tämä käsittelyn keston pidentyminen voidaan sekin epäilemättä liittää tuomiolla ratkaistujen asioiden osuuden kasvuun suhteessa määräyksellä ratkaistujen asioiden osuuteen.

⁵ Todettakoon, että osapuolet saavuttivat sovintoratkaisun ensimmäistä kertaa välitoimiasiassa, joka liittyi haetun välitoimen soveltamista koskevaan kysymykseen (asia F-50/10 R, *De Roos-Le Large v. komissio*).

⁶ Työjärjestyksen 14 artikla.

⁷ Mahdollisuutta ratkaista asia yhden tuomarin kokoonpanossa käytettiin ensimmäisen kerran asiassa F-1/10, *Marcuccio v. komissio*, 14.12.2010 annetussa tuomiossa.

3. Koska vuosi 2010 oli virkamiestuumioistuimen 5-vuotisjuhluvuosi, tätä juhlistettiin järjestämällä juhlaseminaari,⁸ johon osallistui eurooppalaiseen ja kansainväliseen virkamiesoikeuteen erikoistuneita tuomareita, professoreita ja asianajajia sekä unionin toimielinten virkamiehiä ja ammattijärjestöjen ja ammattiyhdistysten edustajia. Juhlaseminaarin aikana vaihdetuista mielipiteistä on epäilyksettä hyötyä virkamiestuumioistuimen pohdinnoille erityisesti siltä osin kuin se kaavailee työjärjestyksensä uudistamista toimintansa aikana kertyneiden kokemusten perusteella. Virkamiestuumioistuimen viisivuotisjuhlallisuuksiin kuului lisäksi toimielimen henkilöstölle suunnattu avointen ovien päivä.

4. Jäljempänä esitellään sellaiset virkamiestuumioistuimen ratkaisut, jotka ovat kaikkein merkittävimpiä oikeudenkäynnin ja aineellisen kysymyksen osalta. Koska välitoimiasioissa⁹ ja maksuttomaan oikeudenkäyntiin liittyvissä asioissa ei ole mitään merkittävää uutta, josta olisi aiheellista mainita, kohta, jossa tätä kysymystä on perinteisesti käsitelty, on tänä vuonna jätetty pois.

I Prosessuaaliset kysymykset

Tutkittavaksi ottamisen edellytykset

1 Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely: hallinnollisen valituksen ja kanteen vastaavuutta koskeva sääntö

Asiassa F-45/07,^{*10} *Mandt vastaan parlamentti*, 1.7.2010 antamassaan tuomiossa virkamiestuumioistuin lievensi oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä tehdyn hallinnollisen valituksen ja kanteen vastaavuutta koskevaa sääntöä. Virkamiestuumioistuin katsoi, että kyseistä sääntöä rikotaan ainoastaan silloin, kun kanteessa muutetaan hallinnollisen valituksen kohdetta tai sen perustetta, ja että tätä perusteen käsitettä on tulkittava laajasti. Kumoamisvaatimuksissa ”riita-asian perusteella” tarkoitetaan sitä, että kantaja riitauttaa riidanalaisen toimen aineellisen lainmukaisuuden tai vaihtoehtoisesti sen muodollisen lainmukaisuuden. Näin ollen lainvastaisuusväitteitä (jotka ovat väistämättä luonteeltaan juridisia ja vaikeasti muiden kuin juristien ymmärrettävissä) ja yleistä järjestystä koskevia perusteita lukuun ottamatta riita-asian peruste katsotaan muutetuksi ja kanteen on näin ollen jätettävä tutkimatta vastaavuutta koskevan säännön rikkomisen vuoksi siinä tapauksessa, että kantaja, joka on valituksessaan esittänyt väitteitä pelkästään itselleen vastaisen toimen muodollista pätevyyttä vastaan, esittää kanteessaan aineellisia kanneperusteita, tai siinä päinvastaisessa tapauksessa, että kantaja, joka on valituksessaan riitauttanut pelkästään itselleen vastaisen toimen aineellisen lainmukaisuuden, esittää kanteessaan perusteita, jotka koskevat toimen muodollista pätevyyttä.

Todettakoon, että asiassa F-50/08*, *Bartha vastaan komissio*, 23.11.2010 antamassaan tuomiossa virkamiestuumioistuin katsoi perustelluksi kanneperusteen, joka otettiin tutkittavaksi edellä mainitussa asiassa *Mandt vastaan parlamentti* annetun tuomion perusteella.

⁸ Juhlaseminaarin asiakirjat julkaistaan vuoden 2011 aikana aikakausjulkaisussa *Revue universelle des droits de l’homme* (RUDH; Éditions N. P. Engel). Juhlaseminaarin esitykset ovat jo saatavilla Curia-internetsivulla.

⁹ Virkamiestuumioistuimen presidentti antoi neljä välitoimimääräystä (asia F-99/09 R, *Papathanasiou v. SMHV*, määräys 23.2.2010; asia F-41/10 R, *Bermejo Garde v. ETSK*, määräys 14.7.2010; asia F-62/10 R, *Esders v. komissio*, määräys 10.9.2010; yhdistetyt asiat F-95/10 R ja F-105/10 R, *Bömcke v. EIP*, määräys 15.12.2010. Virkamies-tuumioistuin hylkäsi välitoimia koskevat hakemukset näissä neljässä asiassa.

¹⁰ Tähdellä merkityt tuomiot ovat iiriä lukuun ottamatta saatavilla kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä.

2 Virkamiehelle vastaisen toimen käsite

Yhdistetyissä asioissa F-124/05 ja F-96/06*, *A ja G vastaan komissio*, 13.1.2010 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin katsoi unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-345/05, *Mote vastaan parlamentti*, joka koski Euroopan parlamentin jäsenen lainkäytöllisen koskemattomuuden pidättämistä, 15.10.2008 antaman tuomion seurauksena, että virkamiehen lainkäytöllisen koskemattomuuden pidättämisestä tehtyä päätöstä oli pidettävä kyseiselle virkamiehelle vastaisena toimena. Tässä asiassa kantajan väitettä, joka koski sen lainkäytöllisen koskemattomuuden pidättämisestä tehdyn päätöksen lainvastaisuutta, ei kuitenkaan enää voitu ottaa tutkittavaksi kantajan vahingonkorvauskanteen yhteydessä, sillä hän ei ollut riitauttanut mainittua päätöstä henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa määrättyssä määräajassa.

Virkamiestuomioistuin antoi 23.11.2010 tuomion asiassa F-8/10*, *Gheysens vastaan neuvosto*. Virkamiestuomioistuin totesi tässä tuomiossaan, että päätöstä, jolla jätettiin jatkamatta kantajan työ-sopimuksen kesto, oli pidettävä tälle vastaisena toimena, joka on henkilöstösääntöjen 25 artiklan mukaisesti perusteltava, silloin, jos se on kyseisestä työ-sopimuksesta erillinen. Näin on erityisesti silloin, jos kyseinen päätös perustuu uusiin seikkoihin tai merkitsee viranomaisten kannanottoa virkamiehen esittämän sellaisen pyynnön seurauksena, joka koskee sopimuksessa mainittua mahdollisuutta sen keston jatkamiseen.

3 Oikeussuojan tarve

Asiassa F-53/08*, *Bouillez ym. vastaan neuvosto*, 5.5.2010 antamassaan tuomiossa virkamies-tuomioistuin vahvisti, että virkamiehillä, jotka voidaan ylentää määrättyyn palkkaluokkaan, on lähtökohtaisesti henkilökohtainen intressi riitauttaa paitsi itseään koskevat päätökset ylentämättä jättämisestä myös muiden virkamiesten ylentämistä kyseiseen palkkaluokkaan koskevat päätökset.

4 Määräajat

Asia F-29/09*, *Lebedef ja Jones vastaan komissio*, koski henkilöstösääntöjen liitteessä XI olevan 3 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan – jonka mukaan korjauskerrointa sovelletaan Belgian (vertailumaa elinkustannusten määrittämiseksi) lisäksi Luxemburgiin – laillisuuteen liittyvää riita-asiaa. Virkamiestuomioistuin antoi 30.9.2010 tuomion tässä asiassa. Se muistutti ensiksi siitä oikeuskäytännöstä, jonka mukaan virkamies, joka ei ole hallinnollisen valituksen tekemiselle ja kanteen nostamiselle asetettujen määräaikojen kuluessa riitauttanut palkkakuittia, jossa ensimmäistä kertaa pannaan täytäntöön sellainen yleisesti sovellettava toimi, jolla vahvistetaan rahallisia oikeuksia, ei voi mainittujen määräaikojen päätyttyä pätevästi riitauttaa myöhemmin laadittuja palkkakuitteja vetoamalla niiden osalta samaan lainvastaisuuteen, jonka tämä virkamies katsoo rasittavan mainittua ensimmäistä palkkakuittia. Virkamiestuomioistuin kuitenkin huomautti, että kantajat arvostelivat komissiota esillä olevassa asiassa olennaisilta osin siitä, että tämä edelleen kieltäytyi soveltamasta henkilöstösääntöjen liitteessä XI olevan 3 artiklan 5 kohdan ensimmäistä alakohtaa tutkimatta mahdollista ostovoiman vääristymistä Brysselin ja Luxemburgin välillä, ja että ne vetosivat tältä osin uusiin taloudellisiin seikkoihin, joiden valossa mainitun säännöksen soveltaminen ei niiden mukaan myöskään ollut perusteltua erityisesti, kun otetaan huomioon yhdenvertaisen kohtelun periaate. Virkamiestuomioistuin muistutti lisäksi niistä prosessuaalisista vaikeuksista, joita yksittäinen henkilö kohtaa nostaessaan toimielintä vastaan laiminlyöntikanteen SEUT 265 artiklan nojalla saadakseen unionin lainsäätäjän antaman asetuksen säännöksen kumotua. Tässä tilanteessa virkamiestuomioistuin katsoi, että jos virkamieheltä evättäisiin mahdollisuus riitauttaa palkkakuittinsa tosiseikkoja koskevien olosuhteiden, kuten taloudellisten olosuhteiden, muuttumisen perusteella edellä mainitussa asiassa annetusta tuomiosta ilmenevän oikeuskäytännön mukaisesti tekemällä tässä tilanteessa lainvastaisuusväitteen sellaista henkilöstösääntöjen

määräystä vastaan, joka sen säätämishetkellä oli lainmukainen mutta josta kyseisen virkamiehen mukaan on tullut lainvastainen olosuhteiden muuttumisen vuoksi, tämä tekisi käytännössä mahdottomaksi hallinnollisen valituksen tekemisen tai kanteen nostamisen, jolla pyritään takaamaan unionin oikeudessa vahvistetun yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen. Tällä vaarannettaisiin siten kohtuuttomalla tavalla tehokkaan oikeussuojan toteutuminen.

Asiassa F-25/10, *AG vastaan parlamentti*, 16.12.2010 antamassaan määräyksessä virkamiestuumioistuin käsitteli päätöksen tiedoksiantamista kirjatulla kirjeellä. Se totesi, että jos kirjatun kirjeen vastaanottaja ei ole kotona sillä hetkellä, kun postilaitoksen edustaja siellä käy, eikä ryhdy tältä osin mihinkään toimiin tai ei nouda kirjettä sen määräajan kuluessa, jonka postilaitos sitä tavallisesti säilyttää, kyseinen päätös on katsottava annetuksi vastaanottajalle asianmukaisesti tiedoksi mainitun määräajan päättämishetkellä. Jos nimittäin sallittaisiin se, että vastaanottaja voi tällä tavoin käyttäytymällä estää päätöksen sääntöjenmukaisen tiedoksiantamisen kirjatulla kirjeellä, tähän tiedoksiantotapaan liittyvät takeet heikentyisivät merkittävästi, vaikka se on erityisen varma ja objektiivinen keino hallinnollisten toimien antamiseksi tiedoksi. Toiseksi tällä annettaisiin vastaanottajalle tietty liikkumavara määräajan alkamisajankohdan määräytymisen osalta, vaikkei asianosaisilla voi olla tällaista liikkumavaraa käytössään. Lisäksi määräajan on täytettävä oikeusvarmuuden ja hyvän lainkäytön vaatimukset. Olettama, jonka mukaan vastaanottaja on saanut tiedoksiannon sen määräajan päätyttyä, jonka postilaitos kirjettä tavallisesti säilyttää, ei ole luonteeltaan ehdoton. Tämän olettaman soveltaminen nimittäin edellyttää, että viranomaiset osoittavat, että tiedoksianto on toimitettu asianmukaisesti kirjatulla kirjeellä erityisesti niin, että vastaanottajan osoittamaan viimeisimpään osoitteeseen on jätetty todistus siitä, että kirje on yritetty toimittaa. Tämä olettama voidaan myös kumota. Vastaanottaja voi erityisesti pyrkiä osoittamaan olleensa esimerkiksi sairaudesta johtuvista syistä tai vastaanottajasta riippumattoman ylivoimaisen esteen (*force majeure*) vuoksi estynyt ottamasta tehokkaasti selon todistuksesta, joka osoittaa, että kirje on yritetty toimittaa.

Luottamukselliset asiakirjat

Asiassa F-2/07, *Matos Martins*, 15.4.2010 antamassaan tuomiossa virkamiestuumioistuin totesi tietyt asiakirjat, joiden toimittamista itselleen kantaja oli prosessinjohtotoimena vaatinut, kantajaan nähden luottamuksellisiksi. Virkamiestuumioistuin rajoitti täten oikeuden saada tutustua näihin asiakirjoihin koskemaan ainoastaan kyseisen kantajan edustajaa eväten tämän oikeuden itse kantajalta, ja määräsi, että asiakirjoihin oli oikeus tutustua kirjaamon tiloissa eikä niistä saanut ottaa kopioita.

Virkamiestuumioistuin antoi asiassa F-50/09, *Missir Mamachi di Lusignano vastaan komissio*¹¹ kaksi määräystä 17.3.2010 ja 20.5.2010. Se velvoitti määräyksissään vastaajan esittämään tiettyjä asiakirjoja, jotka oli luokiteltu turvallisuusluokkaan EU RESTREINT, ja muistutti niistä turvatoimista, joita oikeus saada tutustua näihin asiakirjoihin edellyttää, korostaen erityisesti, että sen paremmin kantajalla kuin tämän asianajajallakaan ei ollut oikeutta tutustua näihin asiakirjoihin. Virkamiestuumioistuin täsmensi erityisesti, että mikäli se aikoi perustaa riidan ratkaisun kyseisiin asiakirjoihin, olisi pohdittava menettelyn kontradiktorisuutta koskevan periaatteen ja työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan soveltamista esillä olevassa asiassa, sillä kyseinen periaate ja mainitut määräykset saattavat merkitä sitä, että kantajalle on annettava ainakin osittainen oikeus tutustua kyseisiin asiakirjoihin.¹²

¹¹ Asiassa ei ole vielä annettu päätöstä, jolla asian käsittely päätetään.

¹² Em. asiassa 17.3.2010 annettu määräys.

Perusteen tutkiminen viran puolesta

Yhdessätoista 29.6.2010 antamassaan tuomiossa¹³ virkamiestuumioistuin muistutti, että puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen on olennainen menettelymääräys, jonka rikkominen voidaan tutkia viran puolesta. Virkamiestuumioistuin kumosi mainituissa asioissa Euroopan poliisiviraston (Europol) tekemät päätökset, joilla loukattiin tätä periaatetta sen vuoksi, että niillä kieltäydettiin myöntämästä kantajille oikeutta toistaiseksi voimassa olevaan työsopimukseen.

II Aineelliset kysymykset

Yleiset periaatteet

1. Sopimussuhteen ulkopuolinen toimielinten vastuu

Asiassa F-30/08*, *Nanopoulos vastaan komissio*, 11.5.2010 antamassaan tuomiossa (tuomiosta valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen) virkamiestuumioistuin muistutti, että kun sopimussuhteen ulkopuoliseen toimielinten vastuuseen vedotaan EY 236 artiklan (josta on Lissabonin sopimuksella muutettuna tullut SEUT 270 artikla) nojalla, tällainen toimielinten vastuu voi syntyä yksinomaan asianomaiselle virkamiehelle vastaisen toimen (tai toimen, joka ei ole päätöksentekoa) lainvastaisuuden perusteella, eikä ole tarpeen tutkia, onko kyseessä sellaisen oikeussäännön, jolla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeinen rikkominen. Virkamiestuumioistuin täsmensi, että tämä oikeuskäytäntö ei estä unionin tuomioistuimia arvioimasta hallinnon harkintavallan laajuutta kyseessä olevalla alalla; kyseinen peruste on päinvastoin olennainen arviointiperuste tutkittaessa kyseessä olevan päätöksen tai toiminnan lainmukaisuutta, koska unionin tuomioistuinten harjoittama laillisuusvalvonta ja tämän valvonnan laajuus riippuvat siitä, miten suuri harkintavalta hallinnolla on sovellettavan oikeuden ja tälle hallinnolle asetettujen moitteetonta toimintaa koskevien vaatimusten perusteella.

Virkamiestuumioistuin muistutti asiassa F-26/09, *N vastaan parlamentti*, 9.3.2010 antamassaan tuomiossa, että virkamiehen riitauttaman toimen kumoaminen on itsessään asianmukainen ja lähtökohtaisesti riittävä korvaus siitä aineettomasta vahingosta, jota virkamiehelle on voinut aiheutua. Tämän jälkeen virkamiestuumioistuin luetteli ne tapaukset, joissa unionin tuomioistuimet ovat sallineet tiettyjä poikkeuksia tästä säännöstä. Se täsmensi siten, että hallinnon tekemän lainvastaisen toimen kumoaminen ei voi muodostaa täyttä korvausta aiheutuneesta aineettomasta vahingosta ensinnäkään silloin, jos kyseinen toimi sisältää sellaisen ilmeisen kielteisen arvioinnin kantajan kyvyistä, joka on omiaan loukkaamaan, ja toiseksi silloin, kun kyseessä oleva lainvastaisuus on erityisen vakava, sekä kolmanneksi silloin, kun toimen kumoamisella ei ole minkäänlaista tehokasta vaikutusta.

2 Perusoikeudet ja virkamiesoikeuden yleiset periaatteet

a) Kotirauhan suojaa koskeva perusoikeus

Asiassa F-56/09, *Marcuccio vastaan komissio*, 9.6.2010 antamassaan tuomiossa virkamiestuumioistuin muistutti, että luonnollisten henkilöiden kotirauhan suojaa koskeva perusoikeus kuuluu

¹³ Asioissa F-27/09, F-28/09, F-34/09, F-35/09, F-36/09, F-37/09, F-38/09, F-39/09, F-41/09, F-42/09 ja F-44/09 annetut tuomiot.

unionin oikeusjärjestykseen jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteisenä yleisenä periaatteena ja että ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (jäljempänä EIOS), johon SEU 6 artiklan 2 kohdassa viitataan, 8 artiklan 1 kappaleen 1 kohdan mukaan "[j]okaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta." Virkamiestuuomioistuin katsoi tässä asiassa, että hallinto oli loukannut kantajan oikeutta omaisuuden suojaan sekä tämän oikeutta yksityis- ja perhe-elämäänsä ja kotiinsa kohdistuvan kunnioitukseen, kun se vieraili kantajan virka-asunnossa muodollisuuksia noudattamatta, ja että tällainen virantoimituksessa tehty virhe oli omiaan synnyttämään vastaajalle vastuun.

b) Syyttömyysolettama

Virkamiestuuomioistuin käsitteli asiassa F-75/09, *Wenig vastaan komissio*, jossa annettiin tuomio 23.11.2010, kannetta, jossa kantaja väitti komission loukanneen syyttömyysolettamaa koskevaa periaatetta hylätessään kantajan oikeudellista avustusta koskevat pyynnöt. Kantajan mukaan pyyntöjen hylkääminen merkitsi sitä, että komissio katsoi hänen syyllistyneen tiettyihin sanomalehtiartikkelissa kuvattuihin tekoihin. Virkamiestuuomioistuin muistutti aluksi, että EIOS 6 artiklan 2 kappaleessa vahvistettu syyttömyysolettamaa koskeva periaate ei ole ainoastaan menettelylinen tae rikosasioissa vaan sillä on laajempi ulottuvuus ja se edellyttää, että valtion edustaja ei voi todeta henkilöä syylliseksi rikokseen ennen kuin tuomioistuin on todennut tämän syylliseksi. Tämän jälkeen virkamiestuuomioistuin totesi, että koska komissio ei ollut esittänyt mitään sellaista, minkä perusteella voitaisiin olettaa, että kantaja oli komission näkemyksen mukaan syyllistynyt tai voinut syyllistyä rikokseen, asianomainen henkilö ei voinut perustellusti väittää, että komissio loukkasi syyttömyysolettamaa koskevaa periaatetta yksinomaan sillä perusteella, että se kieltäytyi tarjoamasta tälle oikeudellista avustusta.

c) Huolenpitovelvollisuus

Asiassa F-92/09*, *U vastaan parlamentti*, antamassaan tuomiossa virkamiestuuomioistuin täsmensi, että huolenpitovelvollisuus edellyttää, että silloin, kun virkamiehen tehtäviensä hoitamisessa kohtaamien vaikeuksien lääketieteellisestä alkuperästä on epäilyjä, hallinnon on ryhdyttävä kaikkiin toimiin näiden epäilyjen poistamiseksi ennen virkamiehen irtisanomista koskevan päätöksen tekemistä. Hallinnolle kuuluva huolenpitovelvollisuus on olennaisesti ankarampi siinä erityisessä tapauksessa, jossa on kyse sellaisen virkamiehen tilanteesta, jonka mielenterveydestä, ja siten virkamiehen kyvystä huolehtia asianmukaisesti omista eduistaan, on epäilyjä.

3 Kansainvälisen yksityisoikeuden soveltaminen unionin toimielimen toimesta

Edellä mainitussa asiassa *Mandt vastaan parlamentti* antamassaan tuomiossa virkamiestuuomioistuin otti kantaa sellaisen säännöksen soveltamiseen toimielimen toimesta, jossa viitataan henkilöiden siviilisäätyyn. Se katsoi tältä osin, ettei hallinnolla ollut velvollisuutta määrittää sovellettavaa lakia ja/tai toimivaltaista oikeusjärjestystä puhtaasti kansainväliseen yksityisoikeuteen perustuvan päättelyn avulla vaan tämä saattoi ottaa liittymään osoittavana tekijänä huomioon ainoastaan "erittäin läheisen" yhteyden riita-asiaan.

Virkamiestuuomioistuimen käsittelemässä asiassa kyse oli tilanteesta, jossa kaksi eri henkilöä vaati saman kuolleen virkamiehen eloon jääneinä puolisoina perhe-eläkettä henkilöstösääntöjen 79 artiklan mukaisesti, jolloin parlamentti päätti jakaa eläkkeen kyseisten henkilöiden kesken. Virkamiestuuomioistuin jätti ensin tutkimatta hallinnollisen valituksen, jonka toinen näistä eläkkeenhakijoista oli tehnyt (asia F-79/07, *Braun-Neumann v. parlamentti*, määräys 23.5.2008). Tämän jälkeen se hylkäsi perusteettomana toisen eläkkeenhakijan hallinnollisen valituksen hyläten siten erityisesti ensinnäkin sen perusteen, jolla vaadittiin saman kuolleen virkamiehen eloon jääneen

puolison aseman epäämistä ensiksi mainitulta eläkkeenhakijalta (virkamiestuuomioistuin totesi tältä osin, että mainittua henkilöä oli pidettävä kuolleen virkamiehen eloon jääneenä puolisona sellaisen maan oikeusjärjestyksen mukaan, jolla oli erittäin läheisiä yhteyksiä sekä kyseiseen henkilöön että riita-asiaan kokonaisuudessaan). Samalla virkamiestuuomioistuin hylkäsi perusteen, jonka mukaan siinä tapauksessa, että virkamiehen eloon jääneitä puolisoita on kaksi, molemmilla on oikeus täysimääräiseen perhe-eläkkeeseen. Virkamiestuuomioistuin katsoi näin ollen, että parlamentti, joka teki ratkaisun asiassa, jota koskevilta osin lainsäädäntöä ei ole olemassa, ei tehnyt oikeudellista virhettä edellä mainitun päätöksen tehdessään.

Virkamiehen oikeudet ja velvollisuudet

1 Avustamisvelvollisuus

Virkamiestuuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa *Wenig vastaan komissio*, ettei hallinnolla ollut velvollisuutta avustaa rikosoikeudenkäynnin yhteydessä virkamiestä, jota täsmällisten ja merkityksellisten todisteiden nojalla epäillään virkavelvollisuuksien törkeästä laiminlyönnistä ja joka tällä perusteella voi olla kurinpitomenettelyn kohteena, vaikka tällainen laiminlyönti olisi tapahtunut kolmansien sääntöjenvastaisten toimien eduksi.

2 Virkamiehen oikeus saada tutustua itseään koskeviin asiakirjoihin

Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa *A ja G vastaan komissio* virkamiestuuomioistuin korosti eroja henkilöstösääntöjen 26 artiklan määräysten, jotka koskevat virkamiehen oikeutta saada tutustua itseään koskevaan henkilökansioon, virkamiehen oikeutta saada tutustua itseään koskeviin lääketieteellisiin asiakirjoihin koskevien säännösten – kuten virkamiesten tapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta annettujen yhteisten määräysten – ja neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43) säännösten, välillä.

Virkamiehen ura

1 Kilpailu

Asiassa F-35/08*, *Pachtitis vastaan komissio*, 15.6.2010 antamassaan tuomiossa (tuomiosta valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen) virkamiestuuomioistuin kumosi Euroopan henkilöstövalintatoimiston (EPSO) päätöksen, jolla kantaja jätettiin yleiseen kilpailuun pääsemistä koskevissa kokeissa parhaiten menestyneiden hakijoiden luettelon ulkopuolelle sillä perusteella, että EPSO:ita puuttui toimivalta tällaisen päätöksen tekemiseen. Virkamiestuuomioistuin totesi, että kun henkilöstösääntöjä ei ole muutettu siten, että niissä nimenomaisesti annettaisiin EPSO:lle sellaisia tehtäviä, jotka ovat tähän saakka kuuluneet kilpailun valintalautakunnalle, EPSO:lla ei ole toimivaltaa hoitaa tällaisia tehtäviä eikä erityisesti sellaisia tehtäviä, jotka virkamiesten palvelukseen ottamisen yhteydessä liittyvät kokeiden sisällön määrittämiseen tai niiden tarkastamiseen, mukaan lukien monivalintamuotoiset tehtävät. Näin on virkamiestuuomioistuimen mukaan siitäkin huolimatta, että näitä kokeita nimitettäisiinkin hakijoiden pääsemistä kilpailun kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin koskeviksi kokeiksi.

Edellä mainitussa asiassa *Bartha vastaan komissio* antamassaan tuomiossa virkamiestuuomioistuin tarkensi monelta osin henkilöstösääntöjen liitteessä III olevassa 3 artiklan viidennen kohdan määräystä, jonka mukaan silloin, jos valintalautakunnassa on enemmän kuin neljä jäsentä, siihen on kuuluttava vähintään kaksi kutakin sukupuolta edustavaa jäsentä. Virkamiestuuomioistuin totesi erityisesti, että tämän säännön noudattaminen on tarkistettava muodostettaessa kilpailun

järjestävän toimielimen julkaiseman luettelon mukaista valintalautakuntaa ja että huomioon on otettava ainoastaan valintalautakunnan varsinaiset jäsenet.

2 Ylennysmenettelyt

Edellä mainitussa asiassa *Bouillez ym. vastaan neuvosto* antamassaan tuomiossa virkamiestuumioistuin totesi, että henkilöstösääntöjen 45 artiklan 1 kohdan määräyksistä seuraa, että ylennyskelpoisten virkamiesten hoitamien tehtävien tason vastuullisuus muodostaa yhden kolmesta merkityksellisestä osatekijästä, jotka hallinnon on otettava huomioon näiden virkamiesten ansioiden vertailussa. Henkilöstösääntöjen 45 artiklan 1 kohdan neljännessä virkkeessä oleva ilmaisu ”soveltuvin osin” tarkoittaa ainoastaan, että vaikka samaan palkkaluokkaan kuuluvien toimihenkilöiden katsotaan lähtökohtaisesti hoitavan tehtäviä, joihin liittyy samanlainen vastuu, ylennysmenettelyssä on otettava huomioon, mikäli näin ei konkreettisesti ole asianlaita.

Virkamiestuumioistuin katsoi henkilöstösääntöjen 45 artiklan 1 kohdan rikkomista koskevan perusteen tässä asiassa perustelluksi. Se muistutti ensin, että unionin tuomioistuimet ovat kuitenkin myöntäneet, että silloin kun kumottava toimi hyödyttää kolmatta osapuolta, kuten on asianlaita varallaololuetteloön merkitsemisen, ylennyspäätöksen tai avoimeen virkaan nimittämistä koskevan päätöksen osalta, unionin tuomioistuinten tehtävänä on varmistaa etukäteen, ettei kumoaminen muodosta suhteetonta seurausta lainvastaisesta toimenpiteestä. Tämän jälkeen virkamiestuumioistuin huomautti, että ylennysasioissa unionin tuomioistuimet suorittavat tapauskohtaisen tarkastelun. Ensiksi ne ottavat huomioon lainvastaisen toimenpiteen luonteen. Toiseksi ne suorittavat intressien vertailun. Tässä intressien vertailussa ne ottavat ensiksi huomioon kantajien intressin sen suhteen, että heidän oikeutensa todelliseen ansioiden uudelleen vertailuun, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon lain mukaan sovellettavat perusteet, palautetaan lainmukaisesti ja täydellisesti, sitten lainvastaisesti ylennettyjen virkamiesten intressit ja lopuksi yksikön intressin.

Asiassa F-14/09, *Almeida Campos ym. vastaan neuvosto*, 15.12.2010 antamassaan tuomiossa virkamiestuumioistuin katsoi, ettei nimittävä viranomaisvoinut laillisesti tutkia erikseen samaan palkkaluokkaan kuuluvien virkamiesten ansioita sen mukaan, kuuluivatko nämä vanhojen henkilöstösääntöjen nojalla ura-alueeseen A vai kielten alan virkaryhmään LA, koska unionin lainsäätäjä on päättänyt, että sekä ura-alueeseen A että kielten alan virkaryhmään LA kuuluvat luetaan uusien henkilöstösääntöjen nojalla yhteen ja samaan hallintovirkamiesten ryhmään.

Virkamiehen työolot

Virkamiestuumioistuin tarkensi asiassa F-97/09, *Taillard vastaan parlamentti*, 30.11.2010 antamassaan tuomiossa, että koska sairauden tila voi muuttua, ei voida katsoa, että sovittelun tulos, jonka mukaan virkamies on työkykyinen, on voimassa, kunnes kyseinen virkamies jälkikäteen toimittaa uuden lääkärintodistuksen. Samaa sairautta koskevien perättäisten lääkärintodistusten esittämisestä koostuvan menettelyn väärinkäyttöä koskevasta vaarasta virkamiestuumioistuin totesi, että asianomainen toimielin voi turvautua asianmukaisiin kurinpitomenettelyihin silloin, kun tämä on tarpeen eli esimerkiksi silloin, kun on olemassa seikkoja, jotka viittaavat kantajan syyllistyneen väärinkäyttöön.

Virkamiehen palkkaus ja sosiaaliset edut

1 Palkkaus

Asiassa F-86/09*, *W vastaan komissio*, 14.10.2010 antamassaan tuomiossa virkamiestuumioistuin käsitteli kumoamisvaatimusta, joka koski komission päätöstä kieltäytyä maksamasta

toimihenkilölle kotitalouslisää sillä perusteella, että kyseisen toimihenkilön ja tämän samaa sukupuolta olevan puolison muodostaman parin muu parisuhde kuin avioliitto ei täyttänyt parisuhteelle henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetettua edellytystä, sillä kyseisellä parilla oli mahdollisuus siviiliavioliittoon Belgiassa. Kantaja, jolla oli sekä Belgian että Marokon kansalaisuus, kiisti kuitenkin hallinnon kannan sillä perusteella, ettei hänellä Marokon kansalaisuuden vuoksi ollut mahdollisuutta tällaiseen avioliittoon, koska solmimalla avioliiton samaa sukupuolta olevan henkilön kanssa hän saattaisi itsensä rikosoikeudellisen syytteen vaaraan Marokossa Marokon rikoslain 489 artiklan nojalla, jossa säädetään homoseksuaalisuus rikosoikeudellisesti rangaistavaksi. Virkamiestuuomioistuin tukeutui Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja totesi, että henkilöstösääntöjen määräyksiä, joissa oikeus kotitalouslisään ulotetaan koskemaan toimihenkilöjä, jotka on rekisteröity muun vakiintuneen parisuhteen kuin avioliiton osapuoliksi, on tulkittava niin, että taataan se, ettei tämä oikeus jää ainoastaan retoriseksi oikeudeksi vaan on konkreettinen ja tosiasiallinen oikeus. Tässä asiassa virkamiestuuomioistuin totesi, että Marokon rikoslain 489 artiklan kaltainen kansallinen säännös, jossa säädetään homoseksuaaliset teot rikosoikeudellisesti rangaistaviksi niiden tekopaikasta riippumatta, uhkaa tehdä avioliiton solmimismahdollisuudesta ja siten oikeudesta kotitalouslisään luonteeltaan retorisen. Virkamiestuuomioistuin kumosi näin ollen vastaajan päätöksen kieltäytyä maksamasta kantajalle mainittua lisää.

2 Sosiaaliturva

Asiassa F-97/08, *Füller-Tomlinson vastaan parlamentti*, 1.7.2010 antamassaan tuomiossa (tuomiosta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen) virkamiestuuomioistuin hylkäsi lainvastaisuusväitteen, jossa kantaja vetosi fyysisen ja psyykkisen koskemattomuuden loukkaamisen arviointia koskevan eurooppalaisen barometrin – joka kuuluu olennaisena osana 1.1.2006 voimaantulleisiin virkamiesten tapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta annettuihin yhteisiin määräyksiin – lainvastaisuuteen.

Virkamiestuuomioistuin antoi 14.9.2010 tuomion asiassa F-79/09, *AE vastaan komissio*, jossa oli kyse korvausvastuuta koskevasta kanteesta, jossa vedottiin sairauden ammattisairaudeksi toteamista koskevan menettelyn kohtuuttoman pitkään kesto. Virkamiestuuomioistuin huomautti, että komission tehtävänä oli toimielimenä muistuttaa lääketieteellisten lautakuntien jäseniä niille kuuluvasta huolellisuusveloitteesta.

Virkamiestuuomioistuin hylkäsi asiassa F-65/09, *Marcuccio vastaan komissio*, 23.11.2010 antamassaan tuomiossa lainvastaisuusväitteen, joka koski edellytyksiä sairauden määrittämiselle henkilöstösääntöjen 72 artiklassa tarkoitetuksi vakavaksi sairaudeksi eli kielteistä elinaikaennustetta, sairauden kroonistumista, raskaiden diagnosointi- tai hoitotoimien tarvetta ja pysyvää vakavaa haittaa tai pysyvän vakavan haitan vaaraa. Samassa tuomiossa virkamiestuuomioistuin täsmensi lisäksi henkilöstösääntöjen 72 artiklassa tarkoitettua ”mielisairauden” käsitettä, jonka se totesi voivan tarkoittaa ainoastaan sellaisia sairauksia, joita objektiivisesti arvioituna voidaan pitää tietyssä määrin vakavina, eikä mitään hyvänsä psykologisia tai psyykkisiä ongelmia niiden vakavuusasteesta riippumatta.

Asiassa F-89/09, *Gagalis vastaan neuvosto*, 1.12.2010 antamassaan tuomiossa virkamiestuuomioistuin totesi, että sekä henkilöstösääntöjen 73 artiklan 3 kohta että tapaturmavakuutuksia koskevan säännösten 9 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava niin, että niissä määrätään ja säädetään ainoastaan henkilöstösääntöjen 72 artiklan kattamista palveluista aiheutuneita kuluja koskevan täydentävän korvauksen maksamisesta sen jälkeen, kun sairausvakuutusjärjestelmän maksettaviksi kuuluvat kulut on korvattu. Tapaturmavakuutusjärjestelmä täydentää viimeksi mainittua järjestelmää eivätkä kulut, jotka johtuvat sellaisista palveluista, joita

sairausvakuutusjärjestelmä ei kata ja jotka eivät kuulu tämän vuoksi miltään osin tästä järjestelmästä korvattaviksi, eivät siis tule tapaturmavakuutusjärjestelmänkään kautta korvattaviksi lukuun ottamatta mainitun 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja kuluja.

Kurinpitojärjestelmä

Virkamiestuuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa *A ja G vastaan komissio* antamassaan tuomiossa, että se, että kurinpitomenettely päätetään langettamatta virkamiehelle kurinpidollista seuraamusta, ei voi estää unionin tuomioistuimia harjoittamasta virkamiestä vastaan kohdistetun kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen laillisuuden valvontaa. Kyseessä olevan virkamiehen oikeuksien suojaamiseksi nimittävän viranomaisen on katsottava käyttäneen valtaansa lainvastaisella tavalla sekä siinä tapauksessa, että sen osoitetaan käyttäneen harkintavaltaansa väärin, että siinä tapauksessa, ettei ole riittävän tarkkoja ja merkityksellisiä seikkoja, jotka osoittaisivat kyseessä olevan virkamiehen syyllistyneen kurinpitomenettelyn alaiseen virheeseen. Samassa asiassa virkamiestuuomioistuin vahvisti lisäksi periaatteen, jonka mukaan kurinpitomenettely on toteutettava kohtuullisessa ajassa. Kurinpitoviranomaiselle kuuluva huolellisuusvelvollisuus koskee sekä kurinpitomenettelyn aloittamista että sen kulkua.

Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettava järjestelmä

1 Toimihenkilön irtisanominen toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen mukaan

Asioissa F-87/08, *Schuerings vastaan ETF*, ja F-88/08, *Vandeuren vastaan ETF*, antamissaan tuomioissa virkamiestuuomioistuin huomautti ensin, että sen salliminen, että työnantaja päättää toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen ilman pätevää perustetta, olisi toistaiseksi voimassa oleville työsopimuksille luonteenomaisen pysyvyyden vastaista ja ristiriidassa tämäntyyppisten sopimusten olennaisten ominaispiirteiden kanssa. Virkamiestuuomioistuin totesi tämän jälkeen, että tietyn viraston toimintoihin kuuluvan osan lakkauttamista voidaan pitää pätevänä irtisanomisperusteena edellyttäen kuitenkin, ettei kyseisessä virastossa ole tointa, johon toimihenkilö voitaisiin siirtää. Selvittäessään, voidaanko toimihenkilö siirtää toiseen – olemassa olevaan tai tätä varten perustettavaan – toimeen, hallinnon on suoritettava vertailu yksikön intressin, joka edellyttää sitä, että toimeen palkataan siihen soveltuvin henkilö, ja sen toimihenkilön intressin välillä, jonka se aikoo irtisanoa. Hallinnon on tässä otettava huomioon arviointivaltansa puitteissa erinäisiä kriteerejä, joihin kuuluvat toimen asettamat edellytykset suhteessa toimihenkilön pätevyyteen ja kyvykkyyteen, se seikka, onko kyseinen toimihenkilö työsopimuksensa mukaan palkattu tiettyyn toimeen vai ei, toimihenkilöä koskevat arviointikertomukset sekä tämän ikä, virkaikä ja se, kuinka monta vuotta aikaa on jäljellä siihen, kunnes kyseinen toimihenkilö voi vaatia eläkeoikeuksiensa maksamista.

2 Toimihenkilön irtisanominen koeajan päätyttyä

Asia F-2/09, *Menghi vastaan ENISA*, jossa virkamiestuuomioistuin antoi tuomion 24.2.2010, koska väliaikaisen toimihenkilön irtisanomista koeajan päätyttyä. Tässä tuomiossa virkamiestuuomioistuin täsmensi monia seikkoja irtisanomispäätöksiä koskevilta osin. Se totesi ensinnäkin, että toimihenkilöön kohdistuneen henkisen ahdistelun toteen näyttäminen ei merkitse kuitenkaan sitä, että kaikki sellaiset kyseiselle toimihenkilölle vastaiset toimet, jotka tapahtuvat tilanteessa, jossa on kyse tällaisesta ahdistelusta, olisivat lainvastaisia. Kyseisen ahdistelun ja riidanalaisen päätöksen perusteiden välillä on oltava olemassa yhteys. Toiseksi virkamiestuuomioistuin totesi, että avustamisvelvollisuutta koskevan henkilöstösääntöjen 24 artiklan määräyksiin rikkomiseen ei voida tehokkaasti vedota irtisanomispäätöstä vastaan. Kyseinen velvollisuus voidaan näet laiminlyödä ainoastaan sellaisilla toimilla, joiden sisällöllä on liityntä avustamisvelvollisuuteen eli toisin sanoen toimilla, joilla hylätään avustamista koskeva pyyntö, tai tietyissä poikkeuksellisissa tapauksissa sillä

tavoin, että toimihenkilölle ei tämän sitä pyytämättä tarjota avustusta. Irtisanomispäätöksen kohde ei kuitenkaan kuulu henkilöstösääntöjen 24 artiklan soveltamisalaan eikä sillä siten ole mitään yhteyttä tässä artikkelissa määrättyyn avustamisvelvollisuuteen. Lopuksi virkamiestuomioistuin huomautti, että henkilöstösääntöjen 22 a artiklan 3 kohdan määräyksissä, joiden mukaan silloin, kun virkamies on ilmoittanut seikoista, jotka voivat antaa aiheutta olettaa, että on kyse laittomasta toiminnasta tai unionin virkamiehelle kuuluvien velvollisuuksien törkeästä laiminlyömisestä, "toimielin ei saa aiheuttaa haittaa virkamiehelle tämän johdosta edellyttäen, että virkamies on toiminut rehellisesti", ei kuitenkaan suojata virkamiestä, joka on henkilöstösääntöjen 22 a artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoittanut seikoista, jotka voivat antaa aiheutta olettaa, että on kyse laittomasta toiminnasta, kaikkia tälle virkamiehelle vastaisia toimia vastaan, vaan ainoastaan sellaisia päätöksiä vastaan, jotka on tehty tämän tietojen antamisen seurauksena.

B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 31.12.2010)

Vasemmalta oikealle:

Tuomarit S. Van Raepenbusch ja H. Kreppel; jaoston puheenjohtaja H. Tagaras; presidentti P. Mahoney; jaoston puheenjohtaja S. Gervasoni; tuomarit I. Boruta ja M. I. Rofes i Pujol; kirjaaja W. Hakenberg.

1. Virkamiestuomioistuiden jäsenet

(Virkaikään mukaisessa järjestyksessä)

Paul J. Mahoney

syntynyt 1946, oikeustieteen M.A.-tutkinto Oxfordin yliopistosta (1967), master of laws -tutkinto Lontoon University Collegesta (1969), Lontoon University Collegen luennoitsija (1967–1973), barrister Lontoossa (1972–1974), Euroopan ihmisoikeustuomioistuiden hallintovirkamies ja ylempi hallintovirkamies (1974–1990), Saskatchewanin yliopiston vieraileva oikeustieteen professori Saskatoonissa Kanadassa (1988), Euroopan neuvoston henkilöstöpäällikkö (1990–1993), Euroopan ihmisoikeustuomioistuiden osastopäällikkö (1993–1995) sekä apulaiskirjaaja (1995–2001) ja kirjaaja (2001 – syyskuu 2005), virkamiestuomioistuiden presidentti 6.10.2005–.

Horstpeter Kreppel

syntynyt 1945, opintoja Berliinin sekä Münchenin ja Frankfurt-am-Mainin yliopistoissa (1966–1972), ensimmäinen oikeustieteen tutkinto (1972), tuomioistuinharjoittelu Frankfurt-am-Mainissa (1972–1973 ja 1974–1975), opintoja Bruggen Collège d'Europessa (1973–1974), toinen oikeustieteen tutkinto (Frankfurt-am-Main, 1976), liittovaltion työvoimatoimiston virkamies ja asianajaja (1976), Hessenin osavaltion työoikeuden tuomari (1977–1993), Frankfurt-am-Mainin sosiaalialan ammattikorkeakoulun ja Wiesbadenin hallinnollisen ammattikorkeakoulun luennoitsija (1979–1990), Euroopan komission oikeudellisen osaston kansallinen asiantuntija (1993–1996 ja 2001–2005), Saksan liittotasavallan Madridin-suurlähetystön työasioista vastaava attasea (1996–2001), tuomari Frankfurt-am-Mainissa (helmi–syyskuu 2005), virkamiestuomioistuiden tuomari 6.10.2005–.

Irena Boruta

syntynyt 1950, oikeustieteen loppututkinto Wrocławin yliopistosta (1972), oikeustieteen tohtori Łodzin yliopistosta (1982), Puolan asianajajaliiton jäsen (1977–), Paris X -yliopiston (1987–1988) ja Nantesin yliopiston (1993–1994) vieraileva tutkija, Solidarnośćin asiantuntija (1995–2000), Łodzin yliopiston eurooppalaisen työ- ja sosiaalioikeuden professori (1997–1998 ja 2001–2005), Varsovan kauppakorkeakoulun dosentti (2002), Varsovan Cardinal Stefan Wyszyński -yliopiston työ- ja sosiaaliturvaoikeuden professori (2002–2005), työ- ja sosiaalasioista vastaava varaministeri (1998–2001), Puolan EU-jäsenyyttä valmistelleen neuvottelukunnan jäsen (1998–2001), Puolan hallituksen edustaja Maailman työjärjestössä (1998–2001), kirjoittanut useita teoksia eurooppalaisesta työ- ja sosiaalioikeudesta, virkamiestuomioistuiden tuomari 6.10.2005–.

Haris Tagaras

syntynyt 1955, oikeustieteen loppututkinto Thessalonikin yliopistosta (1977), eurooppaoikeuden jatkotutkinto Institut d'Études Européennes de l'Université Libre de Bruxellesista (1980), oikeustieteen tohtori Thessalonikin yliopistosta (1984), Euroopan yhteisöjen neuvoston juristi-lingvisti (1980–1982), Thessalonikin kansainvälisen ja eurooppalaisen talousoikeuden tutkimuskeskuksen tutkija (1982–1984), yhteisöjen tuomioistuimen ja Euroopan komission hallintovirkamies (1986–1990), Ateenan Panteionin yliopiston yhteisön oikeuden sekä kansainvälisen yksityisoikeuden ja ihmisoikeuksien professori (1990–), oikeusministeriön Eurooppa-asioiden ulkopuolinen asiantuntija ja Luganon yleissopimuksen pysyvän komitean jäsen (1991–2004), kansallisen kilpailulautakunnan jäsen (1999–2005), kansallisen televiestintä- ja postilautakunnan jäsen (2000–2002), Thessalonikin asianajajaliiton jäsen, kassaatiotuomioistuimen asianajaja, Euroopan asianajajaliiton (UAE) perustajajäsen, vertailevan oikeustieteen kansainvälisen akademian (Académie internationale de droit comparé) jäsen, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005–.

Sean Van Raepenbusch

syntynyt 1956, oikeustieteen loppututkinto Université Libre de Bruxellesista (1979), kansainvälisen oikeuden jatkotutkinto (Bryssel, 1980), oikeustieteen tohtori (1989), Société Anonyme du Canal et des Installations Maritimes de Bruxellesin oikeudellisen osaston päällikkö (1979–1984), Euroopan komission sosiaaliasioiden pääosaston virkamies (1984–1988), komission oikeudellisen osaston jäsen (1988–1994), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1994–2005), Charleroin yliopiston kansainvälisen ja eurooppalaisen sosiaalioikeuden luennoitsija (1989–1991), Mons-Hainaut'n yliopiston eurooppaoikeuden luennoitsija (1991–1997), Liègen yliopiston eurooppalaisen virkamiestoikeuden (1989–1991) sekä unionin toimielimiä koskevan oikeuden (1995–2005) ja eurooppalaisen sosiaalioikeuden (2004–2005) luennoitsija, kirjoittanut useita julkaisuja eurooppalaisesta sosiaalioikeudesta ja unionin valtiosääntöoikeudesta, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005–.

Stéphane Gervasoni

syntynyt 1967, tutkinnot Institut d'études politiques de Grenoblesta (1988) ja École nationale d'administrationista (1993), Ranskan ylimmän hallintotuomioistuimen (Conseil d'État) jäsen (riita-asioiden jaoston esittelijä 1993–1997 ja sosiaalioikeuden jaoston esittelijä 1996–1997), vanhempi hallitussihteeri (1996–1998), esittelijäneuvos (2008–), l'Institut d'études politiques de Paris'n luennoitsija (1993–1995), hallituksen asiamies eläkevalituslautakunnassa (1994–1996), julkisen hallinnon ministeriön ja Pariisin kaupungin oikeudellinen neuvonantaja (1995–1997), Yonnen departementin prefektuurin pääsihteeri ja Auxerren alueen aliprefekti (1997–1999), Savoien departementin prefektuurin pääsihteeri ja Chambéry'n alueen aliprefekti (1999–2001), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (syyskuu 2001 – syyskuu 2005), Natton valituslautakunnan jäsen (2001–2005), virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005–.

Maria Isabel Rofes i Pujol

syntynyt 1956, licenciatura en derecho -tutkinto Barcelonan yliopistosta (1981), erikoistunut kansainväliseen kauppaan Meksikossa (1983), Euroopan integraatioon liittyviä opintoja Barcelonan kauppakamarissa (1985), eurooppaoikeuden opintoja Escola d'Administració Pública de Catalunyassa (1986), Generalitat de Catalunyan teollisuus- ja energia-ministeriön oikeudellisen osaston virkamies (huhtikuu 1984 – elokuu 1986), Barcelonan asianajajayhdistyksen jäsen (1985–1987), yhteisöjen tuomioistuimen tutkimus- ja dokumentaatio-osaston hallintovirkamies ja johtava hallintovirkamies (1986–1994) sekä lakimiesavustaja julkisasiamies Dámaso Ruiz-Jarabo Colomerin (tammikuu 1995 – huhtikuu 2004) ja tuomari Uno Löhmusin kabinetissa (toukokuu 2004 – elokuu 2009), Barcelonan autonomisen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan unionin oikeuden opettaja (1993–2000), kirjoittanut useita julkaisuja ja opettanut eurooppalaista sosiaalioikeutta, yhteisön kasvilajikeviraston valituslautakunnan jäsen (2006–2009), virkamiestuumioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Waltraud Hakenberg

syntynyt 1955, oikeustieteen opintoja Regensburgissa ja Genevessä (1974–1979), ensimmäinen valtiontutkinto (1979), yhteisöoikeuden jatko-opintoja Bruggen Collège d'Europessa (1979–1980), tuomioistuinharjoittelu Regensburgissa (1980–1983), oikeustieteen lisensiaatti (1982), toinen valtiontutkinto (1983), asianajaja Münchenissä ja Pariisissa (1983–1989), yhteisöjen tuomioistuimen virkamies (1990–2005) sekä lakimiesavustaja tuomari Peter Jannin kabinetissa (1995–2005), opettanut useissa yliopistoissa Saksassa sekä Itävallassa, Sveitsissä ja Venäjällä, Saarin yliopiston kunniaprofessori (1999–), useiden oikeudellisten komiteoiden sekä yhdistysten ja lautakuntien jäsen, kirjoittanut useita julkaisuja oikeustieteestä ja unionin oikeuteen liittyvistä riitaasioista, virkamiestuumioistuimen kirjaaja 30.11.2005–.

2 Muutokset virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa vuonna 2010

Virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa ei tapahtunut muutoksia vuoden 2010 aikana.

3 Protokollajärjestys

1.1.2010–31.12.2010

Virkamiestuuomioistuimen presidentti

P. MAHONEY

Jaoston puheenjohtaja H. TAGARAS

Jaoston puheenjohtaja S. GERVASONI

Tuomari H. KREPPEL

Tuomari I. BORUTA

Tuomari S. VAN RAEPENBUSCH

Tuomari M. I. ROFES i PUJOL

Kirjaaja W. HAKENBERG

4 Virkamiestuomioistuiden entinen jäsen

Kanninen Heikki (2005–2009)

C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet, ratkaistut ja vireillä olevat asiat (2006–2010)

Vireille tulleet asiat

2. Asioiden prosentuaalinen osuus jaettuna tärkeimpien vastaajana olevien toimielinten mukaan (2006–2010)
3. Oikeudenkäyntikieli (2006–2010)

Ratkaistut asiat

4. Tuomiot ja määräykset – ratkaisukokoonpano (2010)
5. Ratkaisun sisältö (2010)
6. Annetut välitoimimääräykset (2006–2010)
7. Käsitteilyn kesto kuukausina (2010)

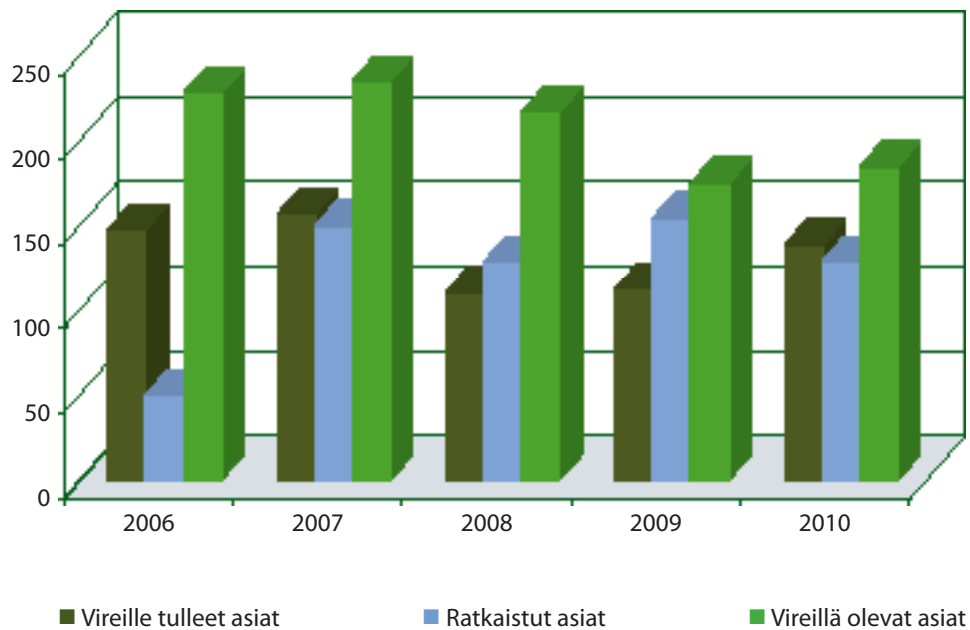
Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

8. Ratkaisukokoonpano (2006–2010)
9. Kantajien määrä (2010)

Muuta

10. Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen (2006–2010)
11. Valituksiin annetut ratkaisut unionin yleisessä tuomioistuimessa (2006–2010)

1. *Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta* Vireille tulleet, ratkaistut ja vireillä olevat asiat (2006–2010)

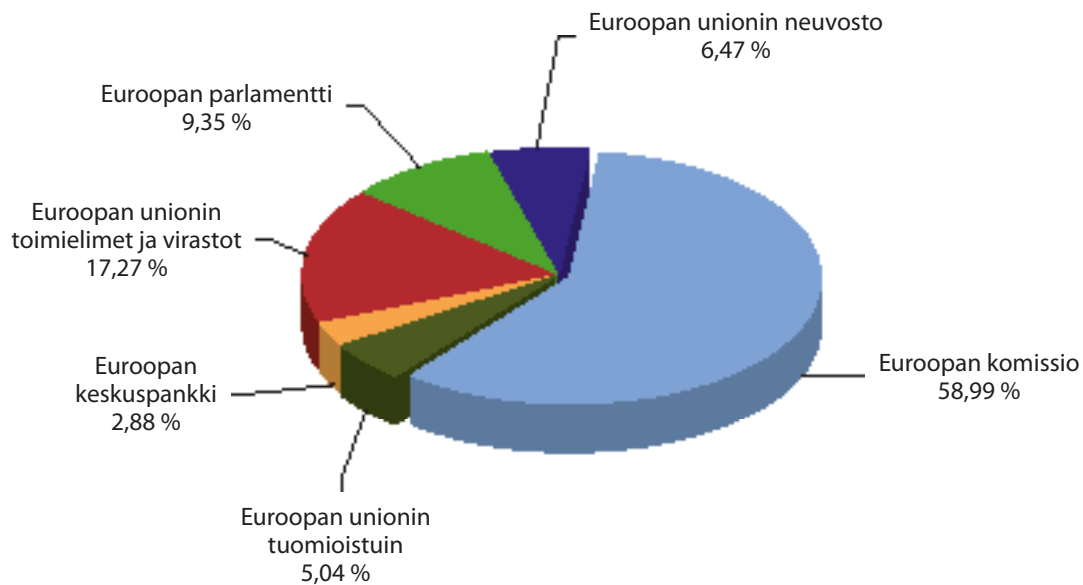
	2006	2007	2008	2009	2010
Vireille tulleet asiat	148	157	111	113	139
Ratkaistut asiat	50	150	129	155	129
Vireillä olevat asiat	228	235	217	175	185 ¹

Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

¹ Joista 14 asian käsittelyä on lykätty.

2. *Vireille tulleet asiat – Asioiden prosentuaalinen osuus jaettuna tärkeimpien vastaajana olevien toimielinten mukaan (2006–2010)*

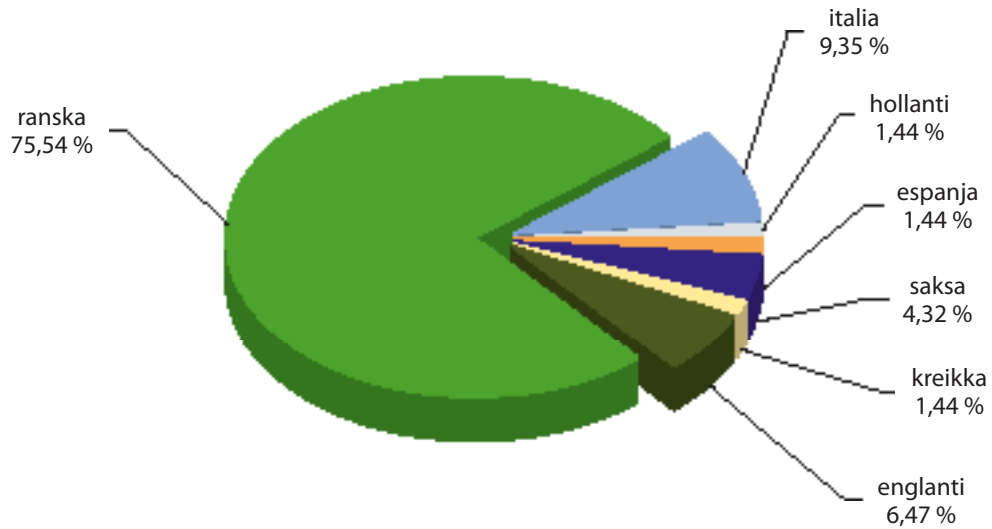
Vireille tulleiden asioiden prosentuaalinen osuus (2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Euroopan parlamentti	7,48 %	15,29 %	14,41 %	8,85 %	9,35 %
Euroopan unionin neuvosto	5,44 %	4,46 %	4,50 %	11,50 %	6,47 %
Euroopan komissio	72,79 %	63,69 %	54,95 %	47,79 %	58,99 %
Euroopan unionin tuomioistuin	4,08 %	3,82 %		2,65 %	5,04 %
Euroopan keskuspankki		1,27 %	2,70 %	4,42 %	2,88 %
Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuin	2,72 %	2,55 %	5,41 %	0,88 %	
Euroopan unionin toimielimet ja virastot	7,48 %	8,92 %	18,02 %	23,89 %	17,27 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Vireille tulleet asiat – Oikeudenkäyntikieli (2006–2010)

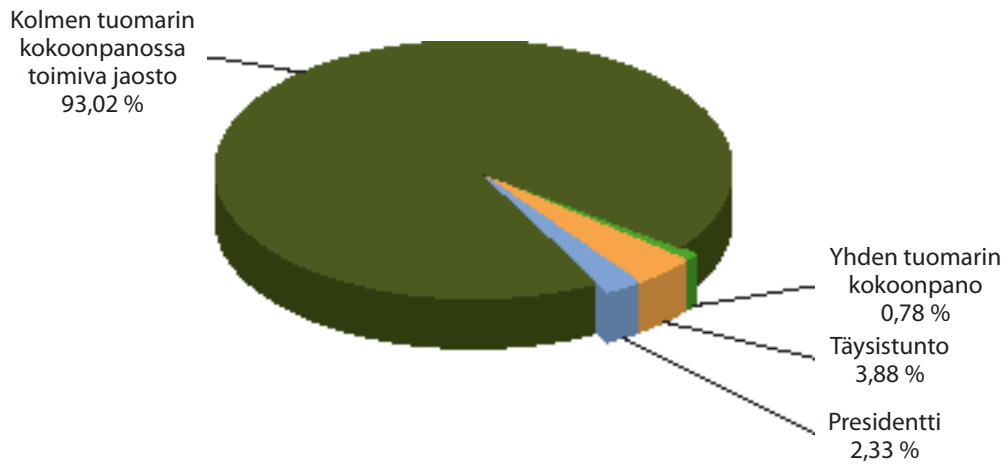
Jakautuminen vuonna 2010

Oikeudenkäyntikieli	2006	2007	2008	2009	2010
bulgaria		2			
espanja	1	2	1	1	2
tsekki				1	
saksa	2	17	10	9	6
kreikka	3	2	3	3	2
englanti	8	8	5	8	9
ranska	113	101	73	63	105
italia	10	17	6	13	13
liettua		2	2		
unkari	2	1	1		
hollanti	7	4	8	15	2
puola			1		
portugali			1		
romania		1			
sloveeni	1				
suomi	1				
Yhteensä	148	157	111	113	139

Oikeudenkäyntikieli tarkoittaa sitä kieltä, jolla kanne asiassa nostettiin, eikä se viittaa kantajan äidinkieleen tai kansallisuuteen.

4. Ratkaistut asiat – Tuomiot ja määräykset – Ratkaisukokoonpano (2010)

	Tuomiot	Määräykset, joilla asia on poistettu rekisteristä sen vuoksi, että siinä on tehty sovinto ¹	Muut määräykset, joilla käsittely on saatettu päätökseen	Yhteensä
Täysistunto	4	1		5
Presidentti			3	3
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	84	11	25	120
Yhdessä tuomarin kokoonpano	1			1
Yhteensä	89	12	28	129

¹ Vuoden 2010 aikana virkamiestuomioistuin esitti 12 muussa asiassa sovintoehdotuksen, joka ei johtanut sovintoon.

5. Ratkaistut asiat – Ratkaisun sisältö (2010)

	Tuomiot			Määräykset				Yhteensä
	Kokonaan hyväksytyt kanteet	Osittain hyväksytyt kanteet	Kokonaan hylätyt kanteet, lausunnon antamisen raukeaminen	Kanteet/hakemukset, joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset (selvästi) puuttuvat tai jotka ovat perusteettomia	Sovintoratkaisut ratkaisukokouksen myötävaikutuksella	Asian poistaminen rekisteristä muusta syyistä, lausunnon antamisen raukeaminen tai siirtäminen	Kokonaan tai osittain hyväksytyt hakemukset (erityiset menettelyt)	
Asemapaikkaan määrääminen / asemapaikan siirto		1	1	1				3
Kilpailu	3	2	6					11
Työsuhteen ehdot / lomat	1	1	1		1			4
Arviointi/ylennys	1	3	5		3	8		20
Eläkkeet ja työkyvyttömyyskorvaus			3		1			4
Kurinpitomenettelyt		2						2
Palvelukseen ottaminen / nimitys / palkkaluokan määrittäminen	2	1	16	1	2	5		27
Palkkaus ja korvaukset	2		3		2			7
Toimihenkilön sopimuksen irtisanominen	11	4	7	2	1			25
Sosiaaliturva/ammattitauti/ onnettomuudet		2	4	1	1	1		9
Muut		5	2	5	1	2	2	17
Yhteensä	20	21	48	10	12	16	2	129

6. Annetut väli-toimimääräykset (2006–2010)

Ratkaisut väli-toimiasioissa		Ratkaisun sisältö		
		Hyväksyminen kokonaan tai osittain	Hylkääminen	Asian poistaminen rekisteristä
2006	2		2	
2007	4		4	
2008	4		4	
2009	1	1		
2010	6		4	2
Yhteensä	17	1	14	2

7. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2010)

Tuomiot			Koko oikeudenkäynnin kesto	Oikeudenkäynnin kesto, kun jätetään huomiotta asian käsittelyn mahdollinen lykkääminen
			Keskimääräinen kesto	Keskimääräinen kesto
Virkamiestuomioistuimessa vireille tulleet asiat	81		21,4	19,7
Unionin yleisessä tuomioistuimessa alun perin vireille tulleet asiat ¹	8		62,4	34,9
Yhteensä	89		25,1	21

Määräykset			Koko oikeudenkäynnin kesto	Oikeudenkäynnin kesto, kun jätetään huomiotta asian käsittelyn mahdollinen lykkääminen
			Keskimääräinen kesto	Keskimääräinen kesto
Virkamiestuomioistuimessa vireille tulleet asiat	37		17,1	10,1
Unionin yleisessä tuomioistuimessa alun perin vireille tulleet asiat ¹	3		66,5	28,9
Yhteensä	40		20,8	11,5

YHTEENSÄ	129		23,8	18,1
-----------------	------------	--	-------------	-------------

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

¹ Virkamiestuomioistuimen aloittaessa toimintansa unionin yleinen tuomioistuin siirsi sille 118 asiaa.

8. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Täysistunto	2	3	5	6	1
Presidentti	4	3	2	1	1
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	212	206	199	160	179
Yhden tuomarin kokoonpano					
Asiat, joita ei vielä ole jaettu eri kokoonpanoille	10	23	11	8	4
Yhteensä	228	235	217	175	185

9. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kantajien määrä (2010)

Vireillä olevat asiat, joissa on suurin määrä kantajia yhtä asiaa kohden

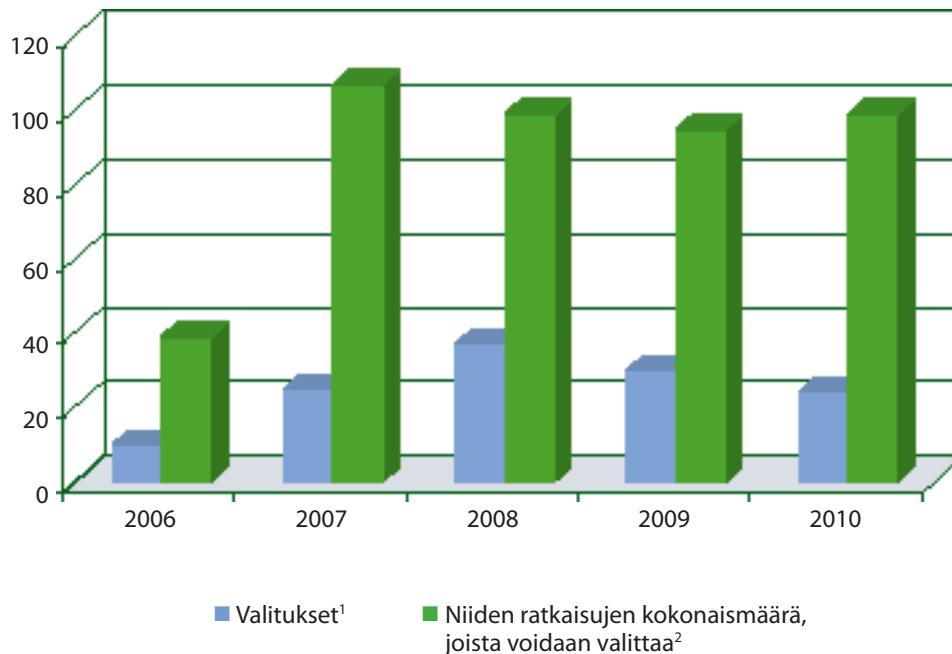
Kantajien määrä asiaa kohti	Toimialat
327 (15 asiaa)	Henkilöstösäännöt – Palkkaus – Virkamiesten ja muun henkilöstön palkkojen ja eläkkeiden vuosittainen mukauttaminen – Henkilöstösääntöjen liitteessä XI oleva 65 artikla – 23.12.2009 annettu neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 1296/2009
169	Henkilöstösäännöt – EKP:n henkilöstö – Eläkejärjestelmän uudistus
35	Henkilöstösäännöt – EIP – Eläkkeet – Vuoden 2008 uudistus
26 (3 asiaa)	Henkilöstösäännöt – Palkkaluokan uudelleenmäärittely – Ennen uusia henkilöstösääntöjä sisäisen kilpailun varallaololuetteloon kirjatut henkilöt – Palkkaluokan määrittely epäedullisempien säännösten mukaisesti – Henkilöstösääntöjen liitteessä XIII olevat siirtymäsäännökset – Ylennyspisteiden menettäminen
18	Henkilöstösäännöt – Palkkaus – Turvallisuusyksikössä tai hätä- ja kriisitilanteiden koordinointiyksikössä työskentelevä sopimussuhteessa oleva toimihenkilö – Säännöllisesti päivystämään joutuville työntekijöille maksettava korvaus – Henkilöstösääntöjen 56 b artikla
16 (2 asiaa)	Henkilöstösäännöt – Sopimussuhteinen toimihenkilö – Lauseke, jonka mukaan sopimus irtisanotaan, jos toimihenkilöä ei ole merkitty kilpailun varallaololuetteloon – Toimihenkilön sopimuksen irtisanominen
14	Henkilöstösäännöt – Nimitys – Vartiointiliikkeen työntekijät – Toimihenkilöksi katsomista koskeva vaatimus
13	Henkilöstösäännöt – Ylimääräinen toimihenkilö – Väliaikainen toimihenkilö – Palvelukseen ottamisen ehdot – Sopimuksen kesto

Käsitteellä "henkilöstösäännöt" tarkoitetaan Euroopan unionin virkamiesten henkilöstösääntöjä ja Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettavia palvelussuhteen ehtoja.

Kantajien kokonaismäärä kaikkien vireillä olevien asioiden osalta

	Kantajien kokonaismäärä	Vireille tulleiden asioiden kokonaismäärä
2006	1 652	228
2007	1 267	235
2008	1 161	217
2009	461	175
2010	812	185

10. *Muuta* – Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen (2006–2010)

	Valitukset ¹	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ²	Valitusten prosentuaalinen osuus ³	Valitusten prosenttiosuus sovintomenettely mukaan lukien ⁴
2006	10	39	25,64 %	22,22 %
2007	25	107	23,36 %	21,93 %
2008	37	99	37,37 %	34,91 %
2009	30	95	31,58 %	30,93 %
2010	24	99	24,24 %	21,62 %

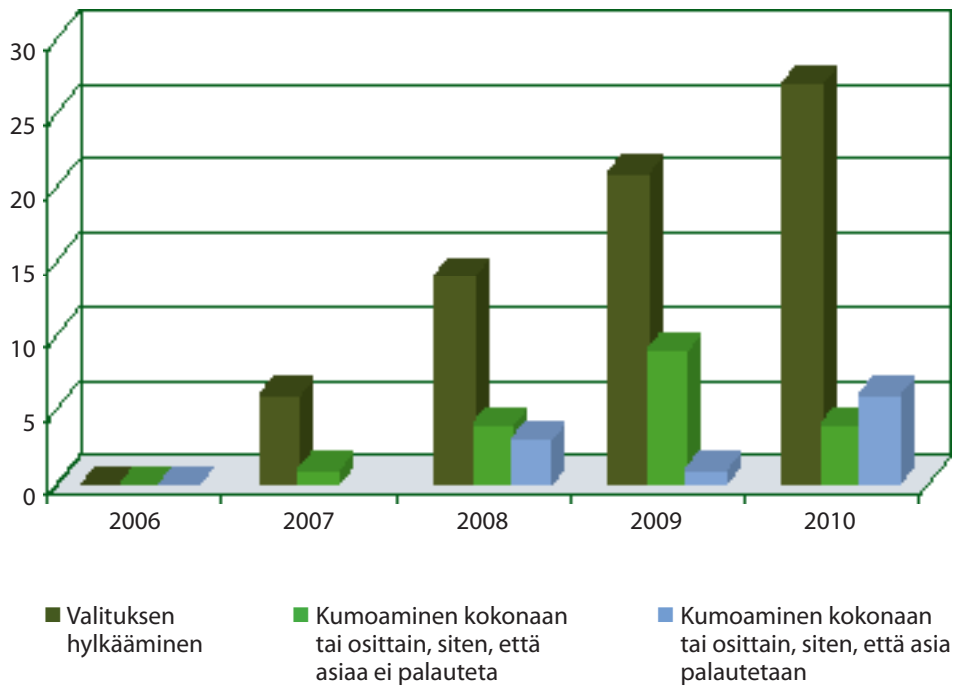
¹ Ratkaisut, joista useat asianosaiset ovat valittaneet otetaan huomioon vain yhden kerran. Vuonna 2007 kahdesta ratkaisusta tehtiin kummastakin kaksi valitusta.

² Tuomiot ja määräykset, joissa kanne hylätään tai todetaan, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi tai että se on selvästi perusteeton; väli toimimääräykset ja määräykset lausunnon antamisen raukeamisesta tai väliintulon hylkäämisestä; julistettu tai annettu viitevuonna.

³ On mahdollista, että tämä prosenttiosuus ei tietyssä vuonna vastaa viitevuonna annettuja vertailukelpoisia ratkaisuja, koska muutoksenhauille varattu aika voi osua kahdelle kalenterivuodelle.

⁴ Virkamiestuomioistuin on pyrkinyt lainsäätäjän kehoituksesta helpottamaan sovintoratkaisuun pääsemistä. Joka vuosi tietty määrä asioita ratkaistaan tällä tavoin. Näissä asioissa ei anneta "ratkaisuja, joista voidaan valittaa", joiden perusteella "valitusten prosentuaalinen osuus" perinteisesti lasketaan vuosikertomuksessa muun muassa unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen osalta. Koska "valitusten prosentuaalisen osuuden" voidaan katsoa kuvastavan tuomioistuimen ratkaisusta tehtyjen "muutostenhakujen osuutta", tämä prosenttimäärä kuvastaisi tilannetta paremmin, jos sen laskemisessa otettaisiin huomioon paitsi ratkaisut, joista voidaan valittaa, myös ne ratkaisut, joista ei voida valittaa, koska oikeusriita saatetaan niissä päätökseen sovintoratkaisulla. Tässä sarakkeessa on tämän laskutoimituksen tulos.

11. *Muuta* – Valituksiin annetut ratkaisut unionin yleisessä tuomioistuimessa (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Valituksen hylkääminen		6	14	21	27
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten, että asiaa ei palauteta		1	4	9	4
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten, että asia palautetaan			3	1	6
Yhteensä		7	21	31	37

IV luku

Tapaamiset ja vierailut

A – Viralliset vierailut unionin tuomioistuimeen, unionin yleiseen tuomioistuimeen ja virkamiestuomioistuimeen

Unionin tuomioistuin

25.–26.1.	Englannin ja Walesin sekä Skotlannin ja Pohjois-Irlannin tuomioistuinlaitosten valtuuskunta
29.1.	Espanjan puheenjohtajuuskauden neuvostossa toimiva ”Euroopan unionin tuomioistuin”-ryhmän valtuuskunta
7.–9.2.	Yhdysvaltain korkeimman oikeuden ja SMU Dedman School of Law’n valtuuskunta
23.2.	Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan valtuuskunta
2.3.	M. Šefčovič, Euroopan komission varapuheenjohtaja
9.3.	A. Merkel, Saksan liittotasavallan liittokansleri
22.–23.3.	Jäsenvaltioiden (Belgia, Bulgaria, Tanska, Saksa, Viro, Irlanti, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Alankomaat, Puola, Portugali ja Yhdistynyt kuningaskunta) tuomareiden tuomaripäivät
19.4.	Turkin tasavallan Luxemburgissa toimiva suurlähettiläs C. Kart
19.–21.4.	Slovenian perustuslakituomioistuimen valtuuskunta
26.4.	Jäsenvaltioiden valtioneuvostojen ja Euroopan unionin toimielinten asiamestereiden tapaaminen
26.–28.4.	Länsi-Afrikan talous- ja rahaliiton (UEMOA) tuomioistuimen, Keski-Afrikan talous- ja rahayhteisön (CEMAC) tuomioistuimen ja Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (CEDEAO) tuomioistuimen valtuuskunta
4.5.	Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan valtuuskunta
17.–18.5.	Turkin tasavallan perustuslakituomioistuimen valtuuskunta
31.5.	P. Étienne, Ranskan pysyvä edustaja Euroopan unionissa
3.6.	J.-M. Bockel, Ranskan oikeusasioiden valtiosihteeri
7.–8.6.	Euroopan unionin jäsenvaltioiden ylinterhallintotuomioistuinten yhdistyksen seminaari ja yleiskokous
9.6.	Euroopan parlamentin budjettivaliokunnan esittelijä H. Trüpel
14.6.	A. Ronchi, Italian eurooppaministeri
20.–22.6.	Alankomaiden Hoge Raadin valtuuskunta
28.–29.6.	Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian (FYROM) korkeimman oikeuden valtuuskunta
1.–2.7.	Kroatian korkeimman oikeuden valtuuskunta
6.–7.9.	”4 ^e Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Unionsrechts”, jossa läsnä myös Saksan liittotasavallan oikeusministeri S. Leutheusser-Schnarrenberger
20.–22.9.	Romanian korkeimman tuomarineuvoston ja kansallisen tuomarikoulun valtuuskunta
7.10.	T. de Maizière, Saksan liittotasavallan sisäministeri
7.10.	L. Barfoed, Tanskan oikeusministeri
7.10.	K. Jäger, Liechtensteinin suurlähettiläs Belgiassa ja Euroopan unionissa

12.10.	Euroopan asianajajayhteisöjen neuvoston (CCBE) pysyvä valtuuskunta
25.10.	M. Radović, Montenegron oikeusministeri, ja A. A. Pejović, Montenegron suurlähettiläs Euroopan unionissa
8.11.	L. Mosar, Luxemburgin edustajainhuoneen puhemies, sekä lakivaliokunta
8.–9.11.	EU Select Committee of the House of Lordsin (Yhdistynyt kuningaskunta) valtuuskunta
10.11.	A. Pipan, Slovenian suurlähettiläs Belgiassa ja Luxemburgissa
15.11.	Jäsenvaltioiden (Tšekki, Espanja, Ranska, Italia, Unkari, Malta, Itävalta, Romania, Slovenia, Slovakia, Suomi ja Ruotsi) tuomareiden seminaari
18.11.	Saudi-Arabian tuomareiden valtuuskunta, Saudi-Arabian välimiesten puheenjohtajan ja kuninkaan neuvonantajan, prinssi Dr. Bandar bin Salman bin Mohammed Al Saudin johdolla
23.11.	M. Manevski, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian (FYROM) oikeusministeri, ja Nikola Poposki, FYROMin suurlähettiläs Euroopan unionissa
24.–25.11.	K. Prost, Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston 1267-komitean välittäjä
2.12.	J.-U. Hahn, Hessenin osavaltion (Saksa) varapääministeri sekä oikeus-, integraatio- ja eurooppaministeri

Unionin yleinen tuomioistuin

29.1.	Espanjan puheenjohtajuuskauden neuvostossa toimiva ”Euroopan unionin tuomioistuin”-ryhmän valtuuskunta
7.–9.2.	Yhdysvaltain korkeimman oikeuden ja oikeustieteen opettajien valtuuskunta
23.2.	Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan valtuuskunta
16.3.	Espanjan kilpailuneuvoston valtuuskunta
26.4.	Jäsenvaltioiden valtioneuvostojen ja Euroopan unionin toimielinten asiamestereiden tapaaminen
12.10.	Euroopan asianajajayhteisöjen neuvoston (CCBE) valtuuskunta
27.10.	N. Diamandouros, Euroopan oikeusasiamies
28.10.	Euroopan unionin kolmen tuomioistuimen jäsenten vierailu Villa Vaubanissa
8.11.	Luxemburgin edustajainhuoneen puhemies ja lakivaliokunta
8.–9.11.	EU Select Committee of the House of Lordsin valtuuskunta
24.–25.11.	K. Prost, Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston 1267-komitean sovittelija
2.12.	J.-U. Hahn, Hessenin osavaltion (Saksa) varapääministeri sekä oikeus-, integraatio- ja eurooppaministeri

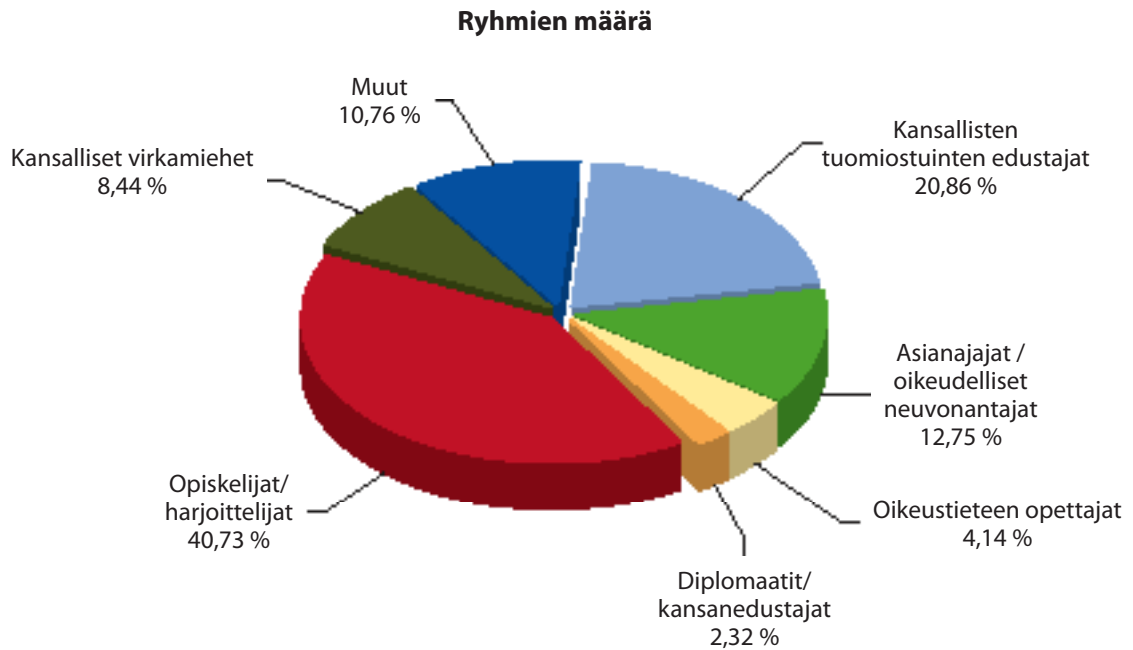
Virkamiestuomioistuin

25.3.	M. de Sola Domingo, Euroopan komission sovittelija
20.4.	A. Schneeberg, asianajaja ja sovittelija

30.9.	A. Zack, Aasian kehitys pankin hallinnollisen tuomioistuimen puheenjohtaja
1.10.	Euroopan unionin virkamiestuomioistuin 5 vuotta -juhlaseminaari
26.10.	N. Diamandouros, Euroopan oikeusasiamies

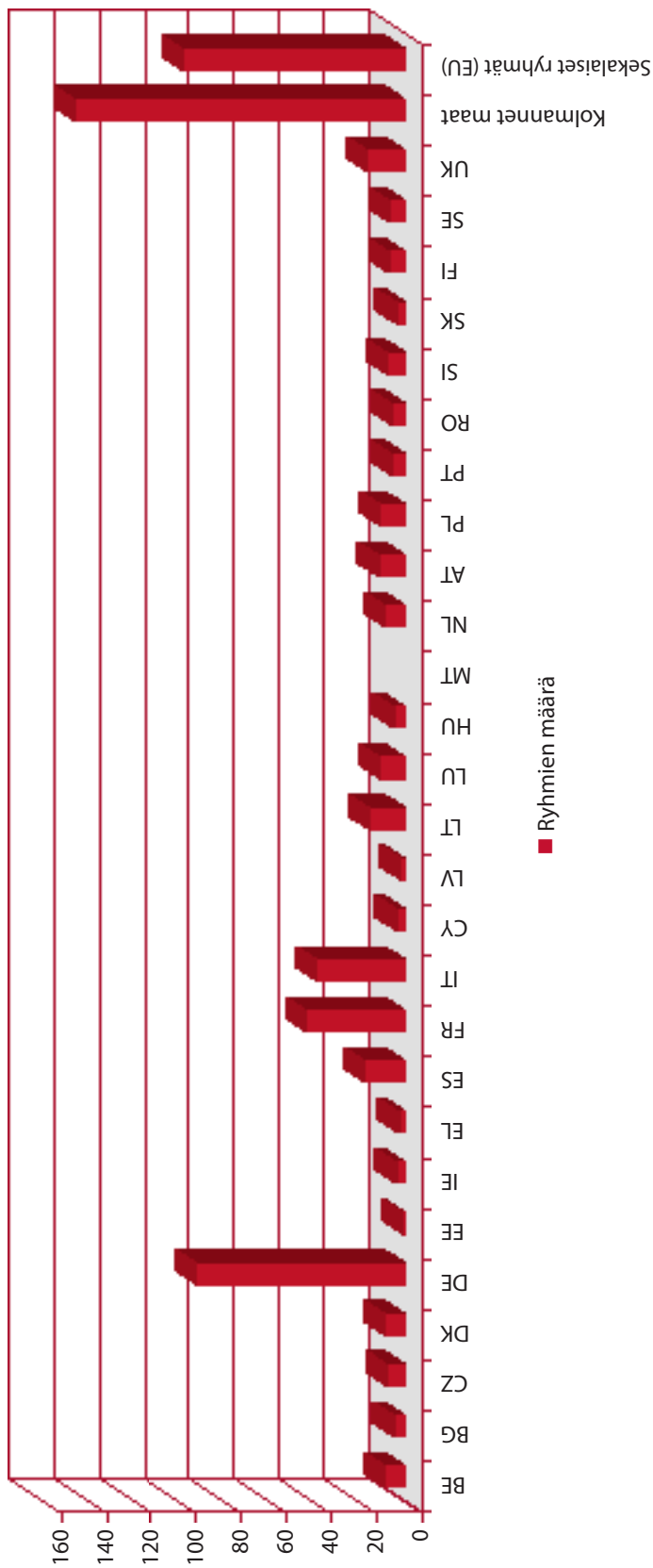
B – Opintomatkat (2010)

1. Jakautuminen ryhmiin

Ryhmien määrä	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajajat / oikeudelliset neuvonantajat	Oikeustieteen opettajat	Diplomaatit/kansanedustajat	Opiskelijat/harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä
	126	77	25	14	246	51	65	604

2. Opintomatkat – Jakautuminen jäsenvaltioittain (2010)

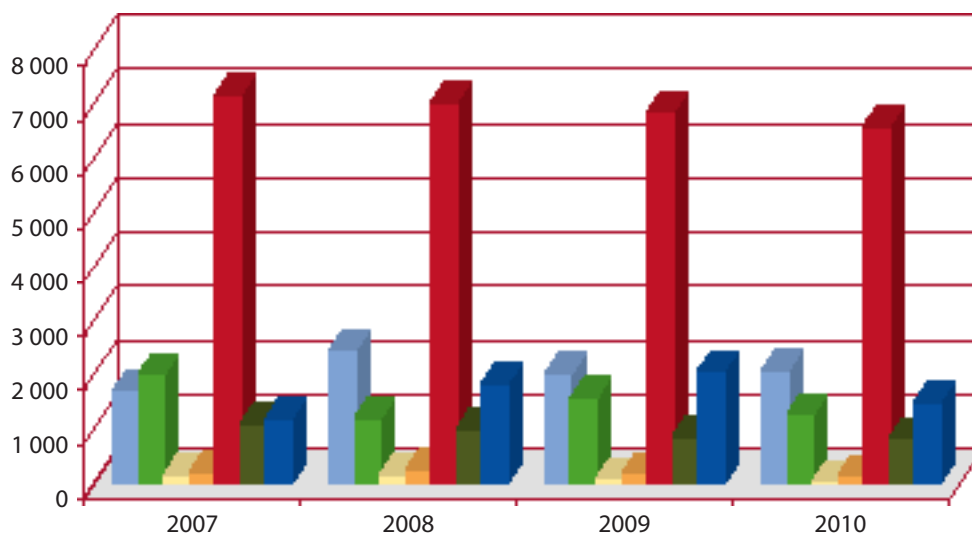
	Vierailijoiden määrä										Ryhmien määrä
	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajat / oikeudelliset neuvonantajat	Oikeustieteen opettajat	Diplomaatit/ kansanedustajat	Opiskelijat/ harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä			
BE	10				208	25	32	275	9		
BG	59	35						94	5		
CZ	15	24			84			123	8		
DK	5	24			100	21	29	179	9		
DE	291	260		56	795	166	606	2 174	93		
EE		40						40	1		
IE	16				48			64	4		
EL	12				35			47	3		
ES	97	71	19		128		51	366	18		
FR	176	65			534	12	143	930	44		
IT		23	10		597			630	39		
CY	8				16			24	4		
LV		11						11	2		
LT			11		5			16	16		
LU	23				63	49	102	237	11		
HU	78		6		39			123	5		
MT								0	0		
NL	32	57			39	23	25	176	9		
AT		16			144		79	239	12		
PL	62	94			21		35	212	11		
PT	135				2			137	6		
RO	16						4	20	6		
SI					93	5		98	8		
SK	42				12			54	4		
FI	11			27	60		40	138	7		
SE	93	13				27	12	145	7		
UK	58	35	1		109			203	17		
Kolmannet maat	368	81		56	1 414	95	175	2 189	147		
Sekalaiset ryhmät (EU)	480	439		7	2 061	407	174	3 568	99		
Yhteensä	2 087	1 288	47	146	6 607	830	1 507	12 512	604		

3. Opintomatkat – Kansallisten tuomioistuinten edustajat (2010)

Tuomareiden seminaari

BE	8	DK	4	IE	4	FR	16	LV	2	HU	8	AT	6	RO	8	FI	4
BG	3	DE	17	EL	7	IT	19	LT	4	MT	1	PL	16	SI	2	SE	5
CZ	8	EE	2	ES	12	CY	2	LU	2	NL	7	PT	8	SK	4	UK	11
Yhteensä														190			

4. Vierailijoiden määrät ja heidän edustamansa alat (2007–2010)

■ Kansallisten tuomioistuinten edustajat	■ Asianajat / oikeudelliset neuvonantajat	■ Oikeustieteen opettaja
■ Diplomaatit/kansanedustajat	■ Opiskelijat/harjoittelijat	■ Kansalliset virkamiehet

Muut

Vierailijoiden määrä

	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajat / oikeudelliset neuvonantajat	Oikeustieteen opettajat	Diplomaatit/kansanedustajat	Opiskelijat/harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä
2007	1 719	2 025	157	213	7 178	1 111	1 206	13 609
2008	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	14 023
2009	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	13 715
2010	2 087	1 288	47	146	6 607	830	1 507	12 512

C – Juhlalliset istunnot

- 1.2. Juhlallinen istunto julkisasiamies D. Ruiz-Jarabo Colomerin muistoksi
- 8.3. Juhlallinen istunto tuomioistuimen vanhojen jäsenten Lord Slynn of Hadleyn, K. Bahlmannin ja M. Diez de Velascon muistoksi
- 15.3. Juhlallinen istunto ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen entisen kirjaajan H. Jungin muistoksi
- 3.5. Juhlallinen istunto, jota kunnioittivat läsnäolollaan heidän kuninkaalliset korkeutensa suurherttua ja suurherttuatar sekä Euroopan parlamentin puhemies J. Buzek ja jossa Euroopan komission puheenjohtaja ja jäsenet antoivat juhlallisen vakuutuksen
- 10.6. Juhlallinen istunto, jossa tuomari C. W. A. Timmermans jätti ja tuomari S. Prechal aloitti tehtävät unionin tuomioistuimessa
- 28.6. Juhlallinen istunto, jossa Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudet jäsenet antoivat juhlallisen vakuutuksen
- 13.9. Juhlallinen istunto, jossa tuomari A. W. H. Meij jätti ja tuomari M. van der Woude aloitti tehtävät unionin yleisessä tuomioistuimessa
- 6.10. Juhlallinen istunto, jossa tuomari P. Kūris jätti ja tuomari E. Jarašiūnas aloitti tehtävät unionin tuomioistuimessa ja jossa kirjaaja R. Grass jätti ja kirjaaja A. Calot Escobar aloitti tehtävät unionin tuomioistuimessa
- 25.10. Juhlallinen istunto, jossa komission varapuheenjohtaja, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja C. Ashton sekä Euroopan oikeusasiamies N. Diamandouros antoivat juhlallisen vakuutuksen ja jossa tuomari M. Vilaras jätti ja tuomari D. Gratsias aloitti tehtävät unionin yleisessä tuomioistuimessa
- 26.11. Juhlallinen istunto, jossa tuomari V. M. Ciucă jätti ja tuomari A. Popescu aloitti tehtävät unionin yleisessä tuomioistuimessa

D – Vierailut ja osallistumiset virallisiin tilaisuuksiin

Unionin tuomioistuin

- 4.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna korkeimman oikeuden uudenvuoden vastaanotolla Brysselissä
- 11.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna korkeimman hallinto-oikeuden uudenvuoden vastaanotolla Brysselissä
- 14.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Viron korkeimman oikeuden 90-vuotisjuhlallisuuksissa Tartossa
- 18.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Pariisin hovioikeuden istuntokauden avajaisten vuoksi järjestetyssä juhlallisessa istunnossa
- 29.1. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta osallistui ”La Convention vous appartient” -seminaariin sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen juhlalliseen istuntoon Strasbourgissa
- 29.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Italian korkeimman oikeuden istuntovuoden avajaisseremoniassa Roomassa
- 4.–6.2. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta vieraili Sveitsin liittovaltion tuomioistuimessa Lausannessa
- 8.2. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Euroopan komission Suomen-edustuston päällikön E. Kososen kutsusta Suomen 15-vuotisen EU-jäsenyyden kunniaksi järjestetyissä juhlallisuuksissa Helsingissä
- 9.2. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Saksan liittotasavallan oikeusministerin S. Leutheusser-Schnarrenbergerin kutsusta ”Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2010” -tilaisuudessa Berliinissä
- 12.2. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta osallistui suurherttuan hovin uudenvuoden vastaanotolle
- 7.–11.3. Unionin tuomioistuin oli edustettuna ylinten hallintotuomioistuinten kansainvälisen yhdistyksen 10-vuotiskongressissa Sydneyssä
- 15.3. Unionin tuomioistuimen presidentti osallistui Euroopan sosiaalioikeuskomitean järjestämään Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen presidentin J.-P. Costan esitelmätilaisuuteen Strasbourgissa
- 18.3. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Euroopan parlamentin perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan järjestämässä esitelmätilaisuudessa, jossa käsiteltiin EU:n liittymiseen Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittyviä institutionaalisia näkökohtia Brysselissä
- 19.3. Unionin tuomioistuimen presidentti osallistui Euroopan unionin korkeimpien tuomioistuinten presidenttien verkoston järjestämään oikeudenkäytön riippumattomuuden käytännön näkökohtia käsitelleeseen seminaariin Dublinissa
- 14.4. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Puolan perustuslakituomioistuimen yleiskokouksessa Varsovassa
- 17.–18.4. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Puolan presidentin L. Kaczyńskin muistotilaisuudessa
- 23.4. Unionin tuomioistuin oli edustettuna EELAn (European Employment Lawyers Association) vuotuisessa konferenssissa Luxemburgissa

- 8.–10.5. Unionin tuomioistuin oli presidentin johdolla edustettuna Tšekin korkeimman oikeuden presidentin I. Brožován kutsusta tehdyllä vierailulla Prahaan ja Brnoon
- 9.5. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Euroopan parlamentissa järjestetyissä Schumanin julistuksen 60-vuotisjuhlallisuuksissa Strasbourgissa
- 19.–22.5. Unionin tuomioistuin oli edustettuna ICEF:n (International Court of the Environmental Foundation) järjestämässä kansainvälisessä "Global Environmental Governance"-konferenssissa Roomassa
- 3.–4.6. Unionin tuomioistuin oli edustettuna eurooppalaisten tuomarien verkoston yleiskokouksen järjestämässä "Vers une culture judiciaire européenne"-esitelmätilaisuudessa Lontoossa
- 6.–8.6. Unionin tuomioistuin oli edustettuna EU:n jäsenvaltioiden ylinten hallintotuomioistuinten yhdistyksen "Prévenir des arriérés dans la justice administrative"-seminaarissa sekä yhdistyksen hallituksen kokouksessa ja yleiskokouksessa Luxemburgissa
- 10.6. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Puolan perustuslakituomioistuimen 25-vuotisjuhlallisuuksissa Varsovassa
- 23.6. Luxemburgin kansallispäivä sekä Sinua, Jumala, me ylistämme -juhlallisuuDET ja suurherttuan vastaanotto
- 1.7. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Liettuan entisen presidentin A. Brazauskasin hautajaisissa Vilnassa
- 24.7. Kreikan presidentin tasavallan palauttamisen 36-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä järjestämä vastaanotto Ateenassa
- 16.8. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Maltan entisen presidentin G. de Marcon hautajaisissa Vallettassa
- 17.9. Unionin tuomioistuin oli edustettuna REGLEGin (Access of regions with legislative powers to the European Court of Justice) järjestämässä konferenssissa Saragosassa
- 26.–27.9. Unionin tuomioistuimen valtuuskunnan virallinen vierailu Saksan perustuslakituomioistuimessa Karlsruhessa
- 1.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Lord Chancellorin kutsusta "Opening of the Legal Year"-tilaisuudessa Lontoossa
- 1.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna "Jubiläum – 90-jähriges Bestehen der Bundesverfassung Österreichs"-juhlallisuuksissa Wienissä
- 3.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna "Tag der Deutschen Einheit"-juhlallisuuksissa Bremenissä
- 21.–23.10. Unionin tuomioistuimen Slovakian korkeimman oikeuden presidentin Š. Harabin kutsusta tekemä virallinen vierailu Slovakian korkeimpiin tuomioistuimiin sekä tapaaminen parlamentin ja hallituksen edustajien kanssa Bratislavassa
- 22.–23.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Luxemburgin kansainvälisen yliopistollisen instituutin järjestämässä "Criminal Justice in Europe: Challenges, Principles and Perspectives"-konferenssissa Luxemburgissa
- 3.–6.11. Osallistuminen FIDEn 24. kongressiin Madridissa
- 18.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Bulgarian korkeimman oikeuden 130-vuotisjuhlallisuuksien vuoksi järjestetyssä juhlallisessa istunnossa Sofiassa

- 18.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Euroopan komission (ympäristöasioiden pääosasto) järjestämässä "Conference for the 25th anniversary of the EIA Directive"-konferenssissa Leuvenissä
- 18.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna juhlallisessa istunnossa, jossa R. Bieber otti vastaan Luxemburgin korkeimman oikeuden valtakunnansyyttäjän tehtävät
- 22.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna EU:n jäsenvaltioiden ylinten hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallituksen kokouksessa Brysselissä
- 25.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Mérite Européen -säätion 40-vuotisjuhlallisuuksien vuoksi järjestetyssä ylimääräisessä akateemisessa esitelmätilaisuudessa Luxemburgissa

Unionin yleinen tuomioistuin

- 1.1. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Maltan presidentin perinteisellä uuden vuoden vastaanotolla Vallettassa
- 14.1. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Viron korkeimman oikeuden 90-vuotisjuhlallisuuksissa Tartossa
- 9.2. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Saksan liittotasavallan oikeusministerin järjestämässä "Rechtspolitischer Neujahrsempfang 2010"-tilaisuudessa Berliinissä
- 12.2. Unionin yleinen tuomioistuin osallistui unionin tuomioistuimen valtuuskunnan kanssa suurherttuan hovin uudenvuoden vastaanotolle
- 9.4. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Liettuan tuomari-neuvoston puheenjohtajan järjestämässä Liettuan valtion palauttamisen 20-vuotisjuhlallisuuksien sekä Liettuan ylioikeuden ja alueellisten tuomioistuinten palauttamisen 15-vuotisjuhlallisuuksien vuoksi järjestetyssä juhlallisessa tuomarikongressissa Vilnassa
- 16.–18.4. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Puolan presidentin L. Kaczyńskin ja hänen puolisonsa kansallisessa muistotilaisuudessa
- 12.5. Unionin yleinen tuomioistuin osallistui Espanjan kansallisen kilpailu-neuvoston järjestämään "Día Europeo de la Competencia"-päivään Madridissa
- 1.6. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Italian presidentin järjestämällä kansallispäivän vastaanotolla Roomassa
- 23.6. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Luxemburgin kansallispäivänä Sinua, Jumala, me ylistämme -juhlallisuuksissa ja suurherttuan vastaanotolla
- 24.7. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Kreikan presidentin tasavallan palauttamisen 36-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä järjestämällä vastaanotolla Ateenassa
- 16.–19.9. Unionin yleinen tuomioistuin osallistui bostonilaisen Mentor group -tutkimuslaitoksen järjestämään sekä Yhdysvaltain korkeimman oikeuden tuomarin A. Scalian ja tuomari A. Borg Barthetin suojelemaan "Seminar for the EU and US judiciary"-seminaariin Berliinissä
- 1.10. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Itävallan perustuslain 90-vuotisjuhlallisuuksissa

- 1.10. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Westminster Abbeyssä järjestetyissä istuntokauden avajaisissa Lontoossa
- 3.10. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Saksan liittopresidentin kansallispäivän vastaanotolla
- 22.–23.10. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Luxemburgin kansainvälisen yliopistollisen instituutin järjestämässä ”Criminal Justice in Europe: Challenges, Principles and Perspectives” -konferenssissa Luxemburgissa
- 28.–29.10. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna juhlallisessa istunnossa, jota kunnioitti läsnäolollaan korkeimman oikeuden ensimmäinen presidentti ja joka järjestettiin sen kunniaksi, että R. Grass aloitti tehtävät Ranskan korkeimman oikeuden jäsenenä Pariisissa
- 3.–6.11. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna FIDEn 24. kongressissa Madridissa
- 25.11. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Mérite Européen -säätiön 40-vuotisjuhlallisuuksien vuoksi järjestetyssä ylimääräisessä akateemisessa esitelmätilaisuudessa Luxemburgissa
- 6.12. Unionin yleinen tuomioistuin oli edustettuna Suomen Tasavallan presidentin ja hänen puolisonsa järjestämällä itsenäisyyspäivän vastaanotolla

Virkamiestuomioistuin

- 23.3. Kirjaaja W. Hakenberg osallistui Maailmanpankin hallinnollisen tuomioistuimen 30-vuotisjuhlallisuuksiin Washingtonissa
- 15.12. Tuomari H. Tagarasin ja tuomari H. Kreppelin tapaaminen Yhdistyneiden Kansakuntien tuomioistuimen tuomareiden kanssa Genevessä
- 16.12. Tuomari H. Kreppelin vierailu Kansainvälisen työjärjestön (ILO) hallinnollisessa tuomioistuimessa Genevessä

Organisaatiokaavio

Euroopan unionin tuomioistuin

Vuosikertomus 2010 – Katsaus unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto

2011 – 250 s. – 21 x 29,7 cm

Luettelonumero: QD-AG-11-001-FI-C

ISBN 978-92-829-1054-2

doi:10.2862/52757

ISSN 1831-8584

ISBN 978-928291054

9 789282 910542

MISTÄ EU:N JULKAISUJA SAA?

Maksuttomat julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- Euroopan komission edustustoista tai lähetystöistä.
Yhteystiedot löytyvät internetosoitteesta <http://ec.europa.eu>, tai ne saa lähettämällä faksin numeroon +352 2929-42758.

Maksulliset julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksulliset tilaukset (esimerkiksi EUVL:n vuosikerta, tuomioistuinten oikeustapauskokoelmat):

- Euroopan unionin julkaisutoimiston myyntiedustajalta (http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm).

